f. 8. D. 13

QVAE HOC VOLVMINE
CONTINENTVR.

Annotationes in omnia Ouidij opera.
Index fabularum, & cæterorum, quæ insunt hoc libro secundum ordinem alphabeti.

OVIDII METAMORPHOSEON LIBRI XV.

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

M. D. XXXIIII.

28. 5. 13

QVANQVAM superioribus annis hæc Ouidij monumenta emisimus, ex diligenti uetustorũ exemplarium collatione pluribus locis & emendata, & aucta: tamen cum ita tempus ferret, ut eadẽ denuo nobis essent excudenda, sedulò dedimus operã, ut cum priore in editione non uulgarem industriæ laudem tulissemus, in hac etiam posteriore aliquid præstaremus, in quo docti homines nó mediocriter probare nostram operam possent. Itaque potissimum eam partem, cui uates ingeniosissimus de Fastis titulum fecit, quæ ita mendosa circunferebatur, ut uel eruditiores multos persæpe inter legendum detinere, & quasi angere uideretur, pristinæ puritati restituere conati sumus: in eáq;, præter integra quandoq; carmina, quæ desyderabantur, addita, passim locos insignes, eosq; nó paucos castigauimus. Quæ quidem in re est quòd eruditissimo, cidemq; omnium ferè, quos ego unquam in uita uiderim, humanissimo uiro Honorato Fasitelio ingẽteis gratias habeamus. qui nobis, quidquid in his Fastorũ libris emẽdatius legetur, sua sponte suppeditauit: idemq; se facturũ & in Epistolis, & in Metamorphosi libenter recepit. Quã quidem hominis uoluntatem eò pluris facio, quo pauciores inuenio, qui cum optimarum artiũ studijs hæc ipsa humanitatis ornamenta coniungant. Sed ut redeam unde diuerti, Ouidij poëmata sub tuo nomine lector suauissime in apertum reservimus. quæ tu ita accipies, ut nostris conatibus faueas: ita leges, ut ijs, qui suam in hoc genere operam & industriam exhibentes, prouinciam hanc nostram iuuare non desinunt, bene preceris. Vale.

Ex Phyllide.

A h laceras etiam puppes furiosa refeci:
rectius uetera exemplaria. At laceras etiã puppes.

Ex Briseide.

S i progressa forem, caperer ne nocte timebam,
Fortasse rectius, qđ nõnulli, caperer ne forte timebã.
A uxerunt blanda grandia dona prece.
Sic nos ex ueteri lectione castigauimus, sed & recte in nonnullis. blandæ grandia dona preces.

Ex Phædra.

S ed tamen ille prior, quo me sine crimine gessi,
uetus lectio fortasse melior. Si tamen ille prior. sequitur enim. At bene successit, digno quod adurimur igne.
N unc feror ut Bacchi furijs eleides actæ:
Sic in omnibus. Quin & Planudes, qui Epistolas has Heroidum in græcam linguam transfert: sic hoc carmen interpretatur. νῦν δὲ φέρομαι ὡς αὐταῖς τῶν βάκχου μανίαις ἐλαυνόμεναι ἠληίδες.
Quidam tamen ab Eleleo, eleleides malunt.
E nixa est utero crimen, onusq; suum.
Nos ita ex ueteri lectione correximus. sed & recta prior lectio. Enixa est utero crimen, onusq; suo. ut inferius in Canace. Et positum est uteri crimen onusq; mei.

Ipſa comes ueniam: nec me lätebroſa mouebunt
Saxa.- Legitur & ,ſalebroſa: quæ lectio fortaſſe
uerior.

Quod mihi ſit genitor, qui poſſidet æquora, Minos:
Recta profecto hæc & uetus lectio, ſed & recte in
nonnullis. Quid mihi ſi genitor, qui poſſidet æquo-
ra, Minos? & reliqua per interrogationem.

Ex Oenone.

Depreſſa eſt humili cana pruina caſa.
Quidam ex ueteribus, defenſa. ego nuſquam legi:
& ,depreſſa cur legi non poſſit, neſcio.

Et fleſti, & noſtros uidiſti flentis ocellos.
nonnulli, & fortaſſe rectius, -& madidos ui-
diſti flentis ocellos.

Dum licet, obſcœnam ponto demergite puppim.
In quibuſdam, diu mergite puppim.

Ex Hypſipyle.

Quamlibet aduerſo ſignetur epiſtola uento.
In quibuſdam. Quolibet aduerſo. ut alibi etiam.
Quaslibet admiſſas detinuere rates. Quin mul-
tis aliis in locis utitur hac locutione Ouidius. mihi
utrunq; rectum uidetur.

Vixit ait. timidumq; mihi iurare coëgi.
In pluribus antiquis libris. Viuit ait: timidũ quod
ait iurare coëgi. Quod & Planudes agnoſcit; &
ego rectius iudico.

Deuicto serpente, iterum si uiuat Iason
sic in nonnullis. sed & recte, Deuictus serpens.
Illa reluctantem curſu deducere lunam.
sic in omnibus ego libẽter curru legerim, nõ curſu.
Non hæc Aeſonides, ſed filia Phaſias Aetæ
Sic in ueteribus nonnullis exemplaribus. & profecto Phaſis Aeetæ nullo pacto legi poteſt, ut Aeetæ prima corripiatur. neq; ulla eſt ſimilitudo inter hoc & præuſtum uirgilianum, ac præacutum ouidianum. ſimplex eſt nomen Aeeta compoſita illa. Ac ſimplicis quidem alicuius nominis primam ſyllabã diphthongo longam, corripi neq; unquã uidi: neq; quomodo fieri poſſit, intelligo. in compoſitis ea ratione poteſt, qua diphthõgi in ultima ſyllaba ſequẽte uocali, ut. Inſulæ ionio in magno præ enim monoſyllabam præpoſitionem finit diphthongus, & uocalis ſequitur. Et id tamen eſt animaduertendum, quod apud aliũm neminem Aetam biſſyllabium eſt inuenire, præterquam apud Ouidium, & id hoc tantum loco, quod affirmari poſſit (ſi tamen hoc modo legendum eſt hoc carmen) nam in Medea, quãuis in ueteribus nonnullis legatur. Excipit hoſpitio, iuuenes pater Aeta pelaſgos. Non minus tamen eſt reperire. Iuuenes Aeeta pelaſgos. in VII etiam metamorphoſeon. Diſſimulemq; animum ſubijt pater Aeta relictus. Subijt Aeeta relictus, in multis legitur. Ideo uel Ouidium hoc nomen ex triſyllabo in biſyllabum contraxiſſe dicendum eſt: uel fortaſſe Phaſias Aeetæ legendum, ut arbutus horrida, ac mille alia. Quod & ex Planude quaſi colligi

potest: qui hoc ita interpretatur carmen. ὃ ταῦτ' αἰσονίδης, ἀλλ' ἡ φασιὰς αἰήτου θυγάτηρ,

I *lla sibi à tanais, scythicæq; paludibus undæ,*
uetus lectio, à tanai.

M *e quoq; iam tales inter habere potes.*
In ueteribus quibusdam libris, Me quoq; res tales.
in alijs, Me quoq; quod tales, quodnam horum rectius sit, iudicent alij. Ego, quoquo modo legatur, nõ satis, quid sibi Ouidius uelit, percipio.

Q *uod gemit Hypsipyle, lecti quoque succuba nostri*
uetus lectio, subnuba nostri.

Ex Didone.

N *on ego sum tanti, quod non mediteris inique:*
In quibusdam meditaris. utrunq; recte.

O *ccidit in terras coniux mactatus ad aras.*
sic in omnibus. ego quid sibi illud in terras uelit, nescio. fortasse internas legendum. ante deos enim penates & aras domesticas occisus est Sichæus. ut Virgil etiam. & sparsos fraterna cæde penates.

M *ille procis placui, qui me coiere querentes.*
Sic legendum, neq; ullo pacto in me coiere admittendum: ut sit querentes me præposuisse.

Ex Hermione.

A *lloquor Hermione nuper, fratremq;, uirumq;,*
Nunc fratrem: nomen coniugis alter habet.
Non inueniuntur hæc in antiquis exẽplaribus car-

mina sed oĩno, his ablatis, nescio qd desyderaretur.

Sed tu quid faceres? induit illa patrem.

Sic in omnibus. ego pater legendum puto: ut sit pater induit illa tibi arma. ut idem Ouidius, Induit arma tibi genitor patriæq;, tuusq;.

Et munus a nobis diruta Troia fuit.

Sic in nonnullis. quidam, Ah non hoc nobis diruta Troia fuit. in alijs, Munus & hoc nobis diruta Troia dedit. quod & Planudes interpretatur: & fortasse est rectius. sunt & qui legant. & munus hoc nobis diruta Troia fuit.

Ex Deianira.

Se tibi pax terræ, tibi se tota æquora debent:

Sic in ueteribus: atq; hoc loquendi modo septimo etiam metamorphoseon Ouidius utitur. Tibi se semper debebit Iason.

Maonias inter calathum tenuisse puellas.

Rectius uetus lectio. Inter ionacas= breui prima syllaba, ut, Nec Latium norat, quam præbet Ionia diues.

Quiq; inter læuumq; latus, læumq; lacertum
Prægraue compressa fauce pependit onus.

sic uetus lectio. Atq; in his uersibus Antæi & Herculis lucta ita ab Ouidio describitur: ut sublatum læuo brachio Anteum Hercules sustineat, ne mater uires submministret, dextra autem manu fauces comprimens eũ necet. aliter id compressa fauce nullam ad rem accommodari poterit. Sunt tamen qui

de nemæo leone hic agi credant, ac dextrumq; lacertum legant.

Hæc tamen audieram: licuit non credere famæ.
In quibusdam, Hæc tantum audierã. utrũq; recte.

Seminuir occubuit ui lerniferoq; ueneno.
Melius fortasse in nonnullis, letiferoq; ueneno.

Et pater & patriæ frater adempte meæ.
In quibusdam, tuæ, nõ meæ, & fortasse elegantius.

Ex Ariadna.

Theseа prensuras semisopita manus.
Cum primo etiam amorum elegia XIIII Ouidius antepenultimam semisopitæ syllaba corripuerit eo uersu, Purpureo iacuit semisopita toro, nullo pacto hoc inuertendum carmen.

Ex Canacæ.

Ah nimium uiuax admotis restitit infans
Artibus:- siquis superiores uersus consyderet, uidebit At legendum esse, non Ah.

Mandatis perfruar ipsa patris.
Quidã ex ueteribus legunt, Mandatum prosequar ipsa patris: quam lectionem & Planudes trãsfert. Sed & prior recte.

Ex Medea.

Vt tibi Colchorum memini regina nacaui:

Sic in ueteribus exemplaribus, & recte mea sententia, ut scilicet hæc particula, ut, cum significet. sequitur enim, Tunc quæ dispensant, & reliqua. neq; uero nescimus, at, esse quandoq; inceptiuam particulam: sed nullus nunc illi locus.

At semel in nostras quoniam noua puppis arenas

in quibusdam, Aut semel. quæ lectio forte esse rectior.

Vt subito nostras hymen cantatus ad aures,

sic & Catullus producta prima syllaba hymẽ pronuntiauit eo uersu. Hymen ò hymenæe hymen ades o hymenæe. quod imitatus Græcos fecit. nã et Theocritus in Helenes epithalamo. ὑμὰν ὦ ὑμέναε γάμῳ ἐπὶ τῷδε χαρείς. ego tamen libentius correpta legerem, sed nusquam aliter inueni. neq; quicquam ex me addere audeo. quidam legunt. At subito nostras ut hymen cantatus ad aures.

Ex Laodamia.

Sit tibi cura mei: sit tibi cura tui.

Sic in omnibus. ego libenter legerem, Si tibi cura mei, sit tibi cura tui.

Ex Paride.

In mare nimirum ius habet orta mari.

Sic in ueteribus. sed & recte, nil mirum.

Nec tamen esi mirum, si, sicut oporteat, arcu

Ab hoc uersu centum & quatuor carmina non inueniuntur in antiquis exẽplaribus. Quin et Pla-

nudes hanc epistolam transferens, hæc eadem non agnoscit. neque tamen dubium esse illi potest, quin Ouidij ipsius sint. Sed fortasse credendum est, cum epistolam hanc composuisset, aut dempsisse illum hæc, ut nimiam luxuriam, & loquacitatem quasi quandam resecaret, quæ in his uersibus cernitur: aut addidisse potius uenustatis gratia (uenusta enim & elegantia sunt eorum multa) Luxuriam autem & abundantiam non solum hic poeta ut uitium nunquam fugit: sed & ut uirtutem semper appetiuit. Animaduertendum tamen est, si hæc relinquantur carmina, summouendâ duo illa paulo inferius. Cum Venus & Iuno Pallâsq; in nallibus Idæ Corpora iudicio supposuere meo. permoleste enim sæpius idem diceretur.

S ponsor coniugij stat dea picta sui.
credo tui legendum.

Ex Helena.

An quia uim nobis Neptunius intulit heros.
In nonnullis, attulit heros.

At mihi sic iussum est.
Visum in omnibus, non iussum legitur. Sed nos, cum his ex Paridis epistola uersibus respondeat Helena. Exit, & Idæi mando tibi dixit iturus Curam pro nobis hospitis uxor agas. Negligis absentis (testor) mandata mariti. Cura tibi non est hospitis ulla tui. Iussum legendum credidimus.

Aut ego deposito faciam fortasse pudore.
In quibusdam, timore, non pudore.

Ex Leandro.

Pace breui nobis opus est, dum transferor istuc.
In quibusdam, dum transfretor istuc. mihi transferor magis placet.

Ex Herone.

An uigilant omnes, & timet ille suos.
In quibusdam patrē, nō suos legitur. utrunq; recte.
Annuit illa fore non nostra quod oscula curet:
In quibusdam, Annuit illa ferè. & fortasse recte.
Ne careant uera gaudia nostra fide.
In quibusdam, Nec careant. recte utrunq;.
Ah tibi suspecto duxit Vlysse genus.
quidam legunt despecto, quasi scilicet nimis leue sit suspecto. mihi suspecto placet. quod uerbum apud Ouidium inuisum significat, ut in Acontio etiam.
Hic facit, ut iaceas, & sis suspecta Dianæ.
Nescio quid pauidum frigore pectus habet.
Multo rectius legunt quidam. Nescio quod pauidū pectora frigus habet.

Ex Acontio.

Mille modi restant: cliuo sudamus in uno.
In quibusdam. Cliuo sudamus in isto.
Vnde fit, ut quoties existere perfida tentas:
In nonnullis, obsistere. in alijs, insistere.
Quiq; subest niueo lenis in ore rubor.

In quibuſdam, leuis.

A ſtringóq; manus: inſideóq; toro

Legendum ex antiquis exẽplaribus. effingóq; manus. & paulo inferius. Ille manus iſtas aſtringit: & aſſidet ægræ. effingit & aſſidet ægræ. Eo uerbi ſignificatu, quo idem Ouidius quinto faſtorum utitur eo uerſu. Ille manus ægras manibus fingebat amicas. Et Virgilius æneidos octauo.

Mulcere alternos, & corpora fingere lingua.

Quis tibi permiſit noſtras decerpere meſſes?

In nonnullis, noſtras præcerpere meſſes.

Ex Cydippe.

Omnia carmina, quæ ab eo ſunt uerſu: Quos uereor paucos ne uelit eſſe mihi, non leguntur in antiquis ullis, quæ uiderim, exẽplaribus. Neq; ea Planudes tranſfert. Atq; ideo non ſunt fortaſſe ipſius Ouidij.

S ed melior iuſto, quamq; mereris, ero.

legendum arbitror. quãq; mereris, ego.

Ex Sapphus epiſtola.

Flendus amor meus eſt: elegi quoq; flebile carmen. non ideo hoc carmen immutauimus, quod elegia legi non poſſit. ultima illa ſyllaba non ſolum ob ſubſequentes conſonantes longa eſſe poteſt, ſed & ob præcedentem ei diphthongum græcorum more: ut etiam alibi Ouidius. Venit odoratos elegia nexa capillos. &, Flebilis indignos elegia ſolue capillos.

& Blãda pharetratos elegia cantet amores. In his omnibus ultima hac ratione producitur: ut mihi recte illi fecisse uideatur, qui his in locis elegeia cum ei scripserunt: non tamen ut diuidatur, ac dicatur elegeia. Sed quamuis elegia legi possit: uetus tamen hæc lectio, elegi quoq; mihi longe uisa est elegantior.

Non facit ad lachrymas barbitos illa meas,

Sic in ueteribus. Sed & ulla recte.

Nec me Pyrrhiades, Methymniades ue puellæ.

Rectius, opinor, quod in ueteribus quibusdam. Nec mihi Pyrino subeunt Mnaïs ue puellæ. quam lectionem etiam Egnatio nostro iampridem placuisse uideo.

Vilis Amynthone, uilis mihi candida Cydno

Rectior sit fortasse uetus lectio. Vilis Anactorie.

Quas non sine crimine amaui.

Sic uetus lectio, ac, meà quidem sententia, recte. & inferius. n. Lesbides, infamem quæ me fecistis amatæ: Et nemo nescit, quid de Sapphus in puellas amoribus dicatur.

Sum breuis: at nomen, quod terras impleat omnes,

Est mihi: mensuram nomunis ipsa fero.

Longe diuersa ab ea, quæ circunferebatur, lectione uetus hæc lectio: sed & longe mihi uisa est elegantior. ac fieri quidem potest, ut utroq; modo Ouidius scripserit: sed id si uerum est, hoc pacto castigauit: aut prima illa lectio subdititia. Vnum hoc mihi credant boni uiri, credant eruditis pluribus, quos à me nunc nominari non est necesse, qui uetustissimum id exemplar inter cætera castigatissimum, ex quo

& alia plurima, & hæc correxi, uiderunt: & mihi probatissimi huiusce rei testes sunt: nihil à me fictum esse, nihil additum. quæcunq; immutauimus, præter pauca quædã, quæ et lectorem monuimus ita nobis uideri castiganda: ex antiquis exemplaribus immutauimus, ita ut nihil industriæ, aut ingenio meo, labori certe aliquantulum debeatur.

Tu quoq;, quæ montes celebras Erycina Sicanos.
Sic uetus lectio: cũ prius immutes legeretur. Et profecto cum Venerem blãde roget Sappho, quasi obijcere eam immutes Sicanos colore, ineptum quoddam esset. quã ob causam, uetus lectio magis placet, & eo magis qđ ab Erycæ Siciliæ mõte est Erycina dicta.

Non Arabum noster dona capillus olet.
Sic uetus lectio. neq; tamẽ minus elegans: neq; minus ipsius Ouidij existimandum id, quod prius legebatur, carmen. Non arabo noster rore capillus olet.

Nil de te mecum est, nisi tantum iniuria: nec te
Admoneat, quod tu munus amantis habes.
Sic in ueteribus: & recte mea sententia. quidam tamen, admonuit, malunt, neq; id non recte. ad hæc, pignus in quibusdam, non munus.

Quem supra ramos extendit aquatica lotos,
In nonnullis expendit in alijs expandit. recte oia.

Constitit ante oculos Naïas una meos.
Sic in ueteribus, & profecto recte. inferius enim Ibimus o` Nymphe. Quidam aliter legunt. mihi, cum sequatur, Constitit, & dixit: repetitum id constitit, & ouidianũ maxime, & perelegans uidetur.

Nunc uellem facunda forem.

Lædis: & in castris ulneror ipse tuis.
In quibusdam, meis
Vix ullis præ me nota pharetra tua est.
In nonnullis. Vix illis præme nota pharetra sua est. utrunq; recte.
Serando certe gaudia magna feram.
In antiquis, præma non gaudia.

Eleg. X.

Errat, ut à uentis discordibus acta phaselus.
In ueteribus, Errant, ut uentis.
Et medio late ponere membra toro.
Laxe uetus lectio, non late.

Eleg. XI.

Prima malas docuit murantibus æquoris undas:
& uetus lectio restituetur, & sensus carminis erit rectior, si undis legas non undas.
Quod si concussas Triton exasperat undas
Exasperet ex ueteri lectione legendum.

Eleg. XIIII.

Colchida respersam puerorum sanguine culpant.
In quibusdam, natorum sanguine culpant.

Eleg. XVIII.

Nos Macer ignauæ Veneris cessamus in umbra:
In quibusdam, ignaua.
Sceptra tamen sumpsi, curaq; tragœdia nostra
In nonnullis, uersuq; tragœdia nostro.
Quod licet, aut artes teneri profitemur amoris:
Part artes in omnibus. nos artes legendum putauimus.

Ex III. Amorum. Eleg. V.

Pinachus in media Bithynide pallidus isse,

Fortasse Melia legendum, ut sit Nymphæ nomen. fit enim & ab Apollonio secundo libro mentio cuiusdam Meliæ Nymphæ Bithynidis, quæ Neptuno Amycum peperit. ὅν ποτε νύμφη-
τί κτε ποσειδάωνι γενεθλίῳ εὐνηθεῖσα
βιθυνὶς Μελίη.-

T yburis argei spumefer arua rigas.
Legitur & Pomifer, quod & Horatius.
Et præceps Anio, & Tyburti lucus, & uda
Momilibus pomaria riuis. utrunq; recte.

H uic ego næ demens narrabam fluminum amores.
Quidam legunt, nunc demens. utrunq; recte.

Eleg. VI.

A ut non formosa est, aut non bene culta puella,
Aut puto non uotis sæpe petita meis.
Multo rectior uetus lectio: At non formosa est, at non bene culta puella: At puto non uotis sæpe petita meis.

S ed iacui pigro crimen onusq; toro
In quibusdam, sic iacui. utrunq; recte.

Quid iuuat ad surdas si cantet Phineus aures.
Sic in omnibus. Nos ex Homero Phemius.

A ut te traiectis ææa uenefica lanis
Sic in quibusdam. Et in magicis quidem sacris lanis utebantur, ut apud Theocritum σέψον τὰν κελέβαν φοινικέῳ οἰὸς ἀώτῳ. Sed & ranis in nonnullis scriptum est. ut de rubetis intelligatur, quarum maximus in magicis usus.

Eleg. VIII.

Et Linon in ſyluis idem pater edidit altis.
Dicitur inuicta conticuiſſe lyra.
Sic in omnibus. quidam tamen Et Linon in ſyluis idem pater abditus altis Dicitur inuicta concinuiſſe lyra. quæ lectio ſit fortaſſe rectior.
Aſpice Mæoniden.
In quibuſdam adijce Mæoniden.
Quid nos ſacra iuuant.
In quibuſdam. Quid nunc ſacra iuuant.

Eleg. IX.

Hinc pudor, ex illa parte trahebat amor.
Vetus lectio. ex alia parte trahebat amor.

Eleg. X.

Quando ego non fixus lateri ſpatiantis adhæſi?
In nonnullis, patienter adhæſi.

Eleg. XI.

Me lenone placet, duce me productus amator.
In nonnullis, perductus amator.

Ex libro I. De arte amandi.

Phyllirides puerum cythara perfecit Achillem.
Sic nos legendum putauimus, ut ſit perfecit, exacte erudiuit, ut, Ponendis in mille modis perfecta capillis.
Andromeden Perſeus nigris portarit ab Indis:
Raptaq; ſit phrygio graia puella uiro.
Nobis hæc elegantior uiſa eſt lectio: cum in omnibus portauit ab Indis: raptaq; ſic, legeretur. neque

tamen prior illa non recta.

Et potuit multas ipse decere pudor.
Rectius fortasse in nonnullis, timor: non pudor.

Parcior in nobis, nec tam furiosa libido est.
Sic in ueteribus, & recte. sed & fortior legi potest. ut in Herone., Fortius ingenium suspicor esse uiris. & in Metamorphoseon VII. Et iam fortis erat, pulsus q; resederat ardor.

Hanc matutinos pectens ancilla capillos,
In nonnullis, matutino.

Inde propinator nimium quoq; multa propinet:
Et sibi mandatis plura uidenda putet.
Recta sit fortasse hæc lectio. & congruus enim sanè sensus eliatur, & ab omnibus hactenus probata est. mihi tamen nescio quo pacto id subblanditur magis, quod in ueteribus propè omnibus libris legi.
Inde procurator nimium quoque multa procurat,
Vt sibi mandatis plura uidenda putet. ut. s. id persequatur Ouidius: quod proximis carminibus cœperat: ac de ijs loquatur: qui sub amica nomine obrepentes, maritos fallunt: atq; illis absentibus procuratores relicti: quod persæpe inter amicos, ac familiares euenit: uxoris etiam curam habentes, plura curent, quàm illis mandatum sit. hoc sensu uerba illa procurare, & mandata, & uidere, maxime proprio significatu proferrentur.

Hac minus est una fraude pudenda fides.
In nonnullis, tuenda fides, & fortasse rectius.

Grataq; iniliacis mœnibus uxor erat.
Sic in omnibus. ego graia legendum puto.

Qua licet, inuentis aëra rumpe meis.
In nonnullis, quàm licet utrunq; recte.

D extra Lebynthos erat, syluisq; umbrosa Pachynne,
Nulla usquam insula Pachynne. Ideo Calymna, non Strabone solum, sed ipso etiam eodem Ouidio authore, legendum. qui octauo Metamorphoseon de eodem Icaro uerba faciens cum alijs nonnullis carminibus, quibus hic, utitur, tum hoc propè totum sumit. Dextra Lebynthos erat, fœcundaq; melle Calymna.

At pater infelix non iam pater, Icare clamat
Ex VIII. Metamorphoseon. nec iam pater.

Si nec blanda satis, nec erit tibi comis amica.
In nonnullis. Si nec blanda satis, nec erit tibi comis amanti.

Artis erunt cautæ mollia iussa meæ.
In quibusdam, certe non cautæ.

Tu male iactato, tu bene iacta dato.
In nonnullis tu male iacta dato.

Ipse tene distincta tuis umbracula uirgis.
In nonnullis. Ipse tene distenta suis umbracula uirgis. & fortasse rectius.

Cynthius Admeti uaccas pauisse per æstus
In quibusdam, per herbas. in alijs pheræas. recte omnia.

Sed tu, cuicunq; est retinendæ cura puellæ,
In quibusdam. Sed te.

In thalamos multis hæc uia fecit iter.

Semper in obliquo fusa sit illa toro.
In ueteribus. Stet uir: in obliquo fusa sit illa toro. & fortasse rectius, siquis diligenter sensum carminis consyderet.

Ex Primo de Remedio amoris.

Hæc ut ames faciunt: hæc ut fecere, tuentur.
In nonnullis. hæc quod fecere.
Quò tulerat uires Græcia tota suas
In ueteribus. transtulerat. mihi prior magis placet.
Me duce non tumulo prodire iubebitur umbra.
Rectius fortasse in nonnullis, uidebitur.
Asperimur cultu: gemmis, auróq; teguntur
Omnia. in nonnullis, crimina non omnia.

Ex Secundo de Remedio amoris.

Attrahat ille puer contentos fortius arcus:
Fortasse, attrahat rectius.
Pasiphaës Minos in Prognide perdidit ignes.
In nonnullis, in Pronide. ut cunq; legatur: ego nusquam de his Minois amoribus quicquam legi.
Amphilochi frater, ne Phagida semper amaret,
Callirhoe fecit, parte recepta tori.
Alcmæonem profecto intelligit: qui, cum occisa matre argo fugiens, Psophidem, tunc Phegiam à Phegeo dictam, uenisset: Alphesibœam Phegei filiam uxorem duxit: cui inter cætera & matris monile

dono dedit. postea cum hinc etiam, quippe ubi illi in dies augescæret potius, quàm minueretur furor, aufugisset: consulto delphico oraculo, in eam regionem uenit, qua Achelous in mare irrumpit: hic & consedit ille: & Callirhoën Acheloi filiam uxorem habuit: ex qua Amphoterum, & Acarnanem filios genuit. Cum uero muliebri quadam cupiditate mota Callirhoë, Eryphilis monile summopere sibi optaret: Phegiam ob id regressus Alcmæon, ab Phegei filijs Temeno, & Axione occisus est. Hæc propè & plura Pausanias in Arcadicis. De hac omnire & Ouidius IX. Metamorphoseon meminit his uersibus.

Subductáq; suos manes tellure uidebit
Viuus adhuc uates: ultuśq; parente parentem
Natus, erit facto pius, & scæleratus eodem:
Attonituśq; malis exul, mentiśq;, domuśq;,
Vultibus Eumenidum, matriśq; agitabitur umbris:
Donec eum coniux fatale poposcærit aurum:
Cognatuḿq; latus phegēius hauserit ensis.
Tum demum magno petet hoc Acheloïa supplex
Ab Ioue Callirhoë, natis infantibus annos
Addat: néue necem sinat esse ultoris inultam.
Iuppiter his motus, priuignæ dona, nuruśq;
Præcipiet: faciet́q; uiros impubibus annis.

Hoc uero in loco uidetur non Phagida, sed à Phegeo Phegida legendum: quamuis rectius esset Phegida: Sed magna in his poëtarum licentia.

Vxorem fato credat obesse suo.

In ueteribus, adesse.

D estituit somnus, si modo somnus erat.
In nonnullis. Destituit somnum. ut sit placidum somnum.

I bat ut ædonio referens trieterica Baccho.
In nonnullis, aonio. & fortasse melius. nam longa est secunda syllaba in ædonio.

F orte aderat iuuenis: dominam lectica tenebat:
In ueteribus, forte aderam iuueni.

N ec compone comas, cum sis uenturus ad illam.
In nunnullis, quia sis.

N on ego dulichias furiali more sagittas,
Ego quid id dulichias sibi uelit, non intelligo: neq; aliam lectionem inueni.

P æterita cautus ripheide nauita gaudet.
Sic in ueteribus. quidam legunt Niseide.

E t poteras nupta lætus abesse tua.
Melior uetus lectio, lentus abesse tua.

Ex libello de medicamine faciei.

E t quo sit uobis cura tuenda modo.
In nonnullis, forma tuenda.

N anq; ubi puluereæ fuerint confusa farinæ.
In nonnullis. Iamq;, & fortasse rectius.

Ex Nuce.

N unc uterus uitio est, quæ uult formosa uideri:
Rectius fortasse in nonnullis,. Nunc uterum uitiat: quod & II amorum idem Ouidius Eleg. XIIII.

Scilicet ut careat rugarum crimina uenter,
Sternetur pugnæ triſtis arena tuæ.
Quin tota elegia de hac re conqueritur.

I am tamen inuenio qui me iaculentur
In quibuſdam rectius, inuenias qui me iaculentur.

Ex ſomnio.

I ngenium dominæ lene mouebat anus.
In nonnullis, læna. utrunq; recte.

Ex primo Meta.

D icta Iouis pars uoce probant, ſtimulosq; frementi
Adijciunt. In quibuſdam, furenti.

C æruleum Tritona uocat, conchaq; ſonanti
in nonnullis, ſonaci.

F erre modo poſſes? quo conſolante dolores?
in quibuſdam. dolores.

A pidanusq; ſenex, lenisq; Amphryſus, & Aeas.
in ueteribus amnibus, Eridanusq; ſenex. & profecto non ſolus eſt eius nominis in Italia fluuius. Sed et Eridani cuiuſdam Atticæ fluuij Iliſſum influentis meminit Pauſanius. mihi tamen qui Apidanus caſtigarunt, recte uidentur caſtigaſſe. Cum enim dicat Ouid. Conueniunt illuc popularia flumina primum: & Theſſalis ſit fluuius Peneus: Theſſaliæ ſunt profecto flumina nominanda. non uel ignobiles Atticæ riuuli conquirendi. Apidanus autem accepto ad Pharſalon Enipeo in Peneū illabitur. Vt Strabo.

V ngulaq; in quinos dilapſa abſumitur ungues.

in nonnullis, diducta absumitur ungues.

Ex secundo Metæ.

Et modo quos illi fatum contingere non est.
in nonnullis, fas tum contingere non est. mihi fatum magis placet.

Quæ postquam summo tetigere iacentia tergo.
recta lectio. Sed & recte nonnulli legunt. Senſere iacentia tergo.

Combustaq; nubila fumant.
in ueteribus, ambustaq; nubila fumant.

Arcuit omnipotens.
Arquit in omnibus. nos arcuit legendum duximus.

Seruandum dederat, sic inconfessa quid esset.
Sic in ueteribus. Sed rectius fortasse nonnulli. Sed enim inconfessa. legitur etiam. Sed non confessa.

Quam quondam nympha Chariclo
Flumnis in rapidi ripis enixa uocauit
Ocyrhoën. *in ueteribus Charicto. Sed profecto Chariclo Chironis uxor fuit, authore Pindaro atq; aliis: ideo nos Chariclo castigauimus.*

Illud erat tempus, quo te pastoria pellis
Texit: onusq; fuit baculus syluestris oliuæ:
Alterius dispar è septem fistula cannis.
Sic in pluribus antiquis exemplaribus. ac si hoc modo legatur: ob id, quod alterius dixit, intelligendum est: unius manus onus fuisse baculum, alterius fistulam. Sed & in ueteribus quibusdã, Onus dextræ baculus syluestris oliuæ, quæ si probetur lectio: uerbum, fuit, subintelligendum est: quod sæpius à poëtis prætermittitur. Nonnulli malut legere.

Alternis dispar è septem fistula cannis. ut id dicat Ouidius: *nunc baculum solitum ferre* Apollinem, *nunc fistulam.*

Ex tertio Metamorphoseon.

V *rna dedit sonitum; longo caput extulit antro*
In nonnullis, longum.
E *xilij felix. Sic in ueteribus nonnullis & recte.*
Sed & exilio felix non minus recte.
E *t substricta gerens sicyonis ilia Ladon.*
Lagon in nonnullis, quod & Planudes.
Q*ua tamen usque potest*
Rectius fortasse in ueteribus, quo tamen usq; potest.
D *um'q; dolet, summa uestem'q; reduxit ab ora:*
Cum summo abore in omnibus, nos ita legendum credidimus.
H *ac Tyron, ac profugos posuistis sede penates:*
Sic legendum ex uetustissimis exemplaribus, cum prior lectio A` Tyro, hac profugos, repugnante syllaba claudicaret. imitatus est autem Virgilij carmen ex primo Aene.
Ilium in Italiam portans, uictosq; penates,
quin ali Ouid. *Iliŏ in teriă trăsfer felicius urbem.*
D *extera Naxos erat.*
In nonnullis fortasse rectius. Dextra Naxos erat
N *on habet infelix, quæ matri brachia tendat.*
Neq; in ueteribus libris inuenitur id carmen, quod ante hoc interponunt nonnulli: & si maxime inueniretur, expungendum esset, ita subsultat, ita nul-

lius est sensus.

Ex quarto Metamorphoseon.

At non Alcithoë mineias.
Arsinoe apud Planudem, non Alcithoē legitur,
Hæc placet: hæc quoniam uulgaris fabula non est.
In nonnullis, Hoc placet.
Sinditur, & tenui stridente foramine longas
Eiaculatur aquas. Nonnulli, & tenuis stridente foramine longe. sed & prior recta.
Nec loquar, ut quondam naturæ iure nouato.
in nonnullis, nec loquor.
Sæpe cytoriaco deducit pectine crines.
In omnibus, cytheriaco. Sed profecto cytoriaco legendum.
Desinis? aut fugio, tecumq; ait ista relinquo?
Nonnulli legunt, Desine: uel fugio. mihi prior lectio magis placet.
Et obstantes reiecit ab ore colubros.
Rectius in nonnullis, colubras.
Constitit hesperio regis Atlantis in orbe:
In quibusdā rectius opinor, regnis Atlātis in orbe.
Quaq; patent nunc terga cauis super obsita conchis
In quibusdam, quaq; patet.

Ex quinto Met.

Nec coniugalia festa
et sexto etiā Ouidius coniugalia secūda producta.
Nec mea uirginitas, nec coniugalia iura. & XI.
Nec coniugale solutum est Fœdus in alitibus. &

fortaſſe coniugalia ſit legendum. Sed uetera omnia exemplaria, coniugalia.

Hæ ſyenites genitus Methione Phorbas,
in ueteribus, Suenites. Nos id u pro y. ueterum more poſitum credimus. quin ſyenites & Planudes. Syenites autem à Syene urbe ductum eſt: cuius incolas Syenites dicit & Stephanus.

Inde Semiramio Polydæmona ſanguine cretum,
Polydegmona Planudes, non Polydæmona.

Amphycus albenti uelatus tempora uitta
Rectius fortaſſe, Alphytus.

Tu quoq; Iapetide non hos adhibendus ad uſus,
Lampetide Planudes.

Sed retinente manu moriens, è poſte pependit.
in quibuſdam. Sed retinente manũ. utrumq; recte.

Bactreus Alcioneus,
Barcæus Planudes. mihi bactreus placet.

Regisq; Thoaſtes,
Armiger, Choriſtes Planudes, non Thoaſtes.

Ultrat: & immerito uindex, ultorq; parentis
quidam immeritæ parentis legunt.

Inde caua circundata nube Seriphon
Deſerit à dextra Cythno, Gyaroq; relictis.
In omnibus Cypro legitur. Sed tam longe à Seripho, & Cycladibus omnibus Cypros, ut nullum omnino in hoc uerſu locum habeat. Ideo nos Cythno legendum putauimus: quæ una eſt Cycladum Seripho propinqua, authore Strabone, Stephano, & reliquis. Sed & Planudes hunc Ouidij locum ita interpretatur. Ἐντεῦθεν δὲ νοίλην νεφέλην περι-

σχεσεῖσα τὴν σέριφον καταλέλοιπε, τήν τε κύθνον καὶ γύαρον δεξιὰς ἀφεῖσα, ὅθεν συντομωτάτη ὁ δὸς ἔδοξεν ὑπὲρ τὴν θάλασσαν ἰούσῃ, τάς τε θήβας καὶ τὴν παρθενικὸν ἑλικῶνα ζητεῖ.

I psumq; regit qui numina terræ.
Fortasse rectius, id quod nonnulli legunt, ipsumq; regit qui numina ponti.

S olis ab occasu, solis quærebat ad ortus
In nonnullis, solis ad occasus.

M irantem, flentemq;, & tangere monstra pauentem
Parantem in quibusdam, non pauentem.

F ertilitas terræ latum uulgata per orbem.
In nonnullis, totum uulgata per orbem.

E x Acheronte suo furuis peperisse sub antris
In nonnullis syluis peperisse sub atris.

S ed certe sonituq; pedum terrebat:
In quibusdam, sonitusq; pedum terrebat. in alijs, sonituq; pedum terrebar. omnia recte.

Ex VI. Metamorphoseon.

E xiluisse fretum: quo pignore uendicet urbem.
Sic in nonnullis, & recte legitur. dicitur enim in fabulis, cum certaret cũ Pallade Neptunus de Athenarum nomine, percusso à Neptuno scopulo mare subito extitisse. Sed & equum à Neptuno eo pacto editum illo in certamine non minus est reperire. ideo prior etiam lectio recta. Exiluisse ferum. ferum autem equum dici satis sit nobis Virgilij authoritas

In latus,

In latus, inq; feri curuam compagibus aluum
Exul erat mundi.
In quibusdam, mundo.
Quodq; licet tacito uenerantur murmure numen
Latonæ turba quantum distabat ab orba,
Indignata Dea est.
Vti id fortasse sit rectius, quod in quibusdam. Latonæ turbæ. ut sit turbæ uenerantur sic ex ijs, quæ sequuntur, proculdubio sensus qui placeat, elici nullus potest. Legitur in nonnullis, quæ quantum distat. in alijs, quæ quàm distabat. ego quoquo modo legatur, aliud quid desydero. est & exemplaria inuenire, in quibus hoc insertum sit carmen.
Tantum animosa sui furijs agitata doloris
Indignata Dea est. hoc uero ut rude, & minime
Ouidio dignum est, ita audacter excludi debet.
Vidi præsens, stagnumq;, locumq;.
In quibusdam, lacumq;.
Illa suam uocat hanc, cui quondam regia coniux
Orbem interdixit. in nonnullis, regia Iuno. Sed & regia coniux non minus recte. id quod sequitur, in nonnullis fortasse rectius, orbe interdixit.
Sydereo sicatæ sitim collegit ab æstu:
In quibusdam, concepit.
Concolor huic humerus nascendi tempore dextro
Corporeusq; fuit. Multo rectius in quibusdam, hic humerus.
Hinc placido dantur sua corpora somno.
nonnulli, tradunt.
Attonitamq; trahens intra sua mœnia ducit.

Alij, limina.

S æptra loci, rerumq; capit moderamen Erechtheus.
In quibusdam, regniq; capit.

Ex VII. Metamorphoseon.

M agna sequar: titulum seruatæ pubis achiuæ,
Sic in nonnullis. Sed & puppis achiuæ, quod in quibusdam, legi recte potest.

D iriguere metu munyæ: subit ille: nec ignes
Sensit anhelatos.
Sic in ueteribus. præterquam quod non ignes, sed illos, aut ullos, sensit anhelatos, aut anhelatus, aut anhelantes. Varia enim sunt in hoc exemplaria. sed nos ignes legendum putauimus, ut & alibi Ouidius.
Isset anhelatos non præmedicatus in ignes.

D issimulemq; animum subijt pater Aeta relictus.
In nonnullis, subijt Aeeta relictus.

N on annis renouare tuis
In quibusdam, reuocare.

N uda pedem, nudos humeris infusa capillos:
quidam, nudis humeris.
-Nullo cum murmure serpens
Sopitæ similis nullo cum murmure serpit:
Immotæq; silent frondes:-
Nullus, si hoc pacto legantur, est horum carminum sensus. atq; ideo recta sint fortasse nonnulla exemplaria: in quibus medio excluso carmine, Nullo cum murmure sepes, Immotæq; silent frondes: legi-

tur. Sed & recte legi potest, Nullo cum murmure serpens, ut sit qui es serpens nullo cum murmure. Sequētia uero carmina, ut in ueteribus quibusdam, Sopitis similes nullo cum murmure sepes, Immotæq; silent frondes: Quæ lectio & è Planude colligitur.

Custodemq; rudem somno sopistis: Quidam, rudem somni.

Multa quoque Apidani placuerunt gramina ripis: & hic Eridani in omnibus. Sed ego ijsdem rationibus, quæ superius primo libro adduxi, permotus, quod scilicet hic etiam Thessaliæ loca & flumina ab Ouidio percenseantur: inter quæ non magis sit attico, quàm gallico Eridano locus: eos, qui Apidani castigarunt, secutus sum. idq; eo libentius feci, quod Planudes etiam, qui in primo, ubi idem error, cum cæteris errauerat: hic meliora uidetur secutus exemplaria. Sic enim hoc carmen interpretatur. πολλαὶ δ' αὐτῇ κ' ἀν ταῖς ὄχθαις τοῦ ἀπιδανοῦ ἤρεσαν.

Ante quaterdenos hunc se reminiscitur annos Cum in omnibus, nunc se reminiscitur, nos hunc se legendum credidimus. quam lectionem & Planudes secutus est. quod uero sequebatur carmen, quod in pluribus id antiquis exemplaribus non inuenitur, & superfluere uidetur: expungendū duximus.

Ille cruore fluens subito tamen alleuat artus: Cubito non subito ex ueteribus legendum.

Et stricto toties iratus amore. Spreto in nonnullis.

Florentemq; Cythnon, Syron, planamq; Seriphon:

In omnibus, floretem'q; Tyron, Cypron planam'q; Seriphon. Nos neutrum probamus. Cypron et Tyron, quæ longissime absunt à Cycladibus, legi nullo pacto potest. uti tamen Cypron è Cythno deprauatum, ut alio etiam in loco superius diximus: propè affirmauerim: ita non ausim Cythnon prima correpta loco Tyri ponere, et Syron, ubi Cypron substituere. ac mea quidem sententia Cythnon planam'q; Seriphon, recte legatur. quid uero Tyri loco sit reponendum, quærant alij.

Ducite: & omnis eat. rerum status iste mearum.
In pluribus, dicite, non ducite. Quin & melius fortasse diuidatur carmen quo pacto Planudes. Dicite: & omnis eat rerum status iste mearum.

In partem leti citius uenit, atq; salutis.
Aliter in quibusdam, & fortasse rectius,
Vt'q; salutis,
Spes abijt: finem'q; uident in funere morbi:
Indulgent animis.

Isse sub amplexus Asopidos Aëgnæ:
Sic nos legendum putauimus, atq; id ex ueteribus quibusdam collegimus. ut diuidatur. s. diphthongus, ut apud Virg. Neptuno aëgeo.

Et rami totidem, totidem'q; animalia ramis
Rectius in quibusdam, & ramos totidem.

Cessit & exitio multis, pecori'q; sibi'q;
Ruricolæ pauere feram.
Sic in ueteribus multis. sed fortasse rectius sit quod in quibusdam. Cessit & exitio multis, pecorum'q; suum'q; ut sit multis pecorum, & suum. quam le-

ctionem & Planudes agnoscit, sic hoc carmen interpretatus, καὶ πολλοῖς εἰς ὄλεθρον προβάτων καὶ χοίρων γέγονεν. quod uero sequitur, Ruricolæ pauere feram. In nonnullis, Rurigenæ. Planudes Indigenæ. qui sic interpretatur, ἔδεισαν δὲ καὶ οἱ ἰθαγενεῖς τὸ θήριον. quod fortasse sit rectius. sequitur enim uicina iuuentus.

Ex VIII. Metamor.

G eneris falsa est ea fabula: uerum
Et ferus, & captus nullius amore iuuencæ,
In nonnullis, uerus non uerum: mihi uerum magis placet.
S tant uelut uallum, uelut alta hastilia setæ,
Legitur in nonnullis & alterum eiusdem sententiæ carmen.
Et setæ rigidis similes hastilibus horrent.
Atq; utrunq; mea sententia Ouidij est. cũ tamen alterum repudiandũ sit: proximũ hemistichion, riget horrida ceruix. in causa fuit, ut hoc excluderemus.
T yndaridæ gemini præstantes cestibus alter
In nonnullis. spectatus cestibus alter,
N emorisq; decus Tegeæa lycei.
Quod post hoc sequebatur carmen,
Venit Atalanta Schenei pulcherrima uirgo:
tum quia in ueteribus non inuenitur, tum quod & syllabis claudicat, et rude ac nihili est, reijciendum duximus.
V t excussis elisus nubibus ignis,

In quibuſdam, eliſi ignes.

E micat ex oculis: ſpirat quoq; pectore flammas.
In quibuſdam, flamma.

O rithyæ magni roſtro femur hauſit adunco.
Orichiæ in nonnullis. Planudes Orityæ.

A Syluis ſyluas, & ab aruis arua reuulſi:
Reuelli in quibuſdam, & recte.

M edio circundata muro.
Quidam modico legunt non medio.

N ec refert dominos illic, famulos ne requiras.
Famulos'ue, in quibuſdam.

Quæ cana ſunt flauentibus illita ceris.
In nonnullis, qua cana ſunt.

Ex IX. Metamor.

N eſcia quem maneat tanti victoria regni.
In nonnullis belli non regni.

H unc tamen ablati domuit iactura decoris:
In nonnullis. hunc tantum. & fortaſſe rectius.

H is eliſa iacet moles nemeæa lacertis:
Quod poſt hoc legebatur carmen,
His Cacus horrẽdum tyberino in littore monſtrum
Quod & ſyllaba repugnat: & in plurimis antiquis exemplaribus non inuenitur: ideo nos repudiandum arbitrati ſumus. Sunt tamen qui malint retinere: ſed corrigant. Quidam. His iacet horrendum. quidam, Cacus & horrendum.

Quoq; Chimæra iugo mediis in partibus ignem,
Pectus & ora leæ, caudam ſerpentis habebat.

Male qui hircum non ignem. fortasse ingens legendum: ut sit ingens pectus, atq; id dicat Ouidius, quod Lucretius eo uersu.

Prima Leo, postrema Draco, media ipsa Chimæra,
S anctaq; Bubastis, uarijsq; coloribus Apis,
In nonnullis. uariusq; coloribus Apis.
S pes est, quæ capiat, spes est, quæ pascat amorem.
In nonnullis, amantem.

Ex X. Meta.

I pse suos gemitus folijs inscripsit: & ai ai
Flos habet inscriptum: funestaq; littera ducta est.
In ueteribus multis et ya: quam lectionem sunt qui probent: ego non uideo cur probare debeam: cum nullo pacto Aiacis nomen his literis describi possit: quod in eodem flore factum & hic paulo superius ostendit Ouidius, cum inquit.

Tempus & illud erit, quo se fortissimus heros
Addat in hunc florem: folioq; legatur eodem.

& XII.

Littera communis medijs, pueroq;, uiroq;
Inscripta est folijs: hæc nominis: illa querelæ.

Querelæ dicũt qdã ya esse posse. nominis nõ uideo, qũo esse possit, cum Aiacis tamen nomen designandum sit. Ideo illi mihi recte sentire uidentur, qui & ai ai legunt. ai enim & querelæ est, & Aiacis nomen innuit. Quin Planudes sic interpretatur. καὶ αἶ αἶ τὸ ἄνθος ἔχει δὴ γεγραμμένον. & tamen fortasse sit rectius ai nõ repetere, sed diphthon-

gum diuidere, quod sæpius à poëtis fit, & latinorum morem sequi, apud quos aï est bisyllabum, quod et in ipso hoc Aiacis nomine licet cognoscere.

Et officium commisso spondet amori,
nonnulli, at officium.

Ex XI. Metamorphoseon.

Quæ postquam rapuere feræ: cornúq; minaci
Diuulsere boues.
In nonnullis, cornúq; minaces, utrunq; recte.

Carmine uocali clarus, cytharáq; Philammon.
Huius Philammonis fit ab Apollonij interprete mẽtio: qui ait Pherecydem dixisse non Orphea cum argonautis, sed Philammonem nauigasse. hunc uero ait Suidas fuisse Thamyræ Thracis patrem.

Gestúmq; manus Ceycis habebat.
Planudes. sceptrúmq; manus Ceycis habebat.

Ingemit Halcyone: lachrymas mouet, atq; lacertos
Fortasse legendum sit. Ingemit Halcyone lachrymans: mouet atq; lacertos.

Fertur Alixirhoë
Alixothoë Planudes.

Prospicit Hesperien patria cebrenida ripa,
Eperien in omnibus. quin & Planudes, ἠπειρίην.

Ex XII. Metamorphoseon.

Quem uastum uastior ipso
in nonnullis. ipse.

Quæ mihi tunc primum, tunc eſt conſpecta ſupremũ.
in quibuſdam. Quæ mihi tunc primum fuerat conſpecta uolucris. Sed & prior recta. ait enim inferius, ſed auis nunc unica Cæneu.

Cum tamen ille ferox,
In nonnullis. Cur tamen. in alijs. Et tamen.

Non ea Tydides non audet Oileus Aiax
Si Oileus legatur, ſumendum eſt pro Oileius. quidã malunt Oileos, ut intelligatur filius.

Ex XIII. Metamorphoſeon.

Iſte tulit pretium.
In quibuſdam, ipſe.

(Heu pars una ducum)
Sic in omnibus. Sed fortaſſe ſit rectius. Et pars una ducum.

Velatuŕq;, alituŕq; auibus:
In quibuſdam, Venatuŕq;, alituŕq;.

Tantum ego te ſupero:
In nonnullis, Tanto ego te ſupero.

Quo dij crudeles, niſi uti noua funera cernam,
In quibuſdam, niſi quo, noua funera.

Expellit́q; genis oculos:
In nonnullis. Expilat́q; genis. utrunq; recte.

Teŕq; rogum luſtrant: & conſonus exit in auras
Ter plangor:
In nonnullis, tum conſonus exit in auras.

Ferre diu nequiere luem:
Sic in quibuſdam, ut uirgiliano utatur uerbo, qui

de eadem peſtilentia arboribus'q;, ſatis'q; lues, & letifer annus. in nonnullis tamen Iouĕ non luem.

P rætereunt uecti:
In quibuſdam, præter erant uecti.

H actenus acta tibi poſſum memoranda referre,
Legitur & miranda.

Ex XIIII. Meta.

N auifragum'q; fretum,
In uetuſtis, Naüfragum'q; fretum: ut tamen quadri ſyllabum ſit, ueluti & id uirgilianum &, naüfragum ſcyllacæum.

-Acheloidum'q; relinquit
Sirenum ſcopulos-
Profecto penultima Acheloidum ſyllaba breuis eſt. ideo fortaſſe Acheloiadum ſit legendum.

-Nec adhuc ſpectaſſe tot annos
Quinquĕnem poterat graia quater edere pugna.
In nonnullis, graiam pugnam. Sed licet aperte quid ſibi hic Ouidius uelit, intelligatur: confuſus tamen uerborum ordo, & ſibi non quadrans, aliquid facit, ut deſyderemus.

-Clarus ſubit Alba Latino:
In omnibus. Clarus ſubit eæ Latino. Sed profecto Alba Latino ſuccæſſit. ideo nos Alba non eæ legendum putauimus.

I am'q; palatinæ ſummam Proca gentis habebat.
Quamuis in omnibus. Iam'q; Palatinus ſummæ loca gentis habebat. quia tamen nuſquam le-

gitur Palatinum Albæ regnasse : qui hoc carmen ita castigarunt: recte mihi sensisse uisi sunt.

Non tamen ante mihi curam excæssisse memento:
In quibusdam, Non tamen ante tui.

Dignam animam pœna congressis exuit armis.
In nonnullis, edidit.

(Nam memoro: memoriq; animo pia uerba notaui)
In quibusdam. tua uerba.

Ex XV. Metamorphoseon.

Palantesq; homines passim rationis egentes,
In nonnullis. ac rationis egentes in alijs, ac ratione carentes. mihi, ac, uidetur superfluere.

-Alioq; renascitur urbe.
In quibusdam, ore.

INDEX *fabularum & aliorum quorundam apud* Ouidium *secundum ordinem* Alphabeti *per* Aldum Manutium Romanum.

A

A cheloi & Herculis contentio pagina 108
A chelous in uarias formas 109
A chelous ab Hercule superatus 110
A chillis interitus 158
A chillis arma Vlissi data 164
A cis in flumen 173
A coniton é spuma cerberi 86
A ctæon in cervum 33
A donis ex Myrrha iam arbore editus 130
A donidis cruor in florem 134
A egæus Medeam excipit 85
A egina olim Oenopia 87
A egeria fletu in fontem tenuata 198
A encæ in Latium navigatio 169
A eneas deus indiges factus 184
A eneæ naues in nymphas 183
A erea ætas 4
A sacus in mergum 147
A eson ex sene in iuvenem 84
A esculapius in draconem 200
A esculapius Romam aduectus 201
A etna Siciliæ mons cur ardeat 194
A ethiopiæ lacum epotum aut insaniam aut soporem facere 194

A glauros Cecropis filia in lapidem 28
A iacis & Vlyssis contentio super occisi Achillis armis 158
A iacis cruor in florem hyacinthum 165
A Icini reges 185
A Idamantis filia in columbam 85
A Icyone in auem 146
A Icithoë cum sororibus in uespertiliones 48
A Ithææ fratres à Meleagro cæsi 101
A masenum Siciliæ amnem modo fluere, modo arescere. 193
A mphionis exitus 71
A naxarete puella in lapidem 187
A ndromede ceto exposita 53
A ndromedes & Persei nuptiæ 54
A ngues plurimi ex guttis, quæ ex obtruncato Medusæ capite cecidere, in Libya nati 53
A ngues ex hominum medulla 195
A nigrus amnis dulcis in amarum. 193
A nij filiæ, quæ omnia à se tacta in frumentum, uinum, oleum conuertebant, in columbas 169
A nimas transire in uaria corpora 191
A nnus in quatuor tempora 4
A ntissa olim insula 193
A ntigone in Ciconiam 68
A per Calydonius 98
A pes ex tauro 195
A pes initio sine membris nasci 195
A pollo in pastorem 16

A pollo in paſtorem 69
A pollo in coruum 61
A pollo in accipitrem 69
A pollo in leonem 69
A pollo & Neptunus in homines 137
A ppulus paſtor in oleaſtrum 183
A quæ frigidiſſimæ in feruentes 188
A rachnes cum Pallade certamen 67
A rachne puella in araneam 69
A reas cum matre in ſydera 23
A rdea oppidum in auem ſui nomnis 184
A rethuſa nympha in fontem 66
A rgentea ætas 3
A rgi oculi in caudam pauonis 14
A riadnæ corona in ſydus 96
A ries ſenio confectus in agnum 84
A rne in auem monedulam 87
A ſcalaphus in bubonem 64
A talantæ forma 99
A talanta in leænam 133
A thamantis aquis accendi lignum 194
A tlas in montem 53
A tys in pinum 123
A ues omnes ex oui uitello naſci 196
A uguſti laudes 203
A urea ætas 3

B

B acchus ex Semele Cadmi filia 35
B acchi educatio 35

B acchi nutrices à Medea in iuuentutem re-
uocatæ 84
B acchi nomina 42
B acchus in puerum 40
B acchus in Caprum 61
B acchus in uuam 69
B acchæ Thraciæ in arbores 135
B attus in saxum 26
B aucidis casa in templum 105
B aucis ipsa in arborem 105
B yblis Mileti filia in fontem 119
B ura & Heliæ urbes submersæ 194

C

C admus Thebarum conditor 32
C admus & Harmonia uxor in dracones 52
C ænis puella in uirum Cæneum 151
C æneus uir, arborum congerie oppressus, in
auem 156
C æsar in stellam 203
C aicum amnem iter mutasse 193
C alais & Zetes pennati 79
C alaureæ insulæ Rex cum coniuge in auem
uersus 85
C alisto Lycaonis filia in ursam 23
C allirhoës filij infantes in iuuenes 115
C alculi nigri in candidos 189
C anens Pici uxor, erepti coniugis dolore absum-
pta, loco nomen dedit 182

Cannæ

C annæ uocales 137
C aunus Byblidis frater Cauni urbis conditor 119
C elmus puer in adamantem 46
C entaurorum, & Lapitharum prælium 151
C ephalus ab aurora raptus 91
C ephalus mutata facie Procrin uxorem solicitat 91
C ephenum tumultus 55
C epheni Perseum oppugnantes, in saxa 58
C erambus in auem 85
C eraſtæ in Tauros 125
C erbero uiso mutatum quendam in saxum 123
C ercopes in simias 176
C haos in quatuor elementa 2
C hamæleon in uarios colores 196
C iconum flumen quoddam quæ tetigerit, in saxum uertere 194
C ippo in fronte enata cornua 198
C lytæ nympha in heliotropium herbam 46
C lytorio de fonte potantes, abstemios fieri 194
C oæ matronæ cornutæ 85
C ombe in auem 85
C opiæ cornu 110
C oralium sub aqua molle esse, extra aquam lapidescere 196
C oralium ex uirgis 54
C oronis in corniceм 24
C orus ex candido niger 25
C oryti pater 85

C oronas iuuenes ex fauillis filiarum Orionis 170
C rocus & Smilax in flores 46
C rabrones ex equo putrefacto nasci 195
C rathin & Sybarin amnes capillos auro si-
mules facere 194
C yane nympha in aquas, 62
C ygnus Steneli filius, & Ligurum rex in
auem sui nominis 21
C ygnus Neptuni filius in auem sui nominis 150
C yparissus in cupressum 124

D

D ædalus è Creta ausugiens uolat 97
D ædalus ad Cocalum 98
D ædalion in accipitrem 140
D eï aneira uxor Herculis à Nesso centauro
rapta 110
D aphne in laurum 11
D aphnis Idæus in lapidem 46
D eucalionis lapides in uiros 8
D iræ Babylonia in piscem 42
D irces filia in columbam 42
D iana in felem 61
D iluuij descriptio 6
D iomedis socij in aues 183
D racenis dentes sati à Cadmo, in uiros armatos 31
D racenis dentes sati ab Iasone, in uiros armatos 81
D raco peruigil ab Iasone sopitus 81

D ryope in arborem loton 114

E

E cho nympha in uocem 36
E lementæ inuicem transmutari 193
E lectrum ex lachrymis Phaëthontiadum 21
E rasinus amnis nunc subterraneus fluit:
nunc emergit 193
E risichthonis impietas 106
E risichthonis fames 107
E risichthonis filia in varias formas 108
E uneli filia in uolucrem 85

F

F amæ domus descriptio 148
F amus patria, & descriptio 107
F errea ætas 4
F ormicæ in homines 89
F ungi in homines 85

G

G alanthis ancilla in mustellam 114
G igantum sanguis in homines 4
G igantomachia 60
G laucus in deum marinum 174
G uttæ aquæ feruentis in flores 83

H alcyone in auem 146
H ammonis fons die frigidus, noctu caleſcit 194
H ecuba in canem 168
H emus & Rhodope in montes 68
H erculis labores 111
H ercules in deum 113
H ermaphroditus & Salmacis in unum corpus 48
H erſilia Romuli uxor in Oram deam 189
H eſione Laomedóntis filia ab Hercule liberata 138
H ippolytus in Virbium 198
H ippocrene fons ex ungula Pegaſi 59
H ippodames & Pirithoi nuptiæ 151
H ippomenes & Atalanta in leones 133
H omnis origo 3
H omnis quatuor ætates 192
H yacinthus puer in florem 125
H yacinthia feſta 125
H ypanis amnis ex dulci amarus 193
H yries filius in olorem 85
H yrie dolore amiſſi filij in lacum 85

I

I aſonis in Colchos expeditio 79
I aſon aureo uellere potitur 81
I carus in mare præceps delapſus, Icariæ inſulæ nomen dedit 97

I nferni descriptio 49
I no & Melicerta in deos maris 51
I nus comites in saxa & aues 49
I nuidiæ domus, & ipsius inuidiæ descriptio. 28
I o Inachi filia in iuuencam 12
I o eadem in deam Isidem 14
I olaus ex sene in adolescentem 115
I phis puella in puerum 121
I phigenia Agamemnonis filia in ceruam 148
I tys à matre occiditur 77
I uno in anum 34
I upiter in Dianam 22
I upiter in Taurum 29.68
I upiter in aurum 52.68
I upiter in arietem 61
I upiter in aquilam 68
I upiter in cygnum 68
I upiter in Satyrum 68
I upiter in Amphitryonem 68
I upiter in ignem 68
I upiter in pastorem 68
I upiter in serpentem 68
I upiter in aquilam 124
I upiter & Mercurius in homines 104
I uuencus in ceruum 85
I udex in saxum 170

L

L abyrinthus 96
L actus circulus 4

L apitharum cum centauris pugna 151
L eucothoë Orcani regis filia in uirgam thuream 46
L eucas continens olim, nunc insula 194
L upus in saxum 141
L ycaon in lupum 6
L ychas in scopulum 112
L ycij coloni in ranas 37
L ycus amnis hiatu absorptus, rursum renascitur 193
L yncus rex Scytharum in lyncem 66
L yncis urina in lapidem lyncurium 196
L yncestium amnem potum ebrietatem inducere 191

M

M æra in canem 95
M are in terram 193
M artis & Veneris adulterium 45
M arsias in fluuium 73
M edeæ amores 79
M edea ad ægæum 85
M eduſæ capilli cur immiſtis ſerpentibus 55
M eleagri fatum 101
M eleagri mors 102
M eleagri ſorores in aues Meleagridas 102
M emnonis cineres in aues memnonidas dictas 168

M ente nympha in Mentam herbam 134
M enephron cum matre concubuit 85
M ercurius in pastorem 13
M ercurius in Ibin 61
M idæ contactu omnia uersa in aurum 136
M idæ aures in asininas 137
M idæ famuli uox in arundinetum 137
M iletus Mileti urbis conditor 116
M inois bellum contra Athenienses 86
M ons ex planicie apud Trœzena factus 194
M ora ex albis nigra 44
M usæ aliis sumptis Pyrenei uim effugunt 60
M uri uocales 94
M yrrhæ amor 127
M yrrha Cinyræ filia in arborem sui nomnis 139

N

N aiades nymphæ in insulas echinadas 136
N ais nympha in piscem 43
N arcissi amor 103
N arcissus in florem sui nomnis 38
N eptunus in iuuencum 68
N eptunus in Enipeum fluuium 69
N eptunus in arietem 69
N eptunus in equum 69
N eptunus in delphinum 69
N essi cruor 119

N iobes filiorum & filiarum mors 71
N iobe in marmor 72
N iſus Scyllæ pater in halyætum auem 96
N uma Pompilius ad Pythagoram 180
N yctimene in noctuam 25

O

O cyroë Chironis filia in equam 26
O liuæ ramus ſiccus in uiridem 83
O lenus & Lethea in lapides 123
O rphei & Euridices nuptiæ 122
O rphei ad inferos deſcenſus 122
O rphei cædes 135
O rtygia inſula olim mobilis 194
O rithyia à Borea rapta 78

P

P actoli areniæ, aureæ ab Mida 136
P allenes incolas mutare in aues 195
P allas in uetulam 167
P egaſus equus alatus, & chryſaor ex Meduſæ ſanguine 55
P eliæ cædes 85
P elopis humerus in eburneum 73
P entheus à matre & materteris dilaceratur 41
P eriphas & Phineus in aues 75
P erimele Hippodamantis filia in inſulam 103

P ericlimenus Nelei filius in varias formas 157
P ericlimenus & fratres ab Hercule interfecti 157
P erſei geſta 52
P erſei & Andromedæ nuptiæ 54
P eſtus maxima in Aegina, Aeaco rege 87
P haëthontis cum Epapho contentio 14
P haëtontis incendium 18
P haëthon Solis & Clymenes filius fulmine occiſus 20
P haëtontis ſorores in populos 21
P haros olim inſula 193
P heneus Arcadiæ lacus noctu epotus nocet: interdiu innoxius eſt 194
P hœnix ex ſe ipſo naſcitur 195
P hilomela in luſciniam 78
P hineus rex, Cephei frater & ſocij eius in ſaxum 59
P icus in auem ſui nominis 182
P ici ſocij in varias feras 181
P ieri & Euippes nouem filiæ in picas 60 & 66
P ilæmonis caſa in templum 105
P ilæmon in arborem 105
P igmalionis odium in fœminas 126
P igmalionis ſtatua in puellam 126
P lexippus & Toxeus Althææ fratres à Meleagro occiſi 101
P olydectes in ſaxum 59

P olydori cædes 165
P olymſtor ab Hecuba obcæcatus 167
P o'yxenæ immolatio 166
P olyphemonis neptis in uolucrem 85
P olyphemi amor,& cantilena 171
P rogne in hirundinem 78
P rocris mors 93
P rœtus in ſaxum 59
P roteſilai cædes 149
P ropœtides in ſaxa 126
P roſerpinæ raptus 62
P ygmæa in gruem 68
P ython ſerpens occiſus 9
P ythia ludi 9
P yrami & Tiſbes amores 43
P yrenei ſcelus 60
P yrrhæ lapides in mulieres 8
P ythagoræ ſermo 190
P ythagoras ſæpius renatus 191

R

R anæ ex limo 195
R oma condita 187
R omæ laus 196
R omulus in deum 189
R omuli haſta in arborem 198

S almacis fons semuiros facit 48 & 194
S aturnus in equum 69
S aronis ossa in scopulos, qui Scironides petræ 86
S athon modo uir, modo fœmina 46
S cylla Nisi filia in Cirin auem, quæ & alauda & galeritus dicitur 96
S cylla Phorci filia media sui parte in canes latrantes 175
S cylla eadem in scopulum 176
S cythidas fœminas ueneno sparsas immutari in aues 195
S corpius ex Cancro 195
S erpens deuoraturus faciem Orphei, in lapidem 135
S erpens alius in lapidem 148
S ibylla in uocem 177
S ialiæ descriptio 170
S irenes facie uirginea, cætera uolucres 65
S olis regia 15
S olis equorum nomina 17
S omni domus descriptio 144
S omni filij 145
S stagnum in Phrygia ex inundatione terræ factum 104
S teles puer temerarius in Stellionem 63

S ymplegadas insulas olim moueri solitas, nunc stare. 194

T

T ages ex gleba ortus 198
T alus puer serræ, circiniq; inuentor in perdicē 97
T auri ignem efflantes 80
T elchines uisu omnia uitiantes, ab Ioue summersi 85
T hebæ conditæ 32
T hesei gesta 86
T hetis nympha in varias formas 138
T erra in orbis speciem 2
T erram post diluuium procreasse varias animalium formas 9
T ereus rex Thracum in upupam 78
T ineæ in papiliones 195
T iresias Heueri filius in fœminam conuersus, & mox idem in marem restitutus. 35
T iresias ab Iunone oculis captus, ab Ioue augur factus est. 35
T yros olim insula 194
T yreni nautæ in delphinos 41

V

V enus in piscem 61
V enus ex spuma maris 51
V entorum regiones 3

V ertũnus Pomonæ amore captus, in anum post
uarias formas uersus ea potitur 185
V ia ad inferos 49
V lyssis socij in porcos, atque ex porcis in for=
mam pristinam 179
V rsæ catulum prius uiuam esse carnem, po-
stea lambendo reduci in Vrsi formam 195
V lpes Cephali canem fugiens, & canis ipse
in saxa 92

Z

Z anclen insulam olim Italiæ iunctam 194
Z onus quinq; & cœlum distingui, & terram 2

Τὸ τῶν ποιητῶν μυθῶδες οὐκ ἀφιλόσοφον εἶναι.

ΜΑΞΙΜΟΣ.

Χειραγωγεῖ τὴν ψυχὴν μῦθος εἰδὶ τὸ θαυμάζεσθαι, καὶ ζητεῖν.

P. OVIDII NASONIS METAMORPHOSEON LIBER PRIMVS.

In nouа fert animus mutatas dicere formas
Corpora. dij cœptis (nam uos mutastis & illas)
Aspirate meis: primaq; ab origine mundi
Ad mea perpetuum deducite tempora carmen.
Ante mare, & terras, & quod tegit omnia, cœlum,
Vnus erat toto naturæ uultus in orbe:
Quem dixere chaos: rudis, indigestaq; moles,
Nec quicquam, nisi pondus iners, congestaq; eodem
Non bene iunctarum discordia semina rerum.
Nullus adhuc mundo præbebat lumina Titan:
Nec noua crescendo reparabat cornua Phœbe:
Nec circumfuso pendebat in aëre tellus
Ponderibus librata suis: nec brachia longo
Margine terrarum porrexerat Amphitrite.
Quaq; erat & tellus, illic & pontus, & aër:
Sic erat instabilis tellus, innabilis unda,
Lucis egens aër: nulli sua forma manebat:
Obstabatq; aliis aliud: quia corpore in uno
Frigida pugnabant calidis, humentia siccis,
Mollia cum duris, sine pondere habentia pondus.
Hanc deus, & melior litem natura diremit.
Nam cœlo terras, & terris abscidit undas:
Et liquidum spisso secreuit ab aëre cœlum.
Quæ postquam euoluit: cæcoq; exemit acerno:
Dissociata locis concordi pace ligauit.

Ignea conuexi uis, & sine pondere cœli
Emicuit: summáq; locum sibi legit in arce.
Proximus est aër illi leuitate, locóq;.
Densior his tellus, elementaq; grandia traxit,
Et pressa est grauitate sui: circumfluus humor
Vltima possedit: solidumq; coërcuit orbem.
Sic ubi dispositam, quisquis fuit ille deorum,
Congeriem secuit: sectamq; in membra redegit:
Principio terram, ne non æqualis ab omni
Parte foret: magni speciem glomerauit in orbis.
Tum freta diffudit: rapidisq; tumescere uentis
Iussit: & ambitæ circundare littora terræ.
Addidit & fontes, & stagna immensa, lacusq;:
Fluminaq; obliquis cinxit decliuia ripis.
Quæ diuersa locis partim sorbentur ab ipsa:
In mare perueniunt partim: campóq; receptæ
Liberioris aquæ, pro ripis littora pulsant.
Iussit & extendi campos, subsidere ualles,
Fronde tegi syluas, lapidosos surgere montes.
Vtq; duæ dextra cœlum, totidemq; sinistra
Parte secant zonæ, quinta est ardentior illis:
Sic onus inclusum numero distinxit eodem
Cura dei: totidemq; plagæ tellure premuntur.
Quarum quæ media est, non est habitabilis æstu:
Nix tegit alta duas: totidem inter utranque locauit:
Temperiemq; dedit, mista cum frigore flamma.
Imminet his aër: qui quanto est pondere terræ,
Pondere aquæ leuior: tanto est oneroſior igne.
Illic & nebulas, illic consistere nubes
Iussit, & humanas motura tonitrua mentes.

E t cum fulminibus facientes frigora uentos.
H is quoq; non passim mundi fabricator habendum
A ëra permisit: uix nunc obsistitur illis,
C um sua quisq; regat diuerso flamina tractu:
Q uin lanient mundum: tanta est discordia fratrum.
E urus ad auroram, nabathæaq; regna recessit,
P ersidaq;, & radijs iuga subdita matutinis.
V esper, & occiduo quæ littora sole tepescunt:
P roxima sunt zephyro. Scythiam, septemq; triones
H orrifer inuasit Boreas. contraria tellus
N ubibus assiduis, pluuioq; madescit ab austro.
H æc super imposuit liquidum; & grauitate carẽtem
A ethera, nec quicquam terrenæ fecis habentem.
V ix ita limitibus discreuerat omnia certis:
C um, quæ pressa diu massa latuere sub ipsa,
S ydera cœperunt toto [illegible]gescere cœlo.
N eu regio foret ulla suis animalibus orba:
A stra tenent cœleste solum, formæq; deorum:
C esserunt nitidis habitandæ piscibus undæ:
T erra feras cepit: uolucres agitabilis aër.
S. anctius his animal, mentisq; capacius altæ
D eerat adhuc, & quod dominari in cætera posset:
N atus homo est: siue hunc diuino semine fecit
I lle opifex rerum mundi melioris origo:
S iue recens tellus, seductaq; nuper ab alto
A ethere cognati retinebat semina cœli.
Q uam satus Iapeto mistam fluuialibus undis
F inxit in effigiem moderantum cuncta deorum
P ronaq; cum spectent animalia cætera terram:
O s homini sublime dedit: cœlumq; uidere

I ussit: & erectos ad sydera tollere uultus.
S ic, modo quæ fuerat rudis, & sine imagine, tellus
I nduit ignotas hominum conuersa figuras.
A urea prima sata est ætas: quæ uindice nullo
S ponte sua sine lege fidem, rectumq; colebat:
P œna, metusq; aberant: nec uerba minantia fixo
A ere ligabantur: nec supplex turba timebat
I udicis ora sui: sed erant sine iudice tuti.
N on dum cæsa suis, peregrinum ut uiseret orbem,
M ontibus, in liquidas pinus descenderat undas:
N ullaq; mortales, præter sua, littora norant.
N on dum præcipites cingebant oppida fossæ:
N on tuba directi, non æris cornua flexi,
N on galeæ, non ensis erat: sine militis usu
M ollia securæ peragebant ocia gentes.
I psa quoq; immunis, rastroq; intacta, nec ullis
S aucia uomeribus per se dabat omnia tellus.
C ontentiq; cibis nullo cogente creatis,
A rbuteos fœtus, montanaq; fraga legebant,
C ornaq;, & in duris hærentia mora rubetis,
E t, quæ deciderant patula Iouis arbore, glandes.
V er erat æternum: placidiq; tepentibus auris
M ulcebant zephyri natos sine semine flores.
M ox etiam fruges tellus inarata ferebat:
N ec renouatus ager grauidis canebat aristis.
F lumina iam lactis, iam flumina nectaris ibant:
F lauaq; de uiridi stillabant ilice mella.
P ostquam Saturno tenebrosa in tartara misso,
S ub Ioue mundus erat: subijtq; argentea proles
A uro deterior, fuluo pretiosior ære:

Iuppiter antiqui contraxit tempora ueris:
Perq; hyemes, æstusq;, & inæquales autumnos,
Et breue uer, spatijs exegit quattuor annum.
Tum primum siccis aer feruoribus ustus
Canduit: & uentis glacies astricta pependit.
Tum primum subiere domos: domus antra fuerunt,
Et densi frutices, & iunctæ cortice uirgæ.
Semina tum primum longis cerealia sulcis
Obruta sunt: pressiq; iugo gemuere iuuenci.
Tertia post illam successit aenea proles
Æuior ingenijs, & ad horrida promptior arma,
Non scelerata tamen. De duro est ultima ferro.
Protinus irrupit uenæ peioris in æuum
Omne nefas: fugêre pudor, uerumq;, fidesq;:
In quorum subiere locum, fraudesq;, doliq;,
Insidiæq;, & uis, & amor sceleratus habendi.
Vela dabat uentis, nec adhuc bene nouerat illos,
Nauita: quæq; diu steterant in montibus altis,
Fluctibus ignotis insultauere carinæ.
Communemq; prius, ceu lumina solis, & auræ,
Cautus humum longo signauit limite mensor.
Nec tantum segetes, alimenta q; debita diues
Poscebatur humus: sed itum est in uiscera terræ:
Quasq; recondiderat, stygijsq; admouerat umbris,
Effodiuntur opes, irritamenta malorum.
Iamq; nocens ferrum, ferroq; nocentius aurum
Prodierat: prodijt bellum: quod pugnat utroq;:
Sanguineaq; manu crepitantia concutit arma.
Viuitur ex rapto: non hospes ab hospite tutus:
Non socer à genero: fratrum quoq; gratia rara est:

Annus in qua
or tempora

Ænea

ferrea

Imminet exitio uir coniugis, illa mariti:
Liuida terribiles miscent aconita nouercæ:
Filius ante diem patrios inquirit in annos:
Victa iacet pietas: & uirgo, cæde madentes
Vltima cœlestum terras Astræa reliquit.
Neue foret terris securior arduus æther:
Affectasse ferunt regnum cœleste Gigantes:
Altaq; congestos struxisse ad sydera montes.
Tum pater omnipotens misso perfregit olympum
Fulmine: & excussit subiecto Pelion Ossæ.
Obruta mole sua cum corpora dira iacerent:
Perfusam multo natorum sanguine terram
Inaluisse ferunt: calidumq; animasse cruorem:
Et, ne nulla suæ stirpis monimenta manerent:
In faciem uertisse hominum. sed & illa propago
Contemptrix superûm, sæuæq; auidissima cædis,
Et uiolenta fuit: scires è sanguine natam.
Quæ pater ut summa uidit Saturnius arce:
Ingemit: & facto non dum uulgata recenti
Facta Lycaoniæ referens conuiuia mensæ,
Ingentes animos dignas Ioue concipit iras:
Concilium q; uocat. tenuit mora nulla uocatos.
Est uia sublimis cœlo manifesta sereno,
Lactea nomen habet, candore notabilis ipso.
Hac iter est superis ad magni tecta tonantis,
Regalem q; domum: dextra, læuaq; deorum
Atria nobilium ualuis celebrantur apertis:
Plebs habitat diuersa locis: à fronte potentes
Cœlicolæ, clariq; suos posuere penates.
Hic locus est: quem, si uerbis audacia detur:

Haud timeam magni dixisse palatia cœli.
Ergo, ubi marmoreo superi sedere recessu:
Celsior ipse loco, sceptroq; innixus eburno
Terrificam capitis concussit terq;, quaterq;
Cæsariem: cum qua terram, mare, sydera mouit.
Talibus inde modis ora indignantia soluit.
Non ego pro mundi regno magis anxius illa
Tempestate fui: qua centum quisq; parabat
Innectere anguipedum captiuo brachia cœlo.
Nam, quanquã ferus hostis erat: tamen illud ab uno
Corpore, & ex una pendebat origine bellum.
Nunc mihi, qua totum Nereus circunsonat orbem:
Perdendum est mortale genus: per flumina iuro
Infera, sub terras stygio labentia luco.
Cuncta prius tentanda: sed immedicabile uulnus
Ense recidendum est: ne pars sincera trahatur.
Sunt mihi semidei, sunt rustica numina Nymphæ,
Faunique, Satyrique, & monticolæ Syluani.
Quos quoniam cœli non dum dignamur honore:
Quas dedimus, certe terras habitare sinamus.
An satis o` superi tutos fore creditis illos?
Cum mihi, qui fulmen, qui uos, habeoq;, regoq;:
Struxerit insidias notus feritate Lycaon?
Confremuere omnes: studijsq; ardentibus ausum
Talia deposcunt. Sic, cum manus impia sæuit
Sanguine cæsareo romanum extinguere nomen:
Attonitum tanto subitæ terrore ruinæ
Humanum genus est: totusq; perhorruit orbis.
Nec tibi grata minus pietas Auguste tuorum:
Quàm fuit illa Ioui. qui postquam uoce, manuq;

Murmura compressit: tenuere silentia cuncti.
Substitit ut clamor pressus grauitate regentis:
Iuppiter hoc iterum sermone silentia rupit.
Ille quidem pœnas (curam hanc dimittite) soluit.
Quod tamen admissum, quæ sit uindicta, docebo.
Contigerat nostras infamia temporis aures:
Quam cupiens falsam, summo delabor olympo:
Et deus humana lustro sub imagine terras.
Longa mora est, quantum noxæ sit ubiq; repertum,
Enumerare: minor fuit ipsa infamia uero.
Mænala transieram latebris horrenda ferarum,
Et cum Cylleno gelidi pineta Lycæi.
Arcados hinc sedes, & inhospita tecta tyranni
Ingredior: traherent cum sera crepuscula noctem.
Signa dedi uenisse deum: uulgusq; precari
Cœperat: irridet primo pia uota Lycaon:
Mox ait, Experiar deus hic discrimine aperto,
An sit mortalis: nec erit dubitabile uerum.
Nocte grauem somno, nec opina perdere morte
Me parat: hæc illi placet experientia ueri.
Nec contentus eo, missi de gente molossa
Obsidis unus iugulum mucrone resoluit:
Atq; ita semineces partim feruentibus artus
Mollit aquis: partim subiecto torruit igni.
Quos simul imposuit mensis: ego uindice flamma
In dominum dignosq; euerti tecta penates.
Territus ipse fugit: nactusq; silentia ruris
Exululat: frustraq; loqui conatur: ab ipso
Colligit os rabiem: solitæq; cupidine cædis
Vertitur in pecudes: & nunc quoq; sanguine gaudet.

In uillos abeunt ueſtes: in crura lacerti:
Fit lupus: & ueteris ſeruat ueſtigia formæ.
Canicies eadem eſt: eadem uiolentia uultus:
Idem oculi lucent: eadem feritatis imago.
Occidit una domus: ſed non domus una perire
Digna fuit: qua terra patet, fera regnat erinnys.
In facinus iuraſſe putes: dent ocyus omnes,
Quas meruere pati (ſic ſtat ſententia) pœnas.
Dicta Iouis pars uoce probat: ſtimulosq; frementi
Adjicit: alij partes aſſenſibus implent.
Eſt tamen humani generis iactura dolori
Omnibus: & quæ ſit terræ mortalibus orbæ
Forma futura, rogant: quis ſit laturus in aras
Thura: ferisne paret populandas tradere terras.
Talia quærentes (ſibi enim fore cætera curæ)
Rex ſuperûm trepidare uetat: ſobolemq; priori
Diſſimilem populo promittit origine mira.
Iamq; erat in totas ſparſurus fulmina terras:
Sed timuit, ne forte ſacer tot ab ignibus æther
Conciperet flammas: totusq; ardeſceret axis.
Eſſe quoq; in fatis reminiſcitur, affore tempus,
Quo mare, quo tellus, correptaq; regia cœli
Ardeat: & mundi moles operoſa laboret.
Tela reponuntur manibus fabricata cyclopum:
Pœna placet diuerſa: genus mortale ſub undis
Perdere: & ex omni nimbos dimittere cœlo.
Protinus æolijs aquilonem claudit in antris:
Et quæcunq; fugant inductas flamina nubes:
Emittitq; notum. madidis notus euolat alis,
Terribilem picea tectus caligine uultum.

Barba grauis nimbis: canis fluit unda capillis:
Fronte sedent nebulæ: rorant pennæq́; sinusq́;.
Vtq́; manu late pendentia nubila pressit:
Fit fragor: & densi funduntur ab æthere nimbi.
Nuntia Iunonis uarios induta colores
Concipit Iris aquas: alimentaq; nubibus affert.
Sternuntur segetes: & deplorata colonis
Vota iacent: longiq́; perit labor irritus anni.
Nec cœlo contenta suo Iouis ira: sed illum
Cæruleus frater iuuat auxiliaribus undis.
Conuocat hic amnes: qui postquam tecta tyranni
Intrauere sui: non est hortamine longo
Nunc, ait, utendum: uires effundite uestras:
Sic opus est: aperite domos: ac mole remota,
Fluminibus uestris totas immittite habenas.
Iusserat: hi redeunt: ac fontibus ora relaxant:
Et defrenato uoluuntur in æquora cursu.
Ipse tridente suo terram percussit: at illa
Intremuit: motuq́; uias patefecit aquarum.
Expatiata ruunt per apertos flumina campos:
Cumq́; satis arbusta simul, pecudesq́;, uirosq́;,
Tectaq́;, cumq́; suis rapiunt penetralia sacris.
Siqua domus mansit, potuitq́; resistere tanto
Indeiecta malo: culmen tamen altior huius
Vnda tegit: pressæq́; latent sub gurgite turres.
Iamq́; mare, & tellus nullum discrimen habebant:
Omnia pontus erat: deerant quoq; littora ponto.
Occupat hic collem: cymba sedet alter adunca:
Et ducit remos illic, ubi nuper ararat:
Ille super segetes, aut mersæ culmina uillæ

N auigat: hic summa piscem deprendit in ulmo.
F igitur in uiridi, si sors tulit, anchora prato:
A ut subiecta tegunt curuæ uineta carinæ.
E t modo qua graciles gramen carpsere capellæ:
N unc ibi deformes ponunt sua corpora phocæ.
M irantur sub aqua lucos, urbesq́;, domosq́;
N ereides: syluasq́; tenent delphines: & altis
I ncursant ramis: agitataq; robora pulsant.
N at lupus inter oues: fuluos uehit unda leones:
V nda uehit tigres: nec uires fulminis apro,
C rura nec ablato prosunt uelocia ceruo.
Q uæsitisq́; diu terris ubi sistere possit,
I n mare lassatis uolucris uaga decidit alis.
O bruerat tumulos immensa licentia ponti:
P ulsabantq́; noui montana cacumina fluctus.
M axima pars unda rapitur: quibus unda pepercit,
I llos longa domant inopi ieiunia uictu.
S eparat Aonios actæis Phocis ab aruis
T erra ferax, dum terra fuit: sed tempore in illo
P ars maris, & latus subitarum campus aquarum.
M ons ibi uerticibus petit arduus astra duobus,
N omine Parnasus: superatq́; cacumine nubes.
H ic ubi Deucalion (nam cætera texerat æquor)
C um consorte tori parua rate uectus adhæsit:
C orycidas nymphas, & numina montis adorat,
F atidicamq́; Themin: quæ tunc oracla tenebat.
N on illo melior quisquam, nec amantior æqui
V ir fuit: aut illa reuerentior ulla deorum.
I uppiter ut liquidis stagnare paludibus orbem,
E t superesse uirûm de tot modo millibus unum,

Parnasus
Deucalion in p
naso cōstitit
cōiuge

Et supereſſe uidet de tot modo millibus unam,
Innocuos ambos, cultores numinis ambos:
Nubila diſiecit: nimbisq; aquilone remotis,
Et cœlo terras oſtendit, & æthera terris.
Nec maris ira manet: poſitoq; tricuſpide telo
Mulcet aquas rector pelagi: ſupraq; profundum
Extantem, atq; humeros innato murice tectum
Cæruleum Tritona uocat: conchaq; ſonanti
Inſpirare iubet: fluctusq;, & flumina ſigno
Iam reuocare dato. caua buccina ſumitur illi,
Tritonis buccina
Tortilis in latum quæ turbine creſcit ab imo:
Buccina, quæ medio concepit ubi aera ponto:
Littora uoce replet ſub utroq; iacentia phœbo.
Tum quoq; ut ora dei madida rorantia barba
Contigit: & cecinit iuſſos inflata receſſus:
Omnibus audita eſt telluris, & æquoris undis:
Et quibus eſt undis audita, coercuit omnes.
Iam mare littus habet: plenos capit alueus amnes:
Flumina ſubſidunt: colles exire uidentur:
Surgit humus: creſcunt loca decreſcentibus undis:
Poſtq; diem longam nudata cacumina ſyluæ
Oſtendunt: limumq; tenent in fronde relictum.
Redditus orbis erat: quem poſtquam uidit apertum,
Et deſolatas agere alta ſilentia terras,
Deucalion lachrymis ita Pyrrham affatur obortis.
O ſoror, o coniux, o fœmina ſola ſuperſtes,
Quam commune mihi genus, & patruelis origo,
Deinde torus iunxit: nunc ipſa pericula iungunt:
Terrarum, quaſcunq; uident occaſus, & ortus:
Nos duo turba ſumus: poſſedit cætera pontus.

Hæc quoq; adhuc uitæ non eſt fiducia noſtræ
Certa ſatis: terrent etiam nunc nubila mentem.
Quid tibi, ſi ſine me fatis erepta fuiſſes:
Nunc animi miſeranda foret? quo ſola timorem
Ferre modo poſſes? quo conſolante dolores?
Nanq; ego (crede mihi) ſi te quoq; pontus haberet:
Te ſequerer coniux: & me quoq; pontus haberet.
Utinam poſſem populos reparare paternis
Artibus: atq; animas formatæ infundere terræ.
Nunc genus in nobis reſtat mortale duobus.
Sic uiſum eſt ſuperis: hominum'q; exempla manemus.
Dixerat: & flebant: placuit cœleſtia precari
Numen: & auxilium per ſacras quærere ſortes.
Nulla mora eſt: adeunt pariter Cephiſidas undas,
Et nondum liquidas, ſed iam uada nota ſecantes.
Inde ubi libatos irrorauere liquores
Veſtibus, & capiti: flectunt ueſtigia ſanctæ
Ad delubra deæ: quorum faſtigia turpi
Pallebant muſco. ſtabant'q; ſine ignibus aræ:
Vt templi tetigere gradus: procumbit uterq;
Pronus humi: gelidó'q; pauens dedit oſcula ſaxo.
Atq; ita, ſi precibus, dixerunt, numina iuſtis
Victa remolleſcunt: ſi flectitur ira deorum:
Dic Themi, qua generis damnum reparabile noſtri
Arte ſit: & merſis fer opem mitiſſima rebus.
Mota dea eſt: ſortem'q; dedit: Diſcedite templo:
Et uelate caput: cinctas'q; reſoluite ueſtes:
Oſſaq; poſt tergum magnæ iactate parentis.
Obſtupuere diu: rupit'q; ſilentia uoce
Pyrrha prior: iuſſis'q; deæ parêre recuſat: Faemina

Det'q; ſibi ueniam, pauido rogat ore: pauet'q;
Ledere iactatis maternas oſſibus umbras.
Interea repetunt cæcis obſcura latebris
Verba datæ ſortis ſecum: inter ſe'q; uolutant.
Inde Promethides placidis Epimethida dictis
Mulcet: & (aut fallax, ait, eſt ſolertia nobis:
Aut pia ſunt, nullum'q; nefas oracula ſuadent.
Magna parens terra eſt: lapides in corpore terræ,
Oſſa reor dici: iacere hos poſt terga iubemur.
Coniugis augurio quanquam titania mota eſt:
Spes tamen in dubio eſt: adeo cœleſtibus ambo
Diffidunt monitis: ſed quid tentare nocebit?
Diſcedunt: uelant'q; caput: tunicas'q; recingunt:
Et iuſſos lapides ſua poſt ueſtigia mittunt.
Saxa (quis hoc credat, niſi ſit pro teſte uetuſtas?)
Ponere duritiem cœpere, ſuum'q; rigorem:
Molliri'q; mora, mollita q; ducere formam.
Mox, ubi creuerunt, naturaq; mitior illis
Contigit: ut quædam, ſic non manifeſta uideri
Forma poteſt hominis: ſed uti de marmore cœpta,
Non exacta ſatis, rudibus'q; ſimillima ſignis.
Quæ tamen ex illis aliquo pars humida ſucco,
Et terrena fuit: uerſa eſt in corporis uſum.
Quod ſolidum eſt, flectí'q; nequit: mutatur in oſſa.
Quæ modo uena fuit: ſub eodem nomine manſit:
Inq; breui ſpatio ſuperorum numine ſaxa
Miſſa uiri manibus faciem traxere uirorum:
Et de fœmineo reparata eſt fœmina iactu.
Inde genus durum ſumus, experiens'q; laborum:
Et documenta damus, qua ſimus origine nati.

Cætera diuersis tellus animalia formis
Sponte sua peperit: postquam uetus humor ab igne
Incaluit solis: cœnumq́; udæq́; paludes
Intumuere æstu: fœcundaq; semina rerum
Viuaci nutrita solo, ceu matris in aluo
Creuerunt: faciemq́; aliquam cepere morando.
Sic ubi deseruit madidos septemfluus agros
Nilus: & antiquo sua flumina reddidit alueo:
Aetherioq́; recens exarsit sydere limus:
Plurima cultores uersis animalia glebis
Inueniunt: & in his quædam modo nata, sub ipsum
Nascendi spatium quædam imperfecta, suisq́;
Truncа uident humeris: & eodem in corpore sæpe
Altera pars uiuit: rudis est pars altera tellus.
Quippe, ubi temperiem sumpsere humorq́;, calorq́;:
Concipiunt: & ab his oriuntur cuncta duobus.
Cumq́; sit ignis aquæ pugnax: uapor humidus oẽs
Res creat: & discors concordia fœtibus apta est.
Ergo, ubi diluuio tellus lutulenta recenti
Solibus ætherijs, altoq́; recanduit æstu:
Edidit innumeras species: partimq́; figuras
Rettulit antiquas: partim noua monstra creauit
Illa quidem nollet: sed te quoq; maxime Python
Tum genuit: populisq́; nouis incognite serpens
Terror eras: tantum spatij de monte tenebas.
Hunc deus arcitenens, & nunquam talibus armis
Ante, nisi in damis, capreisq́; fugacibus usus,
Mille grauem telis exhausta penè pharetra
Perdidit effuso per uulnera nigra ueneno.
Neue operis famam posset delere uetustas:

Instituit sacros celebri certamine ludos,
Pythia perdomiti serpentis nomine dictos.
Hic iuuenum quicunq; manu, pedibúsue, rotaue
Victorat: esculeæ capiebat frondis honorem.
Nondum Laurus erat: longóq; decentia crine
Tempora cingebat de qualibet arbore Phœbus.
Primus amor Phœbi Daphne Peneïa: quem non
Sors ignara dedit, sed sæua Cupidinis ira.
Delius hunc nuper victo serpente superbus
Viderat adducto flectentem cornua neruo:
Quidq; tibi lasciue puer cum fortibus armis?
Dixerat: ista decent humeros gestamina nostros:
Qui dare certa feræ, dare uulnera possumus hosti:
Qui modo pestifero tot iugera uentre prementem
Stramus inumeris tumidum Pythona sagittis.
Tu face nescio quos esto contentus amores
Irritare tua: nec laudes asscre nostras.
Filius huic Veneris, figat tuus omnia Phœbe,
Te meus arcus, ait. quantóq; animalia cedunt
Cuncta deo: tanto minor est tua gloria nostra.
Dixit: & eliso percussis aëre pennis
Impiger umbrosa Parnasi constitit arce:
Deq; sagittifera prompsit duo tela pharetra
Diuersorum operum: fugat hoc, facit illud amorem:
Quod facit, auratum est, & cuspide fulget acuta:
Quod fugat, obtusum est, et hẽt sub arundine plũbum.
Hoc deus in nympha Peneïde fixit: at illo
Læsit apollineas traiecta per ossa medullas.
Protinus alter amat: fugit altera nomen amantis,
Syluarum latebris, captuarumq; ferarum

Exuuijs

Exuuijs gaudens, innuptæq; æmula Phœbes.
Vitta coërcebat positos sine lege capillos.
Multi illam petiere: illa auersata petentes
Impatiens, expersq; uiri nemora auia lustrat:
Nec quid hymen, qd amor, quid sint cõnubia, curat.
Sæpe pater dixit, generum mihi filia debes:
Sæpe pater dixit, debes mihi nata nepotes.
Illa uelut crimen tedas exosa iugales,
Pulchra uerecundo suffundens ora rubore,
Inq; patris blandis hærens ceruice lacertis,
Da mihi perpetua genitor carissime, dixit,
Virginitate frui: dedit hoc pater ante Dianæ.
Ille quidem obsequitur: sed te decor iste, quod optas
Esse uetat: uotoq; tuo tua forma repugnat.
Phœbus amat: uisæq; cupit connubia Daphnes: Phoebus amat Daphnem,
Quodq; cupit, sperat: suaq; illum oracula fallunt.
Vtq; leues stipulæ demptis adolentur aristis:
Vt facibus sepes ardent: quas forte uiator
Vel nimis admouit, uel iam sub luce reliquit:
Sic deus in flammas abijt: sic pectore toto
Vritur: & sterilem sperando nutrit amorem.
Spectat inornatos collo pendere capillos:
Et quid si comantur ait? uidet igne micantes
Syderibus similes oculos: uidet oscula: quæ non
Est uidisse satis: laudat digitosq;, manusq;,
Brachiaq;, & nudos media plus parte lacertos.
Si qua latent, meliora putat, fugit ocyor aura
Illa leui: neq; ad hæc reuocantis uerba resistit.
Nympha precor penetia mane: non insequor hostis:
Nympha mane: sic agna lupum, sic cerua leonem,

Sic aquilam penna fugiunt trepidante columbæ,
Hostes quæq; suos: amor est mihi causa sequendi.
Me miserum, ne prona cadas: indignaue lædi
Crura notent sentes: & sim tibi causa doloris.
Aspera, quà properas, loca sunt: moderantius, oro,
Curre: fugamq; inhibe: moderantius insequar ipse.
Cui placeas, inquire tamen: non incola montis,
Non ego sum pastor: non hic armenta, gregesq;
Horridus obseruo: nescis temeraria, nescis
Quem fugias: ideoq; fugis. mihi delphica tellus,
Et Claros, & Tenedos, pataræaq; regia seruit:
Iuppiter est genitor: per me quod erit q;, fuitq;,
Est q;, patet: per me concordant carmina neruis.
Certa quidem nostra est: nostra tamen una sagitta
Certior: in uacuo quæ uulnera pectore fecit.
Inuentum medicina meum est: opiferq; per orbem
Dicor: & herbarum subiecta potentia nobis.
Hei mihi, quod nullis amor est sanabilis herbis:
Nec prosunt domino, quæ prosunt omnibus, artes.
Plura locuturum rapido Peneïa cursu
Fugit: cumq; ipso uerba imperfecta reliquit.
Tunc quoq; uisa decens: nudabant corpora uenti:
Obuiaq; aduersas uibrabant flamina uestes:
Et leuis impulsos retro dabat aura capillos.
Aucta fuga forma est: sed enim non sustinet ultra
Perdere blanditias iuuenis deus: utq; monebat
Ipse amor, admisso sequitur uestigia passu.
Vt canis in uacuo leporem cum gallicus aruo
Vidit: & hic prædam pedibus petit, ille salutem.
Alter inhæsuro similis iam iamq; tenere

Sperat: & extento stringit uestigia rostro:
Alter in ambiguo est, an sit comprensus: & ipsis
Morsibus eripitur: tangentiaq; ora relinquit.
Sic deus, & uirgo est: hic spe celer, illa timore.
Qui tamen insequitur, pennis adiutus amoris,
Ocyor est: requiemq; negat: tergoq; fugacis
Imminet: & crinem sparsum ceruicibus afflat.
Viribus absumptis expalluit illa: citæq;
Victa labore fugæ, spectans Peneiadas undas,
Fer pater, inquit, opem: si flumina numen habetis.
Qua nimium placui, tellus aut hisce: uel istam,
Quæ facit, ut lædar, mutando perde figuram.
Vix precæ finitæ, torpor grauis occupat artus:
Mollia cinguntur tenui præcordia libro:
In frondem crines, in ramos brachia crescunt:
Pes modo tam uelox pigris radicibus hæret:
Ora cacumen habent: remanet nitor unus in illa.
Hanc quoq; Phœbus amat: positaq; in stipite dextra,
Sentit adhuc trepidare nouo sub cortice pectus:
Complexusq; suis ramos ut membra lacertis,
Oscula dat ligno: refugit tamen oscula lignum.
Cui deus, at quoniam coniux mea non potes esse:
Arbor eris certe, dixit, mea: semper habebunt
Te coma, te citharæ, te nostræ laure pharetræ.
Tu ducibus lætis aderis: cum læta triumphum
Vox canet: & longas uisent capitolia pompas.
Postibus augustis eadem fidissima custos
Ante fores stabis: mediamq; tuebere quercum.
Vtq; meum intonsis caput est iuuenile capillis:
Tu quoq; perpetuos semper gere frondis honores.

Finierat Pæan factis modo laurea ramis
Annuit: utq; caput uisa est agitasse cacumen.
Est nemus Hæmoniæ, prærupta quod undiq; claudit
Syluâ: uocant tempe: per quæ Peneus ab imo
Effusus Pindo spumosis uoluitur undis:
Deiectuq; graui tenues agitantia fumos
Nubila conducit summisq; aspergine syluis
Innuit: & sonitu plus quàm uicina fatigat.
Hæc domus, hæc sedes, hæc sunt penetralia magni
Amnis: in his residens facto de cautibus antro
Undis iura dabat, nymphisq; colentibus undas.
Conueniunt illuc popularia flumina primum,
Nescia gratentur, consolenturne parentem,
Populifer Sperchius, & irrequietus Enipeus,
Apidanusq; senex, lenisq; Amphrysus, & Aeas:
Moxq; amnes alij, qui, quà tulit impetus illos,
In mare deducunt fessas erroribus undas.
Inachus unus abest: imoq; reconditus antro,
Fletibus auget aquas: natamq; miserrimus Io
Luget ut amissam: nescit, uitane fruatur,
An sit apud manes: sed quam non inuenit usquam:
Esse putat nusquam: atq; animo peiora ueretur.
Viderat à patrio redeuntem Iuppiter illam
Flumine: & o uirgo Ioue digna, tuoq; beatum
Nescio quem factura toro, pete, dixerat, umbras
Aut horũ, aut horũ nemorũ (& mõstrauerat ambas)
Dum calet, & medio sol est altissimus orbe.
Quod si sola times latebras intrare ferarum:
Præside tuta deo nemorum secreta subibis:
Nec de plebe deo: sed qui cœlestia magna

Sceptra manu teneo: sed qui uaga fulmina mitto.
Ne fuge me: fugiebat enim iam pascua Lernæ,
Consitaq; arboribus Lyrcea reliquerat arua:
Cum deus inducta latas caligine terras
Occuluit: tenuitq; fugam: rapuitq; pudorem.
Interea medios Iuno despexit in agros:
Et noctis facient nebulas fecisse uolucres
Sub nitido miratæ die, nec fluminis illas
Esse, nec humenti sensit tellure remitti:
Atq;, suus coniux ubi sit, circunspicit, ut quæ
Deprensi toties bene nosset furta mariti.
Quem postquam cœlo non repperit: aut ego fallor:
Ait ego lædor, ait: delapsaq; ab æthere summo,
Constitit in terris: nebulasq; recedere iussit.
Coniugis aduentum præsenserat: inq; nitentem
Inachidos multus mutauerat ille iuuencam.
Bos quoq; formosa est. speciem Saturnia uaccæ,
Quamquam inuita, probat: necnon & cuius, et unde,
Quo ue sit armento, ueri quasi nescia quærit.
Iuppiter è terra genitam mentitur: ut author
Desinat inquiri: petit hanc Saturnia munus.
Quid faciat? crudele suos addicere amores:
Non dare, suspectum est: pudor est, qui suadeat, illinc:
Hinc dissuadet amor. uictus pudor esset amore.
Sed leue si munus sociæ generisq;, toriq;
Vacca negaretur: poterat non uacca uideri.
Pellice donata non protinus exuit omnem
Diua metum: timuitq; Iouem: & fuit anxia furti:
Donec Aristoridæ seruandam tradidit Argo.
Centum luminibus cinctum caput Argus habebat:

Argus

6 3

Inde suis uicibus capiebant bina quietem:
Cætera seruabant: atq; in statione manebant.
Constiterat quocunq; loco: spectabat ad Io:
Ante oculos Io, quamuis auersus, habebat.
Luce sinit pasci: cum sol tellure sub alta est,
Claudit, & indigno circundat uincula collo
Frondibus arboreis, & amara pascitur herba:
Proq; toro, terræ non semper gramen habenti
Incubat infelix: limosaq; flumina potat.
Illa etiam supplex Argo cum brachia uellet
Tendere: non habuit quæ brachia tenderet Argo.
Et conata queri, mugitus edidit ore:
Pertimuit q; sonos: propria q; exterrita uoce est.
Venit & ad ripas, ubi ludere sæpe solebat:
Inachidas ripas: nouaq; ut conspexit in unda
Cornua pertimuit: sese q; exterrita fugit.
Naiades ignorant, ignorat & Inachus ipse,
Quæ sit. at illa patrem sequitur: sequitur q; sorores:
Et patitur tangi: se q; admirantibus offert.
Decerptas senior porrexerat Inachus herbas:
Illa manus lambit: patrijs q; dat oscula palmis:
Nec retinet lachrymas: et, si modo uerba sequantur,
Oret opem: nomen q; suum, casus q; loquatur.
Littera pro uerbis, quam pes in puluere duxit:
Corporis indicium mutati triste peregit.
Me miserum, exclamat pater Inachus: in q; gementis
Cornibus, & niueæ pendens ceruicæ iuuencæ,
Me miserum, ingeminat: tú ne es quæsita per omnes
Nata mihi terras? tu non inuenta, reperta es.
Luctus eras leuior. retices: nec mutua nostris

Dicta refers: alto tantum ſuſpiria ducis
Pectore: quodq; unum potes, ad mea uerba remugis.
At tibi ego ignarus thalamos, tedasq; parabam:
Pesq; fuit generi mihi prima: ſecunda nepotum.
De grege nunc tibi uir, & de grege natus habendus:
Nec finire licet tantos mihi morte dolores:
Sed nocet eſſe deum: præcluſaq; ianua lethi
Aeternum noſtros luctus extendit in æuum.
Talia dicenti ſtellatus ſummouet Argus,
Reptamq; patri diuerſa in paſcua natam
Abſtrahit: ipſe procul montis ſublime cacumen
Occupat: unde ſedens partes ſpeculatur in omnes.
Nec ſuperûm rector mala tanta Phoronidos ultra
Ferre poteſt: natumq; uocat: quem lucida partu
Pleias enixa eſt: lethoq; det, imperat, Argum.
Parua mora eſt, alas pedibus, uirgamq; potenti
Somniferam ſumpſiſſe manu, tegmenq; capillis.
Hæc ubi diſpoſuit: patria Ioue natus ab arce
Deſilit in terras: illic tegmen q; remouit:
Et poſuit pennas: tantummodo uirga retenta eſt. Mercurius ſu
Hac agit, ut paſtor per deuia rura capellas paſtorem,
Dum uenit, adductas: & ſtructis cantat auenis.
Vocenouæ captus cuſtos Iunonius artis,
Quiſquis es, hoc poteris mecum conſidere ſaxo,
Argus ait: neq; enim pecori fœcundior ullo
Herba loco eſt: aptamq; uides paſtoribus umbram.
Sedit Atlantiades: & euntem multa loquendo
Detinuit ſermone diem: iunctisq; canendo
Vincere arundinibus ſeruantia lumina tentat.
Ille tamen pugnat molles euincere ſomnos:

E t quamuis sopor est oculorum parte receptus:
P arte tamen uigilat: quærit quoq; (nanq; reperta
F istula nuper erat) qua sit ratione reperta.
T um deus, Arcadiæ gelidis in montibus, inquit,
I nter Hamadryadas celeberrima Nonacrinas
N aias una fuit: nymphæ Syringa uocabant.
N on semel & Satyros eluserat illa sequentes:
E t quoscunq; deos umbrosaq; sylua, feraxq;
R us habet: Ortygiam studijs, ipsamq; colebat
V irginitate deam: ritu quoq; cincta Dianæ
F alleret, & credi posset Latonia: si non
C orneus huic arcus, si non foret aureus illi.
S ic quoq; fallebat. redeuntem colle Lycæo
P an uidet hanc: pinuq; caput præcinctus acuta,
T alia uerba refert: restabat uerba referre:
E t precibus spretis fugisse per auia nympham:
D onec arenosi placidum Ladonis ad amnem
V enerat: hic illam, cursum impedientibus undis,
V t se mutarent, liquidas orasse sorores:
P anaq;, cum prensam sibi iam Syringa putaret:
C orpore pro nymphæ calamos tenuisse palustres:
D umq; ibi suspirat, motos in arundine uentos
E ffecisse sonum tenuem, similemq; querenti:
A rte noua, uocisq; deum dulcedine captum,
H oc mihi colloquium tecum dixisse manebit:
A tq; ita disparibus calamis compagine ceræ
I nter se iunctis nomen tenuisse puellæ.
T alia dicturus, uidit Cyllenius omnes
S uccubuisse oculos: adopertaq; lumina somno.

Supprimit extemplo uocem: firmat'q; soporem,
Languida permulcens medicata lumina uirga.
Nec mora, falcato nutantem uulnerat ense,
Qua collo est confine caput: saxo'q; cruentum
Deiicit: & maculat præruptam sanguine rupem.
Arge iaces: quod'q; in tot lumina lumen habebas,
Extinctum est: centum'q; oculos nox occupat una.
Excipit hos: uolucris'q; suæ Saturnia pennis
Collocat: & gemmis caudam stellantibus implet.
Protinus exarsit: nec tempora distulit iræ:
Horriferam'q; oculis, animo'q; obiecit erinnym
Pellicis argolicæ: stimulos'q; in pectore cæcos
Condidit: & profugam per totum terruit orbem.
Vltimus immenso restabas Nile labori.
Quem simul ac tetigit: positis'q; in margine ripæ
Procubuit genibus: resupino'q; ardua collo,
Quos potuit, solos tollens ad sydera uultus,
Et gemitu, & lachrymis, & luctisono'q; mugitu
Cum Ioue uisa queri est: finem'q; orare malorum.
Coniugis ille suæ complexus colla lacertis,
Finiat ut pœnas tandem, rogat: in'q; futurum
Pone metus, inquit, nunquam tibi causa doloris
Hæc erit: & stygias iubet hoc audire paludes.
Vt lenita dea est: uultus capit illa priores:
Fit'q;, quod ante fuit: fugiunt de corpore setæ:
Cornua decrescunt: fit luminis arctior orbis:
Contrahitur rictus: redeunt humeri'q;, manus'q;:
Vngulaq; in quinos dilapsa absumitur ungues:
De boue nil superest, formæ nisi candor, in illa:
Officio'q; pedum nympha contenta duorum

Erigitur: metuitq; loqui, ne more iuuencæ
Mugiat: & timide uerba intermissa retentat:
Hinc dea tiligena colitur celeberrima turba.
Hinc Epaphus magni genitus de semine tandem
Creditur esse Iouis: perq; urbes, iuncta parenti
Templa tenet. fuit huic animis æqualis, & annis
Sole satus Phaeton: quẽ quondam magna loquẽtem,
Nec sibi cedentem, Phœboq; parente superbum
Non tulit Inachides: matriq;, ait, omnia demens
Credis: & es tumidus genitoris imagine falsi.
Erubuit Phaethon: iramq; pudore repressit:
Et tulit ad Clymenen Epaphi conuitia matrem.
Quoq; magis doleas genitrix, ait, en ego liber
Ille ferox, tacui: pudet hæc opprobria nobis
Et dici potuisse: & non potuisse refelli.
At tu, si modo sum cœlesti stirpe creatus:
Ede notam tanti generis: meq; assere cœlo.
Dixit: & implicuit materno brachia collo:
Perq; suum, Meropisq; caput, tedasq; sororum
Traderet orauit ueri sibi signa parentis.
Ambiguum Clymene precibus Phaethontis, an ira
Mota magis dicti sibi criminis, utraq; cœlo.
Brachia porrexit: spectansq; ad lumina solis,
Per iubar hoc, inquit, radijs insigne coruscis
Nate tibi iuro, quod nos audit q;, uidet q;:
Hoc te, quem spectas: hoc te, qui temperat orbem:
Sole satum. si ficta loquor: neget ipse uidendum
Se mihi: sitq; oculis lux ista nouissima nostris.
Nec longus patrios labor est tibi nosse penates.
Vnde oritur, terræ domus est contermina nostræ:

Si modo fert animus: gradere: & scitabere ab ipso.
Et micat extemplo lætus post talia matris
Dicta suæ Phaethon: & concipit æthera mente:
Aethiopes q; suos, positos q; sub ignibus Indos
Sydereis transit: patrios q; adit impiger ortus.

P. OVI. NASO. METAMORPHOSEON LIB. II.

Regia solis erat sublimibus alta columnis, Solis palatii
Clara micante auro, flammas q; imitante pyropo:
Cuius ebur nitidum fastigia summa tegebat:
Argenti bifores radiabant lumine ualuæ.
Materiam superabat opus. nam Mulciber illic
Aequora cælarat medias cingentia terras,
Terrarum q; orbem, cælum q;, quod immunet orbi.
Cæruleos habet unda deos, Tritona canorum,
Proteaq; ambiguum, balenarum q; prementem
Aegæona suis immania terga lacertis,
Doridaq;, & natas: quarum pars nare uidetur:
Pars in mole sedens uirides siccare capillos:
Pisce uehi quædam. facies non omnibus una,
Non diuersa tamen, qualem decet esse sororum.
Terra uiros, urbes q; gerit, syluas q;, feras q;,
Fluminaq;, & nymphas, & cætera numina ruris.
Hæc super imposita est cæli fulgentis imago,
Signaq; sex foribus dextris, totidem q; sinistris.
Quo simul accliuo Climeneia limite proles

V enit: & intrauit dubitati tecta parentis:
P rotinus ad patrios sua fert uestigia uultus:
C onsistit'q; procul (neq; enim propiora ferebat
L umina) purpurea uelatus ueste sedebat
I n solio Phœbus claris lucente smaragdis.
A` dextra, læuaq; dies, & mensis, & annus,
S æculaq;, & positæ spatijs æqualibus horæ:
V er'q; nouum stabat cinctum florente corona:
S tabat nuda æstas: & spicea serta gerebat:
S tabat & autumnus calcatis sordidus uuis,
E t glacialis hyems canos hirsuta capillos.
I nde loco medius rerum nouitate pauentem
S ol oculis iuuenem, quibus aspicit omnia, uidit.
Q uæq; uiæ tibi causa? quid hac, ait, arce petisti
P rogenies Phaethon haud inficianda parenti?
I lle refert: o lux immensi publica mundi
P hœbe pater, si das usum mihi nominis huius:
N ec falsa Clymene culpam sub imagine cælat:
P ignora da genitor: per quæ tua uera propago
C redar: & hunc animis errorem detrahe nostris.
D ixerat: at genitor circum caput omne micantes
D eposuit radios: propius'q; accedere iussit:
A mplexu'q; dato, nec tu meus esse negari
D ignus es: & Clymene ueros, ait, edidit ortus.
Q uo'q; minus dubites, quod uis pete munus: & illud
M e tribuente feres: promissis testis adesto
D is iuranda palus, oculis incognita nostris.
V ix bene desierat: currus petit ille paternos:
I n'q; diem alipedum ius, & moderamen equorum.
P œnituit iurasse patrem: qui ter'q;, quater'q;

Concutiens illustre caput, temeraria dixit
Vox mea facta tua est: utinam promissa licęret
Non dare: confiteor, solum hoc tibi nate negarem.
Dissuadere licet: non est tua tuta uoluntas:
Magna petis Phaëthon, & quæ nec uiribus istis
Munera conueniunt, nec tam puerilibus annis.
Sors tua mortalis: non est mortale, quod optas.
Plus etiam, quàm quod superis contingere possit,
Nescius affectas. placeat sibi quisq; licebit:
Non tamen ignifero quisquam consistere in axe
Me ualet excepto. uasti quoq; rector olympi,
Qui fera terribili iaculatur fulmina dextra:
Non aget hos currus: & quid Ioue maius habetur?
Ardua prima uia est: & qua uix mane recentes
Nituntur equi: media est altissima cœlo:
Vnde mare, & terras ipsi mihi sæpe uidere
Sit timor: & pauida trepidet formidine pectus.
Vltima prona uia est: & eget moderamine certo.
Tunc etiam, quæ me subiectis excipit undis,
Ne ferar in præceps, Tethys solet ipsa uereri.
Adde, quod assidua rapitur uertigine cœlum:
Syderaq; alta trahit: celeriq; uolumine torquet.
Nitor in aduersum: nec me, qui cætera, uincit
Impetus: & rapido contrarius euehor orbi.
Finge datos currus: quid ages? poteris ne rotatis
Obuius ire polis, ne te citus auferat axis?
Forsitan & lucos illic, urbesq; deorum
Concipias animo, delubraq; dita donis
Esse: per insidias iter est, formasq; ferarum.
Vt q; uiam teneas: nullo q; errore traharis:

Per tamen aduersi gradieris cornua tauri,
Hæmoniosq; arcus, uiolentiq; ora leonis,
Sæuaq; circuitu curuantem brachia longo
Scorpion, atq; aliter curuantem brachia cancrum.
Nec tibi quadrupedes animosos ignibus illis,
Quos in pectore habent, quos ore, & naribus efflant,
In promptu regere est: uix me patiuntur, ubi acres
Incaluere animi: ceruixq; repugnat habenis.
At tu, funesti ne sim tibi muneris author,
Nate caue: dum resq; sinut, tua corrige uota.
Scilicet ut nostro genitum te sanguine credas,
Pignora certa petis: do pignora certa, timendo:
Et patrio pater esse metu probor: aspice uultus
Mœre meos: utinamq; oculos in pectore posses
Inserere: & patrias intus deprendere curas.
Deniq; quicquid habet diues circunspice mundus:
Deq; tot, ac tantis cœli, terræq;, marisq;
Posce bonis aliquid: nullam patiere repulsam.
Deprecor hoc unum: quod uero nomine pœna
Non honor est: pœnam Phaëthon pro munere poscis.
Quid mea colla tenes blandis ignare lacertis?
Ne dubita: dabitur (stygias iurauimus undas)
Quodcunq; optaris: sed tu sapientius opta.
Finierat monitus: dictis tamen ille repugnat:
Propositumq; premit: flagratq; cupidine currus.
Ergo qua licuit genitor cunctatus ad altos
Deducit iuuenem, uulcania munera, currus.
Aureus axis erat, temo aureus, aurea summæ
Curuatura rotæ, radiorum argenteus ordo.
Per iuga chrysolithi, positæq; ex ordine gemmæ

C lara repercusso reddebant lumina Phœbo.
D umq; ea magnanimus Phaëthon miratur: opusq;
P erspicit: ecce uigil nitido patefecit ab ortu
P urpureas aurora fores, & plena rosarum
A tria: diffugiunt stellæ: quarum agmina cogit
L ucifer: & cœli statione nouissimus exit.
T um pater, ut terras, mundumq; rubescere uidit:
C ornuaq; extremæ uelut euanescere lunæ:
I ungere equos Titan uelocibus imperat horis.
I ussa deæ celeres peragunt: ignemq; uomentes,
A mbrosiæ succo saturos, præsepibus altis
Q uadrupedes ducunt: adduntq; sonantia frena.
T um pater ora sui sacro medicamine nati
C ontigit, & rapidæ fecit patientia flammæ:
I mposuitq; comæ radios: præsagaq; luctus
P ectore sollicito repetens suspiria, dixit.
S i potes his saltem monitis parêre parentis:
P arce puer stimulis: & fortius utere loris.
S ponte sua properant: labor est inhibere uolantes.
N ec tibi directos placeat uia quinq; per arcus.
S ectus in obliquum est lato curuamine limes:
Z onarumq; trium contentus fine, polumq;
E ffugit australem, iunctamq; aquilonibus arcton.
H ac sit iter: manifesta rotæ uestigia cernes.
V tq; ferant æquos & cœlum, & terra calores,
N ec preme, nec summum molire per æthera cursum.
A ltius egressus, cœlestia tecta cremabis:
I nferius, terras: medio tutissimus ibis.
N eu te dexterior tortum declinet ad anguem:
N é ue sinisterior pressam rota ducat ad aram:

Inter utrunq; tene. fortunæ cætera mando:
Quæ iuuet, & melius, quàm tu tibi, consulat opto.
Dum loquor, hesperio positas in littore metas
Humida nox tetigit: non est mora libera nobis:
Posc imur: & fulget tenebris aurora fugatis.
Corripe lora manu: uel, si mutabile pectus
Est tibi: consilijs, non curribus utere nostris:
Dum potes: & solidis etiam nunc sedibus astas.
Dum'q; male optatos non dum premis insciꝰ axes:
Quæ tutus spectes, sine me dare lumina terris.
Occupat ille leuem iuuenili corpore currum:
Statq; super: manibusq; datas contingere habenas
Gaudet: & inuito grates agit inde parenti.
Interea uolucres Pyroeis, Eous, & Aethon
Solis equi, quartusq; Phlegon hinnitibus auras
Flammiferis implent: pedibusq; repagula pulsant.
Quæ postquam Tethys fatorum ignara nepotis,
Reppulit: & facta est immensi copia cœli:
Corripuere uiam: pedibusq; per aëra motis
Obstantes scindunt nebulas: pennisq; leuati
Prætereunt ortos isdem de partibus euros.
Sed leue pondus erat: nec quod cognoscere possent
Solis equi: solitaq; iugum grauitate carebat.
Vtq; labant curuæ iusto sine pondere naues:
Perq; mare instabiles nimia leuitate feruntur:
Siconere insueto uacuos dat in aëre saltus:
Succutitur'q; alte: similisq; est currus inani.
Quod simul ac sensere: ruunt, tritum'q; relinquunt
Quadrijuges spatium: nec, quo prius, ordine currunt.
Ipse pauet; nec, quà commissas flectat habenas:

Nec ſcit, qua ſit iter: nec, ſi ſciat, imperet illis.
Tum primum radijs gelidi calüere triones:
Et uetito fruſtra tentarunt æquore tingi.
Quæq; polo poſita eſt glaciali proxima ſerpens,
Frigore pigra prius, nec formidabilis ulli,
Incaluit: ſumpſitq; nouas feruoribus iras.
Te quoq; turbatum memorant fugiſſe Boote:
Quamuis tardus eras: & te tua plauſtra tenebant.
Vt uero ſummo deſpexit ab æthere terras
Infelix Phaethon, penitus, penitusq; iacentes:
Palluit: & ſubito genua intremuere timore:
Suq; oculis tenebræ per tantum lumen obortæ:
Et iam mallet equos nunquam tetigiſſe paternos:
Iam cognoſſe genus piget: & ualuiſſe rogando:
Iam Meropis dici cupiens, ita fertur, ut acta
Præcipiti pinus borea: cui uicta remiſit
Frena ſuus rector: quam dis, uotisq; reliquit.
Quid faciat? multum cœli poſt terga relictum:
Ante oculos plus eſt: animo metitur utrunq;:
Et modo, quos illi fatum contingere non eſt:
Proſpicit occaſus: interdum reſpicit ortus:
Quidq; agat ignarus, ſtupet: & nec frena remittit:
Nec retinere ualet: nec nomina nouit equorum.
Sparſa quoq; in uario paſſim miracula cœlo,
Vaſtarumq; uidet trepidus ſimulacra ferarum.
Eſt locus, in geminos ubi brachia concauat arcus
Scorpius: & cauda, flexisq; utrinq; lacertis
Porrigit in ſpatium ſignorum membra duorum.
Hunc puer ut nigri madidum ſudore ueneni
Vulnera curuata minitantem cuſpide uidit:

M entis inops, gelida formidine, lora remisit.
Quæ postquam summo tetigere iacentia tergo:
E xpatiantur equi: nulloq; inhibente, per auras
I gnotæ regionis eunt: quaq; impetus egit,
H ac sine lege ruunt: altoq; sub æthere fixis
I ncursant stellis: rapiuntq; per auia currum:
E t modo summa petunt: modo per decliue, uiasq;
P ræcipites, spatio terræ propiore feruntur:
I nferiusq; suis fraternos currere luna
A dmiratur equos: combustaq; nubila fumant.
C orripitur flammis ut quæq; altissima tellus:
F issaq; agit rimas: & succis aret ademptis.
P abula canescunt: cum frondibus uritur arbor:
M ateriamq; suo præbet seges arida damno.
P arua queror: magnæ pereunt cum mœnibus urbes:
C umq; suis totas populis incendia gentes
I n cinerem uertunt: syluæ cum montibus ardent:
A rdet Athos, Taurusq; Cilix, & Tmolus, & Oete,
E t tum sicca, prius celeberrima fontibus Ide,
V irgineusq; Helicon, & non dum Oeagrius Aemus:
A rdet in immensum geminatis ignibus Aetna,
P arnasusq; biceps, & Eryx, & Cynthus, et Othrys,
E t tandem niuibus Rhodope caritura, Mimasq;,
D indymaq;, & Mycale, natusq; ad sacra Cithæron:
N ec prosunt Scythiæ sua frigora: Caucasus ardet,
O ssaq; cum Pindo, maiorq; ambobus Olympus,
A ëriæq; alpes, & nubifer Appenninus.
T um uero Phaëthon cunctis è partibus orbem
A spicit accensum: nec tantos sustinet æstus:
F eruentesq; auras uelut è fornace profunda

O re trahit: curruśq; ſuos candeſcere ſentit.
E t neq; iam cineres, eiectataḿq; fauillam
F erre poteſt: calidó́q; inuoluitur undiq; fumo.
Quó́q; eat, aut ubi ſit, picea caligine tectus
N eſcit: & arbitrio uolucrum raptatur equorum.
S anguine tum credunt in corpora ſumma uocato
A ethiopum populos nigrum traxiſſe colorem.
T um facta eſt Libye raptis humoribus æſtu
A rida: tum nymphæ paſſis, fonteśq;, lacuśq;
D eſleuere comis: quærit Bœotia Dircen,
A rgos Amymonen, Ephyre Pirenidas undas.
N ec ſortita loco diſtantes flumina ripas
T uta manent: mediis Tanais fumauit in undis;
P eneuśq; ſenex, Teuthranthæuśq; Caycus,
E t celer Iſmenos cum phocaico Erimantho,
A rſuruśq; iterum Xanthus, flauuśq; Lycormas,
Quí́q; recuruatis ludit Mæander in undis,
M ygdoniuśq; Melas, & tænarius Eurotas.
A rſit & Euphrates babylonius: arſit Orontes,
T hermodoońq; atus, Gange:́q;, & Phaſis, & Iſter.
A eſtuat Alpheus: ripæ ſperchiades ardent:
Quod́q; ſuo Tagus amne uehit, fluit ignibus aurum.
E t quæ mæonias celebrabant carmine ripas
F lumineæ uolucres, medio caluere Cayſtro.
N ilus in extremum fugit perterritus orbem:
O cculuit́q; caput: quod adhuc latet: hoſtia ſeptem
P uluerulenta uacant: ſeptem ſine flumine nalles.
F ors eadem iſmarios Hebrum cum Strymone ſiccat,
H eſperiośq; amnes Rhenum, Rhodanuḿq;, Paduḿq;,
C uí́q; fuit rerum promiſſa potentia, Tybrim.

Dissilit omne solum: penetratq; in tartara rimis
Lumen: & infernum terret cum coniuge regem.
Et mare contrahitur: siccæq; est campus arenæ,
Quod modo pontus erat: quosq; altum texerat æquor,
Existunt montes: & sparsas cycladas augent.
Ima petunt pisces: nec se super æquora curui
Tollere consuetas audent delphines in auras.
Corpora phocarum summo resupina profundo
Exanimata iacent: ipsum quoq; Nerea fama est,
Doridaq;, & natas tepidis latuisse sub undis.
Ter Neptunus aquis cum toruo brachia uultu
Exerere ausus erat: ter non tulit aëris ignes.
Alma tamen Tellus, ut erat circundata ponto
Inter aquas pelagi, contractosq; undiq; fontes,
Qui se condiderant in opacæ uiscera matris:
Sustulit omniferos collo tenus arida uultus:
Opposuit manum fronti: magnoq; tremore
Omnia concutiens, paulum subsedit: & infra
Quàm solet esse, fuit: sacraq; ita uoce locuta est.
Si placet hoc, meruiq;, quid o tua fulmina cessant
Summe deûm? liceat perituræ uiribus ignis,
Igne perire tuo: clademq; authore leuare.
Vix equidem fauces hæc ipsa in uerba resoluo:
(Pressérat ora uapor) tostos en aspice crines:
Inq; oculis fumum: uolitant super ora fauillæ.
Hos ne mihi fructus, hunc fertilitatis honorem,
Officijq; refers? quod adunci uulnera aratri,
Rastrorumq; fero: totoq; exercear anno?
Quod pecori frondes, alimentaq; mitia fruges
Humano generi, uobis quoq; thura ministro?

S ed tamen exitium fac me meruisse: quid undæ,
Quid meruit frater? cur illi tradita sorte
A equora decrescunt? & ab æthere longius absunt?
Quod si nec fratris, nec te mea gratia tangit:
A t cœli miserere tui. circunspice: utrinq;
F umat uterq; polus: quos si uiolauerit ignis,
A tria uestra ruent. Atlas en ipse laborat:
V ix'q; suis humeris candentem sustinet axem.
S i freta, si terræ pereunt, si regia cœli:
I n chaos antiquum confundimur, eripe flammis
S iquid adhuc superest: & rerum consule summæ.
D ixerat hæc tellus: neq; enim tolerare uaporem
V lterius potuit, nec dicere plura: suum'q;
R ettulit os in se, propioraq; manibus antra.
A t pater omnipotens superos testatus, & ipsum,
Qui dederat currus, nisi opem ferat, omnia fato
I nteritura graui, summam petit arduus arcem:
V nde solet nubes latis inducere terris:
V nde mouet tonitrus, uibrataq; fulmina iactat.
S ed neq; quas posset terris inducere nubes
T unc habuit: nec quos cœlo demitteret imbres.
I ntonat: & dextra libratum fulmen ab aure
M isit in aurigam: pariter'q; anima'q;, rotis'q;
E xpulit: & sæuis compescuit ignibus ignes.
C onsternantur equi: & saltu in contraria uerso,
C olla iugo eripiunt, abruptaq; lora relinquunt.
I llic frena iacent, illic temone reuulsus
A xis: in hac radij fractarum parte rotarum:
S parsaq; sunt late laceri uestigia currus.
A t Phaethon rutilos flamma populante capillos,

Phaeton fulm
re occidit

Voluitur in præceps: longoq; per aera tractu
Fertur: ut interdum de cœlo stella sereno,
Etsi non cecidit, potuit cecidisse uideri.
Quem procul à patria diuerso maximus orbe
Excipit Eridanus: fumantiaq; abluit ora.
Naiades hesperiæ trifida fumantia flamma
Corpora dant tumulo: signant quoq; carmine saxum.
Hic situs est Phaethon currus auriga paterni:
Quem si non tenuit: magnis tamen excidit ausis.
At pater obductos luctu miserabilis ægro
Condiderat uultus: & (si modo credimus) unum
Isse diem sine sole ferunt: incendia lumen
Præbebant: aliquiq; malo fuit usus in illo.
At Clymene postquam dixit quæcunq; fuerunt
In tantis dicenda malis: lugubris, & amens,
Et laniata sinus totum percensuit orbem:
Exanimesq; artus primo, mox ossa requirens,
Repperit ossa tamen peregrina condita ripa:
Incubuitq; loco: nomenq; in marmore lectum
Perfudit lachrymis: & aperto pectore fouit.
Nec minus Heliades lugent: & inania morti
Munera dant lachrymas: & cæsæ pectora palmis
Non audituram miseras Phaethonta querelas
Nocte, die q; uocant: asternuntur q; sepulchro.
Luna quater iunctis implerat cornibus orbem:
Illæ more suo (nam morem fecerat usus)
Pigrorem dederant: è quibus Phaethusa sororum
Maxima, cum uellet terræ procumbere: questa est
Diriguisse pedes: ad quam conata uenire
Candida Lampetie, subita radice retenta est.

Tertia cum crinem manibus laniare pararet:
Auellit frondes: hæc ſtipite crura teneri,
Illa dolet fieri longos ſua brachia ramos.
Duḿq; ea mirantur: complectitur inguina cortex:
Peŕq; gradus uterũ, pectuśq;, humerośq;, manuśq;
Ambit: & extabant tantum ora uocantia matrem.
Quid faciat mater? niſi quò trahit impetus illam,
Huc eat, atq; illuc? & dum licet, oſcula iungat?
Non ſatis eſt: truncas auellere corpora tentat:
Et teneros manibus ramos abrumpit: at inde
Sanguineæ manant tanquam de uulnere guttæ.
Parce precor mater, quæcunq; eſt ſaucia, clamat:
Parce precor: noſtrum lacerator in arbore corpus:
Iaḿq; uale: cortex in uerba nouiſſima uenit.
Inde fluunt lachrymæ: ſtillataq; ſole rigeſcunt
Deriuans electra nouis: quæ lucidus amnis
Excipit: & nuribus mittit geſtanda latinis.
Affuit huic monſtro proles Stheneleia Cygnus,
Qui tibi materno quamuis à ſanguine iunctus,
Mente tamen Phaethon propior fuit: ille relicto
(Nam Ligurũ populos, & magnas rexerat urbes)
Imperio, ripas uirides, amneḿq; querelis
Eridanum implerat, ſyluaḿq; ſororibus auctam:
Cum uox eſt tenuata uiro: canǽq; capillos
Diſſimulant plumæ: colluḿq; à pectore longe
Porrigitur: digitośq; ligat iunctura rubentes:
Pennia latus uelat: tenet os ſine acumine roſtrum:
Fit noua Cygnus auis: nec ſe cœlóq;, Iouíq;
Credit, ut iniuſte miſſi memor ignis ab illo.
Stagna petit, patulośq; lacus: igneḿq; peroſus,

Quæ colat, elegit, contraria flumina flammis.
Qualidus interea genitor Phaethontis, & expers
Ipse sui decoris, qualis cum deficit orbi
Esse solet, lucemq; odit, seq; ipse, diemq;:
Atq; animum in luctus: & luctibus adiicit iram:
Officiumq; negat mundo. satis, inquit, ab æui
Sors mea principijs fuit irrequieta: pigetq;
Actorum sine fine mihi, sine honore laborum.
Quilibet alter agat portantes lumina currus.
Si nemo est, omnesq; dei non posse fatentur:
Ipse agat: ut saltem nostras dum tentat habenas:
Orbatura patres aliquando fulmina ponat.
Tunc sciet ignipedum uires expertus equorum,
Non meruisse necem, qui non bene rexerit illos.
Talia dicentem circunstant omnia Solem
Numina: neue uelit tenebras inducere rebus,
Supplice uoce rogant: missos quoq; Iuppiter ignes
Excusat: precibusq; minas regaliter addit.
Colligit amentes, & adhuc terrore pauentes
Phœbus equos: stimuloq; dolens, & uerbere sæuit.
Sæuit enim: natumq; obiectat, & imputat illis.
At pater omnipotens ingentia mœnia cœli
Circuit: & nequid labefactum uiribus ignis
Corruat, explorat: quæ postquam firma, suiq;
Roboris esse uidet: terras, hominumq; labores
Perspicit: Arcadiæ tamen est impensior illi
Cura suæ: fontesq;, & non dum audentia labi
Flumina restituit: dat terræ gramina, frondes
Arboribus: læsasq; iubet reuirescere syluas.
Dum redit, itq; frequens, in uirgine Nonacrina

H æsit: & accepti caluere sub ossibus ignes.
N on erat huius opus lanam mollire trahendo,
N ec positu uariare comas: ubi fibula uestem,
V itta coercuerat neglectos alba capillos:
E t modo leue manu iaculum, modo sumpserat arcũ:
M iles erat Phœbes: nec Mænalon attigit ulla
G ratior hac Triuiæ. Sed nulla potentia longa est.
V lterius medio spatium sol altus habebat:
C um subit illa nemus, quod nulla ceciderat ætas.
E xuit hic humero pharetram: lentosq; retendit
A rcus: inq; solo, quod texerat herba, iacebat:
E t pictam posita pharetram ceruice premebat.
I uppiter ut uidit fessam, & custode uacantem:
H oc coniux furtum certe mea nesciet, inquit:
A ut si rescierit, sunt ò sunt iurgia tanti?
P rotinus induitur faciem, cultumq; Dianæ:
A tq; ait: ò comitum uirgo pars una mearum
I n quibus es uenata iugis? de cespite uirgo
S e leuat: & salue numen me iudice dixit,
A udiat ipse licet, maius Ioue. ridet: & audit:
E t sibi præferri se gaudet: & oscula iungit
N ec moderata satis, nec sic à uirgine danda.
Q ua uenata foret sylua narrare parantem
I mpedit amplexu: nec se sine crimine prodit.
I lla quidem contra, quantum modo fœmina posset,
(Aspiceres utinam Saturnia, mitior esses)
I lla quidem pugnat: sed quæ superare puella,
Q uisue Iouem poterat? superum petit æthera uictor
I uppiter: huic odio nemus est, & conscia sylua.
V nde pedem referens, penè est oblita pharetram

Tollere, cum telis & quem suspenderat arcum:
Et suo comitata choro Dictynna per altum
Maenalon ingrediens, & caede superba ferarum,
Aspicit hanc: uisamq; uocat. clamata refugit:
Et timuit primo ne Iuppiter esset in illa.
Sed postquam pariter nymphas incedere uidit:
Sensit abesse dolos: numerumq; accessit ad harum.
Heu quam difficile est crimen non prodere uultu.
Vix oculos attollit humo; nec, ut ante solebat,
Iuncta deae lateri, nec toto est agmine prima:
Sed silet: & laesi dat signa rubore pudoris.
Et, nisi quod uirgo est, poterat sentire Diana
Ille notis culpam: nymphae sensisse feruntur.
Orbe resurgebant lunaria cornua nono:
Cum dea uenatu fraternis languida flammis,
Nacta nemus gelidum, de quo cum murmure labens
Ibat, & attritas uersabat riuus arenas:
Vt loca laudauit: summas pede contigit undas.
His quoq; laudatis, procul est, ait, arbiter omnis:
Nuda superfusis tingamus corpora lymphis.
Parrhasis erubuit: cunctaeq; uelamina ponunt
Vna moras quaerit: dubitanti uestis adempta est.
Qua posita, nudo patuit cum corpore crimen.
Attonitae, manibusq; uterum caelare uolenti
Procul hinc dixit, nec sacros pollue fontes
Cynthia: deq; suo iussit secedere coetu.
Senserat hoc olim magni matrona tonantis:
Distuleratq; graues in idonea tempora poenas.
Causa morae nulla est: et iam puer Arcas (id ipsum
Indoluit Iuno) fuerat de pellice natus.

Quo simul obuertit sæuam cum lumine mentem:
Scilicet hoc etiam restabat adultera, dixit,
Vt fœcunda fores: fieretq; iniuria partu
Nota: Iouisq; mei testatum dedecus esset.
Haud impune feres: adimam tibi nanq; figuram:
Qua tibi, quaq; places nostro importuna marito.
Dixit: & aduersa prensis à fronte capillis,
Strauit humi pronam. tendebat brachia supplex:
Brachia cœperunt nigris horrescere uillis:
Curuariq; manus: & aduncos crescere in ungues:
Officioq; pedum fungi: laudataq; quondam
Ora Ioui lato fieri deforma rictu.
Neue preces animos, & uerba precantia flectant:
Posse loqui eripitur: uox iracunda, minaxq;,
Plenaq; terroris rauco de gutture fertur:
Mens antiqua tamen facta quoq; mansit in ursa:
Assiduoq; suos gemitu testata dolores,
Qualescunq; manus ad cœlum, & sydera tollit:
Ingratumq; Iouem nequeat cum dicere, sentit.
Ah quoties sola non ausa quiescere sylua,
Ante domum, quondamq; suis errauit in agris.
Ah quoties per saxa canum latratibus acta est:
Venatrixq; metu uenantum territa fugit.
Sæpe feris latuit uisis, oblita quid esset:
Vrsaq; conspectos in montibus horruit ursos:
Pertimuitq; lupos: quamuis pater esset in illis.
Nec Lycaoniæ proles ignara parentis
Arcas adest ter quinq; ferens natalibus annos.
Dumq; feras sequitur: dum saltus eligit aptos:
Nexilibusq; plagis syluas Erymanthidas ambit:

Incidit in matrem: quæ restitit Arcade uiso:
Et cognoscenti similis fuit. ille refugit:
Immotos'q; oculos in se sine fine tenentem
Nescius extimuit: propius'q; accedere fugit.
Vulnifico fuerat fixurus pectora telo:
Arcas et Calistrus
in sydera.
Arcuit omnipotens: pariter'q; ipsos'q;, nefas'q;
Sustulit: & celeri raptos per inania uento
Impositi cælo: uicinaq; sydera fecit.
Intumuit Iuno, postquam inter sydera pellex
Fulsit: & ad canam descendit in æquora Tethym,
Oceanum'q; senem: quorum reuerentia mouit
Sæpe deos: causam'q; uiæ scitantibus infit.
Quæritis, ætherijs quare regina deorum
Sedibus hic adsim: pro me tenet altera cælum.
Mentior, obscurum nisi cum nox fecerit orbem:
Nuper honoratas summo mea uulnera cælo
Videritis stellas illic, ubi circulus axem
Vltimus extremum, spatio'q; breuissimus ambit.
Est uero cur quis Iunonem lædere nolit?
Offensam'q; tremat? quæ prosum sola nocendo?
O ego quantum egi: quàm uasta potentia nostra est.
Esse hominem uetui: facta est dea: sic ego pœnas
Sontibus impono. sic est mea magna potestas.
Vendicet antiquam faciem: uultus'q; ferinos
Detrahat: argolica quod in ante Phoronide fecit.
Cur non & pulsa ducit Iunone? meo'q;
Collocat in thalamo? soceru m'q; Lycaona sumit?
At uos, si læsæ tangit contemptus alumnæ:
Gurgite cæruleo septem prohibete triones:
Syderaq; in cælum stupri mercede receptæ

Pellite: ne puro tingatur in æquore pellex.
Di maris annuerant habili Saturnia curru
Ingreditur liquidum pauonibus æthera pictis:
Tam nuper pictis cæso pauonibus Argo:
Quàm tu nuper eras, cum candidus ante fuisses:
Corue loquax subito nigrantes uersus in alas.
Nam fuit hæc quondam niueis argentea pennis
Ales: ut æquaret totas sine labe columbas:
Nec seruaturis uigili capitolia uoce
Cederet anseribus, nec amanti flumina cycno.
Lingua fuit damno: lingua faciente loquaci,
Qui color albus erat, nunc est contrarius albo.
Pulchrior in tota, quàm lariſsæa Coronis,
Non fuit Hæmonia: placuit tibi Delphice certe
Vel dum casta fuit, uel inobseruata: sed ales
Sensit adulterium Phœbeïus: utq; latentem
Detegeret culpam, non exorabilis index
Ad dominum tendebat iter: quem garrula motis
Consequitur pennis, scitetur ut omnia, cornix:
Auditaq; uiæ causa, non utile carpis
Inquit iter: ne sperne meæ præsagia linguæ.
Quid fuerim, quid sim q; uide: meritum q; require:
Inuenies nociisse fidem. nam tempore quodam
Pallas Erichthonium. prolem sine matre creatam,
Clauserat actæo texta de uimine cista:
Virginibusq; tribus gemino de Cecrope natis
Seruandum dederat sic inconfessa quid esset:
Et legem dederat. sua ne secreta uiderent.
Abdita fronde leui densa speculabar ab ulmo,
Quid facerent: commissa duæ sine fraude tuentur

Pandrosos, atq; Herse: timidas uocat una sorores.
Aglauros: nodosq; manu diducit: & intus
Infantemq; uident, apporectumq; draconem.
Acta deæ refero: pro quo mihi gratia talis
Redditur: ut dicar tutela pulsa Mineruæ:
Et ponar post noctis auem. mea pœna uolucres
Admonuisse potest, ne uoce pericula quærant.
At puto non ultro, nec quicquam tale rogantem
Me petijt: ipsa licet hoc à Pallade quæras:
Quamuis irata est: non hoc irata negabit.
Nam me phocaica clarus tellure Coroneus
(Nota loquor) genuit: fueramq; ego regia uirgo:
Duitibusq; procis (ne me contemne) petebar.
Forma mihi nocuit. nam cum per littora lentis
Passibus, ut soleo, summa spatiarer arena:
Vidit, & incaluit pelagi deus: utq; precando
Tempora cum blandis absumpsit inania uerbis:
Vim parat, & sequitur: fugio, densumq; relinquo
Littus: & in molli nequicquam lassor arena:
Inde deos, homines q; uoco: nec contigit ullum
Vox mea mortalem: mota est pro uirgine uirgo:
Auxiliumq; tulit. tendebam brachia cœlo:
Brachia cœperunt leuibus nigrescere pennis.
Reijcere ex humeris uestem molibar: at illa
Pluma erat, inq; cutem radices fixerat imas.
Plangere nuda meis conabar pectora palmis:
Sed neq; iam palmas, nec pectora nuda gerebam.
Currebam: nec, ut ante, pedes retinebat arena:
Sed summa tollebar humo: mox acta per auras
Uehor: & data sum comes inculpata Mineruæ.

Quid tamen hoc prodest, si diro facta uolucris
Crimine Nyctimene nostro successit honori?
An, quæ per totam res est notissima Lesbon:
Non audita tibi est? patrium temerasse cubile
Nyctimenen? auis illa quidem: sed conscia culpæ
Conspectum, lucemq; fugit: tenebrisq; pudorem
Cælat: & à cunctis expellitur æthere toto.
Talia dicenti tibi, ait, reuocamina coruus
Sint precor ista malo: nos uanum spernimus omen.
Nec cœptum dimittit iter: dominoq; iacentem
Cum iuuene hæmonio uidisse Coronida narrat.
Laurea delapsa est audito crimine amantis:
Et pariter uultusq; deo, plectrumq;, colorq;
Excidit: utq; animus tumida feruebat ab ira,
Arma assueta capit: flexumq; à cornibus arcum
Tendit: & illa suo toties cum pectore iuncta
Indeuitato traiecit pectora telo.
Icta dedit gemitum: tractoq; à uulnere ferro,
Candida puniceo perfudit membra cruore:
Et dixit, potui pœnas tibi Phœbe dedisse:
Sed peperisse prius: duo nunc moriemur in una.
Hactenus: & pariter uitam cum sanguine fudit.
Corpus inane animæ frigus lethale secutum est.
Pœnitet heu serò pœnæ crudelis amantem:
Seq;, ꝙ audierit, ꝙ sic exarserit, odit:
Odit auem: per quam crimen, causamq; dolendi
Scire coactus erat: necnon arcumq;, manumq;
Odit, cumq; manu, temeraria tela, sagittas:
Collapsamq; fouet: seraq; ope uincere fata
Nititur: & medicas exercet inaniter artes.

Quæ postquam frustra tentata, rogumq; parari
Vidit, & arsuros supremis ignibus artus:
Tum uero gemitus (neq; enim cœlestia tingi
Ora licet lachrymis) alto de corde petitos
Edidit: haud aliter, quàm cum spectante iuuenca
Lactentis uituli dextra libratus ab aure
Tempora discussit claro cana malleus ictu.
Vt tamen ingratos in pectora fudit odores:
Et dedit amplexus: iniustaq; iusta peregit:
Non tulit in cineres labi sua Phœbus eosdem
Semina: sed natum flammis, uteroq; parentis
Eripuit: geminiq; tulit Chironis in antrum:
Perantemq; sibi non falsæ præmia linguæ,
Inter aues albas uetuit consistere coruum.
Semifer interea diuinæ stirpis alumno
Lætus erat: mistoq; oneri gaudebat honore.
Cæ uenit rutilis humeros protecta capillis
Filia Centauri: quam quondam nympha Chariclo
Fluminis in rapidi ripis enixa, uocauit
Cyroën. non hæc artes contenta paternas
Edidicisse fuit: fatorum arcana canebat.
Ergo, ubi uaticinos concepit mente furores:
Inualuitq; deo, quem clausum in pectore habebat:
Aspicit infantem: tutoq; salutifer orbi
Cresce puer dixit: tibi se mortalia sæpe
Corpora debebunt: animas tibi reddere ademptas
Fas erit: idq; semel dis indignantibus ausus
Posse dare hoc iterum flamma prohibebere uiuta:
Eq; deo corpus fies exangue: deusq;,
Qui modo corpus eras: & bis tua fata nouabis.

Tu quoq;

Tu quoq; care pater nunc immortalis: & æuis
Omnibus ut maneas, nascendi lege creatus,
Posse mori cupies tum, cum cruciabere diræ
Sanguine serpentis per saucia membra recepto:
Tè q; ex æterno patientem numina mortis
Efficient: triplices q; deæ tua fila resoluent.
Restabat fatis aliquid: suspirat ab imis
Pectoribus: lachrymæq; genis labuntur obortæ.
Atq; ita, præuertunt, inquit, mea fata: uetor q;
Plura loqui: uocis q; meæ præcluditur usus.
Non fuerant artes tanti: quæ numinis iram
Contraxere mihi: mallem nescisse futura.
Iam mihi subduci facies humana uidetur:
Iam cibus herba placet: iam latis currere campis
Impetus est: in equam, cognata q; pectora uertor:
Tota tamen quare? pater est mihi nempe biformis.
Talia dicenti pars est extrema querelæ
Intellecta parum: confusaq; uerba fuerunt.
Mox nec uerba quidem, nec equæ sonus ille uidetur,
Sed simulantis equam: paruo q; in tempore certos
Edidit hinnitus: & brachia mouit in herbas.
Tum digiti coëunt: & quinos alligat ungues
Perpetuo cornu leuis ungula: crescit & oris,
Et colli spatium: longæ pars maxima pallæ
Cauda fit: ut q; uagi crines per colla iacebant,
In dextras abiere iubas: pariter q; nouata est
Et uox, & facies: nomen quoq; monstra dederunt.
Flebat, opem q; tuam frustra Philyreïus heros
Delphicæ poscebat: nam nec rescindere magni
Iussa Iouis poteras: nec, si rescindere posses,

Tunc aderas: Elim, Messeniaq; arua colebas.
Illud erat tempus, quo te pastoria pellis
Texit: onus'q; fuit baculus syluestris oliuæ,
Alterius, dispar è septem fistula cannis.
Dum'q; amor est curæ: dum te tua fistula mulcet:
Incustoditæ pylios memorantur in agros
Processisse boues: uidet has atlantide Maia
Natus: & arte sua syluis occultat abactas.
Senserat hoc furtum nemo, nisi natus in illo
Rure senex: Battum uicinia tota uocabat.
Diuitis hic saltus, herbosaq; pascua Nelei,
Nobilium'q; greges custos seruabat equarum.
Hunc timuit: blanda'q; manu seduxit: & illi
Quisquis es hospes, ait, si forte armenta requiret
Hæc aliquis: uidisse nega: neu gratia facto
Nulla rependatur: nitidam cape præmia nactam:
Et dedit: acceptæ, uoces has reddidit hospes.
Tutus eas: lapis iste prius tua furta loquetur:
Et lapidem ostendit. simulat Ioue natus abire:
Mox redit: & uersa pariter cum uoce figura,
Rustice uidisti siquas hoc limite, dixit,
Ire boues: fer opem: furtó'q; silentia deme.
Iuncta suo pariter dabitur tibi fœmina tauro.
At senior, postquam est merces geminata: sub illis
Montibus, inquit, erant (& erant sub montibus illis)
Risit Atlantiades: & me mihi perfide prodis?
Me mihi prodis, ait? periuraq; pectora uertit
In durum silicem: qui nunc quoq; dicitur index:
In'q; nihil merito uetus est infamia saxo.
Hinc se sustulerat paribus Caduceifer alis:

Munychiosq; uolans agros, gratamq; Mineruæ
Despectabat humum, cultiq; arbusta lycei.
Illa forte die castæ de more puellæ
Virtutis suppositio festas in Palladis arces
Pura coronatis portabant sacra canistris.
Inde reuertentes deus aspicit ales: iterq;
Non agit in rectum, sed in orbem curuat eundem.
Vt uolucris uisis rapidissima muluius extis,
Dum timet: & densi circunstant sacra ministri: C.
Flectitur in gyrum: nec longius audet abire:
Semq; suam motis auidus circumuolat alis.
Sic super actæas agilis Cyllenius arces
Inclinat cursus: & easdem circinat auras.
Quanto splendidior, quàm cætera sydera, fulget,
Lucifer: & quanto, quàm lucifer, aurea phœbe: C.
Tanto uirginibus præstantior omnibus Herse
Ibat: eratq; decus pompæ, comtumq; suarum.
Obstupuit forma Ioue natus: & æthere pendens,
Non secus exarsit: quàm cum balearica plumbum
Funda iacit: uolat illud: & incandescit eundo: C.
Et quos non habuit, sub nubibus inuenit ignes.
Vertit iter: cœloq; petit diuersa relicto:
Nec se dissimulat: tanta est fiducia formæ.
Quæ quanquam iusta est: cura tamen adiuuat illam:
Permulcetq; comas: chlamydemq;, ut pendeat apte,
Collocat: ut limbus, totumq; appareat aurum:
Vt teres in dextra, qua somnos ducat, & arcet,
Virga sit: ut tersis niteant talaria plantis.
Pars secreta domus ebore & testudine cultos
Tres habuit thalamos: quorũ tu Pandrose dextrum,

A glauros læuum, medium possederat Herse.
Quæ tenuit læuum, uenientem prima notauit
Mercurium: nomenq; dei scitarier ausa est,
Et causam aduentus: cui sic respondit Atlantis,
Proleonesq; nepos. ego sum, qui iussa per auras
Verba patris porto: pater est mihi Iuppiter ipse.
Nec finxam causas: tu tantum fida sorori
Esse uelis: prolisq; meæ matertera dici:
Herse causa uiæ, faueas, oramus amanti.
Aspicit hunc oculis isdem, quibus abdita nuper
Viderat Aglauros flauæ secreta Mineruæ.
Proq; ministerio magni sibi ponderis aurum
Postulat: interea tectis excedere cogit.
Vertit ad hanc torui dea bellica luminis orbes:
Et tanto penitus traxit suspiria motu:
Vt pariter pectus, positamq; in pectore sorti
Aegida concuteret: subit, hanc arcana profana
Detexisse manu tum, cum sine matre creatam
Emniacam stirpem contra data fœdera uidit:
Ingratamq; deo fore iam, ingratamq; sorori:
Et ditem sumpto, quod auara poposcerat, auro.
Protinus inuidiæ nigro squalentia tabo
Tecta petit. domus est imis in uallibus huius
Abdita, sole carens, non ulli peruia uento,
Tristis, & ignaui plenissima frigoris, & quæ
Igne uacet semper, caligine semper abundet.
Huc ubi peruenit bello metuenda uirago:
Constitit ante domum (neq; enim succedere tectis
Fas habet) & postes extrema cuspide pulsat.
Concussæ patuere fores: uidet intus edentem

V ipereas carnes uitiorum alimenta ſuorum
I nuidiam: uiſáq; oculos auertit: at illa
S urgit humo pigre: ſemeſarumq; reliquit
C orpora ſerpentum: paſſúq; inædit inerti.
V tq; deam uidit, formaq;, armisq; decoram:
I ngemuit: multumq; deæ ad ſuſpiria duxit.
P allor in ore ſedet: macies in corpore toto:
N uſquam recta acies: liuent rubigine dentes:
P ectora felle uirent: lingua eſt ſuffuſa ueneno:
R iſus abeſt: niſi quem uiſi mouere dolores:
N ec fruitur ſomno, uigilantibus excita curis:
S ed uidet ingratos, intabeſcitq; uidendo,
S uccęſſus hominum: carpitq;, & carpitur unà:
S upplicium q; ſuũ eſt. quamuis, tamen, oderat illam,
T alibus affata eſt breuiter Tritonia dictis.
I nfice tabe tua natarum Cecropis unam:
S ic opus eſt: Aglauros ea eſt. haud plura locuta
F ugit: & impreſſa tellurem reppulit haſta.
I lla deam obliquo fugientem lumine cernens,
M urmura parua dedit: ſuccęſſorumq; Mineruæ
I ndoluit: baculumq; capit, quem ſpinea totum
V incula cingebant: adopertaq; nubibus atris
Q uacunq; ingreditur, florentia proterit arua:
E xuritq; herbas: & ſumma papauera carpit:
A fflatuq; ſuo populos, urbesq;, domosq;
P olluit: & tandem tritonida conſpicit arcem
I ngenijsq;, opibusq;, & feſta pace uirentem:
V ixq; tenet lachrymas: qa nil lachrymabile cernit.
S ed poſtquam thalames intrauit Cecrope natæ:
I uſſa facit: pectusq; manu ferrugine tincta

Tangit: & hamatis præcordia sentibus implet:
Inspiratq; nocens uirus: piceumq; per ossa
Dissipat, & medio spargit pulmone uenenum.
Neue mali causæ spatium per latius errent:
Germanam ante oculos, fortunatumq; sororis
Coniugium, pulchraq; deûm sub imagine ponit:
Cunctaq; magna facit. quibus irritata dolore
Cecropis occulto mordetur: & anxia nocte,
Anxia luce gemit: lentaq; miserrima tabe
Liquitur, ut glacies incerto saucia sole:
Felicisq; boni aliter non uritur Herses:
Quàm cum spinosis ignis supponitur herbis:
Quæ neq; dant flammas: leniq; tepore cremantur.
Sæpe mori uoluit, ne quicquam tale uideret:
Sæpe uelut crimen rigido narrare parenti.
Deniq; in aduerso uenientem limine sedit
Exclusura deum: cui blandimenta, precesq;,
Verbaq; iactanti mutissima, desine, dixit:
Hinc ego me non sum nisi te motura repulso.
Stemus ait pacto uelox Cyllenius isto:
Cæleſtiq; fores uirga patefecit: at illi
Surgere conanti partes, quascunq; sedendo
Fecimus, ignaua nequeunt grauitate moueri.
Illa quidem pugnat recto se attollere trunco:
Sed genuum iunctura riget: frigusq; per ungues
Labitur: & pallent amisso sanguine uenæ.
Vtq; malum late solet immedicabile cancer
Serpere: & illæsas uitiatis addere partes:
Sic lethalis hyems paulatim in pectora uenit:
Vitalesq; uias, & respiramina clausit.

Nec conata loqui est: nec, si conata fuisset,
Vocis habebat iter: saxum iam colla tenebat:
Oraq; duruerant: signum'q; exangue sedebat.
Nec lapis albus erat: sua mens infecerat illam.
Has ubi uerborum pœnas, mentis'q; profanæ
Cepit Atlantiades: dictas à Pallade terras
Linquit: & ingreditur iactatis æthera pennis.
Sæuocat hunc genitor: nec causam fassus amoris
Fide minister ait iussorum nate meorum
Pelle moram: solitoq; celer delabere cursu:
Quæq; tuam matrem tellus à parte sinistra
Suspicit (indigenæ Sidonida nomine dicunt)
Hanc pete: quod'q; procul montano gramine pasci
Armentum regale uides, ad littora uerte.
Dixit: & expulsi iandudum monte iuuenci
Littora iussa petunt: ubi magni filia regis
Ludere uirginibus Tyrijs comitata solebat.
Non bene conueniunt, nec in una sede morantur
Maiestas, & amor. sceptri grauitate relicta.
Ille pater, rector'q; deûm, cui dextra trisulcis
Ignibus armata est: qui nutu concutit orbem:
Induitur faciem tauri: mixtus'q; iuuencis
Mugit: & in teneris formosus obambulat herbis.
Quippe color niuis est: quam nec uestigia duri
Calcauere pedis: nec soluit aquaticus auster.
Colla toris extant: armis palearia pendent:
Cornua parua quidem, sed quæ contendere posses
Facta manu, pura'q; magis perlucida gemma:
Nullæ in fronte minæ: nec formidabile lumen:
Pacem uultus habet. miratur Agenore nata

Quod tam formosus, quod prælia nulla minetur.
Sed quamuis mitem, mutuit contingere primo:
Mox adit: & flores ad candida porrigit ora.
Gaudet amans: &, dum ueniat sperata uoluptas:
Oscula dat manibus (uix iam, uix cætera differt)
Et nunc alludit: uiridiq; exultat in herba:
Nunc latus in fuluis niueum deponit arenis:
Paulatimq; metu dempto, modo pectora præbet
Virginea plaudenda manu: modo cornua sertis
Impedienda nouis: ausa est quoq; regia uirgo,
Nescia quem premeret, tergo considere tauri.
Tum deus a terra, siccoq; à littore sensim
Falsa pedum primis uestigia ponit in undis:
Inde abit ulterius: mediisq; per æquora ponti
Fert prædam: pauet hæc: littusq; ablata relictum
Respicit: & dextra cornu tenet: altera dorso
Imposita est: tremulæ sinuantur flamine uestes.

P. OVI. NASO. METAMORPHOSEON LIB. III.

Amq; deus posita fallacis imagine tauri,
Se confessus erat: dictæaq; rura tenebat:
Cum pater ignarus raptam perquirere Cadmo
Imperat: & pœnam, si non inuenerit, addit
Exilium, facto pius, & sceleratus eodem.
Orbe pererrato (quis enim deprendere posset
Furta Iouis?) profugus, patriamq;, iramq; parentis

Vitat Agenorides: Phœbíq; oracula supplex
Consulit: & quæ sit tellus habitanda, requirit.
Bos tibi, Phœbus ait, solis occurret in aruis,
Nullum passa iugum, curuíq; immunis aratri:
Hac duce carpe uias: & qua requieuerit herba,
Mœnia fac condas: Bœotiaq; illa uocato.
Vix bene castalio Cadmus descenderat antro:
Incustoditam lente uidet ire iuuencam,
Nullum seruitij signum ceruice gerentem:
Subsequitur: pressóq; legit uestigia gressu:
Authoremq; uiæ Phœbum taciturnus adorat.
Iam uada Cephissi, Panopesq; euaserat arua:
Bos stetit: & tollens speciosam cornibus altis
Ad cœlum frontem, mugitibus impulit auras.
Atq; ita respiciens comites sua terga sequentes
Procubuit, teneráq; latus submisit in herba.
Cadmus agit grates: peregrinæq; oscula terræ
Figit: & ignotos montes, agrosq; salutat.
Sacra Ioui facturus erat: iubet ire ministros:
Et petere è uiuis libandas fontibus undas.
Sylua uetus stabat nulla uiolata securi:
Et specus in medio uirgis, ac uimine densus,
Efficiens humilem lapidum compagibus arcum
Uberibus fœcundus aquis: ubi conditus antro
Martius anguis erat crista præsignis, & auro.
Igne micant oculi: corpus tumet omne ueneno:
Tresq; micant linguæ: triplici stant ordine dentes:
Quem postquam tyria lucum de gente profecti
Infausto tetigere gradu: demissáq; in undas
Urna dedit sonitum: longo caput extulit antro

Cæruleus ſerpens:horrendaq; ſibila muſit.
Effluxere undæ manibus:ſanguiſq; reliquit
Corpus:& attonitos ſubitus tremor occupat artus.
Ille uolubilibus ſquamoſos nexibus orbes
Torquet:& immenſo ſaltu ſinuatur in arcus:
Ac media plus parte leues erectus in auras,
Deſpicit omne nemus:tantoq; eſt corpore:quanto,
Si totum ſpectes,gemnas qui ſeparat arctos.
Nec mora,Phœnicas,ſiue illi tela parabant,
Siue fugam:ſiue ipſe timor prohibebat utrunq;:
Occupat hos morſu,longis complexibus illos:
Hos necat afflatu,funeſta hos tabe ueneni.
Fecerat exiguas iam ſol altiſſimus umbras:
Quæ mora ſit ſocijs,miratur Agenore natus:
Veſtigatq; uiros:tegimen direptæ leoni
Pellis erat:telum ſplendenti lancea ferro,
Et iaculum,teloq; animus præſtantior omni.
Vt nemus intrauit:lethataq; corpora uidit:
Victoremq; ſuprà ſpatioſi corporis hoſtem,
Triſtia ſanguinea lambentem uulnera lingua:
Aut ultor ueſtræ fidiſſima corpora mortis,
Aut comes,inquit,ero:dixit:dextraq; molarem
Suſtulit:& magnum magno conamine muſit.
Illius impulſu cum turribus ardua celſis
Mœnia mota forent:ſerpens ſine uulnere manſit:
Loricæq; modo,ſquamis defenſus,& atræ
Duritia pellis,ualidos cute reppulit ictus.
At non duritia iaculum quoq; uicit eadem:
Quod medio lentæ ſpinæ curuamine fixum,
Conſtitit:& totum deſcendit in ilia ferrum.

Ille dolore, ferox caput in sua terga retorsit:
Vulneraq; aspexit: fixumq; hastile momordit.
Idq; ubi ui multa partem labefecit in omnem:
Vix tergo eripuit: ferrum tamen ossibus hæsit.
Tum uero postquam solitas accessit ad iras
Causa recens: plenis tumuerunt guttura uenis:
Spumaq; pestifero circunfluit albida rictu:
Terraq; rasa sonat squamis: quiq; halitus exit
Ore niger stygio, uitiatas inficit auras.
Ipse modo immensum spiris facientibus orbem
Cingitur: interdum longa trabe rectior astat:
Impete nunc uasto, ceu concitus imbribus amnis, C.
Fertur: & obstantes perturbat pectore syluas.
Cedit Agenorides paulum: spolioq; leonis
Sustinet incursus: instantiaq; ora retardat
Cuspide prætenta: furit ille: & inania duro
Vulnera dat ferro: figitq; in acumine dentes.
Iamq; uenenifero sanguis manare palato
Cœperat: & uirides aspergine tinxerat herbas:
Sed leue uulnus erat: quia se retrahebat ab ictu:
Læsaq; colla dabat retro: plagamq; sedere
Cedendo arcebat: nec longius ire sinebat.
Donec Agenorides coniectum in guttura ferrum
Vsq; sequens pressit: dum retro quercus euntI
Obstitit: & fixa est pariter cum robore ceruix.
Pondere serpentis curuata est arbor: & imæ
Parte flagellari gemuit sua robora caudæ.
Dum spatium uictor victi considerat hostis:
Vox subito audita est: neq; erat cognoscere promptũ,
Vnde: sed audita est: Quid Agenore nate peremptum

Serpentem spectas? & tu spectabere serpens.
Ille diu pauidus pariter cum mente colorem
Perdiderat: gelidoq; comæ terrore rigebant.
Ecce uiri fautrix superas delapsa per auras
Pallas adest: motæq; iubet supponere terræ
Vipereos dentes, populi incrementa futuri.
Paret: & ut presso sulcum patefecit aratro:
Spargit humi iussos, mortalia semina, dentes.
Inde (fide maius) glebæ cœpere moueri:
Primaq; de sulcis acies apparuit hastæ:
Tegmina mox capitum picto nutantia cono:
Mox humeri, pectusq;, onerataq; brachia telis
Existunt: crescitq; seges clypeata uirorum.
Sic ubi tolluntur festis aulæa theatris:
Surgere signa solent: primumq; ostendere uultus:
Cætera paulatim: placidoq; educta tenore
Tota patent: imoq; pedes in margine ponunt.
Territus hoste nouo Cadmus cæpere arma parabat:
Ne cape de populo, quem terra creauerat, unus
Exclamat: nec te ciuilibus insere bellis.
Atq; ita terrigenis rigido de fratribus unum
Comminus ense ferit: iaculo cadit eminus ipse.
Hic quoq;, qui letho dederat, non longus illo
Viuit: & expirat, modo quas acceperat, auras.
Exemploq; pari furit omnis turba: suoq;
Marte cadunt subiti per mutua uulnera fratres.
Iamq; breuis uitæ spatium sortita iuuentus
Sanguineam tepido plangebat pectore matrem,
Quinq; superstitibus: quorum fuit unus Echion.
Is sua iecit humi monitu Tritonidis arma:

Fraternæq; fidem pacis petijtq;, deditq;.
Hos operis comites habuit sidonius hospes:
Cum posuit iussam phœbeis sortibus urbem.
Iam stabant Thebæ: poteras iam Cadme uideri
Felix: socœri tibi Marsq;, Venusq;
Contigerant: huc adde genus de coniuge tanta,
Tot natos, natasq;, & pignora cara nepotes,
Hos quoq; iam iuuenes. Sed scilicet ultima semper
Expectanda dies homini est: dicq; beatus
Ante obitum nemo, supremaq; funera debet?
Prima nepos inter res tot tibi Cadme secundas
Causa fuit luctus: alienaq; cornua fronti
Addita: uosq; canes satiati sanguine herili.
At bene si quæras, fortunæ crimen in illo,
Non scelus inuenies: quod enim scelus error habebat?
Mons erat infectus uariarum cæde ferarum:
Iamq; dies medius rerum contraxerat umbras:
Et sol ex æquo mutata distabat utraq;:
Cum iuuenis placido per deuia lustra uagantes
Participes operum compellat Hyantius ore.
Lina madent comites, ferrumq; cruore ferarum:
Fortunæq; dies habuit satis: altera lucem
Cum croceis inuecta rotis aurora reducet:
Proposítum repetemus opus: nunc phœbus utraq;
Distat idem terra: finditq; uaporibus arua.
Sistite opus præsens: nodosaq; tollite lina.
Iussa uiri faciunt: intermittunt q; laborem.
Vallis erat, piceis, & acuta densa cupressu,
Nomine Gargaphie, succinctæ sacra Dianæ:
Cuius in extremo est antrum nemorale recessu,

A rte laboratum nulla: simulauerat artem
I ngenio natura suo: nam pumice uiuo,
E t leuibus tofis natiuum duxerat arcum.
F ons sonat à dextra tenui perlucidus unda
M argine gramineo patulos succinctus hiatus.
H ic dea syluarum uenatu fessa solebat
V irgineos artus liquido perfundere rore.
Q uo postquam subijt: nympharum tradidit uni
A rmigeræ iaculum, pharetram q; arcus q; retentos.
A ltera depositæ subiecit brachia pallæ:
V incla duæ pedibus demunt. nam doctior illis
I smenis Crocale sparsos per colla capillos
C olligit in nodum: quamuis erat ipsa solutis.
E xcipiunt laticem Niphé q; Hyalé q;, Rhanis q;,
E t Psecas & Phiale: fundunt q; capacibus urnis.
D um q; ibi perluitur solita Titania lympha:
E ce nepos Cadmi dilata parte laborum
P er nemus ignotum non certis passibus errans
P eruenit in lucum: sic illum fata ferebant.
Q ui simul intrauit rorantia fontibus antra:
S icut erant, uiso nudæ sua pectora nymphæ
P ercussere uiro: subitis q; ululatibus omne
I mpleuere nemus: circunfusæ q;, Dianam
C orporibus texere suis: tamen altior illis
I psa dea est: collo q; tenus supereminet omnes.
Q ui color infectis aduersi solis ab ictu
N ubibus esse solet, aut purpureæ auroræ:
I s fuit in multo uisæ sine ueste Dianæ.
Q uæ quanq; comitum turba est stipata suarum:
I n latus obliquum tamen astitit: oraq; retro

Flexit: & ut uellet promptas habuisse sagittas:
Quas habuit, sic hausit aquas: multum'q; uirilem
Perfudit: spargens'q; comas ultricibus undis,
Addidit hæc cladis prænuntia uerba futuræ.
Nunc tibi me posito uisam uelamine narres,
Si poteris narrare, licet: nec plura minata,
Dat sparso capiti uiuacis cornua cerui:
Dat spatium collo: summas'q; cacuminat aures:
Cum pedibus'q; manus, cum longis brachia mutat
Cruribus: & uelat maculoso uellere corpus.
Additus & pauor est: fugit Autonoëius heros:
Et se tam celerem cursu miratur in ipso.
Vt uero multus, & cornua uidit in unda:
Me miserum, dicturus erat: uox nulla secuta est:
Ingemuit: uox illa fuit: lachrymæ'q; per ora
Non sua fluxerunt: mens tantum pristina mansit.
Quid faciat? repetat'ne domum, & regalia tecta?
An lateat syluis? timor hoc, pudor impedit illud.
Dum dubitat: uidere canes: primus'q; Melampus,
Ichnobates'q; sagax latratu signa dederunt,
Gnosius Ichnobates, Spartana gente Melampus.
Inde ruunt alij rapida uelocius aura,
Pamphagus, & Dorceus, & Oribasius, Arcades oẽs,
Nebrophonos'q; ualẽs, & trux cum Lælape Theron,
Et pedibus Pterelas, & naribus utilis Agre,
Hylæus'q; ferox nuper percussus ab apro,
Dæq; lupo concepta Nape, pecudes'q; secuta
Pœmenis, & natis comitata Harpyia duobus,
Et substricta gerens sicyonius ilia Ladon,
Et Dromas, & Canache, Stictē'q;, et Tigris, & Alce.

Et niueis Leucon, & uillis Asbolus atris,
Prævalidusq; Macon, & cursu fortis Aëllo,
Et Thous, & Cyprio uelox cum fratre Lycisca,
Et nigram medio frontem distinctus ab albo
Harpalos, & Melaneus, hirsutaq; corpore Lachne,
Et patre dictæo sed matre laconide nati
Labros, & Agriodos, & acutæ uocis Hylactor,
Quosq; referre mora est: ea turba cupidine prædæ
Per rupes, scopulosq;, aditúq; carentia saxa,
Quaq; est difficilis, quaq; est uia nulla, sequuntur.
Ille fugit, per quæ fuerat loca sæpe secutus:
Heu famulos fugit ipse suos: clamare libebat,
Actæon ego sum: dominum cognoscite uestrum:
Verba animo desunt. resonat latratibus æther.
Prima Melanchætes in tergo uulnera fecit:
Proxima Theridamas: ore Sitrophus hæsit in armo:
Tardius exierant: sed per compendia montis
Præcipitata uia est. dominum retinentibus illis,
Cætera turba coit: confertq; in corpore dentes.
Iam loca uulneribus desunt: gemit ille: sonumq;
Etsi non hominis, quem non tamen edere possit
Cervus, habet: mœstisq; replet iuga nota querelis:
Et genibus pronis supplex similisq; roganti
Circumfert tacitos, tanquam sua brachia, uultus.
At comites rapidum solitis hortatibus agmen
Ignari instigant: oculisq; Actæona quærunt:
Et uelut absentem certatim Actæona clamant:
Ad nomen caput ille refert: & abesse queruntur:
Nec capere oblatæ segnem spectacula prædæ.
Vellet abesse quidem: sed adest: uelletq; uidere,

Non

Non etiam sentire canum fera facta suorum.
Vndiq; circunstant: mersisq; in corpore rostris,
Dilacerant falsi dominum sub imagine cerui.
Nec, nisi finita per plurima uulnera uita,
Ira pharetratæ fertur satiata Dianæ.
Rumor in ambiguo est: alijs uiolentior æquo
Visa dea est: alij laudant: dignamq; seuera
Virginitate uocant: pars inuenit utraq; causas.
Sola Iouis coniux non tam culpet'ne, probet'ne
Eloquitur: quàm clade domus ab Agenore ductæ
Gaudet; & à tyria collectum pellice transfert
In generis socios odium. subit ecce priori
Causa recens: grauidamq; dolet de semine magni
Esse Iouis Semelen: tum linguam ad iurgia soluit.
Profeci quid enim toties per iurgia dixit?
Ipsa petenda mihi est: ipsam, si maxima Iuno
Rite uocor: perdam: si me gemmantia dextra
Sceptra tenere decet: si sum regina, Iouisq;
Et soror, & coniux, certe soror: at puto furto est
Contenta: & thalami breuis est iniuria nostri.
Concipit: id deerat: manifestaq; crimina pleno
Fert utero: & mater, quod uix mihi contigit uni,
De Ioue uult fieri: tanta est fiducia formæ.
Fallat eam faxo: nec sim Saturnia, si non
Ab Ioue mersa suo stygias penetrabit ad undas.
Surgit ab his solio: fuluaq; recondita nube
Limen adit Semeles: nec nubes ante remouit,
Quàm simulauit anum: posuitq; ad tempora canos:
Sulcauitq; cutem rugis: & curua trementi
Membra tulit passu: uocem quoq; fecit anilem:

Ipſaq; erat Beroë Semeles epidauria nutrix.
Ergo ubi captato ſermone, diúq; loquendo
Ad nomen uenêre Iouis: ſuſpirat, & optò,
Iuppiter ut ſit, ait: metuo tamen omnia: multi
Nomine diuorum thalamos iniere pudicos.
Nec tamen eſſe Iouem ſatis eſt: det pignus amoris:
Si modo uerus is eſt: quantusq;, & qualis ab alta
Iunone excipitur: tantus, talisq; rogato
Det tibi complexus: ſuaq; ante inſignia ſumat.
Talibus ignaram Iuno Cadmeida dictis
Formarat: rogat illa Iouem ſine nomine munus.
Cui deus elige ait: nullam patiere repulſam.
Quóq; magis credas: ſtygij quoq; conſcia ſunto
Numina torrentis: timor, & deus ille deorum eſt.
Læta malo, nimiumq; potens, perituraq; amantis
Obſequio Semele, Qualem Saturnia, dixit,
Te ſolet amplecti, ueneris cum fœdus initis:
Da mihi te talem. uoluit deus ora loquentis
Opprimere: exierat iam uox properata ſub auras.
Ingemuit: neq; enim non hæc optaſſe, nec ille
Non iuraſſe poteſt: ergo mœſtiſſimus altum
Æthera conſcendit: multumq; ſequentia traxit
Nubila. queis nimbos, immiſtaq; fulgura uentis
Addidit, & tonitrus, & ineuitabile fulmen.
Quæ tamen uſq; poteſt, uires ſibi demere tentat:
Nec quo centimanum deiecerat igne Typhoea,
Nunc armatur eo: nimium feritatis in illo eſt.
Eſt aliud leuius fulmen: cui dextra cyclopum
Sæuitiæ, flammæq; minus, minus addidit iræ.
Tela ſecunda uocant ſuperi. capit illa, domumq;

Intrat agenoream corpus mortale tumultus
Non tulit ætherios: donisq; iugalibus arsit.
Imperfectus adhuc infans genitricis ab aluo
Eripitur: patrioq; tener (si credere dignum est)
Insuitur femori: maternaq; tempora complet.
Furtim illum primis Ino matertera cunis
Educat: inde datum nymphæ niseides antris
Occuluere suis: lactisq; alimenta dederes.
Dumq; ea per terras fatali lege geruntur:
Vtraq; bis geniti sunt incunabula Bacchi:
Forte Iouem memorant diffusum nectare, curas
Seposuisse graues: uacuaq; agitasse remissos
Cum Iunone iocos. & maior uestra profecto est,
Quàm quæ contingit maribus, dixisse, uoluptas.
Illa negat: placuit quæ sit sententia docti
Quærere Tiresiæ. uenus huic erat utraq; nota.
Nam duo magnorum uiridi cœuntia sylua
Corpora serpentum baculi uiolauerat ictu:
Deq; uiro factus (mirabile) fœmina, septem
Egerat autumnos: octauo rursus eosdem
Vidit: & est uestræ si tanta potentia plagæ
Dixit, ut authoris sortem in contraria mutet:
Nunc quoq; uos feriam percussis anguibus iisdem,
Forma prior rediit: genitiuaq; uenit imago.
Arbiter hic igitur sumptus de lite iocosa
Dicta Iouis firmat. grauius Saturnia iusto,
Nec pro materia fertur doluisse, suiq;
Iudicis æterna damnauit lumina nocte.
At pater omnipotens (neq; enim licet irrita cuiquam
Facta dei fecisse deo) pro lumine adempto

Sacire futura dedit: pœnamq; leuauit honore.
Ille per Aonias fama celeberrimus urbes
Irreprehensa dabat populo responsa petenti.
Prima fide uocisq; ratæ tentamina sumpsit
Cærula Liriope: quam quondam flumine curuo
Implicuit: clausæq; suis Cephissis in undis
Vim tulit. enixa est utero pulcherrima pleno
Infantem nymphe, iam tunc qui posset amari:
Narcissumq; uocat: de quo consultus, an esset
Tempora matura uisurus longa senectæ,
Fatidicus uates, si se non nouerit, inquit.
Vana diu uisa est uox auguris: exitus illam
Resq; probat, lethiq; genus, nouitasq; furoris.
Nanq; ter ad quinos unum Cephisius annos
Addiderat: poterat q; puer, iuuenisq; uideri.
Multi illum iuuenes, multæ cupiere puellæ:
Sed fuit in tenera tam dura superbia forma:
Nulli illum iuuenes, nullæ tetigere puellæ.
Aspicit hunc trepidos agitantem in retia ceruos
Vocalis nymphe: quæ nec reticere loquenti
Nec prior ipsa loqui didicit resonabilis Echo.
Corpus adhuc Echo, non uox erat: & tamen usum
Garrula non aliud, quàm nunc habet, oris habebat.
Reddere de multis ut uerba nouissima posset:
Fecerat hoc Iuno: quia cum deprendere posset
Sub Ioue sæpe suo nymphas in monte iacentes:
Illa deam longo prudens sermone tenebat:
Dum fugerent nymphæ. postquam Saturnia sensit:
Huius, ait, linguæ, qua sum delusa, potestas
Parua tibi dabitur, uocisq; breuissimus usus:

Req; minas firmat. tamen hæc in fine loquendi
Ingeminat uoces: auditaq; uerba reportat.
Ergo ubi Narcissum per deuia rura uagantem
Vidit: & incaluit: sequitur uestigia furtim:
Quoq; magis sequitur, flamma propiore calescit:
Non aliter, quàm cum summis circumlita tedis
Admotas rapiunt uiuacia sulfura flammas.
O quoties uoluit blandis accedere dictis:
Et molles adhibere preces: natura repugnat:
Nec sinit incipiat: sed quod sinit, illa parata est
Expectare sonos: ad quos sua uerba remittat.
Forte puer comitum seductus ab agmine fido:
Dixerat, ecquis adest? & adest responderat Echo.
Hic stupet: utq; aciem partes dimisit in omnes:
Voce ueni magna clamat: uocat illa uocantem.
Respicit: et rursus nullo ueniente, quid, inquit,
Me fugis? & totidem quot dixit uerba recepit.
Perstat: & alternæ deceptus imagine uocis,
Hic cœamus ait. nullíq; libentius unquam
Responsura sono, cœamus rettulit Echo:
Et uerbis fauet ipsa suis: egressaq; sylua
Ibat: ut iniiceret sperato brachia collo.
Ille fugit: fugiensq; manus complexibus aufert.
Ante ait, emoriar, quàm sit tibi copia nostri.
Rettulit illa nihil: nisi, sit tibi copia nostri.
Secreta latet syluis: pudibundaq; frondibus ora
Protegit: & solis ex illo uiuit in antris.
Sed tamen hæret amor: crescitq; dolore repulsæ:
Et tenuant uigiles corpus miserabile curæ:

Adducit́q; cutem macies: & in aera sucus
Corporis omnis abit: uox tantũ, atq; ossa supersunt.
Vox manet: ossa ferunt lapidis traxisse figuram.
Inde latet syluis: nulloq; in monte uidetur:
Omnibus auditur: sonus est: qui uiuit in illa.
Sic hanc, sic alias undis, aut montibus ortas
Luserat hic nymphas, sic cœtus ante uiriles.
Inde manus aliquis despectus ad æthera tollens,
Sic amet ipse licet, sic non potiatur amato,
Dixerat. assensit precibus Rhammusia iustis.
Fons erat illimis nitidis argenteus undis:
Quem neq; pastores, neq; pastæ in monte capellæ,
Contigerant, aliud ue pecus: quem nulla uolucris,
Nec fera turbarat, nec lapsus ab arbore ramus.
Gramen erat circa, quod proximus humor alebat:
Syluaq; sole locum passura tepescere nullo.
Hic puer, & studio uenandi lassus, & æstu
Procubuit, facieḿq; loci, fonteḿq; secutus:
Duḿq; sitim sedare cupit: sitis altera creuit:
Duḿq; bibit: uisæ correptus imagine formæ
Spem sine corpore amat: corpus putat esse, quæ umbra est.
Astupet ipse sibi: multú́q; immotus eodem
Hæret, ut è pario formatum marmore signum.
Spectat humi positus geminum sua lumina sydus,
Et dignos Baccho digitos, & Apolline crines,
Impubeśq; genas, & eburnea colla, decuśq;
Oris, & in niueo mustum candore ruborem:
Cunctaq; miratur: quibus est mirabilis ipse.
Se cupit imprudens: & qui probat, ipse probatur:
Duḿq; petit, petitur: pariteŕq; accendit, & ardet.

Irrita fallaci quoties dedit oscula fonti:
In medijs quoties uisum captantia collum
Brachia mersit aquis: nec se deprendit in illis.
Quid uideat, nescit: sed quod uidet, uritur illo:
Atq; oculos idem, qui decipit, incitat error.
Credule quid frustra simulachra fugacia captas?
Quod petis, est nusquam: quod amas, auertere, perdes.
Ista repercussæ, quam cernis, imaginis umbra est:
Nihil habet ista sui: tecum uenit q;, manet q;:
Tecum discedet: si tu discedere possis.
Non illum cereris, non illum cura quietis
Abstrahere inde potest: sed opaca susus in herba,
Spectat inexpleto mendacem lumine formam:
Per q; oculos perit ipse suos: paulum q; leuatus
Ad circunstantes tendens sua brachia syluas,
Ecquis Io syluæ crudelius inquit amauit?
(Scitis enim: & multis latebra opportuna fuistis)
Ecquem, cum uestræ tot agantur sæcula uitæ:
Qui sic tabuerit, longo meministis in æuo?
Et placet, & uideo: sed quod uideo q;, placet q;,
Non tamen inuenio: tantus tenet error amantem.
Quo q; magis doleam: nec nos mare separat ingens,
Nec uia, nec montes, nec clausis mœnia portis:
Exigua prohibemur aqua. cupit ipse teneri:
Nam quoties liquidis porreximus oscula lymphis:
Hic toties ad me resupino nititur ore.
Posse putes tangi: minimũ est, quod amãtibus obstat.
Quisquis es, huc exi: quid me puer unice fallis?
Quo ue petitus abis? certe nec forma, nec ætas
Est mea, quam fugias: et amarũt me quoq; nymphæ.

Sæpe mihi nescio quam nutu promittis amico:
Cumq; ego porrexi tibi brachia: porrigis ultro:
Cum risi: arrides: lachrymas quoq; sæpe notaui
Me lachrymante tuas: nutu quoq; signa remittis:
Et quantum motu formosi suspicor oris,
Verba refers, aures non peruenientia nostras.
Iste ego sum: sensi: nec me mea fallit imago:
Vror amore mei: flammas moueoq;, feroq;.
Quid faciam? roger, an ne rogem? quid deinde rogabo?
Quod cupio, mecum est: inopem me copia fecit.
O utinam a nostro secedere corpore possem:
Votum in amante nouũ est: uellẽ, quã amamus, abesset.
Iamq; dolor uires adimit: nec tempora uitæ
Longa meæ superant: primoq; extinguor in æuo.
Nec mihi mors grauis est posituro morte dolores.
Hic, qui diligitur, uellem diuturnior esset.
Nunc duo concordes anima moriemur in una.
Dixit: & ad faciem rediit male sanus eandem:
Et lachrymis turbauit aquas: obscuraq; moto
Reddita forma lacu est. quam cum uidisset abire:
Quo refugis? remane: nec me crudelis amantem
Desere, clamauit: liceat, quod tangere non est,
Aspicere: & miscro præbere alimenta furori.
Dumq; dolet: summa uestem q; reduxit ab ora:
Nudaq; marmoreis percussit pectora palmis:
Pectora traxerunt tenuem percussa ruborem,
Non aliter, quàm poma solent: quæ candida parte,
Parte rubent: aut ut uarijs solet uua racemis
Ducere purpureum non dum matura colorem.
Quæ simul aspexit liquefacta rursus in unda:

Non tulit ulterius: sed ut intabescere flauæ
Igne leui ceræ, matutinæq; pruinæ
Sole tepente solent: sic attenuatus amore
Liquitur: & tecto paulatim carpitur igni.
Et neq; iam color est mixto candore rubori:
Nec uigor, & uires, & quæ modo uisa placebant:
Nec corpus remanet, quondam quod amauerat Echo:
Quæ tamen ut uidit: quamuis irata, memorq;,
Indoluit: quoties q; puer miserabilis heheu
Dixerat: hæc resonis iterabat uocibus heheu.
Cumq; suos manibus percusserat ille lacertos:
Hæc quoq; reddebat sonitum plangoris eundem.
Vltima uox solitam fuit hæc spectantis in undam.
Heu frustra dilecte puer: totidemq; remisit
Verba locus: dictoq; uale, uale inquit & Echo.
Ille caput uiridi fessum summisit in herba,
Lumina mors claudit domini mirantia formam.
Tum quoq; se, postquam est inferna sede receptus:
In stygia spectabat aqua. planxere sorores
Naiades: & sectos fratri imposuere capillos:
Planxerunt Dryades: plangentibus assonat Echo.
Iamq; rogum, quassasq; faces, pheretrumq; parabant:
Nusquam corpus erat: croceum pro corpore florem
Inueniunt, foliis medium cingentibus albis.
Cognita res, meritam uatis per acheidas urbes
Attulerat famam: nomenq; erat auguris ingens.
Spernit Echionides tamen hunc ex omnibus unus
Contemptor superûm Pentheus: præsagaq; ridet
Verba senis: tenebrasq;, & cladem luctus ademptæ
Obijcit. ille mouens albentia tempora canis

Quàm felix esses, si tu quoq; luminis huius
Orbus, ait, fieres: nec bacchica sacra uideres.
Nanq; dies aderit, quam non procul auguror esse:
Qua nouus huc ueniet, proles Semeleia, Liber.
Quem nisi templorum fueris dignatus honore:
Membra lacer spargêre locis: & sanguine syluas
Fœdabis, matrem q; tuam, matris q; sorores:
Et ueniet: neq; enim dignabere numen honore:
Mec q; sub his tenebris nimium uidisse quereris.
Talia dicentem proturbat Echione natus.
Dicta fides sequitur: responsaq; uatis aguntur.
Liber adest: festis q; fremunt ululatibus agri:
Turba ruit: mistæq; uiris matres q;, nurus q;,
Vulgus q;, proceres q; ignota ad sacra feruntur.
Quis furor anguigenæ proles mauortia uestras
Attonuit mentes? Pentheus ait: æra ne tantum
Aere repulsa ualent? & adunco tibia cornu?
Et magicæ fraudes? ut quos non bellicus ensis,
Non tuba terruerit, non stricta agmina telis:
Fœmineæ uoces, & mota insania uino,
Obscœni q; greges, & inania tympana uincant?
Vos ne senes mirer? qui longa per æquora uecti
Hac Tyron, ac profugos posuistis sede penates:
Nunc sinitis sine marte capi. uos ne acrior ætas
Iuuenes, propior q; meæ? quos arma tenere,
Non thyrsos: galea q; tegi, non fronde, decebat.
Este precor memores, qua sitis stirpe creati:
Illius q; animos, qui multos perdidit unus:
Sumite serpentis: pro fontibus ille, lacu q;
Interijt: at uos pro fama uincite uestra.

Ille dedit letho fortes: uos pellite molles:
Et patrium retinete decus. si fata uetabant
Stare diu Thebas: utinam tormenta, uiriq;
Mœnia diruerent: ferrumq;, ignisq; sonarent.
Essemus miseri sine crimine: sorsq; querenda,
Non cælanda foret: lachrymæq; pudore carerent.
At nunc à puero Thebæ capientur inermi:
Quem neq; bella iuuant, nec tela, nec usus equorum:
Sed madidi myrrha crines, mollesq; coronæ,
Purpuraq;, & pictis intextum uestibus aurum.
Quem quidem ego actutum (modo uos absistite) cogam
Assumptumq; patrem, commentaq; sacra fateri.
An satis Acrisio est animi contemnere uanum
Numen? & argolicas uenienti claudere portas?
Penthea terrebit cum totis aduena Thebis?
Ite citi (famulis hoc imperat) ite: ducemq;
Attrahite huc uinctum: iussis mora segnis abesto.
Hunc auus, hūc Athamas, hūc cætera turba suorū
Corripiunt dictis: frustráq; inhibere laborant.
Acrior admonitu est: irritaturq; retenta,
Et crescit rabies: moderaminaq; ipsa nocebant.
Sic ego torrentem, qua nil obstabat eunti,
Lenius, & modico strepitu decurrere uidi:
At quacunq; trabes, obstructaq; saxa tenebant:
Spumeus, & feruens, & ab obice sæuior ibat.
Ecce cruentati redeunt: & Bacchus ubi esset
Quærenti domino, Bacchum uidisse negarunt:
Hunc dixere tamen comitem, famulumq; sacrorum
Cepimus: & tradunt manibus post terga reuinctis
Sacra dei quondam tyrrhena gente secutum.

A ſpicit hunc Pentheus oculis, quos ira tremendos
F ecerat: & quanquam pœnæ uix tempora differt:
O periture, tuáq; alijs documenta dature
M orte, ait, ede tuum nomen, nomenq; parentum,
E t patriam, moriſq; noui cur ſacra frequentes.
I lle metu uacuus, nomen mihi, dixit, Acœtes,
P atria Mæonia eſt, humili de plebe parentes.
N on mihi quæ duri colerent pater arua iuuenci,
L anigerosq; greges, non ulla armenta reliquit:
P auper & ipſe fuit: linoq; ſolebat, & hamis
D ecipere, & calamo ſalientes ducere piſces.
A rs illi ſua cenſus erat: cum traderet artem:
A cipe quas habeo ſtudij ſucceſſor, & hæres,
D ixit, opes: morienſq; mihi nihil ille reliquit,
P ræter aquas: unū hoc poſſum appellare paternum.
M ox ego, ne ſcopulis hærerem ſemper in ijſdem:
A ddidici regimen dextra moderante carinæ
F lectere: & oleniæ ſydus pluuiale capellæ,
T aygetenq;, Hyadasq; oculis, Arctonq; notaui,
V entorumq; domos, & portus puppibus aptos.
F orte petens Delon chiæ telluris ad oras
A pplicor: & dextris adducor littora remis:
D oq; leues ſaltus: udæq; immittor arenæ.
N ox ubi conſumpta eſt: aurora rubeſcere primo
C œperat: exurgo: laticesq; inferre recentes
A dmoneo: monſtroq; uiam, quæ ducit ad undas.
I pſe, quid aura mihi tumulo promittat ab alto,
P roſpicio: comitesq; uoco: repetoq; carinam.
A dſumus en inquit ſociorum primus Opheltes:
V tq; putat, prædam deſerto nactus in agro,

V irginea puerum ducit per littora forma.
I lle mero, somnoq; grauis titubare uidetur;
V ixq; sequi: specto cultum, faciemq;, gradumq;:
N il ibi, quod credi posset mortale, uidebam.
E t sensi: & dixi socijs, quod numen in isto
C orpore sit dubito: sed corpore numen in isto est.
Q uisquis es ò faueas: nostrisq; laboribus adsis:
H is quoq; des ueniam. pro nobis mitte precari.
D ictys ait: quo non alius conscendere summas
O cyor antemnas: prehensoq; rudente relabi.
H oc Libys, hoc flauus proræ tutela Melanthus,
H oc probat Alcimedon, & qui requiemq;, modumq;
V oce dabat remis animorum hortator Epopeus:
H oc omnes alij: prædæ tam cæca cupido est.
N on tamen hanc sacro uiolari pondere pinum
P erpetiar, dixi: pars hic mihi maxima iuris:
I nq; aditu absisto. furit audacissimus omni
D e numero Lycabas: qui thusca pulsus ab urbe,
E xilium dira pœnam pro cæde luebat.
I s mihi, dum resto, iuuenili guttura pugno
R upit: & excussum misisset in æquora: si non
H æsissem, quamuis amens, in fune retentus.
I mpia turba probat factum. tum deniq; Bacchus
(B acchus enim fuerat) ueluti clamore solutus
S it sopor: atq; mero redeant in pectora sensus:
Q uid facitis? quis clamor, ait? qua dicite nautæ
H uc ope perueni? quò me deferre paratis?
P one metum Proreus: & quos contingere portus
E de uelis, dixit: terra sistere petita.
N axon ait liber cursus aduertite uestros:

Aſpicit hunc Pentheus oculis, quos ira tremendos
Fecerat: & quanquam pœnæ uix tempora differt:
Operiture, tuáq; alijs documenta daturę
Morte, ait, ede tuum nomen, nomenq; parentum,
Et patriam, moriſq; noui cur ſacra frequentes.
Ille meus uacuus, nomen mihi, dixit, Acœtes,
Patria Mæonia eſt, humili de plebe parentes.
Non mihi quæ duri colerent pater arua iuuenci,
Lanigerosq; greges, non ulla armenta reliquit:
Pauper & ipſe fuit: linoq; ſolebat, & hamus
Decipere, & calamo ſalientes ducere piſces.
Artis illi ſuæ cenſus erat: cum traderet artem:
Accipe quas habeo ſtudij ſucceſſor, & hæres,
Dixit, opes: morienſq; mihi nihil ille reliquit,
Præter aquas: unū hoc poſſum appellare paternum.
Mox ego, ne ſcopulis hærerem ſemper in ijſdem:
Addidici regimen dextra moderante carinæ
Flectere: & oleniæ ſydus pluuiale capellæ,
Taygetenq;, Hyadaſq; oculis, Arctonq; notaui,
Ventorumq; domos, & portus puppibus aptos.
Forte petens Delon chiæ telluris ad oras
Applicor: & dextris adducor littora remis:
Doq; leues ſaltus: udæq; immittor arenæ.
Nox ubi conſumpta eſt: aurora rubeſcere primo
Cœperat: exurgo: laticesq; inferre recentes
Admoneo: monſtroq; uiam, quæ ducit ad undas.
Ipſe, quid aura mihi tumulo promittat ab alto,
Proſpicio: comiteſq; uoco: repetoq; carinam.
Adſumus en inquit ſociorum primus Opheltes:
Vtq; putat, prædam deſerto nactus in agro,

V irginea puerum ducit per littora forma.
I lle mero, somnoq; grauis titubare uidetur:
V ixq; sequi: specto cultum, faciemq;, gradumq;:
N il ibi, quod credi posset mortale, uidebam.
E t sensi: & dixi socijs, quod numen in isto
C orpore sit dubito: sed corpore numen in isto est.
Q uisquis es ò faueas: nostrisq; laboribus adsis:
H is quoq; des ueniam. pro nobis mitte precari.
D ictys ait: quo non alius conscendere summas
O cyor antemnas: prehensoq; rudente relabi.
H oc Libys, hoc flauus proræ tutela Melanthus,
H oc probat Alcimedon, & qui requiemq;, modumq;
V oce dabat remis animorum hortator Epopeus:
H oc omnes alij: prædæ tam cæca cupido est.
N on tamen hanc sacro uiolari pondere pinum
P erpetiar, dixi: pars hic mihi maxima iuris:
I nq; aditu absisto. furit audacissimus omni
D e numero Lycabas: qui thusca pulsus ab urbe,
E xilium dira pœnam pro cæde luebat.
I s mihi, dum resto, iuuenili guttura pugno
R upit: & excussum misisset in æquora: si non
H æsissem, quamuis amens, in fune retentus.
I mpia turba probat factum. tum deniq; Bacchus
(B acchus enim fuerat) ueluti clamore solutus
S it sopor: atq; mero redeant in pectora sensus:
Q uid facitis? quis clamor, ait? qua dicite nautæ
H uc ope perueni? quò me deferre paratis?
P one metum Proreus: & quos contingere portus
E de uelis, dixit: terra sistere petita.
N axon ait liber cursus aduertite uestros:

Illa mihi domus est: uobis erit hospita tellus.
Per mare fallaces, perq; omnia numina iurant:
Sic fore: meq; iubent pictæ dare uela carinæ.
Dextera Naxos erat: dextra mihi lintea danti,
Quid facis ô demens, quis te furor inquit Opheltes?
Pro se quisq; timet: læuam pete, maxima nutu
Pars mihi significat: pars, quid uelit, aure susurrat.
Obstupui: capiatq; alius moderamina, dixi:
Meq; ministerio sceleriq; artisq; remoui.
Increpor à cunctis: totumq; immurmurat agmen:
Et quibus Ethalion, te scilicet omnis in uno
Nostra salus posita est, ait: & subit ipse: meumq;
Explet opus: Naxoq; petit diuersa relicta.
Tum deus illudens, tanquam modo deniq; fraudem
Sensit: è puppi pontum prospectat aduncæ:
Et flenti similis, non hæc mihi littora nautæ
Promisistis, ait: non hæc mihi terra rogata est.
Quo merui pœnam facto? quæ gloria uestra est?
Si puerum iuuenes, si multi fallitis unum?
Iandudum flebam: lachrymas manus impia nostras
Ridet: & impellit properantibus æquora remis.
Per tibi nunc ipsum (neq; enim præsentior illo
Est deus) adiuro tam me tibi uera referre,
Quàm ueri maiora fide: stant æquore puppis
Haud aliter: quàm si siccum nauale teneret.
Illi admirantes remorum in uerbere perstant:
Uelaq; deducunt: gemina q; ope currere tentant.
Impediunt ederæ remos: nexuq; recuruo
Serpunt: & grauidis distinguunt uela corymbis.
Ipse racemiferis frontem circundatus uuis,

Pampineis agitat uelatam frondibus haſtam.
Quem circa tigres, ſimulachraq; inania lyncum,
Pictarumq; iacent fera corpora pantherarum.
Exiliere uiri: ſiue hoc inſania fecit,
Siue timor: primusq; Medon nigreſcere pinnis,
Corporeq;, & preſſo ſpinæ curuamine flecti
Incipit huic Myrtabas in quæ miracula dixit
Verteris? & lati rictus, & panda loquenti,
Naris erat: ſquamamq; cutis durata trahebat.
At Libys, obſtantes dum uult obuertere remos:
In ſpatium reſilire manus breue uidit: & illas
Iam non eſſe manus: iam pinnas poſſe uocari.
Alter ad intortos cupiens dare brachia funes,
Brachia non habuit: truncoq; repandus in undas
Corpore deſiluit: falcata nouiſſima cauda eſt:
Qualia dimidiæ ſinuantur cornua lunæ.
Vndiq; dant ſaltus: multaq; aſpergine rorant:
Et mergunt q; iterum: redeuntq; ſub æquora rurſus:
Inq; chori ludunt ſpeciem: laſciuaq; iactant
Corpora: & acceptum patulis mare naribus efflant.
De modo uiginti (tot enim ratis illa ferebat)
Reſtabam ſolus, pauidus, gelidusq;, trementi
Corpore: uixq; animum firmat deus, excute dicens
Corde metum: Diamq; tene delatus in illam,
Accelſi ſacris: baccheaq; ſacra frequento.
Præbuimus longis Pentheus ambagibus aures
Inquit: ut ira mora uires abſumere poſſet.
Præcipitem famuli rapite hunc: cruciataq; duris
Corpora tormentis ſtygiæ demittite morti.
Protinus abſtractus, ſolidis tyrrhenus Acœtes

Clauditur in tectis: & dum crudelia iussæ
Instrumenta necis, ferrumq; ignesq; parantur:
Sponte sua patuisse fores, lapsasq; lacertis
Sponte sua fama est, nullo soluente cathenas.
Perstat Echionides: nec iam iubet ire: sed ipse
Vadit, ubi electus facienda ad sacra Cithæron
Cantibus, & clara bacchantum uoce sonabat.
Vt fremit acer equus, cum bellicus ære canoro
Signa dedit tubicen: pugnæq; assumit amorem.
Penthea sic ictus longis ululatibus æther
Mouit: & audito clamore recanduit ira.
Monte fere medio est, cingentibus ultima syluis,
Purus ab arboribus spectabilis undiq; campus.
Hic oculis illum cernentem sacra profanis
Prima uidet, prima est insano concita cursu,
Prima suum misso uiolauit Penthea thyrso
Mater: & o gemmæ clamauit adeste sorores:
Ille aper, in nostris errat qui maximus agris:
Ille mihi feriendus aper. ruit omnis in unum
Turba furēs: cunctæ cōëunt: trepidumq; sequuntur,
Iam trepidū, iam uerba minus uiolenta loquentem,
Iam se damnantem, iam se peccasse fatentem.
Saucius ille tamen fer opem matertera dixit
Autonoë: moueant animos Actæonis umbræ.
Illa quis Actæon, nescit: dextramq; precantis
Abstulit: Ino lacerata est altera raptu.
Non habet infelix, quæ matri brachia tendat:
Truncā sed ostendens deiectis uulnera membris,
Aspice mater ait. uisis ululauit Agaue:
Colla q; iactauit: crinemq; per aëra mouit:

Auulsumq;

A *uulſumq; caput digitis complexa cruentis*
C *lamat, Io comites opus hoc uictoria noſtra eſt.*
N *on citius frondes autumni frigore tactas,*
I *amq; male hærentes alta rapit arbore uentus:*
Q *uã ſunt membra uiri manibus direpta nefandis.*
T *alibus exemplis monitæ noua ſacra frequentant,*
T *huraq; dant, ſanctasq; colunt Iſmenides aras.*

P. OVI. NASO. METÀMORPHOSEON LIB. IIII.

T *non Alcathoë Mineïas orgia cenſet*
a *Accipienda dei: ſed adhuc temeraria Bacchum*
Progeniẽ negat eſſe Iouis: ſociasq; ſorores
I *mpietatis habet. feſtum celebrare ſacerdos*
I *mmunesq; operum famulas, dominasq; ſuorum,*
P *ectora pelle tegi, crinales ſoluere uittas,*
S *erta comis, manibus frondentes ſumere thyrſos,*
I *uſſerat: & ſæuam læſi fore numinis iram,*
V *aticinatus erat. parent matresq;, nurusq;:*
T *elasq;, calathosq;, infectaq; penſa reponunt:*
T *huraq; dant: Bacchũq; uocant, Bromiũq;, Lyæũq;,*
I *gnigenamq;, ſatumq; iterum, ſolumq; bimatrem.*
A *dditur his Nyſeusq;, indetonſusq; Thyoneus,*
E *t cum Lenæo genialis conſitor uuæ,*
N *yctelisq;, Eleleusq; parens, & Iacchus, & Euan:*
E *t quæ præterea per graias plurima gentes*
N *omina liber habes. tibi enim incõſumpta iuuẽta eſt:*
T *u puer æternus, tu formoſiſſimus alto*

Conſpiceris cœlo: tibi, cum ſine cornibus æſtas,
Virgineum caput eſt: oriens tibi victus, ad uſq;
Decolor extremo qua cingitur India Gange.
Penthea tu uenerande, bipennifer unq; Lycurgum
Sacrilegos mactas: tyrrhenaq; mittis in æquor
Corpora: tu bijugum pictis inſignia frenis
Colla premis lyncum: bacchæ, ſatyriq; ſequuntur,
Quiq; ſenex ferula titubantes ebrius artus
Suſtinet: & pando non fortiter hæret aſello.
Quacunq; ingrederis, clamor iuuenilis, & una
Fœmineæ uoces, impulſaq; tympana palmis,
Concauaq; æra ſonant, longoq; foramine buxus.
Placatus, mitisq; rogant Iſmenides adſis:
Uſſaq; ſacra colunt. ſolæ Minyides intus
Intempeſtiua turbantes feſta minerua,
Aut ducunt lanas: aut ſtamina pollice uerſant:
Aut hærent telæ: famulasq; laboribus urgent.
Eˋ quibus una leui deducens pollice filum,
Dum ceſſant aliæ, commentaq; ſacra frequentant:
Nos quoq;, quas Pallas melior dea detinet, inquit,
Vtile opus manuum uario ſermone leuemus:
Perq; uices aliquid, quod tempora longa uideri
Non ſinat: in medium uacuas referamus ad aures.
Dicta probant, primamq; iubent narrare ſorores.
Illa quid eˋ multis referat (nam plurima norat)
Cogitat: & dubia eſt de te Babylonia narret
Dircæ: quam uerſa ſquamis uelantibus artus
Magna Palæſtini credunt coluiſſe figura.
An magis ut ſumptis illius filia pennis,
Extremos altis in turribus egerit annos.

Dircæ in piſcem

filia in colum

Nais an ut cantu, nimiumq; potentibus herbis
Verterit in tacitos iuuenilia corpora pisces:
Donec idem passa est. an quae poma alba ferebat,
Vt nunc nigra ferat contactu sanguinis arbor.
Haec placet: haec quoniam uulgaris fabula non est:
Talibus orsa modis, lana sua fila sequente.
Pyramus & Thisbe, iuuenum pulcherrimus alter,
Altera, quas oriens habuit, praelata puellis,
Contiguas habuere domos: ubi dicitur altam
Coctilibus muris cinxisse Semiramis urbem.
Notitiam, primosq; gradus uicinia fecit:
Tempore creuit amor. tedae quoq; iure coissent:
Sed uetuere patres: quod non potuere uetare.
Ex aequo captis ardebant mentibus ambo.
Conscius omnus abest: nutu, signisq; loquuntur:
Quoq; magis tegitur, tectus magis aestuat ignis.
Fissus erat tenui rima, quam duxerat olim,
Cum fieret, paries domui communis utriq;.
Id uitium nulli per saecula longa notatum,
(Quid non sentit amor?) primi uidistis amantes:
Et uocis fecistis iter: tutaeq; per illud
Murmure blanditiae minimo transire solebant.
Saepe ubi constiterant hinc Thisbe, Pyramus illinc:
Inq; uices fuerat captatus anhelitus oris:
Inuide, dicebant, paries quid amantibus obstas?
Quantum erat ut sineres toto nos corpore iungi?
Aut hoc si nimium est: uel ad oscula danda pateres?
Nec sumus ingrati: tibi nos debere fatemur:
Quod datus est uerbis ad amicas transitus aures.
Talia diuersa nequicquam sede locuti

Sub noctem dixere uale: partiq; dedere
Oscula quisq; suæ non peruenientia contra.
Postera nocturnos aurora remouerat ignes:
Solq; pruinosas radijs siccauerat herbas:
Ad solitum coïere locum: tum murmure paruo
Multa prius questi statuunt, ut nocte silenti
Fallere custodes, foribusq; excedere tentent.
Cumq; domo exierint, urbis quoq; tecta relinquant:
Neue sit errandum lato spatiantibus aruo,
Conueniant ad busta Nini: lateantq; sub umbra
Arboris. arbor ibi niueis uberrima pomis
Ardua morus erat, gelido contermina fonti.
Pacta placent: & lux tarde discedere uisa
Præcipitatur aquis: & aquis nox exit ab ijsdem.
Callida per tenebras uersato cardine Thisbe
Egreditur: fallitq; suos: adoptataq; multum
Peruenit ad tumulum: dictaq; sub arbore sedit.
Audacem faciebat amor. uenit ecce recenti
Cæde leæna boum spumantes oblita rictus,
Depositura sitim uicini fontis in unda.
Quam procul ad lunæ radios babylonia Thisbe
Vidit: & obscurum timido pede fugit in antrum:
Cumq; fugit, tergo uelamina lapsa reliquit.
Vt lea sæua sitim multa compescuit unda:
Dum redit in syluas, inuentos forte sine ipsa
Ore cruentato tenues laniauit amictus.
Serius egressus uestigia uidit in alto
Puluere certa feræ, totoq; expalluit ore
Pyramus. ut uero uestem quoq; sanguine tinctam
Reperit: una duos, inquit, nox perdet amantes:

Eè quibus illa fuit longa dignissima uita:
Nostra nocens anima est:ego te miseranda peremi:
In loca plena metus qui iussi nocte uenires:
Nec prior huc ueni.nostrum diuellite corpus,
Et scelerata fero consumite uiscera morsu
Quicunq; sub hac habitatis rupe leones.
Sed timidi est optare necem.uelamina Thisbes
Tollit: & ad pactæ secum fert arboris umbram.
Tq; dedit notæ lachrymas,dedit oscula uesti:
Accipe nunc,inquit,nostri quoq; sanguinis haustus.
Quoq;erat accinctus,demisit in ilia ferrum:
Nec mora,feruenti moriens è uulnere traxit:
Et iacuit resupinus humo.cruor emicat alte
Non aliter,quàm cum uitiato fistula plumbo
Scinditur:& tenui stridente foramine,longis
Eiaculatur aquas:atq;ictibus aera rumpit.
Arborei fœtus aspergine cædis,in atram
Vertuntur faciem:madefactaq; sanguine radix
Purpureo tingit pendentia mora colore.
Ecce metu non dum posito,ne fallat amantem,
Illa redit:iuuenumq; oculis,animoq; requirit:
Quantaq; uitarit narrare pericula gestit.
Tq; locum, & uisam cognoscit in arbore formam:
Sic facit incertam pomi color:hæret an hæc sit.
Dum dubitat,tremebunda uidet pulsare cruentum
Membra solum:retroq; pedem tulit:oraq; buxo
Pallidiora gerens,exhorruit æquoris instar:
Quod fremit,exigua cum summum stringitur aura.
Sed postquam remorata,suos cognouit amores:
Percutit indignos claro plangore lacertos:

Et laniata comas, amplexaq; corpus amatum,
Vulnera suppleuit lachrymis: fletumq; cruori
Miscuit: & gelidis in uultibus oscula figens,
Pyrame, clamauit, quis te mihi casus ademit?
Pyrame responde: tua te carissima Thisbe
Nomnat: exaudi: uultusq; attolle iacentes.
Ad nomen Thisbes oculos iam morte grauatos
Pyramus erexit: uisaq; recondidit illa.
Quæ postquam uestemq; suam cognouit: & ense
Vidit ebur uacuum: tua te manus, inquit, amorq;
Perdidit infelix: est & mihi fortis in unum
Hæc manus: est & amor: dabit hic in uulnera uires.
Persequar extinctum: lethiq; miserrima dicar
Causa, comesq; tui: quiq; a me morte reuelli
Heu sola poteras: poteris nec morte reuelli.
His tamen amborum uerbis estote rogati
O multum miseri, meus illiusq;, parentes:
Vt quos certus amor, quos hora nouissima iunxit:
Componi tumulo non inuideatis eodem.
At tu quæ ramis arbor miserabile corpus
Nunc tegis unius: mox es tectura duorum:
Signa tene cædis: pullosq;, & luctibus aptos
Semper habe fœtus, gemini monimenta cruoris.
Dixit, & aptato pectus mucrone sub imum
Incubuit ferro: quod adhuc a cæde tepebat.
Vota tamen tetigere deos: tetigere parentes:
Nam color in pomo est, ubi permaturuit, ater:
Quodq; rogis superest, una requiescit in urna.
Desierat: mediumq; fuit breue tempus: & orsa est
Dicere Leuconoe. uocem tenuere sorores.

Hunc quoq; syderea qui temperat omnia luce,
Cepit amor solem. Solis referemus amores.
Primus adulterium Veneris cum Marte putatur
Hic uidisse deus: uidet hic deus omnia primus.
Indoluit facto: Iunonigenæq; marito
Furta tori, furtiq; locum monstrauit: at illi
Et mens, & quod opus fabrilis dextra tenebat,
Excidit: extemplo graciles ex ære cathenas,
Retiaq;, & laqueos, quæ lumina fallere possent,
Elimat: non illud opus tenuissima uincant
Stamina: non summo quæ pendet aranea tigno.
Vtq; leues tactus, momentaq; parua sequantur,
Efficit: & lecto circundata collocat apte.
Vt uenêre torum coniux, & adulter in unum:
Arte uiri, uinclisq; nouaratione paratis,
In mediis ambo deprensi amplexibus hærent.
Lemnius extemplo ualuas patefecit eburnas:
Admisitq; deos. illi iacuere ligati
Turpiter: atq; aliquis de dis non tristibus, optat
Sic fieri turpis. superi risere: diuq;
Hæc fuit in toto notissima fabula cœlo.
Exigit indicij memorem Cythereia pœnam:
Inq; uices illum, tectos qui læsit amores:
Ledit amore pari. quid nunc Hyperione nate
Forma, colorq; tibi, radiataq; lumina prosunt?
Nempe, tuis omnes qui terras ignibus uris:
Vreris igne nouo: quiq; omnia cernere debes:
Leucothoen spectas: & uirgine figis in una,
Quos mundo debes, oculos. modo surgis eoo
Temperius cœlo: modo serius incidis undis.

Veneris cum Marte adulterium. Idem. lib. 2. de amā.

Solis amor ad Leucothoē.

Spectandiq; mora brumales porrigis horas.
Deficis interdum: uitiumq; in lumina mentis
Transit: & obscurus mortalia pectora terres.
Nec tibi, quod lunæ terris propioris imago
Obstiterit, palles: facit hunc amor iste colorem.
Diligis hanc unam: nec te Clymeneq;, Rhodosq;,
Nec tenet æææ genitrix pulcherrima Circes,
Quæq; tuos Clytie quamuis despecta petebat
Concubitus: ipsoq; illo graue uulnus habebat
Tempore. Leucothoe multarum obliuia fecit:
Gentis odoriferæ quam formosissima partu
Edidit Eurynome: sed postquam filia creuit:
Quàm mater cunctas, tam matrem filia uicit.
Rexit achæmenias urbes pater Orchamus: isq;
Septimus a prisco numeratur origine Belo.
Axe sub hesperio sunt pascua solis equorum:
Ambrosiam pro gramine habent. ea fessa diurnis
Membra ministeriis nutrit: reparatq; labori.
Dumq; ibi quadrupedes cœlestia pabula carpunt:
Noxq; uicem peragit: thalamos deus intrat amatos
Versus in Eurynomes faciem genetricis: & inter
Bis sex Leucothoen famulas ad lumina cernit,
Leuia uersato ducente stamina fuso.
Ergo ubi, ceu mater, caræ dedit oscula natæ:
Res, ait, arcana est: famulæ discedite: neue
Eripite arbitrium matri secreta loquendi.
Paruerant: thalamoq; deus sine teste relictus,
Ille ego sum, dixit, qui longum metior annum:
Omnia qui uideo: per quem uidet omnia tellus:
Mundi oculus: mihi, crede, places. pauet illa: metuq;

Et colus,& fusi digitis cecidere remissis.
Ipse timor decuit:nec longius ille moratus,
In ueram rediit speciem,solitum'q; nitorem.
At uirgo, quamuis inopino territa uisu,
Victa nitore dei,posita uim passa querela est.
Inuidit Clytie:neq; enim moderatus in illa
Solis amor fuerat:stimulataq;pellicis ira,
Vulgat adulterium:diffamatum'q; parenti
Indicat.ille ferox,immansuetus'q; precantem,
Tendentem'q; manus ad lumina solis,&, Ille
Vim tulit inuitæ,dicentem,defodit alta
Crudus humo:tumulum'q;sup grauis addit arenæ.
Dissipat hunc radijs Hyperione natus:iter'q;
Dat tibi:quo possis defossos promere multus.
Nec tu iam poteras enectum pondere terræ
Tollere nympha caput:corpus'q; exangue iacebas.
Nil illo fertur uolucrum moderator equorum
Post phaethonteos uidisse dolentius ignes.
Ille quidem gelidos radiorum uiribus artus,
Si queat,in uiuum tentat reuocare calorem:
Sed quoniam tantis fatum conatibus obstat:
Nectare odorato sparsit corpus'q;,locum'q;:
Multaq; præquestus,tanges tamen æthera,dixit.
Protinus imbutum cœlesti nectare corpus
Delicuit:terram'q; suo madefecit odore.
Virgaq; per glebas sensim radicibus actis
Thurea surrexit:tumulum'q; cacumine rupit.
At Clytien,quamuis amor excusare dolorem,
Indicium'q;dolor poterat:non amplius author
Lucis adit:ueneris'q; modum sibi fecit in illa.

Tabuit ex illo dementer amoribus usa
Nympharum impatiens: & sub Ioue nocte, die q;
Sedit humo nuda, nudis incompta capillis.
Per q; nouem luces expers unda q;, cibi q;,
Rore mero, lachrymis q; suis ieiunia pauit:
Nec se mouit humo: tantum spectabat euntis
Ora dei: uultus q; suos flectebat ad illum.
Membra ferunt hæsisse solo. partem q; coloris
Luridus exanoues pallor conuertit in herbas:
Est in parte rubor: uiolæ q; simillimus ora
Flos tegit, illa suum; quamuis radice tenetur:
Vertitur ad solem: mutata q; seruat amorem.
Dixerat: & factum mirabile æperat aures.
Pars fieri potuisse negant: pars omnia ueros
Posse deos memorant: sed non est Bacchus in illis.
Poscitur Alcithoe postquam siluere sorores:
Quæ radio stantis percurrens stamina telæ,
Vulgatos taceo, dixit, pastoris amores
Daphnidis Idæi: quem Nymphe pellicis ira
Contulit in saxum: tantus dolor urit amantes.
Nec loquar, ut quondam naturæ iure nouato
Ambiguus fuerit modo uir, modo fœmina, Scython.
Te quoq; nunc Adamas, quondam fidissime paruo
Celme Ioui, largo q; satos Curetas ab imbri,
Et Crocon in paruos uersum cum Smilace flores,
Præterea: dulci q; animos nouitate tenebo.
Vnde sit infamis: quare male fortibus undis
Salmacis eneruet, tactos q; remolliat artus:
Dicite. causa latet: uis est notissima fontis.
Mercurio puerum diua Cythereide natum

Naiades ideis enutriuere sub antris.
Cuius erat facies, in qua materq;, patérq;
Cognosci possent: nomen quoq; traxit ab illis.
Istria cum primum fecit quinquennia: montes
Deseruit patrios: Idaq; altrice relicta,
Ignotis errare locis, ignota uidere
Flumina gaudebat, studio minuente laborem.
Ille etiam Lycias urbes, Lyciaq; propinquos
Caras adit. uidet hic stagnum lucentis ad imum
Vsq; solum lymphæ. non illic canna palustris,
Nec steriles uluæ, nec acuta cuspide iunci:
Perspicuus liquor est: stagni tamen ultima uiuo
Cespite cinguntur, semperq; uirentibus herbis.
Nympha colit, sed nec uenatibus apta, nec arcus
Flectere quæ soleat, nec quæ contendere cursu:
Solaq; Naiadum celeri non nota Dianæ.
Sæpe suas illi, fama est, dixisse sorores,
Salmaci uel iaculum, uel pictas sume pharetras:
Et tua cum duris uenatibus otia miscę.
Nec iaculum sumit, nec pictas illa pharetras:
Nec sua cum duris uenatibus otia miscet.
Sed modo fonte suo formosos perluit artus:
Sæpe cytoriaco deducat pectine crines:
Et quid se deceat, spectatas consulit undas.
Nunc perlucenti circundata corpus amictu,
Mollibus aut foliis, aut mollibus incubat herbis.
Sæpe legit flores: & tunc quoq; forte legebat:
Cum puerum uidit: uisumq; optauit habere.
Nec tamen ante adijt, & si properabat adire:
Quàm se composuit: quàm circunspexit amictus:

Et finxit uultum: & meruit formosa uideri.
Tunc sic orsa loqui, puer o dignissime credi
Esse deus, seu tu deus es, potes esse Cupido:
Siue es mortalis: qui te genuere, beati.
Et mater felix, & fortunata profecto,
Siqua tibi soror est, & quae dedit ubera nutrix.
Sed longe cunctis, longe'q; beatior illa,
Siqua tibi sponsa est: siquam dignabere teda.
Haec tibi siue aliqua est: mea sit furtiua uoluptas:
Seu nulla est: ego sim: thalamum'q; ineamus eundem.
Nais ab his tacuit: pueri rubor ora notauit.
Nescit quid sit amor: sed & erubuisse decebat.
Hic color aprica pendentibus arbore pomis,
Aut ebori tincto est, aut sub candore rubenti,
Cum frustra resonant aera auxiliaria, Lunae.
Posceti nymphae sine fine sororia saltem
Oscula, iam'q; manus ad eburnea colla ferenti,
Desinis, aut fugio, tecum'q; ait ista relinquo.
Salmacis extimuit: locaq; haec tibi libera trado
Hospes, ait: simulat'q; gradu discedere uerso,
Tum quoq; respiciens: fruticum'q; recondita sylua
Delituit: flexum'q; genu summisit. at ille
Sicuti ut uacuus, & inobseruatus, in herbis
Huc it, & hinc illuc: & in alludentibus undis
Summa pedum, talo'q; tenus uestigia tingit.
Nec mora, temperie blandarum captus aquarum,
Mollia de tenero uelamina corpore ponit.
Tum uero obstupuit: nudae'q; cupidine formae
Salmacis exarsit: flagrant quoq; lumina nymphae
Non aliter, quàm cum puro nitidissimus orbe

Opposita speculi referitur imagine Phœbus.
Vix q; moram patitur: uix iam sua gaudia differt:
Iam cupit amplecti: iam se male continet amens.
Ille cauis uelox applauso corpore palmis
Desilit in latices: alternaq; brachia ducens,
In liquidis translucet aquis: ut eburnea siquis
Signa tegat claro, uel candida lilia, uitro.
Vicimus, & meus est, exclamat Nais: & omni
Veste procul iacta, mediis immittitur undis:
Pugnantem q; tenet: luctantiaq; oscula carpit:
Subiectat q; manus: inuitaq; pectora tangit:
Et nunc hac iuuenu, nunc circunfunditur illac.
Deniq; nitentem contra, elabi q; uolentem
Implicat: ut serpens, quam regia sustinet ales:
Sublimem q; rapit: pendens caput illa, pedes q;
Alligat: & cauda spatiantes implicat alas.
Vt' ue solent ederæ longos intexere truncos:
Vt q; sub æquoribus deprensum polypus hostem
Continet, ex omni demissis parte flagellis.
Perstat Atlantiades: speratag; gaudia nymphæ
Denegat. illa premit: demissaq; corpore toto
Sicut inhærebat, pugnes licet improbe, dixit:
Non tamen effugies: ita dij iubeatis: & istum
Nulla dies à me, nec me diducat ab isto.
Vota suos habuere deos: nam mista duorum
Corpora iunguntur: faciesq; inducitur illis
Vna. uelut siquis conducat cortice ramos,
Crescendo iungi, pariter q; adolescere cernit.
Sic ubi complexu coierunt membra tenaci:
Nec duo sunt: sed forma duplex: nec fœmina dici,

Nec puer ut possit: neutrumq́; & utrunq; uidetur.
Ergo ubi se liquidas, quò uir descenderat, undas
Semimarem fecisse uidet: mollitaq; in illis
Membra: manus tendens, sed iam non uoce uirili,
Hermaphroditus ait, Nato date munera uestro
Et pater, & genitrix, amborum nomen habenti:
Quisquis in hos fontes uir uenerit, exeat inde
Semiuir: & tactis subito mollescat in undis.
Motus uterq; parens, nati rata uerba biformis
Fecit: & incerto fontem medicamine tinxit.
Finis erat dictis: & adhuc Mineïa proles
Vrget opus: spernitq́; deum: festumq́; profanat.
Tympana cum subito non apparentia raucis
Obstrepuere sonis: & adunco tibia cornu,
Tinnulaq; æra sonant: & olent myrrhæq́;, crociq́;:
Resq́; fide maior, cœpere uirescere telæ:
Inq́; ederæ faciem pendens frondescere uestis:
Pars abit in uites: & quæ modo fila fuerunt,
Palmite mutantur: de stamine pampinus exit:
Purpura fulgorem pictis accommodat uuis.
Iamq́; dies exactus erat: tempusq́; subibat,
Quod tu nec tenebras, nec posses dicere lucem:
Sed cum luce tamen dubiæ confinia noctis.
Tecta repente quati: pinguesq́; ardere uidentur
Lampades: & rutilis collucent ignibus ædes:
Falsaq; sæuarum simulachra ululare ferarum.
Fumida iandudum latitant per tecta sorores:
Diuersæq́; locis ignes, ac lumina uitant:
Dumq́; petunt tenebras: paruos membrana per artus
Porrigitur: tenuesq́; includunt brachia pennæ.

Nec qua perdiderint ueterem ratione figuram,
Scire ſimunt tenebræ. non illas pluma leuauit:
Suſtinuere tamen ſe perlucentibus alis.
Conatæq; loqui, minimam pro corpore uocem
Mittunt: peraguntq; leui ſtridore querelas:
Tectaq; non ſyluas celebrant: lucemq; peroſæ,
Nocte uolant: ſeroq; tenent à ueſpere nomen.
Tum uero totis Bacchi memorabile Thebis
Numen erat: magnasq; noui matertera uires
Narrat ubiq; dei: de totq; ſororibus expers
Vna doloris erat, niſi quem fecere ſorores.
Aſpicit hanc natis, thalamoq; Athamantis habentem
Sublimes animos, & alumni numine Iuno.
Non tulit: & ſecum, Potuit de pellice natus
Vertere mæonios, pelagoq; immergere nautas:
Et laceranda ſuæ nati dare uiſcera matri:
Et triplices operire nouis mineidas alis:
Nil poterit Iuno, niſi inultos flere dolores?
Idq; mihi ſatis eſt? hæc una potentia noſtra eſt?
Ipſe docet quid agam. fas eſt & ab hoſte doceri.
Quidq; furor ualeat, Penthea cæde ſatisq;,
Ac ſuper oſtendit. cur non ſtimuletur? eatq;
Per cognata ſuis exempla, ſororibus Ino?
Eſt uia decliuis funeſta nubila taxo:
Ducit ad infernas per muta ſilentia ſedes:
Stygis nebulas exhalat iners: umbræq; recentes
Deſcendunt illac, ſimulachraq; functa ſepulchris.
Pallor, hyemsq; tenent late loca ſenta: nouiq;,
Qua ſit iter, manes, ſtygiam quod ducat ad urbem,
Ignorant: ubi ſit nigri fera regia Ditis.

Mille capax aditus, & apertas undiq; portas
Vrbs habet: utq; fretum de tota flumina terra,
Sic omnes animas locus accipit ille: nec ulli
Exiguus populo est: turbamue accedere sentit.
Errant exangues sine corpore, & ossibus umbræ:
Parsq; forum celebrant: pars imi tecta tyranni:
Pars aliquas artes antiquæ imitamina uitæ
Exercent: aliam partem sua pœna coërcet.
Sustinet ire illuc cœlesti sede relicta
(Tantum odijs, iraq; dabat) Saturnia Iuno.
Quò simul intrauit: sacroq; à corpore pressum
Ingemuit limen: tria Cerberus extulit ora:
Et tres latratus simul edidit. illa sorores
Nocte uocat genitas, graue & implacabile numen.
Carceris ante fores clausas adamante sedebant:
Deq; suis atros pectebant crinibus angues.
Quam simul agnorunt inter caliginis umbras,
Surrexere deæ. sedes scelerata uocatur.
Visera præbebat Tityus lanianda: nouemq;
Iugeribus distractus erat. tibi Tantale nullæ
Deprenduntur aquæ: quæq; immunet, effugit arbor.
Aut petis, aut urges ruiturum Sisyphe saxum.
Voluitur Ixion: & se sequiturq;, fugitq;.
Moliriq; suis lethum patruelibus ausæ
Assidue repetunt, quas perdant, Belides undas.
Quos omnes facie postquam Saturnia torua
Vidit, & ante omnes Ixiona: rursus ab illo
Sisyphon aspiciens, cur hic è fratribus, inquit,
Perpetuas patitur pœnas? Athamanta superbum
Regia diues habet? qui me cum conuuge semper
Spreuit?

S preuit? & exponit causas odijq́;,uiæq́;:
Quidq́; uelit. quod uellet,erat,ne regia Cadmi
S taret: & in facinus traherent Athamantia furores.
I mperium,promissa,preces confundit in unum:
S ollicitatq́; deas. sic hæc Iunone locuta,
T isiphone canos,ut erat turbata,capillos
M ouit: & obstantes reiecit ab ore colubros:
A tq; ita,non longis opus est ambagibus,inquit:
F acta puta,quæcunq; iubes: inamabile regnum
D esere: teq; refer cœli melioris ad auras.
L æta redit Iuno: quam cœlum intrare parantem
R oratis lustrauit aquis Thaumantias Iris.
N ec mora,Tisiphone madefactam sanguine sumit
I mportuna facem: fluidoq́; cruore rubentem
I nduitur pallam: tortoq́; incingitur angue:
E grediturq́; domo. luctus comitatur euntem,
E t pauor,& terror trepidoq́; insania uultu.
L imnæ constiterat: postes tremuisse feruntur
A eolij: pallorq́; fores infecit acernas:
S olq́; locum fugit. monstris exterrita coniux:
T erritus est Athamas: tectoq́; exire parabant.
O bstitit infelix,aditumq́; obsedit Erinnys:
N exaq; uipereis distendens brachia nodis
C æsariem excussit: motæ sonuere colubræ.
P arsq́; iacent humeris: pars circum pectora lapsæ
S ibila dant: saniemq́; uomunt: linguisq́; coruscant.
I nde duos medijs abrupit crinibus angues:
P estiferaq́; manu raptos immisit. at illi
I nnoosq́; sinus, Athamanteosq́; pererrant:
I nspirantq́; graues animas: nec uulnera membris

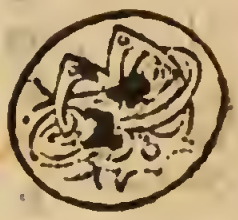

Tisiphones co
les

Vlla ferunt: mens est, quæ diros sentiat ictus.
Attulerat secum liquidi quoq; monstra ueneni,
Oris cerberei spumas, & uirus echidnæ,
Errores q; uagos, cæcæ q; obliuia mentis,
Et scelus, & lachrymas, rabiē q;, & cædis amorem,
Omnia trita simul: quæ sanguine mista recenti
Coxerat ære cauo uiridi uersata cicuta.
Dum q; pauent illi: uertit furiale uenenum
Pectus in amborum: præcordia q; intima mouit.
Tum face iactata per eundem sæpius orbem,
Consequitur motos uelociter ignibus ignes.
Sic uictrix, iussi q; potens, ad inania magni
Regna redit Ditis: sumptum q; recingitur anguem.
Protinus Aeolides media furibundus in aula
Clamat, Io comites his retia tendite syluis:
Hic modo cum gemina uisa est mihi prole leæna:
Vt q; feræ, sequitur uestigia coniugis amens:
Dē q; sinu matris ridentem, & parua Learchum
Brachia tendentem rapit: & bis, ter q; per auras
More rotat fundæ: rigido q; infantia saxo
Discutit ora ferox. tum deni q; concita mater,
Seu dolor hoc fecit, seu sparsi causa ueneni,
Exululat: passis q; fugit male sana capillis:
Tē q; ferens paruum nudis Melicerta lacertis,
Euohe Bacche sonat. Bacchi sub nomine Iuno
Risit: & hos usus præstet tibi dixit alumnus.
Immunet æquoribus scopulus: pars ima cauatur
Fluctibus: & tectas defendit ab imbribus undas:
Summa riget: frontem q; in apertum porrigit æquor.
Occupat hunc (uires insania fecerat) Ino:

Sęq; super pontum nullo tardata timore
Misit, onusq; suum: percussa recanduit unda.
At Venus immeritæ neptis miserata labores,
Sic patruo blandita suo est, ô numen aquarum,
Proxima cui cœlo cessit Neptune potestas:
Magna quidem posco: sed tu miserere meorum,
Iactari quos cernis in Ionio immensô:
Et dis adde tuis. aliqua & mihi gratia ponto est.
Si tamen in medio quondam concreta profundo
Spuma fui: graiumq; manet mihi nomen ab illa.
Annuit oranti Neptunus: & abstulit illis
Quod mortale fuit: maiestatemq; uerendam
Impossuit: nomenq; simul, faciemq; nouauit:
Leucotheaq; deum cum matre Palæmona dixit.
Sidoniæ comites quantum ualuere secutæ,
Signa pedum primo uidere nouissima saxo:
Nec dubium de morte ratæ, Cadmeida palmis
Deplanxere domum, scissis cum ueste capillis.
Vtq; parum iustæ, nimiumq; in pellice sęuæ
Inuidiam fecere deæ. conuitia Iuno
Non tulit: & faciam uos ipsas maxima dixit
Sęuitiæ monimenta meæ. res dicta secuta est.
Nam quæ præcipue fuerat pia, persequar inquit
In freta reginam: saltumq; datura, moueri
Haud usquam potuit: scopuloq; affixa cohæsit.
Altera, dum solito tentat plangore ferire
Pectora: tentatos sensit riguisse lacertos.
Illa manus ut forte tetenderat in maris undas:
Saxea facta manus in easdem porrigit undas.
Huius, ut arreptum lanabat uertice crinem:

Duratos ſubito digitos in crine uideres.
Quo quæq; in geſtu deprenſa eſt: hæſit in illo.
Pars uolucres factæ: quæ nunc quoq; gurgite in illo
Aequora diſtringunt ſummis Mineides alis.
Neſcit Agenorides natam, paruum q; nepotem
Aequoris eſſe deos: luctu, ſerieq; malorum
Victus, & oſtentis, quæ plurima uiderat, exit
Conditor urbe ſua, tanquam fortuna locorum,
Non ſua ſe premeret: longisq; erroribus actus,
Contigit Illyricos profuga cum coniuge fines.
Iamq; malis, annisq; graues, dum prima retractant
Fata domus: relegunt q; ſuos ſermone labores.
Num ſacer ille mea traiectus cuſpide ſerpens
Cadmus ait fuerat, tum cum Sidone profectus
Vipereos ſparſi per humum noua ſemina dentes?
Quem ſi cura deûm tam certa uindicat ira:
Ipſe precor ſerpens in longam porrigar aluum.
Dixit: & ut ſerpens in longam tenditur aluum:
Duratæq; cuti ſquamas increſcere ſentit:
Nigraq; cœruleis uariari corpora guttis:
In pectus q; cadit pronus: commuſſaq; in unum
Paulatim tereti tenuantur acumine crura.
Brachia iam reſtant: quæ reſtant brachia tendit:
Et lachrymis per adhuc humana fluentibus ora,
Accede o coniux, accede miſerrima dixit:
Dum q; aliquid ſupereſt de me, me tange: manum q;
Accipe, dum manus eſt: dum nõ totũ occupat anguis.
Ille quidem uult plura loqui: ſed lingua repente
In partes eſt fiſſa duas: nec uerba uolenti
Sufficiunt: quoties q; aliquos parat edere queſtus:

Sibilat: hanc illi uocem natura reliquit.
Nuda manu feriens exclamat pectora coniux,
Cadme mane: teq; infelix his exue monstris.
Cadme qd hoc? ubi pes? ubi sunt humeriq;, manusq;?
Et color, & facies: &, dum loquor, omnia? cur non
Me quoq; cœlestes in eundem uertitis anguem?
Dixerat: ille suæ lambebat coniugis ora:
Inq; sinus caros, ueluti cognoscæret, ibat:
Et dabat amplexus: assuetaq; colla petebat.
Quisquis adest (aderant comites) terretur: at illa
Lubrica permulcet cristati colla draconis: harmonia ca-
Et subito duo sunt: iunctoq; uolumine serpunt: mj in dracone
Donec in appositi nemoris subiere latebras.
Nunc quoq; nec fugiunt hominẽ: nec uulnere lædunt:
Quidq; prius fuerint, placidi meminere dracones.
Sed tamen ambobus uersæ solatia formæ
Magna nepos dederat: quem debellata colebat
India: quem positis cælebrabat Achaia templis.
Solus Abantiades ab origine cretus eadem
Acrisius superest: qui mœnibus arceat urbis
Argolicæ: contraq; deum ferat arma: genusq;
Non putet esse deum (neq; enim Iouis esse putabat) Juppiter jnau
Perseа: quem pluuio Danae conceperat auro.
Mox tamen Acrisium (tanta est præsentia ueri)
Iam uiolasse deum, quàm non agnosse nepotem,
Pœnitet. impositus iam cælo est alter: at alter
Uiperei referens spolium memorabile monstri
Aera carpebat tenerum stridentibus alis. Persej gesta
Cumq; super Libycas uictor penderet arenas:
Gorgonei capitis guttæ cecidere cruentæ.

Quas humus exceptas uarios animauit in angues:
Vnde frequens illa est, infestaq; terra colubris.
Inde per immensum uentis discordibus actus
Nunc huc, nunc illuc exemplo nubis aquosæ
Fertur: & ex alto seductas æquore longe
Despectat terras: totum'q; superuolat orbem.
Ter gelidas Arctos, ter Cancri brachia uidit:
Sæpe sub occasus, sæpe est delatus in ortus.
Iam'q; cadente die ueritus se credere nocti
Constitit hesperio regis Atlantis in orbe:
Exiguam'q; petit requiem: dum lucifer ignes
Euocet auroræ: cursus aurora diurnos.
Hic hominum cunctis ingenti corpore præstans
Iapetionides Atlas fuit: ultima tellus
Rege sub hoc, & pontus erat, qui solis anhelis
Æquora subdit equis, & fessos excipit axes.
Mille greges illi, totidem'q; armenta per herbas
Errabant: & humum uicania nulla premebat.
Arboreæ frondes auro radiante nitentes
Ex auro ramos, ex auro poma tegebant.
Hospes ait Perseus illi, seu gloria tangit
Te generis magni: generis mihi Iuppiter author:
Siue es mirator rerum: mirabere nostras.
Hospitium, requiem'q; peto. memor ille uetustæ
Sortis erat. Themis hanc dederat Parnasia sortem.
Tempus Atla ueniet: tua quo spoliabitur auro
Arbor: & hunc prædæ titulū Ioue natus habebit.
Id metuens, solidis pomaria clauserat Atlas
Montibus: & uasto dederat seruanda draconi:
Arcebat'q; suis externos finibus omnes.

Hic quoq; iuade procul, ne longe gloria rerum,
Quas mentiris, ait, longe tibi Iuppiter absit.
Vim'q; minis addit: manibus'q; expellere tentat
Cunctantem, & placidis miscentem fortia dictis.
Viribus inferior, quis enim par esset Atlantis
Viribus? at quoniam parui tibi gratia nostra est:
Accipe munus ait. læua'q; à parte Medusæ
Ipse retrouersus squalentia protulit ora.
Quantus erat, mons factus Atlas: nã barba, comæ'q; Atlas rex in m
In syluas abeunt: iuga sunt humeri'q;, manus'q;: lem
Quod caput ante fuit, summo est in monte cacumen:
Ossa lapis fiunt. tum partes altus in omnes
Creuit in immensum (sic Di statuistis) & omne
Cum tot syderibus cœlum requieuit in illo.
Clauserat Hippotades æterno carcere uentos:
Admonitor'q; operum cœlo clarissimus alto
Lucifer ortus erat: pennis ligat ille resumptis
Parte ab utraq; pedes: telo'q; accingitur unco:
Et liquidum motis talaribus aera findit.
Gentibus innumeris circum'q;, infra'q; relictis
Aethiopum populos, Cepheia'q; conspicit arua.
Illic immeritam maternæ pendere linguæ Andromeda a
Andromedam pœnas iniustus iusserat Hammon. Hammone ex
Quam simul ad duras religatam brachia cautes sita mostro
Vidit Abantiades: nisi quod leuis aura capillos
Mouerat: & tepido manabant lumina fletu:
Marmoreum ratus esset opus. trahit inscius ignes:
Et stupet: & uisæ correptus imagine formæ
Pene suas quatere est oblitus in aere pennas.
Vt stetit: o dixit non istis digna cathenis,

Sed quibus inter se cupidi iunguntur amantes,
Pande requirenti nomen, terræq;, tuumq;,
Et cur uincla geras. primo silet illa: nec audet
Appellare uirum uirgo: manibusq; modestos
Celasset uultus, si non religata fuisset.
Lumina, quod potuit, lachrymis impleuit obortis.
Sæpius instanti, sua ne delicta fateri
Nolle uideretur: nomen terræq;, suumq;,
Quantaq; maternæ fuerit fiducia formæ,
Indicat: & nondum memoratis omnibus unda
Insonuit: ueniensq; immenso belua ponto
Imminet: & latum sub pectore possidet æquor.
Conclamat uirgo: genitor lugubris, & una
Mater adest: ambo miseri: sed iustius illa.
Nec secum auxilium, sed dignos tempore fletus,
Plangoremq; ferunt: uinctoq; in corpore adhærent:
Cum sic hospes ait, Lachrymarum longa manere
Tempora uos poterunt: ad opem breuis hora ferenda est.
Hanc ego si peterem Perseus Ioue natus, & illa,
Quam clausam impleuit fœcundo Iuppiter auro,
Gorgonis anguicomæ Perseus superator, & alis
Aetherias ausus iactatis ire per auras:
Præferrer cunctis certe gener: addere tantis
Dotibus & meritum (faueant modo numina) tento.
Vt mea sit seruata mea uirtute, paciscor.
Accipiunt legem (quis enim dubitaret?) & orant:
Promittuntq; super regnum dotale parentes.
Fœx, uelut nauis præfixo concita rostro
Sulcat aquas, iuuenum sudantibus acta lacertis:
Sic fera dimotis impulsu pectoris undis

Tantum aberat scopulis: quantum balearica torto
Funda potest plumbo medij transmittere cœli:
Cum subito iuuenis pedibus tellure repulsa
Arduus in nubes abijt. ut in æquore summo
Vmbra uiri uisa est: uisam fera sæuit in umbram.
Vtq; Iouis præpes nacuo cum uidit in aruo
Præbentem phœbo liuentia terga draconem,
Occupat aduersum: neu sæua retorqueat ora,
Quamigeris auidos figit cæruicibus ungues:
Sic celeri missus præceps per inane uolatu
Terga feræ pressit, dextróq; frementis in armo
Inachides ferrum curuo tenus abdidit hamo.
Vulnere læsa grauj modo se sublimis in auras
Attollit: modo subdit aquis: modo more ferocis
Versat apri: quem turba canum circunsona terret.
Ille auidos morsus uelocibus effugit alis:
Quáq; patent, nunc terga cauis super obsita conchis,
Nunc laterum costas, nunc qua tenuissima cauda
Desinit in piscem, falcato uulnerat ense.
Bellua puniceo mistos cum sanguine fluctus
Ore uomit: maduere graues aspergine pennæ:
Nec bibulis ultra Perseus talaribus ausus
Credere, conspexit scopulum: qui uertice summo
Stantibus extat aquis: operitur ab æquore moto.
Nixus eo, rupiq; tenens iuga prima sinistra,
Ter quater exegit repetita per ilia ferrum.
Littora cum plausu clamor, superáq; deorum
Impleuere domos. gaudent, generumq; salutant:
Auxiliumq; domus, seruatoremq; fatentur
Cassiope, Cepheusq; pater: resoluta cathenis

Inædit uirgo pretiuḿq;,& cauſa laboris.
Ipſe manus hauſta uictrices abluit unda:
Anguiferuḿq; caput dura ne lædat arena:
Mollit humum foliis:nataśq; ſub æquore uirgas
Sternit:& imponit Phorcynidos ora Meduſæ.
Virga recens,bibuláq; etiam nunc uiua medulla
Vim rapuit monſtri:tactúq; induruit huius:
Peræpit́q; nouum ramis,& fronde rigorem.
At pelagi nymphæ factum mirabile tentant
Pluribus in uirgis:& idem contingere gaudent.
Semina q; ex illis ut erant iactata per undas:
Nunc quoq; coralijs eadem natura remanſit,
Duritiem tacto capiant ut ab aere:quod́q;
Vimen in æquore erat, fiat ſuper æquora ſaxum.
Dis tribus ille focos totidem de cæſpite ponit:
Læuum Mercurio,dextrum tibi bellica uirgo,
Ara Iouis media eſt. mactatur uacca Mineruæ,
Alipedi uitulus, taurus tibi ſumme deorum.
Protinus Andromeden,& tanti præmia facti
Indotata rapit.tedas Hymenæus,Amor q;
Præcipiunt:largis ſatiantur odoribus ignes:
Sertaq; dependent tectis:& ubiq; lyrǽq;,
Tibiaq;,& cantus animi felicia læti
Argumenta ſonant:reſeratis aurea ualuis
Atria tota patent:pulchróq; inſtructa paratu
Cepheni proceres ineunt conuiuia regis.
Poſtquam epulis functi generoſi munere Bacchi
Diffudere animos.cultuśq;,genuśq; locorum
Quærit Abantiades: quærenti protinus illi
Narrat Euthides moreśq; habituśq; uirorum.

Quæ simul edocuit: nunc o fortissime dixit
Fare precor Perseu quanta uirtute, quibusq;
Artibus abstuleris crinita draconibus ora.
Narrat Agenorides gelido sub Atlante iacentem
Esse locum, solidæ tutum munimine molis:
Cuius in introitu geminas habitasse sorores
Phorcydas unus partitas luminus usum.
Id se solerti furtim, dum traditur, astu
Suppositæ cepisse manu: perq; abdita longe
Deiaq;, & syluis horrentia saxa frãgosis
Gorgoneas tetigisse domos: passimq; per agros
Perq; uias uidisse hominum simulachra, ferarumq;
In silicem ex ipsis uisa conuersa Medusa.
Se tamen horrendæ clypei, quod læua gerebat,
Aere repercusso formam aspexisse Medusæ.
Dumq; grauis somnus colubrasq;, ipsamq; tenebat:
Eripuisse caput collo: pennisq; fugacem
Pegason, & fratrem matris de sanguine natos.
Addidit & longi non falsa pericula cursus:
Quæ freta, quas terras sub se uidisset ab alto:
Et quæ iactatis tetigisset sydera pennis.
Ante expectatum tacuit. tamen excipit unus
Ex numero procerum quærens, cur sola sororum
Gesserit alternis immistos crinibus angues.
Hospes ait, quoniam scitaris digna relatu:
Accipe quæsiti causam. clarissima forma,
Multorumq; fuit spes inuidiosa procorum
Illa: nec in tota conspectior ulla capillus
Pars fuit: inueni, qui se uidisse referret.
Hanc pelagi rector templo uitiasse Mineruæ,

Dicitur auersa est: & castos ægide uultus
Nata Iouis texit: né ue hoc impune fuisset:
Gorgoneum crinem turpes mutauit in hydros.
Nunc quoq;,ut attonitos formidine terreat hostes:
Pectore in aduerso,quos fecit,sustinet angues.

P. OVIDII NASO. METAMOR. LIBER V.

Vḿq; ea Cephenum medio Danaeius heros
Agmine commemorat: fremitu regalia turbæ
Atria complentur:nec coniugalia festa
Qui canat,est clamor:sed qui fera nuntiet arma.
Inq; repentinos conuiuia uersa tumultus
Assimulare fretopossis:quod sæua quietum
Ventorum rabies motis exasperat undis.
Primus in his Phineus belli temerarius author
Praxineam quatiens æratæ cuspidis hastam
En ait,en adsum præreptæ coniugis ultor.
Nec mihi te pennæ, nec falsum uersus in aurum
Iuppiter eripiet.conanti mittere Cepheus
Quid facis exclamat?quæ te germane furentem
Mens agit in facinus?meritis ne hæc gratia tantis
Redditur?hac uitam seruatæ dote rependis?
Quam tibi non Perseus,uerum si quæris,ademit:
Sed graue Nereidũ numen:sed corniger Hămon:
Sed quæ uisceribus ueniebat bellua ponti
Exturanda meis.illo tibi tempore rapta est:

Quo peritura fuit. nisi si crudelis id ipsum
Exigis, ut pereat: luctuq; leuabere nostro.
Scilicet haud satis est, q te spectante reuincta est:
Et nullam q opem patruus, sponsusue tulisti:
Insuper à quoquam q sit seruata, dolebis?
Præmiaq; eripies? quæ si tibi magna uidentur:
Ex illis scopulis, ubi erant affixa, petisses.
Nunc sine, qui petijt, per quē hæc non orba senectus,
Ferre, quod & meritis, & uoce est pactus: eumq;
Non tibi, sed certæ prælatum intellige morti.
Ille nihil contra: sed & hunc, & Persea uultu
Alterno spectans, petat hunc, ignorat, an illum.
Conctatusq; breui, contortam uiribus hastam,
Quantas ira dabat, nequicquam in Perseа misit.
Vt stetit illa toro: stratis tum deniq; Perseus
Exilijt: teloq; ferox inimica remisso
Pectora rupisset: nisi post altaria Phineus
Isset: & indignum scelerato profuit ara:
Fronte tamen Rhœti non irrita cuspis adhæsit.
Qui postquam cecidit: ferrumq; ex osse reuulsum est:
Calcitrat, & positas aspergit sanguine mensas.
Tum uero indomitas ardescit uulgus in iras:
Telaq; conijciunt: & sunt qui Cephea dicant
Cum genero debere mori. sed limine tecti
Exierat Cepheus testatus iusq;, fidemq;,
Hospitijq; deos, ea se prohibente moueri.
Bellica Pallas adest: & protegit ægide fratrem:
Datq; animos. erat indus Atys, quē flumine Gange
Edita Limniacæ uitreis peperisse sub undis
Creditur: egregius forma: quam diuite cultu

Augebat bis adhuc octonis integer annis
Indutus tyriam chlamydem: quam limbus obibat
Aureus: ornabant aurata monilia collum:
Et madidos myrrha curuum crinale capillos.
Ille quidem iaculo quamuis distantia misso
Figere doctus erat, sed tendere doctior arcus.
Tum quoq; lenta manu flectentem cornua Perseus
Stipite, qui media positus fumabat in ara,
Perculit: & fractis confudit in ossibus ora.
Hunc ubi fœdatos iactantem in sanguine uultus
Assyrius uidit Lycabas iunctissimus illi
Et comes, & ueri non dissimulator amoris:
Postquam exhalantem sub acerbo uulnere uitam
Deplorauit Atyn: quos ille tetenderat arcus,
Arripit: & mecum tibi sint certamina dixit:
Nec longum pueri fato lætabere: quo plus
Inuidiæ, quàm laudis habes. hæc omnia nondum
Dixerat: emicuit neruo penetrabile telum:
Vitatum'q;, tamen sinuosa ueste pependit.
Vertit in hunc harpen spectatam cæde Medusæ
Acrisioniades: adigit'q; in pectus. at ille
Iam moriens oculis sub nocte natantibus atra
Circunspexit Atyn: se'q; acclinauit ad illum:
Et tulit ad manes iunctæ solatia mortis.
Ecce Syenites genitus Methione Phorbas,
Et libys Amphimedon auidi committere pugnam,
Sanguine, quo late tellus madefacta tepebat:
Concaderant lapsi. surgentibus obstitit ensis
Alterius costis, iugulo Phorbantis, adactus.
At non Actoriden Eritum, cui lata bipennis

Telum erat, admoto Perseus petit ense: sed altis
Extantem signis, multæq; in pondere massæ,
Ingentem manibus tollit cratera duabus:
Infligitq; uiro rutilum uomit ille cruorem:
Et resupinus humum moribundo uertice pulsat.
Inde Semiramio Polydæmona sanguine cretum,
Caucaseumq; Abarim, Sperchionidenq; Lycetum,
Intonsumq; comas Elycen, Phlegianq;, Clytumq;,
Sternit: & extructos morientem calcat aceruos.
Nec Phineus ausus concurrere communus hosti:
Intorquet iaculum: quod detulit error in Idam
Expertem frustra belli, & neutra arma secutum.
Ille tuens oculis immunem Phinea toruis,
Quandoquidem in partes ait abstrahor: accipe Phineu,
Quem feci hostem: pensaq; hoc uulnere uulnus.
Iamq; remissurus tractum de uulnere telum,
Sanguine defectos cecidit collapsus in artus.
Tum quoq; Cephenum post regem primus Odites
Ense iacet Clymeni: Protenora percutit Hypseus,
Hypsæa Lyncides fuit & grandæuus in illis
Emathion æqui cultor, timidusq; deorum:
Qui quoniam prohibent anni bellare, loquendo
Pugnat: & incessit: sceleratasq; deuouet arma.
Huic Cromus amplexo tremulis altaria palmis
Decutit ense caput: quod protinus incidit aræ:
Atq; ibi semianimis uerba execrantia lingua
Edidit: & medios animam expirauit in ignes.
Hinc gemini fratres, Broteasq;, & cæstibus Hammon
Inuicti, uincta si possent cæstibus enses:
Phinéa cecidere manu: Cereriq; sacerdos

Amphycus albenti uelatus tempora uitta.
Tu quoq; Iäpetide non hos adhibendus ad usus,
Sed qui pacis opus citharam cum uoce moueres:
Iussus eras celebrare dapes, festumq; canendo.
Quem procul astantem, plectrumq; imbelle tenentem
Pettalus irridens stygijs cane cætera dixit
Manibus: & læuo mucronem tempore fixit.
Concidit, & digitis morientibus ille retentat
Fila lyræ: casuq; fuit miserabile carmen.
Nec sinit hunc impune ferox cædisse Lycormas:
Raptaq; de dextro robusta repagula poste
Ossibus illisit mediæ ceruicis. at ille
Procubuit terræ mactatu more iuuenci.
Demere tentabat leui quoq; robora postis
Cinypheus Pelates: tentanti dextera fixa est
Cuspide Marmaridæ Coriti: lignoq; cohæsit.
Hærenti latus hausit Abas: nec corruit ille:
Sed retinente manu moriens è poste pependit.
Sternitur & Melaneus perseïa castra secutus,
Et Nasamoniaci Dorilas ditissimus agri,
Dines agri Dorilas: quo non possederat alter
Latius: aut totidem tollebat farris aceruos.
Huius in obliquo mussum stetit inguine ferrum:
(Lethifer ille locus) quem postquam uulneris author
Insultantem animam, & uersantem lumina uidit,
Bactreus Alcioneus: hoc, quod premis, inquit, habeto
De tot agris terræ: corpusq; exangue reliquit.
Torquet in hunc hastam calido de uulnere raptam
Vltor Abantiades: media quæ nare recepta
Ceruicæ exacta est: in parteisq; eminet ambas.

Dumq;

Dumq; manum fortuna iuuat, Clytiumq;, Claniumq;
Matre satos una diuerso uulnere fudit.
Nam Clytij per utrunq; grauis librata lacerto
Fraxinus acta femur: iaculū Clanis ore momordit.
Occidit & Celadon mendesius: occidit Astreus
Matre palestina, dubio genitore creatus:
Aethionq; sagax quondam uentura uidere,
Tunc aue deceptus falsa, regisq; Thoastes
Armiger, & cæso genitore infamis Agyrtes.
Plus tamen exausto supereſt: nanq; omnibus unum
Opprimere est animus: coniurata undiq; pugnant
Agmina pro causa meritum impugnante, fidemq;.
Hac pro parte soer frustra pius, & noua coniux
Cum genitrice fauent: ululatuq; atria complent.
Sed sonus armorum superat, gemitusq; cadentum:
Pollutosq; simul multo Bellona penates
Sanguine perfundit: renouataq; prælia miscet.
Circumeunt unum Phineus, & mille secuti
Phinea: tela uolant hyberna grandine plura
Præter utrunq; latus, præterq; & lumen, & aures.
Applicat hic humeros ad magnæ saxa columnæ:
Utraq; terga gerens, aduersaq; in agmina uersus
Sustinet instantes. instabat parte sinistra
Chaoniius Molpheus, dextra nabathæus Ethemon.
Tigris ut auditis diuersa ualle duorum
Extimulata fame mugitibus armentorum,
Nescit utro potius ruat: & ruere ardet utroq;.
Sic dubius Perseus dextra, læuane feratur,
Molphea traiecti summouit uulnere cruris:
Contentusq; fuga est: neq; enim dat tempus Ethemon:

Sed furit: & cupiens alto dare uulnera collo,
Non circunspectis exactum uiribus ensem
Fregit: & extrema percussæ parte columnæ
Lamina dissiluit: dominiq; in gutture fixa est.
Non tamen ad lethum causas satis illa ualentes
Plaga dedit: trepidum Perseus, & inertia frustra
Brachia tendentem cyllenide confodit harpe.
Verum ubi uirtutem turbæ succumbere uidit:
Auxilium Perseus, quoniam sic cogitis ipsi:
Dixit, ab hoste petam: multus auertite uestros,
Siquis amicus adest: & Gorgonis extulit ora.
Quære alium, tua quem moueant miracula, dixit
Thessalus: utq; manu iaculum fatale parabat
Mittere: in hoc hæsit signum de marmore gestu.
Proximius huic Ampix animi pleniſſima magni
Pectora Lyncidæ gladio petit: inq; petendo
Dextera diriguit: nec citra mota, nec ultra est.
At Nileus, qui se genitum septemplice Nilo
Mentitus erat: clypeo quoq; flumina septem
Argento partim, partim cælauerat auro:
Aspice, ait, Perseu nostræ primordia gentis:
Magna feres tacitus solatia mortis ad umbras,
A tanto cecidisse uiro. pars ultima uocis
In medio suppressa sono est: adapertaq; uelle
Ora loqui credas: nec sunt ea peruia uerbis.
Increpat hos, uitioq; animi, non uiribus, inquit,
Gorgoneis torpetis Eryx: incurrite mecum:
Et prosternite humi iuuenem magica arma mouentē.
Incursurus erat: tenuit uestigia tellus:
Immotusq; silex, armataq; mansit imago.

Hi tamen ex merito pœnas ſubiere: ſed unus
Miles erat Perſei: pro quo dum pugnat, Aconteus
Gorgone conſpecta ſaxo concreuit oborto.
Quem ratus Aſtyages etiam nunc uiuere, longo
Enſe ferit: ſonuit tinnitibus enſis acutis.
Dum ſtupet Aſtyages, naturam traxit eandem:
Marmoreoq; manet uultus mirantis in ore.
Nomina longa mora eſt media de plebe uirorum
Dicere. bis centum reſtabant corpora pugnæ:
Gorgone bis centum riguerunt corpora uiſa.
Pœnitet iniuſti tunc deniq; Phineà belli.
Sed quid agat? ſimulachra uidet diuerſa figuris:
Agnoſcitq; ſuos: & nomine quenq; uocatum
Poſcit opem: credensq; parum, ſibi proxima tangit
Corpora: marmor erant: auertitur: atq; ita ſupplex
Confeſſasq; manus, obliquaq; brachia tendens,
Vincis, ait, Perſeu: remoue tua monſtra: tuaq;
Saxificos uultus, quæcunq; ea, tolle Meduſæ:
Tolle precor. non nos odium, regniq; cupido
Compulit ad bellum: pro coniuge mouimus arma.
Cauſa fuit meritis melior tua, tempore noſtra.
Non ceſſiſſe piget. nihil o fortiſſime præter
Hanc animam concede mihi: tua cætera ſunto.
Talia dicenti, neq; eum, quem uoce rogabat,
Reſpicere audenti, quod, ait, timidiſſime Phineu
Et poſſum tribuiſſe: & magnum eſt munus inerti:
Pone metum, tribuam: nullo uiolabere ferro.
Quin etiam manſura dabo monimenta per æuum:
In q; domo ſoceri ſemper ſpectabere noſtri:
Vt mea ſe ſponſi ſoletur imagine coniux.

Dixit: & in partem Phorcynida transtulit illam:
Ad quam se trepido Phineus obuerterat ore.
Tunc quoq; conanti sua uertere lumina ceruix
Iriguit: saxóq; oculorum induruit humor.
Sed tamen os timidũ, ultusq; in marmore supplex,
Summissæq; manus, facies q; obnoxia mansit.
Victor Abantiades patrios cum coniuge muros
Intrat: & immeriti uindex, ultorq; parentis
Aggreditur Prœtum. nam fratre per arma fugato,
Acrisioneas Prœtus possederat arces.
Sed nec ope armorum, nec, quam male cœperat, arce
Torua colubriferi superauit lumina monstri.
Te tamen ò paruæ rector Polydecte Seriphi,
Nec inuenis uirtus per tot spectata labores,
Nec mala mollierant: sed inexorabile durus
Exercès odium: nec iniqua finis in ira est.
Detectas etiam laudem. fictamq; Medusæ
Arguis esse necem. dabimus tibi pignora ueri,
Parcite luminibus, Perseus ait: oraq; regis
Ore Medusæo silicem sine sanguine fecit.
Hactenus aurigenæ comitem Tritonia fratri
Se dedit: inde caua circundata nube Seriphon
Deserit, à dextra Cythno, Gyaroq; relictis.
Quaq; super pontum uia uisa breuissima, Thebas
Virgineumq; Helicona petit: quo monte potita
Constitit: & doctas sic est affata sorores.
Fama noui fontis nostras peruenit ad aures:
Dura Medusæi quem præpetis ungula rupit.
Is mihi causa uiæ: uolũi mirabile factum
Cernere: uidi ipsum materno sanguine nasci.

Excipit Vranie, Quæcunq; est causa uidendi
Hastibi diua domos, animo gratissima nostro.
Vera tamen fama est: & Pegasus huius origo
Fontis: & ad latices deduxit Pallada sacros.
Quæ mirata diu factas pedis ictibus undas,
Syluarum lucos circunspicit antiquarum,
Antraq; & innumeris distincta floribus herbas:
Felicesq; uocat pariter studiisq; locisq;
Mæonidas. quam sic affata est una sororum.
O, nisi te uirtus opera ad maiora tulisset:
In partem uentura chori Tritonia nostri,
Vera refers: meritoq; probas artesq; locumq;:
Et gratam sortem, tutæ modo simus, habemus.
Sed uetitum est adeo sceleri nihil. omnia terrent
Virgineas mentes: dirusq; ante ora Pyreneus
Vertitur: & nondum me tota mente recepi.
Daulia threicio, phocæaq; milite rura
Ceperat ille ferox: iniustaq; regna tenebat.
Templa petebamus parnesia: uidit euntes:
Nostraq; fallaci ueneratus numina uultu
Mæonides (cognorat enim) consistite dixit:
Nec dubitate precor tecto graue sydus, & imbrem
(Imber erat) uitare meo: subiere merores
Sæpe casas superi. dictis, & tempore motæ,
Annuimusq; uiro: primasq; intrauimus ædes.
Desierant imbres: uictoq; aquilonibus austro,
Fusa repurgato fugiebant nubila cœlo.
Impetus ire fuit: claudit sua tecta Pyreneus:
Vimq; parat: quam nos sumptis effugimus alis.
Ipse secuturo simlis stetit arduus arce:

Quaq; uia est uobis, erit & mihi dixit eadem:
Seq; iacit uecors è summo culmine turris:
Et cadit in uultus: discussisq; ossibus oris
Tundit humũ moriens scelerato sanguine tinctam.
Musa loquebatur: pennæ sonuere per auras:
Voxq; salutantum ramis ueniebat ab altis.
Suspicit: & linguæ quærit tam certa loquentes
Vnde sonent: hominemq; putat Ioue nata locutum:
Ales erat: numeroq; nouem sua fata querentes
Institerant ramis imitantes omnia picæ.
Miranti sic orsa deæ dea. Nuper & istæ
Auxerunt uolucrum uictæ certamine turbam.
Pierus has genuit pellæis diues in aruis:
Paeonis Euippe mater fuit: illa potentem
Lucinam nouies nouies paritura uocauit.
Intumuit numero stolidarum turba sororum:
Perq; tot hæmonias, & per tot achæidas urbes
Huc uenit: & tali commutit prælia uoce.
Desinite indoctum uana dulcedine uulgus
Fallere: nobiscum, siqua est fiducia uobis:
Thespiades certate deæ: nec uoce, nec arte
Vincemur: totidemq; sumus. uel cedite victæ
Fonte Medusæo, & Hyantea Aganippe:
Vel nos emathijs ad paeonas usq; niuosos
Cedemus campis. dirimant certamina nymphæ.
Turpe quidem contendere erat: sed cedere, uisum
Turpius. electæ iurant per flumina nymphæ:
Factaq; de uiuo pressere sedilia saxo.
Tunc sine sorte prior, quæ se certare professa est,
Bella canit superum: falsoq; in honore gigantes

Ponit: & extenuat magnorum facta deorum:
Emissumq; ima de sede Typhoea terræ
Cælitibus fecisse metum: cunctosq; dedisse
Terga fugæ: donec fessos ægyptia tellus
Ceperit, & septem discretus in hostia Nilus.
Huc quoq; terrigenam uenisse Typhoea narrat:
Et se mentitis superos cælasse figuris:
Duxq; gregis, dixit, fit Iuppiter: unde recuruis
Nunc quoq; formatus libys est cum cornibus Hămon.
Delius in coruo, proles Semeleia capro,
Fele soror Phœbi, niuea Saturnia uacca,
Pisce Venus latuit, Cyllenius ibidis alis.
Hactenus ad citharam uocalia mouerat ora.
Posc imur Aonides. sed forsitan otia non sunt:
Nec nostris præbere uacat tibi cantibus aures.
Ne dubita: uestrumq; mihi refer ordine carmen:
Pallas ait: nemorisq; leui consedit in umbra.
Musa refert. Dedimus summam certaminis uni.
Surgit, & immissos edera collecta capillos
Calliope querulas prætentat pollice chordas:
Atq; hæc percussis subiungit carmina neruis.
Prima Ceres unco glebam dimouit aratro:
Prima dedit fruges, alimentaq; mitia terris:
Prima dedit leges. Cereris sunt omnia munus.
Illa canenda mihi est: utinam modo dicere possim
Carmina digna dea: certe dea carmine digna est.
Vasta gigantei ingesta est insula membris
Trinacris: & magnis subiectum molibus urget
Aetherias ausum sperare Typhoea sedes.
Nititur ille quidem: pugnatq; resurgere sæpe:

Dextra sed ausonio manus est subiecta Peloro:
Læua Pachyne tibi: Lilybæo crura premuntur:
Degrauat Aetna caput: sub qua resupinus arenas
Eiectat, flammamq; fero uomit ore Typhœus.
Sæpe remoliri luctatur pondera terræ:
Oppidaq;, & magnos deuoluere corpore montes:
Inde tremit tellus: & rex pauet ipse silentum
Ne pateat, latoq; solum retegatur hiatu:
Immissusq; dies trepidantes terreat umbras.
Hanc metuens cladem tenebrosa sede tyrannus
Exierat: curruq; atrorum uectus equorum
Ambibat siculæ cautus fundamina terræ.
Postquam exploratum satis est, loca nulla labare:
Deposuitq; metu: uidet hunc Erycina uagantem
Monte suo residens, natumq; amplexa uolucrem,
Arma, manusq; meæ, mea nate potentia, dixit,
Illa, quibus superas omnes, cape tela Cupido:
Inq; dei pectus celeres molire sagittas,
Cui triplicis cessit fortuna nouissima regni.
Tu superos, ipsumq; Iouem, tu numina ponti
Victa domas, ipsumq;, regit qui numina terræ.
Tartara quid cessant? cur non matrisq;, tuumq;
Imperium profers? agitur pars tertia mundi.
Et tamen in cœlo quæ iam patientia nostra est?
Spernimur: ac mecum uires minuuntur amoris.
Pallada non ne uides, iaculatricemq; Dianam
Abscississe mihi? Cereris quoq; filia uirgo,
Si patiemur, erit: nam spes affectat easdem.
At tu pro socio, siqua est ea gratia, regno
Iunge deam patruo. dixit Venus, ille pharetram

S oluit: & arbitrio matris de mille sagittis
V nam seposuit: sed qua nec acutior ulla,
N ec minus incerta est, nec quæ magis audiat arcum:
O ppositoq; genu curuauit flexile cornu:
I nq; cor hamata percussit harundine ditem.
H aud procul Aetnæis lacus est à mœnibus altus
N omine Pergusa: non illo plura Cayster
C armina cygnorum labentibus audit in undis.
S ylua coronat aquas cingens latus omne: suisq;
F rondibus ut uelo phœbeos summouet ignes:
F rigora dant rami, uarios humus humida flores:
P erpetuum uer est. quo dum Proserpina luco
L udit: & aut uiolas, aut candida lilia carpit.
D umq; puellari studio, calathosq;, sinumq;
I mplet: & æquales certat superare legendo:
P enè simul uisa est, dilectaq;, raptaq; diti:
V squeadeo est properatus amor. dea territa mœsto,
E t matrem & comites, sed matrem sæpius, orè
C lamat: & ut summa uestem laniarat ab ora,
C ollecti flores tunicis cecidere remissis:
T antaq; simplicitas puerilibus affuit annis:
H æc quoq; uirgineum mouit iactura dolorem.
R aptor agit currus: & nomine quenq; uocando
E xhortatur equos: quorum per colla, iubasq;
E xcutit obscura tinctas ferrugine habenas:
P erq; lacus altos, & olentia sulfure fertur
S tagna Palicorum rupta feruentia terra,
E t qua bacchiadæ bimari gens orta Corintho
I nter inæquales posuerunt mœnia portus.
E st medium Cyanes, & piseæ Arethusæ,

Plutonis a
et raptus P
serpine
Pergusa

Quod coit angustis inclusum cornibus æquor.
Hic fuit, à cuius stagnum quoq; nomine dictum est:
Inter Sicelidas Cyane celeberrima nymphas.
Gurgite quæ medio summa tenus extitit aluo:
Agnouitq; deam: nec longius ibitis, inquit:
Non potes inuitæ Cereris gener esse: roganda,
Non rapienda fuit. quod si componere magnis
Parua mihi fas est: & me dilexit Anapus:
Exorata tamen, nec, ut hæc, exterrita nupsi.
Dixit: & in partes diuersas brachia tendens
Obstitit. haud ultra tenuit Saturnius iram:
Terribilesq; hortatus equos in gurgitis ima,
Contortum ualido sceptrum regale lacerto
Condidit. icta uiam tellus in tartara fecit:
Et pronos currus medio cratere recepit.
At Cyane raptam q; deam, contemptaq; fontis
Iura sui mœrens, inconsolabile uulnus
Mente gerit tacita: lachrymisq; absumitur omnis:
Et quarum fuerat magnum modo numen, in illas
Extenuatur aquas. molliri membra uideres:
Ossa pati flexus: unguès posuisse rigorem:
Primaq; de tota tenuissima quæq; liquescunt
Cærulei crines, digitiq;, & crura, pedesq;:
Nam breuis in gelidas membris exilibus undas
Transitus est. post hæc humeri tergumq;, latusq;,
Pectoraq; in tenues abeunt euanida riuos.
Denique pro uiuo uitiatas sanguine uenas
Lympha subit: restatq; nihil, quod prendere possis.
Interea pauidæ nequicquam filia matri
Omnibus est terris, omni quæsita profundo.

Illam non udis ueniens aurora capillis
Cęsantem uidit, non hesperus: illa duabus
Flammiferas pinus manibus succendit ab Aetna:
Perq; pruinosas tulit irrequieta tenebras.
Ursus ubi alma dies hebetarat sydera: natam
Solis ab occasu, solis quærebat ad ortus.
Fessa labore, sitim conceperat: oraq; nulli
Colluerant fontes: contectam stramine uidit
Forte casam: paruasq; fores pulsauit. at inde
Prodit anus: diuamq; uidet: lymphamq; roganti
Dulce dedit, tosta quod coxerat ante polenta.
Dum bibit illa datum: duri puer oris, & audax
Constitit ante deam: risitq;: auidamq; uocauit.
Offensa est: neq; adhuc epota parte loquentem
Cum liquido mista perfudit diua polenta.
Combibit os maculas: & quæ modo brachia gessit: Puer in stellionem.
Crura gerit: cauda est mutatis addita membris:
Inq; breuem formam, ne sit uis magna nocendi,
Contrahitur: paruaq; minor mensura lacerta est.
Mirantem, flentemq;, & tangere monstra pauentem
Fugit anum: latebrasq; petit: aptumq; colori
Nomen habet uarijs stellatus corpora guttis.
Quas dea per terras, & quas errauerit undas,
Dicere longa mora est. quærenti defuit orbis.
Scicaniam repetit: dumq; omnia lustrat eundo:
Venit & ad Cyanen: ea, ni mutata fuisset:
Omnia narrasset: sed & os, & lingua uolenti
Dicere non aderant: nec quæ loqueretur, habebat.
Signa tamen manifesta dedit: notamq; parenti
Illo forte loco delapsam in gurgite sacro

Perſephones zonam ſummus oſtendit in undis.
Quam ſimul agnouit: tanquam tum deniq; raptam
Ciſſet, inornatos laniauit diua capillos:
Et repetita ſuis percuſſit pectora palmis.
Neſcit adhuc ubi ſit: terras tamen increpat omneis:
Ingratasq; uocat, nec frugum munere dignas,
Trinacriam ante alias: in qua ueſtigia damni
Reperit. ergo illic ſæua uertentia glebas
Fregit aratra manu: pariliq; irata colonos,
Ruricolasq; boues letho dedit: aruaq; iuſſit
Fallere depoſitum: uitiataq; ſemina fecit.
Fertilitas terræ latum uulgata per orbem
Parſa iacet: primis ſegetes moriuntur in herbis:
Et modo ſol nimius, nimius modo corripit imber:
Syderaq;, uentiq; nocent: auidæq; uolucres
Semina iacta legunt: lolium, tribuliq; fatigant
Triticeas meſſes, & inexpugnabile gramen.
Tum caput eleis Alpheias extulit undis:
Roranteſq; comas a fronte remouit ad aures:
Atq; ait, o toto quæſitæ uirginis orbe,
Et frugum genitrix, immenſos ſiſte labores:
Nec ue tibi fidæ uiolenta iraſcere terræ.
Terra nihil meruit: patuitq; inuita rapinæ.
Nec ſum pro patria ſupplex. huc hoſpita ueni:
Piſa mihi patria eſt: & ab Elide ducimus ortus:
Sicaniam peregrina colo. ſed gratior omni
Hæc mihi terra ſolo eſt: hos nunc Arethuſa penates,
Hanc habeo ſedem: quam tu mitiſſima ſerua.
Mota loco cur ſim: tantiq; per æquoris undas
Aduehar Ortygiam: ueniet narratibus hora

Tempestiua meis: cum tu cura q; leuata,
Et uultus melioris eris. mihi peruia tellus
Præbet iter: subter q; imas ablata cauernas
Hic caput attollo: desueta q; sydera cerno.
Ergo dum stygio sub terris gurgite labor:
Visa tua est oculis illic Proserpina nostris.
Illa quidem tristis, neq; adhuc interrita uultu,
Sed regina tamen, sed opaci maxima mundi,
Sed tamen inferni pollens matrona tyranni:
Mater ad auditas stupuit ceu saxea uoces:
Attonitæq; diu simulis fuit: utq; dolore
Pulsa graui grauis est amentia: curribus auras
Exit in ætherias. ibi toto nubila uultu
Ante Iouem passis stetit inuidiosa capillis:
Proq; meo ueni supplex tibi Iuppiter, inquit,
Sanguine, proq; tuo si nulla est gratia matris:
Nata patrem moueat: neu sit tibi cura precamur
Vilior illius, quod nostro est edita partu.
En quæsita diu tandem mihi nata reperta est:
Si reperire uocas, annuere certius: aut si,
Scire ubi sit, reperire uocas. q rapta, feremus:
Dummodo reddat eam. neq; enim prædone marito
Filia digna tua est: si iam mea filia non est.
Iuppiter excepit, Commune est pignus, onusq;
Nata mihi tecum: sed, si modo nomina rebus
Addere uera placet: non hoc iniuria factum,
Verum amor est; neq; erit nobis gener ille pudori:
Tu modo diua uelis. ut desint cætera: quantum est,
Esse Iouis fratrem? quid, q non cætera desunt?
Nec cedit nisi sorte mihi? sed tanta cupido

Si tibi dissidij est: repetet Proserpina cœlum:
Lege tamen certa: si nullos contigit illic
Ore cibos: nam sic parcarum fœdere cautum est.
Dixerat. at Cereri certum est educere natam.
Non ita fata sinunt: quoniam ieiunia uirgo
Soluerat: & (cultis dum simplex errat in hortis:
Punicæum curua decerpserat arbore pomum:
Sumptaq; pallenti septem de cortice grana
Presserat ore suo: solus'q; ex omnibus illud
Scalaphus uidit: quem quondam dicitur Orphne
Inter auernales haud ignotissima nymphas
Ex Acheronte suo furuis peperisse sub antris.
Vidit: & indicio reditum crudelis ademit.
Ingemuit regina herebi: testem'q; profanum
Fecit aue: sparsum'q; caput Phlegethontide lympha,
In rostrum, & plumas, & grandia lumina uertit.
Ille sibi ablatus, fuluis amicitur ab alis:
In'q; caput crescit: longos'q; reflectitur ungues:
Vix'q; mouet natas per inertia brachia pennas:
Fœdaq; fit uolucris uenturi nuntia luctus
Ignauus bubo, dirum mortalibus omen.
Hic tamen indicio pœnam, linguá'q; uideri
Commeruisse potest. uobis Acheloides unde
Puma, pedes'q; auium, cum uirginis ora geratis?
An quia, cum legeret uernos Proserpina flores:
In comitum numero doctæ Sirenes eratis?
Quam postquam toto frustra quæsistis in orbe:
Protinus, ut uestram sentirent æquora curam,
Posse super fluctus alarum insistere remis:
Optastis: facilesq; deos habuistis: & artus

Scalaphus in bubonem

V idistis uestros subitis flaueſcere pennis.
NM e tamen ille canor mulcendas natus ad aures,
T antaq; dos oris linguæ deperderet usum:
V irginei uultus, & uox humana remansit.
At medius fratrisq; sui, mœstæq; sororis
I uppiter ex æquo uoluentem diuidit annum.
N unc dea regnorum numen commune duorum
C um matre est totidem, totidem cum coniuge menses.
V ertitur extemplo facies & mentis, & oris:
N am, modo quæ poterat diti quoq; mœsta uideri,
L æta deæ frons est. ut sol qui tectus aquosis
N ubibus ante fuit, uictis è nubibus exit.
Exigit alma Ceres nata ſecura recepta
Quæ tibi causa fugæ? cur sis Arethusa sacer fons?
C onticuere undæ: quarum dea sustulit alto
F onte caput: uiridesq; manu siccata capillos
F luminis Alphei ueteres narrauit amores.
P ars ego nympharum, quæ sunt in Achæide, dixit
V na fui: nec me studiosius altera saltus
L egit: nec posuit studiosius altera casses.
S ed quamuis formæ nunquam mihi fama petita est:
Quamuis fortis eram: formosæ nomen habebam.
N ec mea me facies nimium laudata iuuabat:
Quaq; aliæ gaudere solent, ego rustica dote.
C orporis erubui: crimenq; placere putaui.
L assa reuertebar (memini) stymphalide ſylua:
A estus erat: magnusq; labor geminauerat æstum:
I nuenio ſine uortice aquas, ſine murmure euntes,
P erſpicuas ad humum: per quas numerabilis alte
C alculus omnis erat: quas tu uix ire putares.

Achelois filij
Sirenes

C.

Arethusę A
ig amore

Cana salicta dabant, nutritaq; populus unda
Sponte sua natas ripis decliuibus umbras.
Accessi primumq; pedis uestigia tinxi,
Paplite deinde tenus: neq; eo contenta recangor:
Mollia q; impono salicta uelamina curuæ:
Nudaq; mergor aquis. quas dum ferioq;, trahoq;,
Mille modis labens: excussaq; brachia iacto:
Nescio quod medio sensi sub gurgite murmur:
Territaq; insisto propioris margine ripæ.
Quo properas Arethusa? suis Alpheus ab undis,
Quo properas? iterum rauco mihi dixerat ore.
Sicut eram, fugio sine uestibus: altera uestes
Ripa meas habuit. tanto magis instat: & ardet:
Et quia nuda fui, sum uisa paratior illi.
Sic ego currebam: sic me ferus ille premebat:
Vt fugere accipitrem penna trepidante columbæ,
Vt solet accipiter trepidas urgere columbas.
Vsq; sub Orchomenon, Psophidaq;, Cyllenenq;,
Mænaliosq; sinus, gelidumq; Erimanthon, & Elim
Currere sustinui: nec me uelocior ille.
Sed tolerare diu cursus ego uiribus impar
Non poteram: longi patiens erat ille laboris.
Per tamen & campos, per opertos arbore montes,
Saxa quoq;, & rupes, & qua uia nulla, cucurri.
Sol erat a tergo: uidi præcedere longam
Ante pedes umbram: nisi si timor illa uidebat.
Sed certe sonituq; pedum terrebat: & ingens
Crinales uittas afflabat anhelitus oris.
Fessa labore fugæ fer opem, deprendimur, inquam
Armigeræ Dianæ tuæ: cui sæpe dedisti

Ferre tuos arcus, incluſaq; tela pharetra.
Mota dea eſt: ſpiſſisq; ferens è nubibus unam,
Me ſuper iniecit. luſtrat caligine tectam
Amnis: & ignarus circum cana nubila quærit.
Bisq; locum, quo me dea texerat, inſcius ambit:
Et bis Io Arethuſa, Io Arethuſa uocauit.
Quid mihi tunc animi miſeræ fuit? an'ne q̃ agnæ
Siqua lupos audit circum ſtabula alta frementes?
Aut lepori? qui uepre latens hoſtilia cernit
Ora canum? nullosq; audet dare corpore motus?
Non tamen abſcedit: neque enim ueſtigia cernit
Longius ulla pedum: ſeruat nubem'q;, locum'q;.
Occupat abſeſſos ſudor mihi frigidus artus:
Cæruleæq; cadunt toto de corpore guttæ:
Quaq; pedem moui, manat locus: eq; capillis
Ros cadit: & citius, quàm nunc tibi facta renarro,
In latices mutor. ſed enim cognoſcit amatas
Amnis aquas: poſitoq; uiri, quod ſumpſerat, ore
Vertitur in proprias, ut ſe mihi miſceat, undas.
Delia rupit humum: cæcisq; ego merſa cauernis
Aduehor Ortygiam: quæ me cognomine diuæ
Grata meæ ſuperas eduxit prima ſub auras.
Hac Arethuſa tenus: geminos dea fertilis angues
Curribus admouit: freniſq; coërcuit ora:
Et medium cæli, terræq;, per aëra uecta eſt:
Atq; leuem currum Tritonida miſit in urbem
Triptolemo: partimq; rudi data ſemina iuſſit
Spargere humo, partim poſt tempora longa recultæ.
Iam ſuper Europen ſublimis, & Aſida terram
Vectus erat iuuenis: Scythicasq; aduertitur oras.

R ex ibi Lycus erat: regis ſubit ille penates.
Q uâ ueniat, cauſamq; uiæ, nomenq; rogatus,
E t patriam, Patria eſt claræ mihi, dixit, Athenæ:
T riptolemus, nomen. neu nec puppe per undas,
N ec pede per terras: patuit mihi peruius æther.
D ona fero Cereris: latos quæ ſparſa per agros
F rugiferas meſſes, alimenta q; mitia reddant.
B arbarus inuidit: tantiq; ut muneris author
I pſe ſit, hoſpitio recepit: ſomnoq; grauatum.
A ggreditur ferro conantem figere pectus.
L ynca Ceres fecit: rurſusq; per aëra iuſſit
M opſopium iuuenem ſacros agitare iugales.
F inierat doctos è nobis maxima cantus.
A t nymphæ uicinæ deas Helicona colentes
C oncordi dixere ſono. conuitia uictæ
C um facerent: quoniam, dixi, certamine uobis
S upplicium meruiſſe parum eſt: maledictaq; culpæ
A dditis: & non eſt patientia libera nobis:
I bimus in pœnas: &, qua uocat ira, ſequemur.
R ident Pœonides: ſpernuntq; minantia uerba:
C onatæq; loqui, & magno clamore proteruas
I ntentare manus, pennas exire per ungues
A ſpexere ſuos: operiri brachia plumis:
A lteraq; alterius rigido conereſcere roſtro
O ra uidet: uolucresq; nouas accedere ſyluis.
D umq; uolunt plangi per brachia mota, leuatæ
A ëre pendebant nemorum conuitia picæ.
N unc quoq; in alitibus facundia priſca remanſit,
R aucaq; garrulitas, ſtudiumq; immane loquendi.

P. OVI. NASO. METAMORPHOSEON LIB. VI.

Præbuerat dictis Tritonia talibus aures:
Carminaq; aonidum, iustamq; probauerat iram.

Tum secum, laudare parum est: laudemur & ipsæ:
Numina nec sperni sine pœna nostra sinamus.
Mæoniæq; animum satis intendit Arachnes:
Quam sibi lanificæ non cedere laudibus artis
Audierat. non illa loco, nec origine gentis
Clara, sed arte fuit. pater huic colophonius Idmon
Phocaico bibulas tingebat murice lanas:
Ciderat mater: sed & hæc de plebe, suoq;
Aequa uiro fuerat. lydas tamen illa per urbes
Quæsierat studio nomen memorabile: quamuis
Orta domo parua paruis habitabat Hypæpis.
Huius ut aspicerent opus admirabile, sæpe
Deseruere sui nymphæ uineta Tmoli:
Deseruere suas nymphæ pactolides undas.
Nec factas solum uestes spectare iuuabat:
Tunc quoq; cum fierent: tantus decor affuit arti.
Siue rudem primos lanam glomerabat in orbes:
Seu digitis subigebat opus: repetitaq; longo
Vellera mollibat, nebulas æquantia tractu:
Siue leui teretem uersabat pollice fusum:
Seu pingebat acu: scires à Pallade doctam.
Quod tamen ipsa negat: tantaq; offensa magistra,
Certet, ait, mecum: nihil est, quod uicta recusem.

Arachne Idm. filia

Pallas in anum

Pallas anum simulat: falsośq; in tempora canos
Addit: & infirmos baculo quoq; sustinet artus.
Tunc sic orsa loqui. non omnia grandior ætas,
Quæ fugiamus, habet: seris uenit usus ab annis.
Consilium ne sperne meum: tibi fama petatur
Inter mortales faciendæ maxima lanæ:
Cede deæ: ueniaḿq; tuis temeraria dictis
Supplice uoce roga: ueniam dabit illa roganti.
Aspicit hanc toruis, inceptaq; fila relinquit:
Vixq; manus retinens, confessaq; multibus iram,
Talibus obscuram resecuta est Pallada dictis.
Mentis inops, longáq; ueni confecta senecta:
Et nimium uixisse diu nocet: audiat istas,
Siqua tibi nurus est, siqua est tibi filia, uoces.
Consilij satis est in me mihi: né ue monendo
Profeciisse putes: eadem est sententia nobis.
Cur non ipsa uenit? cur hæc certamina uitat?
Tum dea, uenit, ait: formaḿq; remouit anilem:
Palladaq; exhibuit. uenerantur numina nymphæ,
Mygdonideśq; nurus: sola est interrita uirgo.
Sed tamen erubuit: subituśq; inuita notauit
Ora rubor: rursuśq; euanuit: ut solet aër
Purpureus fieri, cum primum aurora mouetur:
Et breue post tempus candescere solis ab ortu.
Perstat in incepto: stolidæq; cupidine palmæ
In sua fata ruit: neq; enim Ioue nata recusat:
Nec monet ulterius: nec iam certamina differt.
Haud mora, consistunt diuersis partibus ambæ:
Et gracili geminas intendunt stamine telas.
Tela iugo iuncta est: stamen secernit arundo.

Inseritur medium radijs subtegmen acutis:
Quod digiti expediunt: atq; inter stamina ductum
Percusso feriunt inserti pectine dentes.
Vtraq; festinat: cinctæq; ad pectora uestes,
Rachia docta mouent, studio fallente laborem.
Illic & tyrium quæ purpura sensit ahenum
Texitur: & tenues parui discrimnis umbræ.
Qualis ab imbre solet percussus solibus arcus
Inficere ingenti longum curuamine cœlum:
In quo diuersi niteant cum mille colores:
Transitus ipse tamen spectantia lumina fallit:
Vsqueadeo quod tangit idē est: tamen ultima distant.
Illic & lentum filis immittitur aurum:
Et uetus in tela deducitur argumentum.
Cecropia Pallas scopulum mauortis in arce
Pingit: & antiquam de terræ nomine litem.
Bis sex cœlestes nudio Ioue sedibus altis
Augusta grauitate sedent: sua quenq; deorum
Inscribit facies: Iouis est regalis imago.
Stare deum pelagi, longoq; ferire tridente
Aspera saxa facit: medioq; e' uulnere saxi
Exiluisse fretum: quo pignore uendicet urbem.
At sibi dat clypeum: dat acutæ cuspidis hastam:
Dat galeam capiti: defenditur ægide pectus:
Percussamq; sua simulat de cuspide terram
Edere cum baccis fœtum canentis oliuæ:
Mirariq; deos: operis uictoria finis.
Vt tamen exemplis intelligat æmula laudis,
Quod pretium speret pro tam furialibus ausis:
Quattuor in partes certamina quattuor addit,

Pallas in annum

Pallas anum simulat: falsos; in tempora canos
Addit: & infirmos baculo quoq; sustinet artus.
Tunc sic orsa loqui. non omnia grandior ætas,
Quæ fugiamus, habet: seris uenit usus ab annis.
Consilium ne sperne meum: tibi fama petatur
Inter mortales faciendæ maxima lanæ:
Cede deæ: ueniam'q; tuis temeraria dictis
Supplice uoce roga: ueniam dabit illa roganti.
Aspicit hanc toruis, inceptaq; fila relinquit:
Vixq; manus retinens, confessaq; multibus iram,
Talibus obscuram resecuta est Pallada dictis.
Mentis inops, longa'q; ueni confecta senecta:
Et nimium uixisse diu nocet: audiat istas,
Siqua tibi nurus est, siqua est tibi filia, uoces.
Consilij satis est in me mihi: né ue monendo
Profecisse putes: eadem est sententia nobis.
Cur non ipsa uenit? cur hæc certamina uitat?
Tum dea, uenit, ait: formam'q; remouit anilem:
Pallada'q; exhibuit. uenerantur numina nymphæ,
Mygdonides'q; nurus: sola est interrita uirgo.
Sed tamen erubuit: subitus'q; inuita notauit
Ora rubor: rursus'q; euanuit: ut solet aër
Purpureus fieri, cum primum aurora mouetur:
Et breue post tempus candescere solis ab ortu.
Perstat in incepto: stolidæ'q; cupidine palmæ
In sua fata ruit: neq; enim Ioue nata recusat:
Nec monet ulterius: nec iam certamina differt.
Haud mora, consistunt diuersis partibus ambæ:
Et gracili geminas intendunt stamine telas.
Tela iugo iuncta est: stamen secernit arundo.

Inseritur medium radijs subtegmen acutis:
Quod digiti expediunt: atq; inter stamina ductum
Percusso feriunt inserti pectine dentes.
Vtraq; festinat: cinctæq; ad pectora uestes,
Brachia docta mouent, studio fallente laborem.
Illic & tyrium quæ purpura sensit ahenum
Texitur: & tenues parui discrimnis umbræ.
Qualis ab imbre solet percussus solibus arcus
Inficere ingenti longum curuamine cœlum:
In quo diuersi niteant cum mille colores:
Transitus ipse tamen spectantia lumina fallit;
Vsqueadeo quod tangit idē est: tamen ultima distant.
Illic & lentum filis immittitur aurum:
Et uetus in tela deducitur argumentum.
Cecropia Pallas scopulum mauortis in arce
Pingit: & antiquam de terræ nomine litem.
Bis sex cœlestes nudio Ioue sedibus altis
Augusta grauitate sedent: sua quenq; deorum
Inscribit facies: Iouis est regalis imago.
Stare deum pelagi, longoq; ferire tridente
Aspera saxa facit: medioq; è uulnere saxi
Exiluisse fretum: quo pignore uendicet urbem.
At sibi dat clypeum: dat acutæ cuspidis hastam:
Dat galeam capiti: defenditur ægide pectus:
Percussamq; sua simulat de cuspide terram
Edere cum baccis fœtum canentis oliuæ:
Mirariq; deos: operis uictoria finis.
Vt tamen exemplis intelligat æmula laudis,
Quod pretium speret pro tam furialibus ausis:
Quattuor in partes certamina quattuor addit,

Clara colore suo, breuibus distincta sigillis.
Threiciam Rhodopen habet angulus unus, et Hemũ,
Nunc gelidos montes, mortalia corpora quondam,
Nomina summorum sibi qui tribuere deorum.
Altera pygmææ fatum miserabile matris
Pars habet: hanc Iuno victam certamine iussit
Esse gruem: populisq; suis indicere bellum.
Pinxit & Antigonen ausam contendere quondam
Cum magni consorte Iouis: quam regia Iuno
In uolucrem uertit: nec profuit Ilion illi,
Laomedontiue pater: sumptis quin candida pennis
Ipsa sibi plaudat crepitante ciconia rostro.
Qui supersit solus Cynaram habet angulus orbum:
Isq; gradus templi netarum membra suarum
Amplectens, saxoq; iacens, lachrymare uidetur.
Circuit extremas oleis pacalibus oras.
Is modus est: operisq; sua facit arbore finem.
Maonis clusam designat imagine tauri
Europam: uerum taurum, freta uera putares.
Ipsa uidebatur terras spectare relictas:
Et comites clamare suas: tactumq; uereri
Assilientis aquæ: timidasq; recondere plantas.
Fecit & Asterien aquila luctante teneri:
Fecit olorinis Ledam recubare sub alis.
Addidit ut Satyri cælatus imagine, pulchram
Iuppiter implerit gemino Nyctida fœtu.
Amphitryonem Amphitryon fuerit, cum te Tirynthia cepit.
Aureus ut Danaen, Asopida luserit ignis,
Nemosynen pastor, Varius Deoida serpens.
Te quoq; mutatum torno Neptune iuuenco

Virgine in æolia posuit: tu uisus Enipeus
Ignus Aloidas: aries Bisaltida fallis:
Et te flaua comas frugum mitissima mater
Sensit equum: te sensit equum crinita colubris
Mater equi uolucris: sensit delphina Melanho.
Omnibus his faciem q; suam, faciem q; locorum
Reddidit. est illic agrestis imagine Phœbus:
Vt q; modo accipitris pennas, modo terga leonis
Gesserit: ut pastor Machareida luserit Issen.
Liber ut Erigonen falsa deceperit uua:
Vt Saturnus equo geminum Chirona crearit.
Vltima pars telæ tenui circundata limbo
Non exilibus flores ederis habet intertextos.
Non illud Pallas: non illud carpere liuor
Possit opus. doluit successu flaua uirago:
Et rupit pictas cœlestia crimina uestes.
Vt q; Cytoriaco radium de monte tenebat:
Ter quater Idmoniæ frontem percussit Arachnes.
Non tulit infelix: laqueo q; animosa ligauit
Guttura: pendentem Pallas miserata leuauit:
Atq; ita, uiue quidem, pende tamen improba, dixit:
Lex q; eadem pœnæ, ne sis secura futuri:
Dicta tuo generi, serisq; nepotibus esto.
Post ea discedens succis hecateidos herbæ
Sparsit: & extemplo tristi medicamine tactæ
Defluxere comæ: cum quis & naris, & aures:
Fitq; caput minimum: toto quoq; corpore parua est.
In latere exiles digiti pro cruribus hærent:
Cætera uenter habet: de quo tamen illa remittit
Stamen: & antiquas exercet aranea telas.

Lydia tota fremit: Phrygiæq; per oppida facti
Rumor it: & magnum sermonibus occupat orbem:
Ante suos Niobe thalamos cognouerat illam,
Iunc cum Mæoniam uirgo, Sipylumq; colebat.
Nec tamen admonita est pœna popularis Arachnes
Cedere cœlitibus: uerbisq; minoribus uti.
Multa dabant animos: sed enim nec coniugis arces,
Nec genus amborum, magnique potentia regni
Sic placuere illi: quamuis ea cuncta placerent:
Vt sua progenies: & felicissima matrum
Dicta foret Niobe: si non sibi uisa fuisset.
Nam fata Tiresia uenturi præscia Manto
Per medias fuerat diuino concita motu
Vaticinata uias. Ismenides ite frequentes:
Et date Latonæ, Latonigenisq; duobus
Cum prece thura pia: lauroq; innectite crinem.
Ore meo Latona iubet. paretur: & omnes
Thebaides iussis sua tempora frondibus ornant:
Thuraq; dant sanctis, & uerba precantia flammis.
Ecce uenit comitum Niobe celeberrima turba,
Vestibus intexto phrygijs spectabilis auro,
Et, quantum ira sinit, formosa: mouensq; decoro
Cum capite immissos humerum per utrunq; capillos,
Constitit: utq; oculos circumtulit alta superbos:
Quis furor auditos, inquit, præponere uisis
Cœlestes? aut cur colitur Latona per aras?
Numē adhuc sine thure meū ē? mihi Tantalus author:
Cui licuit soli superorum tangere mensas.
Pleiad um soror est genitrix mea: maximus Atlas
Est auus: ætherium qui fert ceruicibus axem.

Iappiter alter auus: socero quoq; glorior illo.
Me gentes metuunt phrygiæ: me regia Cadmi
Sub domina est: fidibusq; mei commissa mariti
Mœnia cum populis à meq;, uiroq; reguntur.
In quancunq; domus aduerti lumina partem,
Immensæ spectantur opes: accedit eodem
Digna dea facies: huc natas adijce septem,
Et totidem iuuenes, & mox generosq; nurusq;.
Quærite nũc habeat quam nostra superbia causam?
Quoq; modo audetis genitam Titanida Cœo
Latonam præferre mihi? cui maxima quondam
Exiguam sedem parituræ terra negauit?
Nec cœlo, nec humo, nec aquis dea uestra recepta est.
Exul erat mundi: donec miserata uagantem,
Hospita tu terris erras, ego dixit in undis,
Instabilemq; locum Delos dedit, illa duorum
Facta parens: uteri pars hæc est septima nostri.
Sum felix: quis enim neget hoc? felixq; manebo,
Hoc quoq; quis dubitat? tutam me copia facit.
Maior sum, quàm cui possit fortuna nocere:
Multaq; ut eripiat: multo mihi plura relinquet.
Excessere metum mea iam bona. fingite demi
Hinc aliquid populo natorum posse meorum:
Non tamen ad numerum redigar spoliata duorum.
Ite satis propere sacris; laurumq; capillis
Ponite. deponunt: & sacra infecta relinquunt:
Quodq; licet, tacito uenerantur murmure numen
Latonæ; turba quantum distabat ab orba,
Indignata dea est: summoq; in uertice Cinthi
Talibus est dictis genuna cum prole locuta.

En ego uestra parens, uobis animosa creatis,
Et nisi Iunoni nulli cessura dearum,
An dea sim dubitor: perq; omnia sæcula cultis
Arceor, o nati, nisi uos succurritis aris.
Nec dolor hic solus: diro conuitia facto
Tantalis adiecit: uosq; est postponere natis
Ausa suis: & me, quod in ipsam recidat, orbam.
Dixit: & exhibuit linguam scelerata paternam.
Dictura preces erat his Latona relatis:
Desine, Phœbus ait: pœnæ mora longa querela est.
Dixit idem Phœbe: celeriq; per aera lapsu
Contigerant tecti Cadmeida nubibus arcem.
Planus erat, lateq; patens prope mœnia campus
Assiduis pulsatus equis: ubi turba rotarum,
Duraq; mollierat subiectas ungula glebas:
Pars ibi de septem genitis Amphione fortes
Conscendunt in equos: tyrioq; rubentia succo
Terga premunt: auroq; graues moderantur habenas.
Et quibus Ismenos, qui matri sarcina quondam
Prima suæ fuerat: dum certum flectit in orbem
Quadrupedis cursus: spumantiaq; ora coercet:
Hei mihi conclamat: medioq; in pectore fixa
Tela gerit: frenisq; manu moriente remissis,
In latus a dextro paulatim defluit harmo.
Proximus audito sonitu per inane pharetræ
Frena dabat Sipylus. ueluti cum præscius imbres
Nube fugit uisa: pendentiaq; undiq; rector
Carbasa deducit: nequa leuis effluat aura.
Frena tamen dantem non euitabile telum
Consequitur: summaq; tremens ceruice sagitta

H æsit: & extabat nudum de gutture ferrum.
I lle ut erat pronus, per crura admissa, iubasq;
V oluitur: & calido tellurem sanguine fœdat.
P hœdimus infelix, & auiti nominis hæres
T antalus, ut solito finem imposuere labori:
T ransierant ad opus nitidæ iuuenile palæstræ:
E t iam contulerant arcto luctantia nexu
P ectora pectoribus: cum tento concita neruo,
S icut erant iuncti, traiecit utrunq; sagitta.
I ngemuere simul: simul incuruata dolore
M embra solo posuere: simul suprema iacentes
L umina uersarunt: animam simul exhalarunt.
A spicit Alphenor: laniataq; pectora plangens,
E uolat: ut gelidos complexibus alleuet artus:
I nq; pio cadit officio. nam Delius illi
I ntima fatifero rupit præcordia ferro.
Quod simul eductum est: pars est pulmonis in hamis
E ruta: cumq; anima cruor est effusus in auras.
A t non intonsum simplex Damasictona ulnus
A fficit: ictus erat qua crus esse incipit, & qua
M ollia neruosus facit internodia poples:
D umq; manu tentat trahere exitiabile telum:
A ltera per iugulum pennis tenus acta sagitta est.
E xpulit hanc sanguis: qui se iaculatus in altum
E micat. & longe terebrata prosilit aura.
V ltimus Ilioneus non profectura precando
B rachia sustulerat: diq; o communiter omnes,
D ixerat, ignarus non omnes esse rogandos,
P arcite. motus erat, cum iam reuocabile telum
N on fuit, arcitenens. nunimo tamen occidit ille

V ulnere, non alte percusso corde sagitta.
F ama mali, populiq; dolor, lachrymæq; suorum
T am subitæ matrem certam fecere ruinæ,
M irantem potuisse, irascentemq; quod ausi
H oc essent superi, quod tantum iuris haberent.
N am pater Amphion ferro per pectus adacto
F inierat moriens pariter cum luce dolorem.
H eu quantum hæc Niobe Niobe distabat abilla:
Quæ modo latois populum summouerat aris:
E t mediam tulerat gressus resupina per urbem,
I nuidiosa suis: at nunc miseranda uel hosti
C orporibus gelidis incumbit: & ordine nullo
O scula dispensat natos suprema per omnes.
A quibus ad cœlum liuentia brachia tollens,
P ascere crudelis nostro Latona dolore,
P ascere, ait: satiaq; meo tua pectora luctu:
C orq; ferum satia, dixit: per funera septem
E fferor: exulta: uictrixq; inimica triumpha.
C ur autem uictrix? miseræ mihi plura supersunt,
Quàm tibi felici. post tot quoq; funera uinco.
D ixerat: & sonuit contento neruus ab arcu.
Qui præter Nioben unam, conterruit omnes.
I lla malo est audax. stabant cum uestibus atris
A nte toros fratrum demisso crine sorores.
E quibus una trahens hærentia uiscere tela,
I mposito fratri moribunda relanguit ore.
A ltera solari miseram conata parentem,
C onticuit subito: duplicataq; uulnere tota est:
O raq; compressit: nisi postquam spiritus ibat.
H æc frustra fugiens collabitur: illa sorori

I mmoritur: latet hæc: illam trepidare uideres.
S ex'q; datis letho, diuersaq; uulnera passis,
V ltima restabat: quam toto corpore mater,
T ota ueste tegens, unam, minimam'q; relinque:
D e multis minimam posco, clamauit, & unam:
D um'q; rogat: pro qua rogat, occidit. orba resedit
E xanimes inter natos, natas'q;, uirum'q;:
D iriguit'q; malis: nullos mouet aura capillos:
I n uultu color est sine sanguine: lumina mœstis
S tant immota genis: nihil est in imagine uiuum:
I psa quoq; interius cum duro lingua palato
C ongelat: & uenæ desistunt posse moueri:
N ec flecti ceruix, nec brachia reddere motus,
N ec pes ire potest: intra quoq; uiscera saxum est.
F let tamen: & ualidi circundata turbine uenti,
I n patriam rapta est. ibi fixa cacumine montis,
L iquitur: & lachrymis ēt nunc marmora manant.
T unc uero cuncti manifestam numinis, iram
F œmina, uir'q; timent: cultu'q; impensius omnes
M agna gemelliperæ uenerantur numina diuæ:
V t'q; fit, à facto propiore priora renarrant.
E` quibus unus ait: Lyciæ quoq; fertilis agris
N on impune deam ueteres spreuere coloni.
R es obscura quidem est ignobilitate uirorum:
M ira tamen uidi præsens stagnum'q;, locum'q;
P rodigio notum. nam me iam grandior æuo
I mpatiens'q; uiæ genitor, deducere lectos
I usserat inde boues. gentis'q; illius eunti
I pse ducem dederat. cum quo dum pascua lustro,
E cce lacu medio sacrorum nigra fauilla

Niobe/n m
mori

Ara uetus ſtabat tremulis circundata cannis.
Reſtitit: & pauido faueas mihi murmure dixit
Dux meus: & ſimili faueas ego murmure dixi.
Nāi adum fauni ne foret tamen ara rogabam,
Indigenæ ue dei: cum talia rettulit hoſpes.
Non hac ò iuuenis montanum numen in ara eſt.
Illa ſuam uocat hanc: cui quondam regia coniux
Orbem interdixit: quam uix erratica Delos
Errantem acepit, tunc cum leuis inſula nabat.
Illic incumbens cum Palladis arbore palmæ,
Edidit inuita geminos Latona nouerca.
Hinc quoq; Iunonem fugiſſe puerpera fertur:
Inq; ſuo portaſſe ſinu duo numina, natos.
Iamq; chimæriferæ, cum Sol grauis ureret aruæ:
Finibus in Lyciæ, longo dea feſſa labore
Sydereo ſiccata ſitim collegit ab æſtu:
Uberaq; ebiberant auidi lactantia nati.
Forte lacum mediocris aquæ proſpexit in imis
Uallibus: agreſtes illic fruticoſa legebant
Uimina cum iuncis, gratamq; paludibus uluam.
Accęſſit, poſitoq; genu Titania terram
Preſſit: ut hauriret gelidos potura liquores.
Ruſtica turba uetat. dea ſic affata uetantes.
Quid prohibetis aquas? uſus communis aquarum eſt.
Nec ſolem proprium natura, nec aëra fecit,
Nec tenues undas: ad publica munera ueni.
Quæ tamen ut detis, ſupplex peto: non ego noſtros
Abluere hic artus, laſſataq; membra parabam:
Sed releuare ſitim. caret os humore loquentis:
Et fauces arent: uixq; eſt uia uocis in illis.

Haustus aquæ mihi nectar erit. uitamq; fatebor
Accepisse: simul uitam dederitis in undis.
Hi quoq; uos moueant: qui nostro brachia tendunt
Parua sinu: & casu tendebant brachia nati.
Quem non blanda deæ potuissent uerba mouere?
Hi tamen orantem perstant prohibere: minasq;,
Ni procul abscedat, conuitiaq; insuper addunt.
Nec satis est: ipsos etiam pedibusq; manuq;
Turbare lacus: imoq; è gurgite mollem
Huc, illuc limum saltu mouere maligno.
Sustulit ira sitim: neq; enim iam filia Coei
Supplicat indignis: nec dicere sustinet ultra
Verba minora deæ: tollensq; ad sydera palmas,
Aeternum stagno, dixit, uiuatis in isto.
Euenium optata deæ: iuuat esse sub undis:
Et modo tota caua summergere membra palude:
Nunc proferre caput: summo modo gurgite nare.
Sæpe super ripam stagni consistere: sæpe
In gelidos resilire lacus: sed nunc quoq; turpes
Litibus exercent linguas: pulsoq; pudore
Quãuis sint sub aqua, sub aqua maledicere tentant.
Vox quoq; iam rauca est: inflataq; colla tumescunt:
Ipsaq; dilatant patulos conuitia rictus:
Terga caput tangunt: colla intercepta uidentur:
Spina uiret: uenter pars maxima corporis albet:
Limosoq; nouæ saliunt in gurgite ranæ.
Sic ubi nescio quis Lycia de gente uirorum
Rettulit: exitium Satyri reminiscitur alter:
Quem tritoniaca Latous arundine uictum
Affecit pœna. quid me mihi detrahis, inquit?

Lycij agrestes ranas

Ah piget: ah non est, clamabat, tibia tanti.
Clamanti cutis est summos direpta per artus:
Nec quicquã nisi uulnus erat: cruor undiq; manat:
Detectiq; patent nerui: trepidæq; sine ulla
Pelle micant uenæ: salientia uiscera posses,
Et pellucentes numerare in pectore fibras.
Illum ruricolæ siluarum numina Fauni,
Et Satyri fratres, & tunc quoq; clarus Olympus,
Et Nymphæ fleruntː & quisquis montibus illis
Lanigeros q; greges, armenta q; bucera pauit.
Fertilis immaduit, madefactaq; terra caducas
Concepit lachrymas: ac uenis perbibit imis.
Quas ubi fecit aquas: uacuas emisit in auras.
Inde petens rapidum ripis decliuibus æquor
Marsya numen habet, Phrygiæ liquidissimus amnis.
Talibus exemplis redit ad præsentia dictis
Vulgus: & extinctum cum stirpe Amphiona luget.
Mater in inuidia est. hanc tunc quoq; dicitur unus
Fulsse Pelops: humeroq;, suas à pectore postquam
Deduxit uestes: ebur ostendisse sinistro.
Concolor huic humerus nascendi tempore dextro,
Corporeusq; fuit: manibus mox cæsa paternus
Membra ferunt iunxisse deos: alijsq; repertis,
Qui locus est iuguli medius, summiq; lacerti,
Defuit: impositum est non comparentis in usum
Partis ebur: factoq; Pelops fuit integer illo.
Finitimi proceres coëunt: urbesq; propinquæ
Quærere suos ire ad solatia reges,
Argosq;, & Sparte, Pelopeïadesq; Mycænæ,
Et non dum toruæ Calydon inuisa Dianæ,
Orchomenosq;

Orchomenosq; ferax, & nobilis ære Corinthos,
Messeneq; ferox, Patræq;, humilesq; Cleonæ,
Et nelea Pylos, neq; adhuc Pyttheia Trœzen.
Quæq; urbes aliæ bimari clauduntur ab Isthmo:
Exteriusq; sitæ bimari spectantur ab Isthmo.
Credere quis posset? solæ cessastis Athenæ.
Obstitit officio bellum: subuectaq; ponto
Barbara mopsopios terrebant agmina muros.
Threicius Tereus hæc auxiliaribus armis
Fuderat: & clarum uincendo nomen habebat.
Quem sibi Pandion opibusq;, uirisq; potentem,
Et genus à magno ducentem forte Gradiuo,
Connubio Prognes iunxit. non pronuba Iuno, Terej cõnub
Non Hymenæus adest, non illi gratia lecto. cum Progn
Eumenides tenuere faces de funere raptas:
Eumenides strauere torum: tectoq; profanus
Incubuit Bubo: thalamumq; in culmine sedit.
Hac aue coniuncti Progne, Tereusq;: parentes
Hac aue sunt facti. grauata est scilicet illis
Thracia: dijsq; ipsis grates egere: diemq;
Quoq; data est claro Pandione nata tyranno,
Quoq; erat ortus Itys, festum iussere uocari.
Vsqueadeo latet utilitas. iam tempora titan
Quinq; per autumnos repetitis duxerat annis:
Cum blandita uiro Progne, si gratia dixit
Vlla mea est: uel me uisendam mitte sorori,
Vel soror huc ueniat: redituram tempore paruo
Promittes socero: magni mihi muneris instar
Germanam uidisse dabis. iubet ille carinas
In freta deduci: uelóq; & remige portus

Cecropios intrat: Pyræaq; littora tangit.
Vt primum ſoceri data copia: dextera dextræ
Iungitur: infauſto commuttitur omine ſermo.
Cæperat aduentus cauſam mandata referre
Coniugis: & celeres miſſæ ſpondere recurſus:
Ecce uenit magno diues Philomela paratu,
Diuitior forma: quales audire ſolemus
Naiades, & dryadas mediis incedere ſyluis:
Si modo des illis cultus, ſimilesq; paratus.
Non ſecus exarſit conſpecta uirgine Tereus:
Quàm ſiquis canis ignem ſupponat ariſtis:
Aut frondem, poſitasq; cremet fœnilibus herbas.
Digna quidem facies: ſed & hunc innata libido
Extimulat: pronumq; genus regionibus illis
In uenerem eſt: flagrat uitio gentisq;, ſuoq;.
Impetus eſt illi comtum corrumpere curam;
Nutricisq; fidem: nec non ingentibus ipſam
Sollicitare datis: totumq; impendere regnum:
Aut rapere: & ſæuo raptam defendere bello.
Et nihil eſt, quod non effreno captus amore
Audeat: nec capiunt incluſas pectora flammas.
Iamq; moras male fert: cupidoq; reuertitur ore
Mandata ad Progne: & agit ſua uota ſub illa.
Facundum faciebat amor: quotiesq; rogabat
Vlterius iuſto: Prognen ita uelle ferebat.
Addidit & lachrymas: tanquam mandaſſet et illas.
Pro ſuperi, quantum mortalia pectora cæcæ
Noctis habent? ipſo ſceleris molimine Tereus
Creditur eſſe pius: laudemq; a crimine ſumit.
Quid, quæ idem Philomela cupit? patriosq; lacertis

B landa tenens humeros, ut eat uisura sororem,
P er'q; suam, contra'q; suam, petit illa, salutem.
S pectat eam Tereus: præcontrectat'q; uidendo:
O sculaq;, & collo circundata brachia cernens,
O mnia pro stimulis, facibus'q;, cibo'q; furoris
A ccipit: & quoties amplectitur illa parentem:
E sse parens uellet: neq; enim minus impius esset.
V incitur amborum genitor prece: gaudet, agit'q;
I lla patri grates: & successisse duabus
I d putat infelix, quod erat lugubre duabus.
I am labor exiguus phœbo restabat: equi'q;
P ulsabant pedibus spatium decliuis olympi.
R egales epulæ mensis & bacchus in auro
P onitur: hinc placido dantur sua corpora somno.
A t rex Odrysius, quamuis secessit, in illa
A estuat: & repetens faciem, motus'q;, manus'q;,
Q ualia uult fingit, quæ non dum uidit: & ignes
I pse suos nutrit cura remouente soporem.
L ux erat: & generi dextram complexus euntis
P andion comitem lachrymis commendat obortis.
V t uoluere ambæ, uoluisti tu quoq; Tereu,
H anc ego care gener (quoniam pia causa coëgit)
D o tibi: per'q; fidem, cognataq; pectora supplex,
P er superos oro: patrio ut tuearis amore:
E t mihi sollicito lenimen dulce senectæ
Q uamprimũ (omnis erit nobis mora longa) remittas.
T u quoq; quamprimum (satis est uidisse sororem)
S i pietas ulla est, ad me Philomela redito.
M andabat: pariter'q; suæ dabat oscula natæ:
E t lachrymæ mites inter mandata cadebant.

Descript: adu[illegible] noctis,

Vtq; fide pignus, dextras utrasq; poposcit:
Inter seq; datas iunxit: natamq;, nepotemq;,
Absentes pro se memori rogat ore salutent:
Supremumq; uale, pleno singultibus ore
Vix dixit: timuitq; suæ præsagia mentis.
At, simul impositæ est pictæ Philomela carinæ:
Admotumq; fretum remis, tellusq; repulsa est:
Vicimus, exclamat: mecum mea uota feruntur:
Exultatq;: & uix animo sua gaudia differt
Barbarus: & nusquam lumen detorquet ab illa.
Non aliter, quàm cum pedibus prædator aduncis
C. Deposuit nido leporem Iouis ales ab alto,
Nulla fuga est capto: spectat sua præmia raptor.
Iamq; iter effectum est: iamq; in sua littora fessis
Puppibus exierant: cum rex, Pandione natam
In stabula alta trahit, syluis obscura uetustis.
Atq; ibi pallentem, trepidamq;, & cuncta timentem,
Et iam cum lachrymis ubi sit germana rogantem,
Includit: fassusq; nefas, & uirginem, & unam
Visuperat, frustra clamato sæpe parente,
Sæpe sorore sua, magnus super omnia diuis.
Illa tremit uelut agna pauens, quæ saucia cani
C. Ore excussa lupi, non dum sibi tuta uidetur.
Vtq; columba suo madefactis sanguine plumis
Horret adhuc: auidosq; timet, quibus hæserat, ungues.
Mox ubi mens rediit: passos laniata capillos
Lugenti similis, cæsis plangore lacertis
Intendens palmas, o diris barbare factis,
O crudelis, ait, nec te mandata parentis
Cum lachrymis mouere pijs, nec cura sororis,

Nec mea uirginitas, nec coniugalia iura.
Omnia turbasti: pellex ego facta sororis:
Tu geminus coniux. non hæc mihi debita pœna.
Quin animã hanc (nequod facinus tibi perfide restet)
Eripis? atq; utinam feciſſes ante nefandos
Concubitus: uacuas habuiſſem crimnis umbras.
Si tamen hoc ſuperi cernunt: ſi numina diuûm
Sunt aliquid: ſi non perierunt omnia mecum:
Quandocunq;, mihi pœnas dabis. ipſa pudore
Proiecto tua facta loquar. ſi copia detur:
In populos ueniam. ſi ſyluis clauſa tenebor:
Implebo ſyluas: & conſcia ſaxa mouebo.
Audiet hæc æther, & ſi deus ullus in illo eſt.
Talibus ira feri poſtquam commota tyranni:
Nec minor hac metus eſt: cauſa ſtimulatus utraq;,
Quo fuit accinctus, uagina liberat enſem:
Arreptam q; coma, flexis poſt terga lacertis
Vincla pati cogit. iugulum Philomela parabat:
Spem q; ſuæ mortis uiſo concœperat enſe.
Ille indignantem, & nomen patris uſq; uocantem,
Luctantem q; loqui, comprenſam forcipe linguam
Abſtulit enſe fero. radix micat ultima linguæ:
Ipſa iacet: terræ q; tremens immurmurat atræ:
Vt q; ſalire ſolet mutilatæ cauda colubræ,
Palpitat: & moriens dominæ ueſtigia quærit.
Hoc quoq; poſt facinus (uix auſim credere) fertur
Sæpe ſua lacerum repetiſſe libidine corpus.
Suſtinet ad Prognen poſt talia facta reuerti.
Coniuge quæ uiſo, germanam quærit: at ille
Dat gemitus fictos: commentaq; funera narrat.

Et lachrymæ fecere fidem. uelamina Progne
Deripit ex humeris auro fulgentia lato:
Induiturq; atras uestes: & inane sepulchrum
Constituit: falsisq; piacula manibus infert:
Et luget non sic lugendæ fata sororis.
Signa deus bis sex acto lustrauerat anno.
Quid faciat Philomela? fugam custodia claudit:
Structa rigent solido stabulorum mœnia saxo:
Os mutum facti caret indice. grande doloris
Ingenium est: miseriq; uenit solertia rebus.
Stamina barbarica suspendit candida tela:
Purpureasq; notas filis intexuit albis,
Indicium sceleris: perfectaq; tradidit uni:
Vtq; ferat dominæ, gestu rogat. illa rogata
Pertulit ad Prognen: nec scit quid tradat in illis.
Euoluit uestes sæui matrona tyranni:
Fortunæq; suæ carmen miserabile legit:
Et (mirum est potuisse) silet. dolor ora repressit:
Verbaq; quærenti satis indignantia linguæ
Defuerant: nec flere uacat: sed fasq;, nefasq;
Confusura ruit: pœnæq; in imagine tota est.
Tempus erat: quo sacra solent trieterica Bacchi
Sithoniæ celebrare nurus. nox conscia sacri:
Nocte sonat Rhodope tinnitibus æris acuti:
Nocte sua est egressa domo regina: deiq;
Ritibus instruitur: furialiaq; accipit arma.
Vite caput tegitur: lateri cæruina sinistro
Vellera dependent: humero leuis incubat hasta.
Concita per syluas turba comitante suarum
Terribilis Progne, furijsq; agitata doloris,

Bacche tuas simulat. uenit ad stabula auia tandem:
Exululatq;:euoeq; sonat:portasq; refringit:
Germanamq; rapit:raptæq;insignia Bacchi
Induit:& multus ederarum frondibus abdit:
Attonitamq; trahens intra sua mœnia ducit.
Vt sensit tetigisse domum Philomela nefandam:
Horruit infelix: totoq; expalluit ore:
Nacta locum Progne, sacrorum pignora demut:
Oraq; deuelat miseræ pudibunda sororis:
Amplexumq; petit. sed non attollere contra
Sustinet hæc oculos pellex sibi uisa sororis:
Dieectoq; in humum multu iurare uolenti,
Testariq; deos, per uim sibi dedecus illud
Illatum, pro uoce manus fuit. ardet, & iram
Non capit ipsa suam Progne: fletumq; sororis
Corripiens, non est lachrymis hoc inquit agendum,
Sed ferro: sed siquid habes, quod uincere ferrum
Possit: in omne nefas ego me germana paraui.
Aut ego cum facibus regalia tecta cremabo:
Artificem medijs immittam Terea flammis:
Aut linguam, aut oculos, et quæ tibi membra pudorē
Abstulerunt, ferro rapiam: aut per uulnera mille
Sontem animā expellā. magnū est quodcūq; parauī:
Quid sit, adhuc dubito. peragit dum talia Progne:
Ad matrem ueniebat Itys: quid possit, ab illo
Admonita est: oculisq; tuens immitibus, ah quàm
Es simlis patri, dixit: nec plura locuta,
Triste parat facinus: tacitaq; exæstuat ira.
Vt tamen accessit natus: matriq; salutem
Attulit: & paruis adduxit colla lacertis:

Mistaq; blanditijs puerilibus oscula iunxit:
Mota quidem est genitrix: infractaq; constitit ira:
Inuitiq; oculi lachrymis maduere coactis.
Sed simul ex nimia mentem pietate labare
Sensit: ab hoc iterum est ad iniustus uersa sororis:
Inq; uicem spectans ambos, cur admouet, inquit,
Alter blanditias? rapta silet altera lingua?
Quam uocat hic matrem, cur non uocat illa sororem?
Cui sis nupta uide Pandione nata marito:
Degeneras: scelus est pietas in coniuge Tereo.
Nec mora traxit Ityn, ueluti Gangetica ceruæ
Lactentem fœtum per syluas Tigris opacas:
Tq; domus altæ partem tenuere remotam:
Tendentemq; manus, & iam sua fata uidentem,
Et mater mater clamantem, & colla petentem,
Ense ferit Progne, lateri qua pectus adhæret.
Nec iniustus uertit. satis illi ad fata uel unum
Vulnus erat: iugulum ferro Philomela resoluit:
Viuaq; adhuc, animæq; aliquid retinentia membra
Dilaniat. pars inde cauis exultat ahenis:
Pars ueribus stridet: manant penetralia tabo
His adhibet coniux ignarum Terea mensis:
Et patrij moris sacrum mentita, quod uni
Fas sit adire uiro, comites, famulosq; remouit.
Ipse sedens solio Tereus sublimis auito
Vescitur: inq; suam sua uiscera congerit aluum.
Tantaq; nox animi est, Ityn huc accersite, dixit.
Dissimulare nequit crudelia gaudia Progne:
Iamq; suæ cupiens existere nuntia cladis,
Intus habes, quem poscis, ait. circunspicit ille:

A tq; ubi sit, quærit. quærenti, iterumq; uocanti
S icut erat sparsis furiali cæde capillis
P rosiluit, Ityosq; caput Philomela cruentum
M isit in ora patris: nec tempore maluit ullo
P osse loqui: & mentis testari gaudia dictis.
T hracius ingenti mensas clamore repellit:
V ipereasq; ciet stygia de ualle sorores:
E t modo, si posset, reserato pectore diras
E gerere inde dapes, emersaq; uiscera gestit:
F let modo: seq; uocat bustum miserabile nati:
N unc sequitur nudo genitas Pandione ferro.
C orpora Cecropidum pennis pendere putares:
P endebant pennis. quarum petit altera syluas:
A ltera tecta subit: neq; adhuc de pectore cædis
E xcessere notæ: signataq; sanguine pluma est.
I lle dolore suo, pœnæq; cupidine uelox
V ertitur in uolucrem: cui stant in uertice cristæ:
P rominet immodicum pro longa cuspide rostrum.
N omen Epops uolucri: facies armata uidetur.
H ic dolor ante diem, longæq; extrema senectæ
T empora tartareas Pandiona misit ad umbras.
S ceptra loci, rerumq; capit moderamen Erechtheus,
I ustitia dubium est, ualidisne potentior armis.
Q uattuor ille quidem iuuenes, totidemq; crearat
F œmineæ sortis: sed erat par forma duarum.
E quibus Aeolides Cephalus te coniuge felix
P rocrifuit. Boreæ Tereus, Thracesq; nocebant:
D ilectaq; diu caruit deus Orithya:
D um rogat: & precibus mauult, quàm uiribus uti.
A st ubi blanditijs agitur nihil: horridus ira

Philomela in sciniam
Progne in hirundinem
Tereus in Epop
Pandionis exit
Erechtheus successor
Boreæ amore orithya.

Quæ ſolita eſt illi, nimium q; domeſtica uento:
Et merito dixit: quid enim mea tela reliqui?
Sæuitiam, & uires, iram q;, animos q; minaces?
Admouiq; preces? quarum me dedecet uſus?
Apta mihi uis eſt: hac triſtia nubila pello:
Hac freta concutio: nodoſaq; robora uerto:
Induroq; niues: & terras grandine pulſo.
Idem ego, cum fratres cælo ſum nactus aperto:
(Nam mihi campus is eſt) tanto molimine luctor:
Vt medius noſtris concurſibus inſonet æther:
Exiliamq; cauis eliſi nubibus ignes.
Idem ego, cum ſubij conuexa foramina terræ:
Suppoſuiq; ferox imis mea terga cauernis:
Sollicito manes, totumq; tremoribus orbem.
Hac ope debueram thalamos petiſſe: ſoceroq;
Non orandus erat mihi, ſed faciendus Erichtheus.
Hæc Boreas, aut his non inferiora locutus,
Excuſſit pennas. quarum iactatibus omnis
Aſflata eſt tellus: latumq; perhorruit æquor.
Pluereamq; trahens per ſumma cacumina pallam,
Verrit humum: pauidamq; metu caligine tectus
Orithyan adamans ſuluis complectitur alis.
Dum uolat: arſerunt agitati fortius ignes:
Nec prius aerij curſus ſuppreſſit habenas:
Quàm Ciconum tenuit populos, & mœnia raptor.
Illic & gelidi coniux Actæa tyranni,
Et genitrix facta eſt, partus enixa gemellos:
Cætera qui matris, pennas genitoris haberent.
Non tamen has unà memorant cum corpore natas:
Barbaq; dum rutilis aberat ſubnixa capillis:

Implumes Calaisq; puer, Zetesq; fuerunt. Calais et Z
Mox pariter pennæ ritu cœpere uolucrum penarj.
Cingere utrunq; latus: pariter flaueſcere malæ.
Ergo, ubi conceſſit tempus puerile iuuentæ:
Vellera cum Minyis nitido radiantia uillo
Per mare non notum prima petiere carina. Argonaut expeditio

PVBLII OVIDII NASONIS METAMOR. LIB. VII.

Amq; fretum Minyæ pegaſæa puppe
secabant:
Perpetuaq; trahens inopem ſub nocte
ſenectam
Vixus erat Phineus: iuuenesq; aquilone creati
Virgineas uolucres miſeri ſenis ore fugarant: Calais et Z
Multaq; perpeſſi claro ſub Iaſone, tandem harpyas fug
Contigerant rapidas limoſi Phaſidos undas.
Dumq; adeunt regem: phrixeaq; uellera poſcunt:
Voxq; datur Minyis magnorum horrenda laborũ:
Concipit interea ualidos Aeetias ignes:
Et luctata diu, poſtquam ratione furorem
Vincere non poterat: fruſtra Medea repugnas: Amor Medeę
Nescio quis deus obſtat ait: mirumq; quid hoc eſt: Jasone;
Aut aliquid certe ſimile huic, quod amare uocatur.
Nam cur iuſſa patris nimium mihi dura uidentur?
Sunt quoq; dura nimis. cur quẽ modo deniq; uidi,
Ne pereat, timeo? quæ tanti cauſa timoris?
Exute uirgineo conceptas pectore flammas,
Si potes, infelix. ſi poſſem, ſanior eſſem.

Sed trahit inuitam noua uis: aliud'q; Cupido,
Mens aliud ſuadet. uideo meliora, proboq;:
Deteriora ſequor. quid in hoſpite regia uirgo
Ureris? & thalamos alieni concipis orbis?
Hæc quoq; terra poteſt, quod ames, dare. uiuat, an ille
Occidat, in dijs eſt. uiuat tamen: id'q; precari
Uel ſine amore licet: quid enim commiſit Iaſon?
Quem niſi crudelem non tangat Iaſonis ætas?
Et genus & uirtus? quem non, ut cætera deſint,
Forma mouere poteſt? certe mea pectora mouit.
At niſi opem tulero, taurorum afflabitur ore:
Concurret'q; ſuæ ſegeti, tellure creatis
Hoſtibus: aut auido dabitur fera præda draconi.
Hoc ego ſi patiar, tunc me de tigride natam,
Tunc ferrum, & ſcopulos geſtare in corde fatebor.
Cur non & ſpecto pereuntem? oculos'q; uidendo
Conſcelero? cur non tauros exhortor in illum?
Terrigenas'q; feros, inſopitum'q; draconem?
Dij meliora uelint. quanquam non iſta precanda,
Sed facienda mihi. prodam'ne ego regna parentis?
Atq; ope neſcio quis ſeruabitur aduena noſtra?
Ut per me ſoſpes ſine me, det lintea uentis?
Uir'q; ſit alterius? pœnæ Medea relinquar?
Si facere hoc, aliam'ue poteſt præponere nobis,
Occidat ingratus: ſed non is uultus in illo,
Non ea nobilitas animo eſt, ea gratia formæ:
Ut timeam fraudem, meriti'q; obliuia noſtri.
Et dabit ante fidem: cogam'q; in fœdera teſtes
Eſſe deos. quid tuta times? accingere: & omnem
Pelle moram: tibi ſe ſemper debebit Iaſon:

Te facę ſolenni iunget ſibi: perq; pelaſgas
Seruatrix urbes matrum cælebrabere turba.
Ergo ego germanam, fratremq;, patremq;, deosq;,
Et natale ſolum uentis ablata relinquam?
Nempe pater ſæuus, nempe eſt mea barbara tellus,
Frater adhuc infans: ſtant mecum uota ſororis.
Maximus intra me deus eſt. non magna relinquam:
Magna ſequar: titulum ſeruatæ pubis achiuæ,
Nontiamq; loci melioris, & oppida, quorum
Hic quoq; fama uiget, cultusq;, artesq; uirorum,
Quemq; ego cum rebus, quas totus poſſidet orbis,
Aeſoniden mutaſſe uelim: quo coniuge felix
Et dijs cara ferar: & uertice ſydera tangam.
Quid? q̄ neſcio qui medijs incurrere in undis
Diuntur montes? ratibusq; inimica Charybdis
Nunc ſorbere fretum, nunc reddere? cinctaq; ſæuis
Scylla rapax canibus ſiculo latrare profundo?
Nempe tenens q̄d amo, gremioq; in Iaſonis hærens,
Per freta longa ferar, nihil illū amplexa uerebor:
Aut ſiquid metuam, metuam de coniuge ſolo.
Coniugium ne putas? ſpecioſaq; nomina culpæ
Imponis Medea tuæ? quin aſpice quantum
Aggrediare nefas: & (dum licet) effuge crimen.
Dixit: & ante oculos rectum, pietasq;, pudorq;,
Conſiterant: & uicta dabat iam terga cupido.
Ibat ad antiquas Hecates Perſeidos aras:
Quas nemus umbroſum, ſecretaq; ſylua tegebat:
Et iam fortis erat: pulſusq; reſederat ardor:
Cum uidet Aeſoniden: extinctaq; flamma reluxit.
Erubuere genæ: totoq; recanduit ore:

Vtq; solet uentis alimenta assumere, quæq;
Parua subinducta latuit scintilla fauilla,
Crescere, & in ueteres agitata resurgere uires:
Sic iam lenis amor, iam quem languere putares,
Vtuidit iuuenem: specie præsentis inarsit.
Et casu, solito formosior Aesone natus
Illa luce fuit: posses ignoscere amanti.
Spectat: & in uultu uelut tum deniq; uiso
Lumina fixa tenet: nec se mortalia demens
Ora uidere putat: nec se declinat ab illo.
Vt uero cœpitq; loqui, dextramq; prehendit
Hospes: & auxilium summissa uoce rogauit:
Promisitq; torum: lachrymis ait illa profusis.
Quid faciam, uideo: nec me ignorantia ueri
Decipiet, sed amor. seruabere munere nostro:
Seruatus promissa dato. per sacra triformis
Ille deæ, lucoq; foret quod numen in illo,
Perq; patrem soceri cernentem cuncta futuri,
Uentusq; suos, & tanta pericula iurat.
Creditus accepit cantatas protinus herbas:
Edidicitq; usum: lætusq; in tecta recessit.
Postera depulerat stellas aurora micantes:
Conueniunt populi sacrum Mauortis in aruum:
Consistuntq; iugis: medio rex ipse resedit
Agmine purpureus, sceptroq; insignis eburno.
Ecce adamanteis inulcanum naribus efflant
Aeripedes tauri: tactæq; uaporibus herbæ
Ardent: utq; solent pleni resonare camini:
Aut ubi terrena silices fornace soluti
Concipiunt ignem liquidarum aspergine aquarum:

Pectora sic intus clausas uoluentia flammas,
Gutturaq; usta sonant. tamen illis Aesone natus
Obuius it. uertere truces uenientis ad ora
Terribiles uultus, præfixaq; cornua ferro:
Pluere eum q; solum pede pulsauere bisulco:
Fumificisq; locum mugitibus impleuerunt.
Diriguere metu Minyæ: subit ille: nec ignes
Ensit anhelatos (tantum medicamina possunt)
Pendulaq; audaci mulcet palearia dextra:
Suppositosq; iugo pondus graue cogit aratri
Ducere: & insuetum ferro proscindere campum.
Mirantur Colchi: Minyæ clamoribus augent,
Adjciuntq; animos. galea tum sumit ahena
Vipereos dentes: & aratos spargit in agros.
Semina mollit humus ualido prætincta ueneno:
Et crescunt, fiuntq; sati noua corpora dentes.
Vtq; hominis speciem materna sumut in aluo:
Perq; suos intus numeros componitur infans:
Nec nisi maturus communes exit in auras:
Sic ubi uisceribus grauidæ telluris imago
Effecta est hominis: fœto consurgit in aruo:
Quodq; magis mirum est, simul edita concutit arma.
Quos ubi uiderunt peracutæ cuspidis hastas
In caput hæmonij iuuenis torquere parantes:
Demisere metu ultumq;, animumq; Pelasgi.
Ipsa quoq; extimuit, quæ tutum fecerat illum:
Vtq; peti uidit iuuenem tot ab hostibus unum:
Palluit: & subito sine sanguine frigida sedit:
Neue parum ualeant à se data gramina, carmen
Auxiliare canit: secretasq; aduocat artes.

Ille grauem medios ſilicem iaculatus in hoſtes,
A ſe depulſum martem conuertit in ipſos.
Terrigenæ pereunt per mutua uulnera fratres:
Ciuiliq; cadunt acie. gratantur Achiui:
Victoremq; tenent: auidisq; amplexibus hærent.
Tu quoq; uictorem complecti barbara uelles:
Obſtitit incepto pudor: & complexa fuiſſes:
Sed te ne faceres, tenuit reuerentia famæ.
Quod licet, affectu tacito lætaris: agisq;
Carminibus grates, & dijs authoribus horum.
Peruigilem ſupereſt herbis ſopire draconem:
Qui criſta, linguisq; tribus præſignis, & uncis
Dentibus horrendus, cuſtos erat arboris aureæ.
Hunc poſtquam ſparſit lethæi gramine ſucci:
Verbaq; ter dixit placidos facientia ſomnos:
Quæ mare turbatum, quæ concita flumina ſiſtunt:
Somnus in ignotos oculos ubi uenit: & auro
Heroë Aeſonius potitur: ſpolioq; ſuperbus,
Muneris authorem ſecum ſpolia altera portant,
Victor Iolciacos tetigit cum coniuge portus:
Hæmoniæ matres pro natis dona receptis
Grandæuiq; ferunt patres; congeſtaq; flamma
Thura liquefaciunt: indutaq; cornibus aurum
Victima, uota facit. ſed abeſt gratantibus Aeſon
Iam propior letho, feſſusq; ſenilibus annis.
Tunc ſic Aeſonides, o cui debere ſalutem
Confiteor coniux, quanquam mihi cuncta dediſti:
Excæſſitq; fidem meritorum ſumma tuorum:
Si tamen hoc poſſunt (quid enim nó carmina poſſunt?)
Deme meis annis: & demptos adde parenti.

Nec

Nec tenuit lachrymas. mota eſt pietate rogantis:
Diſſimulemq; animum ſubijt pater Aeta relictus.
Nec tamen affectus tales confeſſa, quod inquit
Excidit ore tuo coniux ſcelus? ergo ego cuiquam
Poſſe tuæ uideor ſpatium tranſcribere uitæ?
Nec ſinat hoc Hecate: nec tu petis æqua: ſed iſto,
Quod petis, experiar maius dare munus Iaſon.
Arte mea ſoceri longum tentabimus æuum
Non annis renouare tuis. modo diua triformis
Adiuuet: & præſens ingentibus annuat auſis.
Tres aberant noctes, ut cornua tota coirent:
Efficerentq; orbem. poſtquam pleniſſima fulſit,
Et ſolida terras ſpectauit imagine Luna:
Egreditur tectis ueſtes induta recinctas,
Nuda pedem, nudos humeris infuſa capillos:
Fertq; uagos mediæ per muta ſilentia noctis
Incomitata gradus. homines, uolucresq;, feraſq;
Soluerat alta quies: nullo cum murmure ſerpens
Sopitæ ſimulis nullo cum murmure ſerpit:
Immotæq; ſilent frondes: ſilet humidus aër:
Sydera ſola micant. ad quæ ſua brachia tendens
Ter ſe conuertit: ter ſumptis flumine crinem
Irrorauit aquis: ternis & hiatibus ora
Soluit: & in dura ſummiſſo poplite terra,
Nox ait arcanis fidiſſima, quæq; diurnis
Aurea cum luna ſuccenditis ignibus aſtra,
Tuq; triceps Hecate, quæ cœptis conſcia noſtris,
Adiutrixq; uenis, cantus, arteſq; magorum,
Quæq; magos Tellus pollentibus inſtruis herbis,
Auræq;, & uenti, monteſq;, amneſq;, lacuſq;,

Dijq; omnes nemorum, Dijq; omnes noctis adeste:
Quorum ope, cum uolui, ripis mirantibus amnes
In fontes rediere suos: concussaq; sisto:
Tantia concutio cantu freta: nubila pello:
Nubilaq; induco: uentos abigoq;, uocoq;:
Vipereas rumpo uerbis, & carmine fauces:
Viuaq; saxa, sua conuulsaq; robora terra,
Et syluas moueo: iubeoq; tremiscere montes:
Et mugire solum: manesq; exire sepulchris:
Te quoq; luna traho: quamuis temesea labores
Aera tuos minuant: currus quoq; carmine nostro
Pallent: & pallet nostris aurora uenenis.
Vos mihi taurorum flammas hebetastis: & uncoi
Mpatiens oneris collum pressistis aratro.
Vos serpentigenis in se fera bella dedistis:
Custodemq; rudem somno sopistis: & aurum
Vindicæ decepto graias misistis in urbes.
Nunc opus est succis: per quos renouata senectus
In florem redeat: primosq; recolligat annos.
Et dabitis: neq; enim micuerunt sydera frustra:
Nec frustra uolucrum tractus ceruicæ draconum
Currus adest. aderat demissus ab æthere currus.
Quo simul ascendit: frenataq; colla draconum
Permulsit: manibusq; leues agitauit habenas:
Sublimis rapitur: subiectaq; Thessala tempe
Despiciat: & uisis regionibus applicat angues:
Et quas ossa tulit, quas altus Pelion herbas,
Othrysq;, & Pindus, & Pindo maior Olympus,
Perspicit: & placatas partim radicæ reuellit:
Partim succidit curuamine falcis ahenæ.

Multa quoq; Apidani placuerunt gramina ripis,
Multa quoq; Amphrysi: nec eras immunis Enipeu:
Necnon Peneus, necnon Sperchiades undæ
Contribuere aliquid, iuncosaq; littora Bœbes.
Carpsit & Euboica uiuax Anthedone gramen
Nondum uulgatum mutato corpore Glauci.
Nona dies illam curru, pennisq; draconum Non: num:
Nonaq; nox omnes lustrantem uiderat agros.
Cum, redijt: neq; erant tacti, nisi odore, dracones:
Et tamen annosæ pellem posuere senectæ.
Constitit aduenies citra limenq;, foresq;:
Et tantum cœlo tegitur: refugitq; uiriles
Contactus: statuitq; aras è cæspite binas,
Dexteriore Hecates, at læua parte iuuentæ.
Has ubi uerbenis, syluaq; incinxit agresti:
Haud procul egesta scrobibus tellure duabus
Sacra facit: cultrosq; in guttura uelleris atri
Conijcit: & patulas perfundit sanguine fossas.
Tum super inuergens liquidi carchesia uini,
Altera q; inuergens tepidi carchesia lactis,
Verba simul fundit: terrenaq; numina lenit:
Vmbram: uniq; rogat rapta cum coniuge regem,
Ne properent artus anima fraudare senili.
Quos ubi placauit precibusq;, & murmure longo:
Aesonis effœtum proferri corpus ad aras
Iussit: & in plenos resolutum carmine somnos
Exanimi simulem stratis porrexit in herbis.
Hinc procul Aesonidē, procul hinc iubet ire ministros:
Et monet arcanis oculos remouere profanos.
Diffugiunt iussi. passis Medea capillis

Bacchantum ritu flagrantes circuit aras:
Multifidasq; faces in fossa sanguinis atri
Tingit:& infectas geminis accendit in aris.
Terq; senem flamma,ter aqua,ter sulfure lustrat.
Interea calido positum medicamen aheno
Feruet:& exultat:spumisq; tumentibus albet.
Illic hæmonia radices ualle resectas,
Semnaq;,& flores,& succos incoquit atros.
Adijcit extremo lapides oriente petitos:
Et quas oceani refluum mare lauit arenas.
Addidit exceptas lunæ de nocte pruinas,
Et strigis infames ipsis cum carnibus alas,
Inq; uirum soliti uultus mutare ferinos
Ambigui profecta lupi:nec defuit illis
Squamea cinypheij tenuis membrana chelydri,
Iuuenisq; iecur cerui quibus insuper addit
Ora,caputq;,nouem cornicis sæcula passæ.
His & mille alijs postquam sine nomine rebus
Proposito instruxit mortali barbara munus:
Arenti ramo iampridem mitis oliuæ
Omnia confudit:summisq; immiscuit ima.
Ecce uetus calido uersatus stipes aheno
Fit uiridis primo:nec longo tempore frondes
Induit:& subito grauidis oneratur oliuis.
At quacunq; cauo spumas eiecit aheno
Ignis:& in terram guttæ cecidere calentes:
Vernat humus:floresq;,& mollia pabula surgunt.
Quæ simul ac uidit,stricto Medea recludit
Ense senis iugulum:ueterem'q; exire cruorem
Passa,replet succis.quos postquam combibit Aeson

A ut ore acceptos, aut uulnere: barba, comæq;
C anicie posita nigrum rapuere colorem.
P ulsa fugit macies: abeunt pallorq;, situsq;:
A diectoq; cauæ supplentur corpore rugæ:
M embraq; luxuriant. Aeson miratur: & olim
A nte quaterdenos hũc se reminiscitur annos.
V iderat ex alto tanti miracula monstri
L iber: & admonitus iuuenes nutricibus annos
P osse suis reddi: capit hoc à Colchide munus.
N é ue doli cessent, odium cum coniuge falsum
P hasias assimulat: Peliæq; ad limina supplex
C onfugit: atq; illam (quoniã grauis ipse senecta est)
E xcipiunt natæ. quas tempore callida paruo
C olchis amicitiæ mendacis imagine cepit.
D umq; refert inter meritorum maxima, demptos
A esonis esse situs: atq; hac in parte moratur:
S pes est uirginibus Pelia subiecta creatis
A rte suum parili reuirescere posse parentem:
I dq; petunt: pretiumq; iubent sine fine pacisci.
I lla breui spatio silet: & dubitare uidetur:
S uspenditq; animos ficta grauitate, rogantum.
M ox ubi pollicita est: quo sit fiducia maior
M uneris huius, ait: qui uestri maximus æuo est
D ux gregis inter oues, agnus medicamine fiet.
P rotinus innumeris effœtus laniger annis
A ttrahitur flexo circum caua tempora cornu:
C uius ut hæmonio marcentia guttura cultro
F odit: & exiguo maculauit sanguine ferrum:
M embra simul pecudis, ualidosq; uenefica succos

Mergit in ære cauo. minuunt ea corporis artus:
Cornuaq; exurunt: nec non cum cornibus annos:
Et tener auditur medio balatus aheno.
Nec mora, balatum murantibus, exilit agnus:
Lasciuit q; fuga: lactantiaq; ubera quærit.
Obstupuere satæ Pelia: promissaq; postquam
Exhibuere fidem: tum uero impensius instant.
Ter iuga Phœbus equis in Hibero flumine mersis
Dempserat: & quarta radiantia nocte micabant
Sydera: cum rapido fallax Aeetias igni
Imponit purum laticem, & sine uiribus herbas.
Iam q; neci similis resoluto corpore, regem
Et cum rege suos custodes somnus habebat:
Quem dederat cantus, magicæq; potentia linguæ:
Intrarant iussæ cum colchide limina natæ:
Ambierant q; torum. quid nunc dubitatis inertes?
Stringite ait gladios: ueterem q; haurite cruorem:
Vt repleam uacuas iuuenili sanguine uenas.
In manibus uestris uita est, ætas q; parentis.
Si pietas ulla est: nec spes agitatis inanes:
Officium præstate patri: telis q; senectam
Exigite: & saniem conuecto emittite ferro.
His, ut quæq; pia est hortatibus, impia prima est:
Et ne sit scelerata, facit scelus. haud tamen ictus
Vlla suos spectare potest: oculos q; reflectunt:
Cæcaq; dant sæuis auersæ uulnera dextris.
Ille cruore fluens subito tamen alleuat artus:
Semiacer q; toro tentat consurgere: & inter
Tot medius gladios palentia brachia tendens,
Quid facitis natæ? quis uos in fata parentis

Armat, ait? cecidere illis animíq; manusq;.
Plura locuturo cum uerbis guttura Colchis
Abstulit: & calidis laniatum mersit in undis.
Quæ nisi pennatis, serpentibus isset in auras,
Non exempta foret pœnæ. fugit alta superq;
Pelion umbrosum, philyræaq; tecta, superq;
Othryn, & euentu ueteris loca nota Cerambi.
Hic ope nympharum sublatus in aera pennis,
Cum grauis infuso tellus foret obruta ponto:
Deucalioneas effugit inobrutus undas.
Aoliam Pitanen à læua parte reliquit,
Factaq; de saxo longi simulachra draconis,
Idæumq; nemus: quo nati furta, iuuencum
Occuluit Liber falsi sub imagine cerui:
Quáq; pater Coryti parua tumulatus arena est:
Et quos Mæra nouo latratu terruit agros:
Et urypyliq; urbem, qua Coæ cornua matres
Gesserunt, tunc cum discederet Herculis agmen.
Phœbeamq; Rhodon, & Ialysios Telchinas:
Quorum oculos ipso uitiantes omnia uisu
Iuppiter exosus, fraternis subdidit undis.
Transit & antiquæ Carthæia mœnia Cææ,
Qua pater Alcidamas placidam de corpore natæ
Miraturus erat nasci potuisse columbam.
Inde lacus Hyries uidet, & Cygneia Tempe,
Quæ subitus celebrauit olor. nam Phyllius illic
Imperio pueri, uolucresq;, ferumq; leonem
Tradiderat domitos: taurum quoq; uincere iussus
Vicerat: & stricto toties iratus amore
Præmia poscenti taurum suprema negabat.

Ille indignatus, cupies dare, dixit: & alto
Desiluit saxo. cuncti cecidisse putabant:
Factus olor niueis pendebat in aere pennis.
At genitrix Hyrie seruatum nescia, flendo
Delicuit: stagnumq; suo de nomine fecit.
Diacet his Pleuron: in qua trepidantibus aliis
Ophias effugit natorum uulnera Combe.
Inde Calaureæ Latoidos aspicit arua,
In uolucrem uersi cum coniuge conscia regis.
Dextera Cyllene est: in qua cum matre Menephron
Concubiturus erat sæuarum more ferarum.
Cephison procul hinc deflentem fata nepotis
Respicit in tumidam Phocen ab Apolline uersi.
Umeliq; domum lugentis in aere natam.
Tandem uipereis Ephyren Pirenida pennis
Contigit. hic ueteres æuo mortalia primo
Corpora uulgarunt pluuialibus edita fungis.
Sed postquam colchis arsit noua nupta uenenis:
Flagrantemq; domum regis male uidit: utroq;
Sanguine natorum perfunditur impius ensis:
Vltaq; se male mater Iasonis effugit arma.
Hinc titaniacis ablata draconibus, intrat
Palladias arces: quæ te iustissime Phineu,
Teq; senex Peripha pariter uidere uolantes,
Innixamq; nouis neptem Polyphemonis alis.
Excipit hanc Aegeus facto damnandus in uno:
Nec satis hospitium est: thalamu quoq; fœdere iungit.
Iamq; aderat Theseus proles ignara parenti:
Et uirtute sua bimarem pacauerat Isthmon.
Huius in exitium mouet Medea, quod olim

A ttulerat secum scythicis Aconiton ab oris.
I llud Echidnææ memorant è dentibus ortum
E sse canis. specus est tenebroso cæcus hiatu:
E st uia decliuis: per quam Tirynthius heros
R estantem, contraq; diem, radiosq; micantes
O bliquantem oculos, nexis adamante cathenis
C erberon attraxit. rabida qui concitus ira
I mpleuit pariter ternis latratibus auras:
E t sparsit uirides spumis albentibus agros.
H as concresse putant: nactasq; alimenta feracis,
F œcundiq; soli, uires cepisse nocendi.
Q uæ quia nascuntur dura uiuacia caute,
A grestes aconita uocant. ea coniugis astu
I pse parens Aegeus nato porrexit, ut hosti.
S umpserat ignara Theseus data pocula dextra:
C um pater in capulo gladij cognouit eburno
S igna sui generis: facinusq; excussit ab ore.
E ffugit illa necem nebulis per carmina motis.
A t genitor quanquam lætatur sospite nato:
A ttonitus tamen est, ingens discrimine paruo
C ommitti potuisse nefas. fouet ignibus aras:
M uneribusq; deos implet: feriuntq; secures
C olla torosa boum uinctorum cornua uittis.
N ullus Erechthidis fertur celebratior illo
I lluxisse dies, agitant conuiuia patres,
E t medium uulgus: necnon & carmina, uino
I ngenium faciente, canunt. te maxime Theseu
M irata est Marathon Cretæi sanguine tauri:
Q uodq; suam securus arat Cromyona colonus,
M unus, opusq; tuum est: tellus Epidauria per te

C lauigeram uidit Vulcani occumbere prolem:
V idit & immitem Cepheſias ora Procuſten:
C ercyonis lethum uidit Cerealis Eleuſis:
O ccidit ille Scinis magnis male uiribus uſus:
Qui poterat curuare trabes: & agebat ab alto
A d terram late ſparſuras corpora pinus.
T utus ad Alcathoen Megaria mœnia limes
C ompoſito Sirone patet: ſparſisq; latronis
T erra negat ſedem, ſedem negat oſſibus unda.
Quæ iactata diu fertur duraſſe uetuſtas
I n ſcopulos. ſcopulis nomen Sironis inhæret.
S i titulos, annosq; tuos numerare uelimus,
F acta prement annos. pro te fortiſſime uota
P ublica ſuſcipimus: bacchi tibi ſumimus hauſtus.
C onſonat aſſenſu populi, precibusq; fauentum
R egia: nec tota triſtis locus ullus in urbe eſt.
N ec tamen (uſqueadeo nulla eſt ſyncera uoluptas:
S ollicitumq; aliquid lætis interuenit) Aegeus
G audia percæpit nato ſecura recepto.
B ella parat Minos, qui quanquam milite, quanquã
C laſſe ualet, patria tamen eſt firmiſſimus ira:
A ndrogeiq; necem iuſtis ulciſcitur armis.
A nte tamen bello uires acquirit amicas:
Quaq; patent aditus, uolucri freta claſſe pererrat.
H inc Anaphen ſibi iungit, & Aſtypaleia regna,
P romiſſis Anaphen, regna Aſtypaleia bello.
H inc humilem Myconen, Cretoſaq; rura Cymoli,
F lorentemq; Cythnon, Syron, planamq; Seriphon,
M armoreamq; Paron, quamq; impia prodidit Arne
S ithonis accepto, quòd auara poposcerat, auro.

Mutata est in auem, quæ nunc quoq; diligit aurum,
Nigra pedes, nigris uelata monedula pennis.
At non Oliaros, Didymeq;, & Tenos, & Andros,
Et Gyaros, nitidæq; ferax Peparethos oliuæ
Nosiacas iuuere rates. latere inde siniſtro
Oenopiam Minos petit Aeacideia regna.
Oenopiam ueteres appellauere: sed ipse
Aeacus Aeginam genutricis nomine dixit.
Turba ruit: tantæq; uirum cognoscere famæ
Expetit. occurrunt illi Telamonq;, minorq;,
Quàm Telamon, Peleus, & proles tertia Phocus.
Ipse quoq; egreditur tardus grauitate senili
Aeacus: & quæ sit ueniendi causa, requirit.
Admonitus patrij luctus suspirat: & illi
Dicta refert rector populorum talia centum.
Arma iuues oro pro nato sumpta: piaq;
Pars sis militiæ. tumulo solatia posco.
Huic Asopiades petis irrita dixit, & urbi
Non facienda meæ. neq; enim coniunctior ulla
Cecropidis hac est tellus. ea fœdera nobis.
Tristis abit: stabuntq; tibi tua fœdera magno,
Dixit: & utilius bellum putat esse minari,
Quàm gerere, atq; suas ibi præconsumere uires.
Classis ab Oenopijs etiam nunc Lyctia muris
Spectari poterat: cum pleno concita uelo
Attica puppis adest: & portus intrat amicos,
Quæ Cephalum, patriæq; simul mandata ferebat.
Aeacidæ longo iuuenes post tempore uisum
Agnouere tamen Cephalum: dextrasq; dederunt:
Inq; patris duxere domum. spectabilis heros

Et ueteris retinens etiam nunc pignora formæ
Ingreditur, ramumq; tenens popularis oliuæ:
Et dextra, læuaq; duos ætate minores
Maior habet, Clyton, & Buten Pallante creatos.
Postquam congressi: primi sua uerba tulerunt
Cecropidæ: Cephalus peragit mandata: rogatq;
Auxilium: fœdusq; refert, & iura parentum:
Imperiumq; petit totius Achæidos addit.
Sic ubi mandatam iuuit facundia causam:
Aeacus, in cæpulo regni nitente sinistra,
Ne petite auxilium, sed sumite dixit Athenæ.
Nec dubie uires, quas hæc habet insula, uestras
Ducite: & omnis eat. rerum status iste mearum.
Robora non desunt: superat mihi miles, & hosta.
Gratia dijs, felix, & inexcusabile tempus.
Immo ita sit Cephalus, crescat tua ciuibus opto
Vrbs ait. adueniens equidem modo gaudia cepi:
Cum tam pulchra mihi, tam par ætate iuuentus
Obuia processit: multos tamen inde requiro,
Quos quondam uidi uestra prius urbe receptus.
Aeacus ingemuit: tristiq; ita uoce locutus.
Flebile principium melior fortuna secuta est.
Hanc utinam uobis possem memorare: sine ullo
Ordine nunc repetam: neu longa ambage morer uos:
Ossa, cinisq; iacent, memori quos mente requiris:
Et quota pars illi rerum periere mearum.
Dira lues populis ira Iunonis iniquæ
Incidit exosæ dictas à pellice terras.
Dum uisum est mortale malum: tantæq; latebat
Causa nocens cladis: pugnatum est arte medendi.

Pestis descrip

Exitium superabat opem: quæ uicta iacebat.
Principio cœlum spissa caligine terras
Pressit: & ignauos incluſit nubibus æstus.
Umq; quater plenus expleuit cornibus orbem
Luna: quater plenum tenuata retexuit orbem:
Letiferis calidi spirarunt æstibus austri.
Constat & in fontes uitium uenisse, lacusq;:
Milliaq; incultos serpentum multa per agros
Errasse: atq; suis fluuios temeraſſe uenenis.
Strage canum primo, uolucrumq;, auiumq;, boumq;,
Inq; feris subita deprensa potentia morbi.
Concidere infelix ualidos miratur arator
Inter opus tauros: medioq; recumbere sulco.
Lanigeris gregibus balatus dantibus ægros
Ponte sua lanæq; cadunt, & corpora tabent.
Acer equus quondam, magnæq; in puluere famæ
Degenerat: palmæ ueterumq; oblitus honorum,
Ad præsepe gemit morbo moriturus inerti.
Non aper iraſci meminit: non fidere cursu
Cerua: nec armentis incurrere fortibus ursi.
Omnia languor habet: syluisq;, agrisq;, uijsq;
Corpora fœda iacent: uitiantur odoribus auræ.
Mira loquar: non illa canes, auidæq; uolucres,
Non cani tetigere lupi: dilapſa liquerunt:
Afflatuq; nocent: & agunt contagia late.
Peruenit ad miseros damno grauiore colonos
Pestis: & in magnæ dominatur mœnibus urbis.
Viscera torrentur primo: flammaq; latentis
Indicium rubor est, & ductus anhelitus igni.
Aspera lingua tumet: tepidisq; arentia uentis

Ora patent: auræq; graues captantur hiatu.
Non ſtratum, non ulla pati uela mina poſſunt:
Dura ſed in terra ponunt præcordia: nec ſit
Corpus humo gelidum: ſed humus de corpore feruet.
Nec moderator adeſt: inq; ipſos ſæua medentes
Erumpit clades: obſuntq; authoribus artes.
Quo propior quiſq; eſt: ſeruitq; fidelius ægro:
In partem lethi citius uenit: atq; ſalutis
Spes abijt: finemq; uident in funere morbi.
Indulgent animis: & nulla quid utile cura eſt:
(Vtile enim nihil eſt) paſſim, poſitoq; pudore
Fontibus, & fluuijs, puteiſq; capacibus hærent:
Nec ſitis eſt extincta prius, quàm uita, bibendo.
Inde graues multi nequeunt conſurgere: & ipſis
Immoriuntur aquis. aliquis tamen haurit & illas.
Tantaq; ſunt miſeris inuiſi tædia lecti:
Proſiliunt: aut, ſi prohibent conſiſtere uires,
Corpora deuoluunt in humum: fugiuntq; penates
Quiſq; ſuos: ſua cuiq; domus funeſta uidetur.
Et quia cauſa latet, locus eſt in crimine notus.
Semanimes errare uijs, dum ſtare ualebant,
Aſpiceres: flentes alios, terraq; iacentes,
Laſſaq; uerſantes ſupremo lumina motu.
Membraq; pendentis tendunt ad ſydera cœli
Hic, illic, ubi mors deprenderat, exhalantes.
Quid mihi tunc animi fuit? aut quid debuit eſſe?
Nil uitam odiſſem? & cuperem pars eſſe meorum?
Quo ſe cunq; acies oculorum flexerat: illic
Vulgus erat ſtratum: ueluti cum putria mitis
Poma cadunt ramis, agitataq; ilice glandes.

Templa uides contra gradibus sublimia longis.
Iuppiter illa tenet. quis non altaribus illis
Irrita thura dedit? quoties pro coniuge coniux,
Pro nato genitor, dum uerba precantia dicit:
Non exoratis animam finiuit in aris?
Inq; manu thuris pars inconsumpta reperta est?
Admoti quoties templis, dum uota sacerdos
Concipit: & fundit purum inter cornua uinum:
Haud expectato ceciderunt uulnere tauri?
Ipse ego sacra Ioui pro me, patriaq;, tribusq;
Cum facerem natis: mugitus uictima diros
Dedidit: & subito collapsa sine ictibus ullis
Exiguo tinxit subiectos sanguine cultros.
Fibra quoq; ægra notas ueri, monitusq; deorum
Perdiderat: tristes penetrant ad uiscera morbi.
Ante sacros uidi proiecta cadauera postes,
Ante ipsas, quo mors foret inuidiosior, aras.
Pars animam laqueo claudunt: mortisq; timorem
Morte fugant: ultroq; uocant uenientia fata.
Corpora mssa neci nullis de more feruntur
Funeribus: neq; enim capiebant funera portæ.
Aut inhumata premunt terras: aut dantur in altos
Indotata rogos. & iam reuerentia nulla est:
Deq; rogis pugnant: alienisq; ignibus ardent.
Qui lachryment, desunt: indefletæq; uagantur
Natorumq;, uirûmq; animæ, iuuenumq;, senumq;.
Nec locus in tumulos, nec sufficit arbor in ignes.
Attonitus tanto miserarum turbine rerum
Iuppiter o`, dixi, si te non falsa loquuntur
Ipse sub amplexus sopidos Aëginæ:

Nec te magne pater nostri pudet esse parentem:
Aut mihi redde meos: aut me quoq; conde sepulchro.
Ille notam fulgore dedit, tonitruq; secundo.
Accipio, sintq; ista precor felicia mentis
Signa tuæ, dixi, quæ das mihi pignoris omen.
Forte fuit iuxta patulis rarissima ramis
Sacra Ioui quercus de semine Dodonæo.
Hic nos frugiferas aspeximus agmine longo
Grande onus exiguo formicas ore gerentes:
Rugosoq; suum seruantes cortice callem.
Dum numerum miror: totidem pater optime dixi
Tu mihi da ciues: & inania mœnia supple.
Intremuit: ramusq; sonum sine flamine motis
Alta dedit quercus. pauido mihi membra timore
Horruerant: stabantq; comæ: tamen oscula terræ,
Roboribusq; dedi: nec me sperare fatebar:
Sperabam tamen: atq; animo mea uota fouebam.
Nox subit: & curis exercita corpora somnus
Occupat: ante oculos eadem mihi quercus adesse,
Et tam totidem, totidemq; animalia ramis
Ferre suis uisa est: pariterq; tremiscere motu:
Graniferumq; agmen subiectis spargere in aruis.
Crescere quod subito maius, maiusq; uidetur:
Ac se tollere humo: rectoq; assistere trunco:
Et maciem, numerumq; pedum, nigrumq; colorem
Ponere: & humanam membris inducere formam.
Somnus abit: damno uigilans mea uisa: queror q;
In superis opis esse nihil. at in ædibus ingens
Murmur erat: uocesq; hominum exaudire uidebar
Iam mihi desuetas. dum suspicor, has quoq; somni

Esse

Esse: uenit Telamon properus: foribusq; reclusis
Spe q;, fideq; pater, dixit, maiora uidebis.
Egredere. egredior: qualesq; in imagine somni
Visus eram uidisse uiros, ex ordine tales
Aspicio, noscoq; adeunt: regemq; salutant.
Vota Ioui soluo: populisq; recentibus urbem
Partior, & uacuos priscis cultoribus agros:
Myrmidonasq; uoco: nec origine nomina fraudo.
Corpora uidisti: mores, quos ante gerebant,
Nunc quoq; habent. parcu genus est, patiensq; laboru,
Quæsitiq; tenax, & quod quæsita reseruet.
Hi te ad bella pares annis, animisq; sequentur:
Cum primum, qui te feliciter attulit, eurus
(Eurus enim attulerat) fuerit mutatus in austros.
Talibus, atq; aljs longum sermonibus illi
Impleuere diem: lucis pars optima mensæ
Est data, nox somnis. iubar aureus extulerat Sol:
Fabat adhuc eurus: redituraq; uela tenebat.
Ad Cephalum Pallante sati, cui grandior ætas,
Ad regem Cephalus simul, & Pallante creati
Conueniunt. sed adhuc regem sopor altus habebat.
Excipit Aeacides illos in limine Phocus:
Nam Telamon, fraterq; uiros ad bella legebant:
Phocus in interius spatium, pulchrosq; recessus
Cecropidas duxit: cum quis simul ipse resedit.
Aspicit Aeoliden ignota ex arbore factum
Ferre manu iaculum: cuius fuit aurea cuspis.
Pauca prius medijs sermonibus ille locutus,
Sum nemorum studiosus, ait, cædisq; ferinæ:
Qua tamen è sylua teneas hastile recusum,

Iandudum dubito: certe, si fraxinus esset,
Fulua colore foret: si cornus, nodus inesset:
Vnde sit, ignoro: sed non formosius isto
Viderunt oculi telum iaculabile nostri.
Excipit aclæis è fratribus alter: & usum
Maiorem specie mirabere, dixit, in isto.
Consequitur quodcunq; petit: fortunaq; missum
Non regit: & reuolat nullo referente cruentum.
Tum uero iuuenis Nereïus omnia quærit:
Cur sit, & unde datum: quis tanti muneris author.
Quæ petit, ille refert, & cætera nota: pudore,
Quá tulerit mercede, silet: tactusq; dolore
Coniugis amissæ, lachrymis ita fatur obortis.
Hoc me nate dea (quis posset credere?) telum
Habere facit: faciet q; diu, si uiuere nobis
Fata diu dederint. hoc me cum coniuge cara
Perdidit: hoc utinam caruissem munere semper.
Procris erat, si forte magis peruenit ad aures
Orithyia tuas: raptæ soror Orithyiæ.
Si faciem, mores q; uelis conferre duarum:
Dignior ipsa rapi. pater hãc mihi iunxit Erechtheus:
Hanc mihi iunxit amor. felix dicebar: eram q;:
Non ita dis uisum est: & nunc quoq; forsitan essem.
Alter agebatur post sacra iugalia mensis:
Cum me cornigeris tendentem retia ceruis
Vertice de summo semper florentis Hymeti
Lutea mane uidet pulsis Aurora tenebris:
Inuitum q; rapit. liceat mihi uera referre
Pace deæ: q sit roseo spectabilis ore:
Quod teneat lucis, teneat confinia noctis:

cephalus ab auro
ra raptus

Nectareis q̃ alatur aquis: ego Procrin amabam:
Pectore Procris erat, Procris mihi semper in ore.
Sacra tori, cõitúsq; nouos, thalamosq; recentes,
Primaq; deserti referebam fœdera lecti.
Mota dea est: & siste tuas ingrate querelas:
Procrin habe, dixit: q̃ si mea prouida mens est:
Non habuisse uoles: méq; illi irata remisit.
Dum redeo: mecúmq; deæ memorata retracto:
Esse metus cœpit, ne iura iugalia coniux
Non bene seruasset. facies, ætasq; iubebant
Credere adulterium: prohibebant credere mores.
Sed tamen abfueram: sed & hæc erat, unde redibã,
Criminis exemplum: sed cuncta timemus amantes.
Quærere quod doleam, statuo: donisq; pudicam
Sollicitare fidem. fauet huic Aurora timori:
Immutatq; meam (uideor sensisse) figuram.
Palladias ineo non cognoscendus Athenas:
Ingredioq; domum. culpa domus ipsa carebat:
Astaq; signa dabat: domnoq; erat anxia rapto.
Vix aditus per mille dolos ad Erechthida factus.
Vt uidi: obstupui: meditataq; pene reliqui
Tentamenta fide: male me, quin uera faterer,
Continui: male quin, ut oportuit, oscula ferrem.
Tristis erat: sed nulla tamen formosior illa
Esse potest tristi: desyderioq; dolebat
Coniugis abrepti. tu collige, qualis in illa
Hoc decor fuerit: quam sic dolor ipse decebat.
Quid referam, quoties tentamina nostra pudici
Reppulerint mores? quoties ego dixerit uni
Seruor: ubicunq; est, uni mea gaudia seruo?

Cephalus simm
tans cõiuge
sollicitat.

Cui non iſta fide ſatis experientia ſano
Magna foret? non ſum contentus: & in mea pugno
Vulnera. dum cenſus dare me promitto: loquendo,
Muneraq; augendo, tandem dulcitare coëgi.
Exclamo, mala pectora detego: fictus adulter,
Verus eram coniux: me perfida teſte teneris.
Illa nihil: tacito tantum modo uicta pudore
Inſidioſa malo cum coniuge limina fugit;
Offenſáq; mei genus omne peroſa uirorum
Montibus errabat ſtudijs operata Dianæ.
Tum mihi deſerto uiolentior ignis ad oſſa
Peruenit: orabam ueniam: & peccaſſe fatebar:
Et potuiſſe datis ſimili ſuccumbere culpæ
Me quoq; muneribus: ſi munera tanta darentur.
Hæc mihi confeſſo læſum prius ulta pudorem
Redditur: & dulces concorditer exigit annos.
Dat mihi præterea, tanquam ſi parua dediſſet
Dona, canem munus: quem cum ſua traderet illi
Cynthia, currendo ſuperabit, dixerat, omnes.
Dat ſimul & iaculum: quod nos (ut cernis) habemus.
Muneris alterius quæ ſit fortuna, requiris:
Accipe mirandum: nouitate mouebere facti.
Carmina Naïades non intellecta priorum
Soluunt ingenijs: & præcipitata iacebat
Immemor ambagum uates obſcura ſuarum
Scilicet alma Themis: nec talia linquit inulta.
Protinus Aonijs immiſſa eſt bellua Thebis:
Cœſſit & exitio multis: pecoríq;, ſibíq;,
Vricolæ pauere feram. uicina iuuentus
Venimus: & latos indagine cinximus agros.

Illa leui uelox superabat retia saltu:
Summaq; transibat positarum lina plagarum.
Copula detrahitur canibus: quos illa sequentes
Effugit:& cœtum non segnior alite ludit.
Posco & ipse meum consensu Lælapa magno:
(Muneris hoc nomen)iandudum uincula pugnat
Exuere ipse sibi:colloq; morantia tendit.
Vix bene missus erat:nec iam poteramus,ubi esset,
Scire:pedum calidus uestigia puluis habebat:
Ipse oculis ereptus erat.non ocyor illo
Hasta,nec exutæ contorto uerbere glandes,
Nec Gortyniaco calamus leuis exit ab arcu.
Collis apex medij subiectis immunet aruis.
Tollor in hunc:capioq; noui spectacula cursus.
Quo modo deprendi,modo se subducere ab ipso
Vulnere uisa fera est:nec limite callida recto,
In spatiumq; fugit:sed decipit ora sequentis:
Et redit in gyrum:ne sit suus impetus hosti.
Immunet hic:sequiturq; parem.simulisq; tenenti
Non tenet:& uanos exercet in aera morsus.
Ad iaculi uertebar opem:quod dextera librat.
Dum mea:dum digitos amentis addere tento:
Lumina deflexi:reuocataq; rursus eodem
Rettuleram:medio(mirum)duo marmora campo
Aspicio:fugere hoc,illud latrare putares.
Scilicet inuictos ambos certamine cursus
Esse deus uoluit:siquis deus affuit illis.
Hactenus:& tacuit.iaculo quod crimen in ipso est?
Phocus ait.iaculi sic crimina reddidit ille.
Gaudia principium nostri sunt Phocæ doloris.

Illa prius referam. iuuat o memuniſſe beati
Temporis Aeacide: quo primos rite per annos
Coniuge eram felix: felix erat illa marito.
Mutua cura duos, & amor ſocialis habebat:
Nec Iouis illa meo thalamos præferret amori:
Nec me quæ caperet, non ſi Venus ipſa ueniret,
Vlla erat: æquales urebant pectora flammæ.
Sole ferè radijs feriente cacumina primis
Venatum in ſyluas iuueniliter ire ſolebam:
Nec mecum famuli, nec equi, nec naribus acres
Ire canes, nec lina ſequi nodoſa ſolebant.
Tutus eram iaculo. ſed cum ſatiata ferinæ
Dextera cædis erat: repetebam frigus, & umbras,
Et, quæ de gelidis exibat uallibus, auram.
Aura petebatur medio mihi lenis in æſtu:
Aura expectabam: requies erat illa labori.
Aura (recordor enim) uenias cantare ſolebam:
Me'q; iuues: intres'q; ſinus gratiſſima noſtros:
Vt'q; facis, releuare uelis, quibus urimur, æſtus.
Forſitan addiderim (ſic me mea fata trahebant)
Blanditias plures: & tu mihi magna uoluptas,
Dicere ſum ſolitus: tu me reficis'q;, foues'q;:
Tu facis, ut ſyluas, ut amem loca ſola: meo'q;
Spiritus iſte tuus ſemper capiatur ab ore.
Vocibus ambiguis deceptam præbuit aurem
Nescio quis: nomen'q; auræ tam ſæpe uocatum
Eſſe putat nymphæ: nympham mihi credit amari.
Criminis extemplo ficti temerarius index
Procrin adit: linguá'q; refert audita ſuſurra.
Credula res amor eſt. ſubito collapſa dolore,

Vt mihi narratur, cecidit: longoq; refecta
Tempore, se miseram, se fati dixit iniqui:
Deq; fide questa est: & crimine concita uano,
Quod nihil est, metuit: metuit sine corpore nomen:
Et dolet infelix ueluti de pellice uera.
Sæpe tamen dubitat: sperat q; miserrima falli:
Indicio q; fidem negat: & nisi uiderit ipsa,
Damnatura sui non est delicta mariti.
Postera depulerant Auroræ lumina noctem:
Egredior: syluas q; peto: uictor q; per herbas
Aura ueni, dixi: nostro q; medere labori.
Et subito gemitus inter mea uerba uidebar
Nescio quos audisse. ueni tamen optima dicens,
Fronde leuem rursus strepitum faciente caduca,
Sum ratus esse feram. telum q; uolatile misi.
Procris erat: medio q; tenens in pectore uulnus,
Heu mihi conclamat. uox est ubi cognita fidæ
Coniugis: ad uocem præceps, amens q; cucurri.
Semianimem, & sparsas fœdantem sanguine uestes,
Et sua (me miserum) de uulnere dona trahentem,
Inuenio: corpus q; meo mihi carius ulnis
Mollibus attollo: scissa q; à pectore ueste,
Vulnera sæua ligo: manor q; inhibere cruorem:
Neu me morte sua sceleratum deserat, oro.
Viribus illa carens, & iam moribunda coegit
Hæc se pauca loqui. per nostri fœdera lecti,
Per q; deos supplex oro, superos q;, meos q;,
Per si quid merui de te bene, per q; manentem
Nunc quoq;, cum pereo, causam mihi mortis, amore,
Ne thalamis auram pateare inmubere nostris.

Dixit: & errorem tum deniq; nominis esse
Et sensi, & docui: sed quid docuisse iuuabat?
Labitur: & paruæ fugunt cum sanguine uires;
Dum q; aliquid spectare potest, me spectat: & in me
Infelicem animam, nostro q; exhalat in ore.
Sed uultu meliore mori secura uidetur.
Flentibus hæc lachrymans heros memorabat: et ecce
Aeacus ingreditur duplici cum prole, neuo q;
Milite: quem Cephalus cum fortibus accipit armis.

PVBLII OVIDII NASONIS METAMOR. LIB. VIII.

Iam nitidum retegente diem, noctis q;
fugante
Tempora lucifero, cadit Eurus: & hu
mida surgunt
Nubila: dant placidi cursum redeuntibus austri
Aeacidis, Cephalo q;: quibus feliciter acti
Ante expectatum portus tenuere petitos.
Interea Minos Lelegeia littora uastat.
Prætentat q; sui uires mauortis in urbe
Alcathoe: quam Nisus habet: cui splendidus ostro
Inter honoratos medio de uertice canos
Criniis inhærebat magni fiducia regni.
Sexta resurgebant orientis cornua lunæ:
Et pendebat adhuc belli fortuna: diu q;
Inter utrunq; uolat dubijs uictoria pennis.
Regia turris erat uocalibus addita muris:
In quibus auratam proles Latonia fertur

Deposuisse lyram: saxo sonus eius inhæsit.
Sæpe illuc solita est ascendere filia Nisi:
Et petere exiguo resonantia saxa lapillo:
Tunc cum pax esset. bello quoq; sæpe solebat
Spectare ex illa rigidi certamina martis.
Iam'q; mora belli procerum quoq; nomina norat:
Armaq;, equosq;, habitusq;, cydoneasq; pharetras.
Nouerat ante alios faciem ducis Europæi
Plus etiam, quàm nosse sat est. hac iudice Minos,
Seu caput abdiderat cristata casside pennis:
In galea formosus erat: seu sumpserat ære
Fulgentem clypeum: clypeum sumpsisse decebat:
Torserat adductis hastilia lenta lacertis:
Laudabat uirgo iunctam cum uiribus artem.
Impositio calamo patulos sinuauerat arcus:
Sic Phœbum sumptis iurabat stare sagittis.
Cum uero faciem dempto nudauerat ære:
Purpureusq; albi stratis insignia pictis
Terga premebat equi: spumantiaq; ora regebat:
Vix sua, uix sanæ uirgo Niseia compos
Mentis erat. felix iaculum, quod tangeret ille,
Quæq; manu premeret, felicia frena uocabat.
Impetus est illi (liceat modo) ferre per agmen
Virgineos hostile gradus: est impetus illi
Turribus è summis in gnosia mittere corpus
Castra: uel æratas hosti recludere portas:
Vel siquid Minos aliud uelit: utq; sedebat
Candida dictæi spectans tentoria regis,
Læter, ait, doleam'ne geri lachrymabile bellum,
In dubio est: doleo, quòd Minos hostis amanti est.

Scyllæ amor

Sed nisi bella forent, nunquam mihi cognitus esset.
Me tamen accepta poterat deponere bellum.
Obside: me comitem, me pacis pignus haberet.
Si quæ te peperit, talis pulcherrime regum,
Qualis es ipse, fuit: merito deus arsit in illa.
O ego ter felix: si pennis lapsa per auras,
Nosiaci possem castris insistere regis.
Fassaq; me, flammasq; meas, qua dote, rogarem,
Vellet emi: tantum patrias ne poscæret aræs.
Nam pereant potius sperata nubilia: quàm sim
Proditione potens. quamuis sæpe utile uinci
Victoris placidi fecit clementia multis;
Iusta gerit certe pro nato bella perempto:
Et causaq; ualet, causamq; tuentibus armis.
Vt puto, uincemur: qui si manet exitus urbem:
Cur suus hæc illi referet mea mœnia mauors?
Et non noster amor? melius sine cæde, moraq;,
Impensaq; sui poterit superare cruoris.
Nam metuo certe, ne quis tua pectora Minos
Vulneret imprudens: quis enim tam durus, ut in te
Dirigere immunem non inscius audeat hastam?
Cæpta placent: & stat sententia tradere mecum
Dotalem patriam: finemq; imponere bello:
Verum uelle parum est. aditus custodia seruat:
Claustraq; portarum genitor tenet. hunc ego solum
Infelix timeo: solus mea uota moratur.
Di facerent, sine patre forem. sibi quisq; profecto
Est deus: ignauis precibus fortuna repugnat.
Altera iandudum succensa cupidine tanto
Perdere gauderet, quodcunq; obstaret amori.

Et cur ulla foret me fortior ire per ignes,
Et gladios ausim. neq; ad hoc tamen ignibus ullis,
Aut gladijs opus est: opus est mihi crine paterno.
Ille mihi est auro pretiosior: illa beatam
Purpura me, uotiq; mei factura potentem.
Talia dicenti curarum maxima nutrix
Nox interuenit: tenebrisq; audacia creuit.
Prima quies aderat: qua curis fessa diurnis
Pectora somnus hĕt: thalamos taciturna paternos
Intrat: & (heu facinus) fatali nata parentem
Crine suum spoliat: prædaq; potita nefanda,
Fert secum spolium sceleris: progressaq; porta
Per medios hostes (meriti fiducia tanta est)
Peruenit ad regem. quem sic affata pauentem est.
Suasit amor facinus: proles ego regia Nisi
Scylla tibi trado patriam q;, meosq; penates.
Præmia nulla peto, nisi te: cape pignus amoris
Purpureum crinem: nec me nunc tradere crinem,
Sed patrium tibi crede caput: sceleratag; dextra
Munera porrexit. Minos porrecta refugit:
Turbatusq; noui respondit imagine facti.
Di te summoueant ô nostri infamia sæcli
Orbe suo: tellusq; tibi, pontusq; negetur.
Certe ego non patiar Iouis incunabula Creten,
Qui meus est orbis, tantum contingere monstrum.
Dixit: &, ut leges captis iustissimus author
Hostibus imposuit: classis retinacula solui
Iussit; & æratas impleri remige puppes.
Scylla, freto postquam deductas nare carinas,
Nec præstare ducem sceleris sibi præmia uidit:

Consumptis precibus uiolentam transit in iram:
Intendensq; manus, passis furibunda capillis,
Quò fugis, exclamat, meritorum authore relicta
O patriæ prælate meæ, prælate parenti?
Quò fugis immitis? cuius uictoria nostrum
Et scelus & meritum est. nec te data munera, nec te
Noster amor mouit: nec quòd spes omnis in unum
Te mea congesta est. nam quò deserta reuertar?
In patriam? superata iacet. sed finge manere:
Proditione mea clausa est mihi patris ab ora?
Quem tibi donaui. ciues odere merentem:
Finitimi exemplum metuunt. obstruximus orbem
Terrarum nobis: ut Crete sola pateret.
Hanc quoq; si prohibes: & nos ingrate relinquis:
Non genitrix Europa tibi est, sed inhospita Syrtis,
Armeniæ tigres, austróq; agitata charybdis.
Nec Ioue tu natus: nec mater imagine tauri
Lusa tua est: generis falsa est ea fabula: uerum
Et ferus, & captus nullius amore iuuencæ,
Qui te progenuit, taurus fuit. exige pœnas
Ne ipse pater: gaudete malis modo prodita nostris
Mœnia: nam fateor, merui: & sum digna perire.
Sed tamen ex illis aliquis, quos impia læsi:
Me perimat: cur qui uicisti crimine nostro,
Insequeris crimen? scelus hoc patriæq;, patriq;,
Officium tibi sit. te uero coniuge digna est:
Quæ toruum ligno decepit adultera taurum:
Discordemq; utero fœtum tulit. ecquid ad aures
Peruenunt mea dicta tuas? an inania uenti
Verba ferunt? idemq; tuas ingrate carinas?

I am iam Pasiphaën non est mirabile taurum
P ræposuisse tibi: tu plus feritatis habebas.
M e miseram, properare iubet: diuulsaq; remis
V nda sonat: mecum'q; simul mea terra recedit.
N il agis o' frustra meritorum oblite meorum:
I nsequar inuitum: puppim'q; amplexa recurua
P er freta longa trahar. uix dixerat: insilit undis:
C onsequitur'q; rates faciente cupidine uires.
G nosiacæ'q; hæret comes inuidiosa carinæ.
Quam pater ut uidit (nam iam pendebat in auras:
E t modo factus erat fuluis Halyætus in alis)
I bat, ut hærentem rostro laceraret adunco.
I lla metu puppim dimisit: & aura cadentem
S ustinuisse leuis, ne tangeret æquora, uisa est:
P luma fuit: plumis in auem mutata uocatur
C iris: & à tonso est hoc nomen adepta capillo.
V ota Ioui Minos taurorum sanguine centum
S oluit: ut egressus ratibus cretcida terram
C ontigit: & spolijs decorata est regia fixis.
C reuerat opprobrium generis: fœdum'q; patebat
M atris adulterium monstri nouitate biformis.
D estinat hunc Minos thalami remouere pudorem:
M ultiplici'q; domo, cæcis'q; includere tectis.
D ædalus ingenio fabræ celeberrimus artis
P onit opus: turbat'q; notas: & limina flexu
D ucat in errorem uariarum ambage uiarum.
N on secus ac liquidis Phrygius Mæander in undis
L udit: & ambiguo lapsu refluit'q;, fluit'q;:
O ccurrens'q; sibi uenturas aspicit undas:
E t nunc ad fontes, nunc ad mare uersus apertum

Incertas exercet aquas: ita Dædalus implet
Innumeras errore uias: uixq; ipse reuerti
Ad limen potuit. tanta est fallacia tecti.
Quo postquam geminam tauri, iuuenisq; figuram
Clausit: & Actæo bis pastum sanguine monstrum
Tertia sors annis domuit repetita nouenis:
Vtq; ope uirginea nullis iterata priorum
Ianua difficilis filo est inuenta relicto:
Protinus Aegides rapta Minoide Diam
Vela dedit: comitemq; suam crudelis in illo
Littore destituit. desertæ, & multa querenti,
Amplexus, & opem Liber tulit: utq; perenni
Sydere clara foret, sumptam de fronte coronam
Immisit cœlo. tenues uolat illa per auras:
Dumq; uolat, gemmæ nitidos uertuntur in ignes:
Consistuntq; loco, specie remanente coronæ,
Qui medius, nixiq; genu est, anguemq; tenentis.
Dædalus interea Creten, longumq; perosus
Exilium, tactusq; loci natalis amore,
Clausus erat pelago. terras licet, inquit, & undas
Obstruat: at cœlum certe patet: ibimus illac:
Omnia possideat: non possidet aëra Minos.
Dixit: & ignotas animum dimittit in artes:
Naturamq; nouat. nam ponit in ordine pennas
A minima cœptas, longam breuiore sequente,
Vt cliuo creuisse putes. sic rustica quondam
Fistula disparibus paulatim surgit auenis.
Tum lino medias, & ceris alligat imas,
Atq; ita compositas paruo curuamine flectit:
Vt ueras imitetur aues. puer Icarus una

Stabat: & ignarus sua se tractare pericla
Ore renidenti modo quas uaga mouerat aura,
Captabat plumas: flauam modo pollice ceram
Mollibat: lusúq; suo mirabile patris
Impediebat opus. postquam manus ultima cœpto
Imposita est: geminas opifex librauit in alas
Ipse suum corpus: motáq; pependit in aura.
Instruit & natum: medioq; ut limite curras,
Icare, ait, moneo: ne, si demissior ibis,
Vnda grauet pennas: si celsior, ignis adurat.
Inter utrunq; uola. nec te spectare Booten,
Aut Helicen iubeo, strictumq; Orionis ensem:
Me duce carpe uiam. pariter præcepta uolandi
Tradit: & ignotas humeris accommodat alas.
Inter opus, monitusq; genæ maduere seniles:
Et patriæ tremuere manus. dedit oscula nato
Non iterum repetenda suo: pennisq; leuatus
Ante uolat: comitíq; timet, uelut ales, ab alto
Quæ teneram prolem produxit in aëra nido.
Hortaturq; sequi: damnosasq; erudit artes:
Et mouet ipse suas: & nati respicit alas.
Hos aliquis tremula dum captat arundine pisces,
Aut pastor baculo, stuaue innixus arator,
Vidit: & obstupuit: quiq; æthera carpere possent,
Credidit esse deos. & iam Iunonia læua
Parte Samos fuerat, Delosq;, Parosq; relictæ.
Dextra Lebynthos erat, fœcundaq; melle Calymna:
Cum puer audaci cœpit gaudere uolatu:
Deseruitq; ducem: cœliq; cupidine tactus,
Altius egit iter. rapidi uicinia solis

Mollit odoratas pennarum uincula ceras.
Tabuerant ceræ: nudos quatit ille lacertos:
Remigioq; carens non ullas percipit auras:
Oraq; cærulea patrium clamantia nomen
Excipiuntur aqua: quæ nomen traxit ab illo.
At pater infelix, nec iam pater, Icare, dixit,
Icare, dixit, ubi es? qua te regione requiram?
Icare dicebat: pennas aspexit in undis:
Deuouitq; suas artes: corpusq; sepulchro
Condidit: & tellus à nomine dicta sepulti est.
Hunc miseri tumulo ponentem corpora nati:
Garrula ramosa prospexit ab ilice Perdix:
Et plausit pennis: testataq; gaudia cantu est
Nuda tunc uolucris, nec uisa prioribus annis,
Factaq; nuper auis, longum tibi Dædale crimen.
Nanq; huic tradiderat fatorum ignara docendum
Progeniem germana suam, natalibus actis
Bis puerum senis, animi ad præcepta capacis.
Ille etiam medio spinas in pisce notatas
Traxit in exemplum: ferroq; incidit acuto
Perpetuos dentes: & serræ repperit usum
Primus: & ex uno duo ferrea brachia nodo
Iunxit: ut æquali spatio distantibus illis
Altera pars staret: pars altera duceret orbem.
Dædalus inuidit: sacraq; ex arce Mineruæ
Præcipitem misit, lapsum mentitus. at illum,
Quæ fauet ingenijs, excepit Pallas: auemq;
Reddidit: & medio uelauit in aëre pennis.
Sed uigor ingenij quondam uelocis, in alas,
Inq; pedes abijt: nomen, quod & ante, remansit.

Non

Non tamen hæc alte uolucris ſua corpora tollit:
Nec facit in ramis, altoq; cacumine nidos:
Propter humum uolitat: ponitq; in ſepibus oua:
Antiquiq; memor metuit ſublima caſus.
Iamq; fatigatum tellus ætnæa tenebat
Dædalon: & ſumptis pro ſupplice Cocalus armis
Mitis habebatur: iam lamentabile Athenæ
Pendere deſierant theſea laude tributum.
Templa coronantur: bellatricemq; Mineruam
Cum Ioue, diſq; uocant alijs: quos ſanguine uoto,
Muneribusq; datis, & acerris thuris honorant.
Sparſerat argolicas nomen uaga fama per urbes
Theſeos: & populi, quos diues Achaïa cepit,
Huius opem magnis implorauere periclis.
Huius opem Calydon, quamuis Meleagron haberet,
Sollicita ſupplex petijt precæ. cauſa petendi
Sus erat infeſtæ famulus, uindexq; Dianæ.
Oenea nanq; ferunt plenis ſuccæſſibus anni
Primitias frugum Cereri, ſua uina Lyæo,
Palladios flauæ latices libaſſe Mineruæ.
Cæptus ab agricolis ſuperos peruenit ad omnes
Ambitioſus honor: ſolas ſine thure relictas
Præteritas ceſſaſſe ferunt Latoidos aras.
Tangit & ira deos. at non impune feremus,
Quæq; inhonoratæ, non & dicemur inultæ,
Inquit: & Oeneios ultorem ſpreta per agros
Miſit aprum. quanto maiores herbida tauros
Non habet Epirus: ſed habent Sicula arua minores.
Sanguine, & igne micant oculi: riget horrida ceruix:

S tanq́; uelut uallum, uelut alta hastilia setæ.
F eruida cum rauco latos stridore per armos
S puma fluit: dentes æquantur dentibus indis:
F ulmen ab ore uenit: frondes afflatibus ardent.
I s modo crescentes segetes proculcat in herba:
N unc matura metit fleturi uota coloni:
E t cererem in spicis intercipit: area frustra,
E t frustra expectant promissas horrea messes.
S ternuntur grauidi longo cum palmite fœtus,
B accaq; cum ramis semper frondentis oliuæ.
S æuit & in pecudes: non has pastoŕ ue, caniś ue,
N on armenta truces possunt defendere tauri.
D iffugiunt populi: nec se nisi mœnibus urbis
E sse putant tutos: donec Meleagros, & una
L ecta manus iuuenum caluere cupidine laudis.
T yndaridæ gemini præstantes: cæstibus alter,
A lter equo, primæq́; ratis molitor Iason,
E t cum Pirithoo felix concordia Theseus,
E t duo Thestiadæ, & proles Aphareïa Lynceus,
E t uelox Idas, & iam non fœmina Cæneus,
L eucippusq́; ferox, iaculoq́; insignis Acastus,
H ippothousq́;, Dryasq́;, & cretus Amyntore Phœnix,
A ctoridæq́; pares, & missus ab Elide Phyleus.
N ec Telamon aberat, magniq́; creator Achillis,
C umq́; Pheretiade, & Hyantæo Iolao
I mpiger Eurytion, cursuq́; inuictus Echion,
N eritiusq́; Lelex, Panopeus, Hyleusq́;, feroxq́;
H ippasus, & primis etiam nunc Nestor in annis,
E t quos Hippocoon antiquis misit Amyclis,
P enelopesq́; socer, cum Parrhasio Ancæo,

A mpycidesq; sagax, & adhuc à coniuge tutus
O eclides, nemorisq; decus Tegeæa Lycæi.
R asilis huic summam mordebat fibula uestem:
C rinis erat simplex nodum collectus in unum:
E x humero pendens resonabat eburnea læuo
T elorum custos: arcum quoq; læua tenebat.
T alis erat cultu facies, quam dicere uere
V irgineam in puero, puerilem uirgine posses.
H anc pariter uidit, pariter Calydonius heros
O ptauit renuente deo: flammasq; latentes
H ausit: & ò felix siquem dignabitur, inquit,
I sta uirum: nec plura sinit tempusq;, pudorq;
D icere: maius opus magni certaminis urget.
S ylua frequens trabibus, quam nulla ceciderat ætas
I ncipit à plano: deuexaq; prospicit arua.
Quò postquam uenere uiri: pars retia tendunt:
V incula pars adimunt canibus: pars pressa sequũtur
S igna pedum: cupiuntq; suum reperire periclum.
C oncaua uallis erat: quo se demittere riui
A ssuerant pluuialis aquæ: tenet ima lacunæ
L enta salix, uluæq; leues, iunciq; palustres,
V iminaq;, & longæ parua sub arundine cannæ.
H inc aper excitus medios uiolentus in hostes
F ertur, ut excussis elisus nubibus ignis.
S ternitur incursu nemus: & propulsa fragorem
S ylua dat: exclamant iuuenes: protentaq; forti
T ela tenent dextra lato uibrantia ferro.
I lle ruit: spargitq; canes, ut quisq; furenti
O bstat: & obliquo latrantes dissipat ictu.

Atalanta.

Cuspis Echionio primum contorta lacerto
Vana fuit: truncoq; dedit leue uulnus acerno.
Proxima si nimijs mittentis uiribus usa
Non foret, in tergo uisa est hæsura petito:
Longius ijt: author teli Pagaseus Iason.
Phœbe, ait. Ampycides, si te coluiq;, coloq;,
Da mihi, quod petitur, certo contingere telo.
Qua potuit, precibus deus annuit: ictus ab illo est,
Sed sine uulnere aper: ferrumq; Diana uolanti
Abstulerat iaculo: lignum sine acumine uenit.
Ira feri mota est: nec fulmine lenius arsit:
Micat ex oculis: spirat quoq; pectore flammas.
Vtq; uolat moles adducto concita neruo:
Cum petit aut muros, aut plenas milite turres:
In iuuenes certo sic impete uulnificus sus
Fertur: & Eupalamon, Pelagonaq; dextra tuentes
Cornua prosternit. socij rapuere iacentes.
At non letiferos effugit Enæsimus ictus
Hippocoonte satus. trepidantem & terga parantem
Vertere, succiso liquerunt poplite nerui.
Forsitan & Pylius citra troiana perisset
Tempora: sed sumpto posita conamine ab hasta
Arboris insiluit, quæ stabat proxima, ramis:
Despexitq; loco tutus, quem fugerat hostem.
Dentibus ille ferox in querno stipite tritis
Imminet exitio: fidensq; recentibus armis
Orithyiæ magni, rostro femur hausit adunco.
At gemini, non dum cælestia sydera, fratres,
Ambo conspicui, niue candidioribus ambo
Vectabantur equis: ambo uibrata per auras

Hastarum tremulo quatiebant spicula motu.
Vulnera fecissent: nisi se tiger inter opacas
Nec iaculis isset, nec equo, loca peruia syluas.
Persequitur Telamon: studioq; incautus eundi
Pronus ab arborea cecidit radice retentus.
Dum leuat hunc Peleus: celerem Tegeæa sagittam
Impositi neruo: sinuatoq; expulit arcu.
Fixa sub aure feri summum distrinxit arundo
Corpus: & exiguo rubefecit sanguine setas.
Nec tamen illa sui successu lætior ictus,
Quàm Meleager erat. primus uidisse putatur:
Et primus socijs uisum ostendisse cruorem:
Et meritum dixisse feres uirtutis honorem.
Erubuere uiri: seq; exhortantur: & addunt
Cum clamore animos: iaciuntq; sine ordine tela.
Turba nocet iactis: & quos petit, impedit ictus.
Hæc furens contra sua fata bipennifer Arcas
Disite fœmineis quid tela uirilia præstent
Iuuenes, operiq; meo concedite dixit:
Ipsa suis licet hunc Latonia protegat armis:
Inuita tamen hunc perimet mea dextra Diana.
Talia magniloquo tumidus memorauerat ore:
Accipitemq; manu tollens utraq; securim,
Institerat digitis primos suspensus in artus.
Occupat audentem: quaq; est uia proxima letho,
Summa ferus gemnos direxit ad inguina dentes.
Concidit Ancæus: glomerataq; sanguine multo
Viscera lapsa fluunt: madefactaq; terra cruore est.
Ibat in aduersum proles Ixionis hostem
Pirithous, ualida quatiens uenabula dextra.

Cui procul Aegides, o me mihi carior, inquit,
Pars animæ consiste meæ: licet eminus esse
Fortibus: Anchæo nocuit temeraria uirtus.
Dixit: & ærata torsit graue cuspide cornu:
Cui bene librato, uotisq; potente futuro,
Obstitit æsculea frondosus ab arbore ramus.
Misit & Aesonides iaculum: quod casus ab illo
Vertit: & in mentum figit latrantis: & inter
Ilia coniectum, tellure per ilia fixum est.
At manus Oenidæ uariat: missisq; duabus,
Hasta prior terra, medio stetit altera tergo.
Nec mora, dum sæuit: dum corpora uersat in orbem:
Sidentemq; nouo spumam cum sanguine fundit:
Vulneris author adest: hostemq; irritat ad iram:
Splendidaq; aduersos uenabula condit in armos:
Gaudia testantur socij clamore secundo:
Victricemq; petunt dextræ coniungere dextram:
Immanemq; feram multa tellure iacentem
Mirantes spectant: neq; adhuc contingere tutum
Esse putant: sed tela tamen sua quisq; cruentat.
Ipse pede impositio, caput exitiabile pressit:
Atq; ita, sume mei spolium Nonacria iuris,
Dixit: & in partem ueniat mea gloria tecum.
Protinus exuuias rigidis horrentia setis
Terga dat: & magnis insignia dentibus ora.
Illi lætitiæ est cum munere muneris author.
Inuidere alij: totoq; erat agmine murmur.
Et quibus ingenti tendentes brachia uoce
Pone age, nec titulos intercipe fœmina nostros,
Thestiadæ clamant: nec te fiducia formæ

Decipiat: ne sit longe tibi captus amore
Author: & huic adimunt munus, ius muneris illi.
Non tulit, & tumida frendens mauortius ira,
Disite raptores alieni, dixit, honoris
Facta mnis quantum distent: hausit'q; nefando
Pectora Plexippi nulla tale timentia ferro.
Toxea, quid faciat, dubium, pariter'q; uolentem
Vlasci fratrem, fraternaq; fata timentem,
Haud patitur dubitare diu: calidum'q; prioris
Cæde recalfecit consorti sanguine telum.
Dona deûm templis nato uictore ferebat,
Cum uidet extinctos fratres Althæa referri.
Quæ plangore dato, mœstis clamoribus urbem
Implet: & auratis mutauit uestibus atras.
At simul est author necis editus: excidit omnis
Luctus: & à lachrymis in pœnæ uersus amorẽ est.
Stipes erat: quem cum partus enixa iacaret
Bestias: in flammam triplices posuere sorores:
Staminaq; impresso fatalia pollice nentes
Tempora dixerunt eadem, ligno'q;, tibi'q;,
O modo nate damus. quo postquam carmine dicto
Excessere deæ: flagrantem mater ab igne
Eripuit ramum: sparsit'q; liquentibus undis.
Ille diu fuerat penetralibus abditus imis:
Seruatus'q; tuos iuuenis seruauerat annos.
Protulit hunc genitrix: tedas'q;, & fragmina poni
Imperat, & positis inimicos admouet ignes.
Tum conata quater flammis imponere ramum,
Cœpta quater tenuit: pugnat mater'q;, soror'q;:
Et diuersa trahunt unum duo nomina pectus.

Sæpe metu ſceleris pallebant ora futuri:
Sæpe ſuum feruens oculis dabat ira ruborem.
Et modo neſcio quid ſimilis crudele minanti
Vultus erat: modo quem miſereri credere poſſes.
Cuḿq; ferus lachrymas animi ſicauerat ardor:
Inueniebantur lachrymæ tamen: ut́q; carina,
Quam uentus, uentóq; rapit contrarius æſtus,
Vim geminam ſentit: paret́q; incerta duobus:
Theſtias haud aliter dubijs affectibus errat:
Ińq; uices ponit, poſita ḿq; reſuſcitat iram.
Incipit eſſe ſed tamen melior germana parente:
Et conſanguineas ut ſanguine leniat umbras,
Impietate pia eſt: nam poſtquam peſtifer ignis
Conualuit: rogus iſte cremet mea uiſcera, dixit:
Vt́q; manu dira lignum fatale tenebat:
Ante ſepulchrales infelix aſtitit aras:
Pœnaruḿq; deæ triplices furialibus, inquit,
Eumenides ſacris uultus aduertite neſtros.
Vlciſcor: facióq; nefas: mors morte pianda eſt:
In ſcelus addendum ſcelus eſt, in funera funus:
Per coaceruatos pereat domus impia luctus.
An felix Oeneus nato uictore fruetur?
Theſtius orbus erit? melius lugebitis ambo.
Vos modo fraterni manes, animǽq; recentes
Officium ſentite meum: magnóq; paratas
Capite inferias uteri mala pignora noſtri.
Hei mihi quò rapior? fratres ignoſcite matri:
Deficiunt ad cœpta manus: meruiſſe fatemur
Illum cur pereat: mortis mihi diſplicet author.
Ergo impune feret: uiuuśq; & uictor, & ipſo

S uccessu tumidus, regnum Calydonis habebit?
V os cinis exiguus, gelidæq; iacebitis umbræ?
H aud equidem patiar: pereat scleratus: & ille
S pemq; patris, regnumq; trahat, patriæq; ruinam:
M ens ubi materna est? ubi sunt pia uota parentum?
E t quos sustinui bis mensum quinq; labores?
O utinam primis arsisses ignibus infans:
I dq; ego passa forem. uixisti munere nostro:
N unc merito moriere tuo: cape præmia facti:
B isq; datam, primum partu, mox stipite rapto,
R edde animam: uel me fraternis adde sepulchris.
E t cupio: & nequeo: qd agam? modo uulnera fratrũ
A nte oculos mihi sunt, & tantæ cædis imago:
N unc animum pietas, maternaq; nomina frangunt.
M e miseram, male uincetis, sed uincite fratres:
D ummodo quæ dedero uobis solatia, uosq;
I psa sequar: dixit: dextraq; auersa trementi
F unereum torrem medios conicit in ignes.
A ut dedit, aut uisus gemitus est ille dedisse
S tipes: & inuitis correptus ab ignibus arsit.
I nscius, atq; absens flamma Meleagrus ab illa
V ritur: & cæcis torreri uiscera sentit
I gnibus: ac magnos superat uirtute dolores.
Quod tamen ignauo cadat, & sine sanguine letho,
M œret: & Ancæi felicia uulnera dicit:
G randæuumq; patrem, fratresq;, piasq; sorores
C um gemitu, sociamq; tori uocat ore supremo,
F orsitan & matrem. crescunt ignisq;, dolorq;:
L anguescuntq; iterum, simul est extinctus uterq:
I nq; leues abijt paulatim spiritus auras,

Mors Mele

Paulatim cana prunam uelante fauilla.
Alta iacet Calydon: lugent iuuenesq;, senesq;:
Vlgusq;, proceresq; gemunt: scissæq; capillos
Pangunt ora simul matres Calydonides: Oeneus
Pluere canitiem genitor, uultusq; seniles
Fœdat humi fusus: spatiosumq; increpat æuum.
Nam de matre, manus diri sibi conscia facti
Exegit pœnas, acto per uiscera ferro.
Non mihi si centum deus ora sonantia linguis,
Ingeniumq; capax, totumq; helicona dedisset:
Tristia persequerer miserarum uota sororum.
Immemores decoris, liuentia pectora tundunt:
Dumq; manet corpus, corpus refouentq;, fouentq;:
Oscula dant ipsi, posito dant oscula lecto.
Post cinerem, cineres haustos ad pectora pressant:
Affusæq; iacent tumulo: signataq; saxo
Nomina complexæ lachrymas in nomina fundunt.
Quas post, Oeneæ tandem Latonia clade
Exsatiata domus, præter Gorgenq;, nurumq;
Nobilis Alcmenæ, natis in corpora pennis
Alleuat: & longas per brachia porrigit alas:
Corneaq; ora facit: uersasq; per aera mittit.
Interea Theseus sociati parte laboris
Functus, erechtheias Tritonidos ibat ad arces.
Clausit iter, fecitq; moras Achelous eunti
Imbre tumens: succede meis, ait, inclyta tectis
Hospes: ecropide: nec te committe rapacibus undis.
Ferre trabes solidas, obliquaq; uoluere magno
Murmure saxa solent: uidi contermina ripæ
Cum gregibus stabula alta trahi: nec fortibus illic

P rosuit armentis, nec equis uelocibus esse.
M ulta quoq; hic torrens niuibus de monte solutus
C orpora turbineo iuuenilia uortice mersit.
T utior est requies, solito dum flumina currant
L imite: dum tenues captet suus alueus undas.
A nnuit Aegides: utorq; Acheloe domoq;,
C onsilioq; tuo, respondit: & usus utroq; est.
P umice multicauo, nec leuibus atria tophis
S tructa subit: molli tellus erat humida muſco.
S umma lacunabant alterno murice conchæ.
I amq; duas lucis partes Hyperione menso,
D iscubuere toris Theseus, comitesq; laborum
H ac Ixionides, illa Trœzenius heros
P arte Lelex, rariis iam sparsus tempora canis,
Quosq; alios parili fuerat dignatus honore
A mnis Acarnanum lætissimus hospite tanto.
P rotinus appositas nudæ uestigia nymphæ
I nstruxere epulis mensas: dapibusq; remotis
I n gemma posuere merum. tum maximus heros
A equora prospiciens oculis subiecta, quis, inquit,
I lle locus? digitoq; ostendit: & insula nomen
Quod gerit illa, doce: quanquam non una uidetur.
A mnis ad hæc, non est inquit, quod cernimus, unū.
Quinq; iacent terræ: spatium discrimina fallit.
Quoq; minus spretæ factum mirere Dianæ,
N aiades hæ fuerant: quæ cum bis quinq; iuuencos
M actassent: ruriq; deos ad sacra uocassent:
I mmemores nostri festas duxere choreas.
I ntumui: quantusq; feror cum plurimus unquam:
T antus eram: pariterq; animis immanis, & undis

A ſyluis ſyluas, & ab aruis arua reuulſi:
C uḿq; loco, nymphas memores tum deniq; noſtri,
I n freta prouolui. fluctus noſteŕq;, mariſq;
C ontinuam diduxit humum: pariteŕq; reuellit
I n totidem, mediis, quot cernis Echinadas undis.
V t tamen ipſe uides, procul en procul una recęſſit
I nſula grata mihi. Perimelen nauita dicat.
H uic ego uirgineum dilectæ nomen ademi.
Quod pater Hippodamas ægre tulit: ińq; profundum
P ropulit è ſcopulo perituræ corpora natæ.
E xcępi: nanteḿq; ferens, ò proxima terræ
R egna uagæ dixi ſortis tridentifer undæ,
I n quo deſinimus, quo ſacri currimus amnes,
H uc ades: atq; audi placidus Neptune precantem.
H uic ego, quam porto, nocui: ſi mitis, & æquus,
S i pater, Hippodamas, aut ſi minus impius, eſſet:
D ebuit illius miſereri: ignoſcere nobis.
C ui quondam tellus clauſa eſt feritate paterna,
A ffer opem: merſǽq; precor feritate paterna
D a Neptune locum: uel, ſit locus ipſa licębit,
H unc quoq; cõplectar. mouit caput æquoreus rex:
C oncuſſit́q; ſuis omnes aſſenſibus undas.
E xtimuit Nymphe: nabat tamen: ipſe natantis
P ectora tangebam trepido ſalientia motu:
D uḿq; ea contrecto: totum dureſcere ſenſi
C orpus: & inducta condi prækordia terra.
D um loquor: amplexa eſt artus noua terra natantes:
E t grauis increuit mutatis inſula membris.
A mnis ab his tacuit. factum mirabile cunctos
M ouerat: irridet credentes, ut́q; deorum

Spretor erat, mentisq; ferox Ixione natus,
Ficta refert, nimumq; putas Acheloë potentes
Esse deos, dixit: si dant, adimuntq;, figuras.
Obstupuere omnes: nec talia dicta probarunt:
Ante omnesq; Lelex animo maturus, & æuo,
Sic ait immensa est, finemq; potentia cœli
Non habet: & quidquid superi uoluere, peractū est.
Quoq; minus dubites, tiliæ contermina quercus
Collibus est phrygijs, medio circundata muro.
Ipse locum uidi: nam me pelopeïa Pittheus
Misit in arua, suo quondam regnata parenti.
Haud procul hinc stagnum est, tellus habitabilis olim,
Nunc cœlebres mergis, fulicisq; palustribus undæ.
Iuppiter huc specie mortalis, cumq; parente
Venit Atlantiades positis caduciser alijs.
Mille domos adiere, locum, requiemq; petentes:
Mille domos clausere seræ: tamen una recepit
Parua quidem stipulis, & canna tecta palustri:
Sed pia Baucis anus, pariliq; ætate Philemon
Illa sunt annis iuncti iuuenilibus: illa
Consenuere casa: paupertatemq; ferendo
Effecere leuem, nec iniqua mente ferendam.
Nec refert, dominos illic, famulosne requiras.
Tota domus, duo sunt: ijdem parentq;, iubentq;.
Ergo ubi cœlicolæ paruos tetigere penates:
Summissoq; humiles intrarunt uertice postes:
Membra senex posito iussit releuare sedili:
Quo superiecat textum rude sedula Baucis.
Inde foco tepidum cinerem dimouit: & ignes
Suscitat hesternos: folijsq;, & cortice sicco

N utrit: & ad flammas anima perducit anili,
M ultifidasq; faces, ramaliaq; arida tecto
D etulit: & minuit: paruoq; admouit aheno.
Q uodq; suus coniux riguo collegerat horto,
T runcat olus foliis: furca leuat ille bicorni
S ordida terga suis nigro pendentia tigno:
S eruatoq; diu resecat de tergore partem
E xiguam: sectamq; domat feruentibus undis.
I nterea medias fallunt sermonibus horas:
S entiriq; moram prohibent. erat alueus illic
F agineus, dura clauo suspensus ab ansa:
I s tepidis impletur aquis: artusq; fouendos
A ccipit. in medio torus est de mollibus uluis
I mpositus lecto sponda, pedibusq; salignis.
V estibus hunc uelant, quas non nisi tempore festo
S ternere consuerant: sed & hæc uilisq;, uetusq;
V estis erat, lecto non indignanda saligno.
A ccubuere dei: mensam succincta, tremensq;
P onit anus: mensæ sed erat pes tertius impar:
T esta parem fecit. quæ postquam subdita cliuum
S ustulit: æquatam menta extersere uirenti.
P onitur hic bicolor synceræ bacca Mineruæ,
C onditaq; in liquida corna autumnalia fece,
I ntybaq;, & radix, & lactis massa coacti,
O uaq; non acri leuiter uersata fauilla,
O mnia fictilibus. post hæc cælatus eodem
S istitur argento crater, fabricataq; fago
P ocula: quæ caua sunt flauentibus illita ceris.
P arua mora est: epulasq; foci misere calentes:
N ec longæ rursus referuntur uina senectæ:

Dant'q; locum mensis paulum seducta secundis.
Hic nux, hic mista est rugosis carica palmis,
Prunaq;, & in patulis redolentia mala canistris,
Et de purpureis collectæ uitibus uuæ:
Candidus in medio fauus est: super omnia uultus
Accessere boni, nec iners, pauper'q; uoluntas.
Interea: quoties haustum cratera repleri
Sponte sua, per se'q; uident succrescere uina:
Attonitæ nouitate pauent: manibus'q; supinis
Concipiunt Baucis'q; preces, timidus'q; Philemon:
Et ueniam dapibus, nullis'q; paratibus orant.
Vnicus anser erat minimæ custodia uillæ:
Quem dis hospitibus domini mactare parabant:
Ille celer penna tardos ætate fatigat:
Eluditq; diu: tandemq; est uisus ad ipsos
Confugisse deos. Superi uetuere necari:
Dique sumus, meritas'q; luet uicinia pœnas
Impia, dixerunt: uobis immunibus huius
Esse mali dabitur: modo uestra relinquite tecta:
Ac nostros comitate gradus: & in ardua montis
Ite simul. parent: & dis præeuntibus, ambo
Membra leuant baculis: tardi'q; senilibus annis
Niituntur longo uestigia ponere cliuo.
Tantum aberant summo: quantum semel ire sagitta
Missa potest: flexere oculos: & mersa palude
Cætera prospiciunt: tantum sua tecta manere.
Dum'q; ea mirantur: dum deflent fata suorum:
Mersa uident, quærum'q; suæ pia culmina uillæ.
Ille uetus, dominis etiam casa parua duobus

Vertitur in templum: furcas subiere columnæ:
Stramina flaueſcunt: auratæq; tecta uidentur:
Cælatæq; fores, adopertaq; marmore tellus.
Talia cum placido Saturnius edidit ore.
Dicite iuſte ſenex, & fœmina coniuge iuſto
Digna, quid optetis. cum Baucide pauca locutus,
Iudicium ſuperis aperit commune Philemon.
Eſſe ſacerdotes, delubraq; ueſtra tueri
Poſcimus: & quoniam concordes egimus annos:
Auferat hora duos eadem: nec coniugis unquam
Uſta meæ uideam: neu ſim tumulandus ab illa.
Vota fides ſequitur: templi tutela fuere:
Donec uita data eſt: annis, æuóq; ſoluti
Ante gradus ſacros cum ſtarent forte: locíq;
Narrarent caſus: frondere Philemona Baucis,
Baucida conſpexit ſenior frondere Philemon.
Iamq; ſuper geminos creſcente cacumine uultus,
Mutua, dum licuit, reddebant dicta: ualeq;
Coniux dixere ſimul: ſimul abdita texit
Ora frutex. oſtendit adhuc Tyaneïus illic
Incola, de gemino uicinos corpore truncos.
Hæc mihi non uani, nec erat cur fallere uellent,
Narrauere ſenes: equidem pendentia uidi
Serta ſuper ramos: ponensq; recentia, dixi,
Cura deûm Di ſint: & qui coluere, colantur.
Deſierat: cunctosq; & res, & mouerat author:
Theſea præcipue: quem facta audire uolentem
Mira deûm, nixus cubito Calydonius amnis
Talibus alloquitur. ſunt o fortiſſime quorum

Forma

Forma semel mota est: & in hoc renouamine mansit:
Sunt, quibus in plures ius est transire figuras:
Vt tibi complexi terram maris incola Proteu. Proteus multa mor:
Nam modo te iuuenem, modo te uidere leonem:
Nunc uiolentus aper, nunc, quem tetigisse timerent,
Anguis eras: modo te faciebant cornua taurum:
Sæpe lapis poteras, arbor quoq; sæpe uideri:
Interdum faciem liquidarum imitatus aquarum
Flumen eras: interdum undis contrarius ignis.
Nec minus Autolyci coniux Erisichthone nata Erisichthon
Iuris habet. pater huius erat: qui numina diuûm
Sperneret: & nullos aris adoleret honores.
Ille etiam Cereale nemus uiolasse securi
Dicitur: & lucos ferro temerasse uetustos.
Stabat in his ingens annoso robore quercus
Vna nemus: uittæ mediam, memores q; tabellæ,
Sertaq; cingebant, uoti argumenta potentis.
Sæpe sub hac Dryades festas duxere choreas:
Sæpe etiam manibus nexis ex ordine, trunci
Circumiere modum: mensuraq; roboris ulnas
Quinq; ter implebat: necnon & cætera tantum
Sylua sub hac omnis, quantum fuit herba sub illa.
Non tamen icirco ferrum Triopeïus illa
Abstinuit: famulos q; iubet succidere sacrum
Robur: & ut iussos cunctari uidit: ab uno
Eripit hæc, rapta sceleratus uerba securi.
Non dilecta deæ solum, sed & ipsa licebit
Sit dea: iam tanget frondente cacumine terram.
Dixit: & obliquos dum telum librat in ictus:
Contremuit, gemitum q; dedit dodonia quercus.

Et pariter frondes, pariter palleſcere glandes
Cœpere: ac longi pallorem ducere rami.
Cuius ut in trunco fecit manus impia uulnus:
Haud aliter fluxit diſcuſſo cortice ſanguis:
Quàm ſolet, ante aras ingens ubi uictima taurus
Concidit: abruptæ cruor è ceruicis profundi.
Obſtupuere omnes: aliquiſq; ex omnibus audet
Deterrere nefas: ſæuamq; inhibere bipennem.
Aſpicit hunc, mentiſq; piæ cape præmia dixit
Theſſalus: inq; uirum conuertit ab arbore ferrum:
Detruncatq; caput: repetitaq; robora cædit:
Editus è medio ſonus eſt cum robore talis.
Nympha ſub hoc ego ſum, Cereri gratiſſima, ligno:
Quæ tibi factorum pœnas inſtare tuorum
Vaticinor moriens, noſtri ſolatia lethi.
Perſequitur ſcelus ille ſuum: labefactaq;, tandem
Ictibus innumeris, adductaq; funibus arbor
Corruit: & multam proſtrauit pondere ſyluam.
Attonitæ Dryades damno nemorumq;, ſuoq;,
Omnes germaniæ Cererem cum ueſtibus atris
Mœrentes adeunt: pœnamq; Eriſichthonis orant.
Annuit his: capitiſq; ſui pulcherrima motu
Concuſſit grauidis oneratos meſſibus agros:
Molituq; genus pœnæ miſerabile, ſi non
Ille ſuis eſſet nulli miſerabilis actis:
Peſtifera lacerare fame. quæ, quatinus ipſi
Non adeunda deæ (neq; enim Cererem q;, Famem q;
Fata coire ſinunt) montani numinis unam
Talibus agreſtem compellat Oreada dictis.
Eſt locus extremis Scythiæ glatialis in oris

T riste solum, sterilis, sine fruge, sine arbore tellus.
F rigus iners, illic habitant, pallor'q;, tremor'q;,
E t ieiuna fames. ea se in præcordia condat
S acrilegi scelerata iube: nec copia rerum
V incat eam: superet'q; meas certamine uires;
N e'ue uiæ spatium te terreat: accipe currus:
A ccipe, quos frenis alte moderere, dracones.
E t dedit: illa dato subuecta per aëra curru
D euenit in Scythiam, rigidi'q; cacumine montis
(C aucason appellant) serpentum colla leuauit:
Q uæsitam'q; Famem lapidoso uidit in agro
V nguibus, & raris uellentem dentibus herbas.
H irtus erat crinis, caua lumina, pallor in ore,
L abra incana situ, scabri rubigine dentes,
D ura cutis, per quam spectari uiscera possent:
O ssa sub incuruis extabant arida lumbis:
V entris erat pro uentre locus: pendere putares
P ectus: & à spinæ tantummodo crate teneri.
A uxerat articulos macies: genuum'q; tumebat
O rbis: & immodico prodibant tubere tali.
H anc procul ut uidit (neq; enim est accedere iuxta
A usa) refert mandata deæ: paulum'q; morata,
Q uãquam aberat longe: quanq̃ modo uenerat illuc:
V isa tamen sensisse famem: retro'q; dracones
E git in Hæmoniam uersis sublimis habenis.
D icta fames Cereris (quamuis contraria semper
I llius est operi) peragit: per'q; aëra, uento
A d iussam delata domum est: & protinus intrat
S acrilegi thalamos: alto'q; sopore solutum
(Noctis enim tempus) geminis amplectitur ulnis:

Famis comi regio

Famis descr tio.

Sé́q; uiro inſpirat: fauceśq;, & pectus, & ora
Afflat: & in uacuis peragit ieiunia uenis.
Functaq; mandato fœcundum deſerit orbem:
Íńq; domos inopes, aſſuetaq; uertitur antra.
Lenis adhuc ſomnus placidis Eriſichthona pennis
Mulcebat: petit ille dapes ſub imagine ſomnu:
Oraq; uana mouet: denteḿq; in dente fatigat:
Exercét́q; cibo deluſum guttur inani:
Ró́q; epulis tenues nequicquam deuorat auras:
Vt uero eſt expulſa quies: furit ardor edendi:
Peŕq; auidas fauces, immenſaq; uiſcera regnat.
Nec mora, quod pontus, quod terra, quod educat aër,
Poſcit, & appoſitis queritur ieiunia menſis:
Ińq; epulis epulas quærit: quod́q; urbibus eſſe,
Quod́q; ſatis poterat populo, non ſufficit uni.
Pluś́q; cupit: quo plura ſuam demittit in aluum.
Vt́q; fretum recipit de tota flumina terra:
Nec ſatiatur aquis: peregrínośq; ebibit amnes:
Vt́q; rapax ignis non unquam alimenta recuſat:
Innumeraśq; faces cremat: & quo copia maior
Eſt data: plura petit: turbá́q; uoracior ipſa eſt.
Sic epulas omnes Eriſichthonis ora profani
Accipiunt: poſcunt́q; ſimul: cibus omnis in illo
Cauſa cibi eſt: ſempeŕq; locus fit inanis edendo.
Iaḿq; fame patrias altíq; uoragine uentris
Attenuarat opes: ſed inattenuata manebat
Illum quoq; dira fames: implacatǽq; uigebat
Flamma gulæ: tandem demiſſo in uiſcera cenſu,
Filia reſtabat non illo digna parente.
Hanc quoq; uendit inops: dominum generoſa recuſat:

Et uicina suas tendens super æquora palmas,
Eripe me domino, qui raptæ præmia nobis
Virginitatis habes, ait. hæc Neptunus habebat.
Qui preces non spretas, quamuis modo uisa sequenti
Esset hero: formam'q; nouat: multum'q; uirilem
Induit, & cultus piscæ capientibus aptos.
Hanc dominus spectans, ò qui pendentia paruo
Aera cibo cælas moderator arundinis, inquit,
Sic mare compositum, sic sit tibi piscis in unda
Credulus: & nullos nisi fixus sentiat hamos:
Quæ modo cum uili turbatis ueste capillis
Littore in hoc steterat (nam stantem in littore uidi)
Dic ubi sit: neq; enim uestigia longius extant.
Illa dei munus bene cedere sensit: & à se
Se quæri gaudens, his est resecuta rogantem.
Quisquis es, ignoscas: in nullam lumina partem
Gurgite ab hoc flexi: studio'q; oneratus, inhæsi.
Quo'q; minus dubites: sic has deus æquoris artes
Adiuuet: ut nemo iandudum littore in isto,
(Me tamen excepto) nec fœmina constitit ulla.
Credidit: & uerso dominus pede pressit arenam:
Et lusus'q; abijt: illi sua reddita forma est.
Vt ubi habere suam transformia corpora sensit:
Sæpe pater dominis Triopeida tradit. at illa
Nunc equa, nunc ales, modo bos, modo cœruus abibat:
Præbebat'q; auido non iusta alimenta parenti.
Vis tamen illa mali postquam consumpserat omnem
Materiam: dederat'q; graui noua pabula morbo:
Ipse suos artus lacero diuellere morsu
Cœpit: & infelix minuendo corpus alebat.

QVid moror externus? etiam mihi sæpe nouandi
Corporis ò iuuenes numero finita potestas.
Nam modo q̃ nunc sum, uideor: mò flector in anguẽ:
Armenti modo dux, uires in cornua sumo:
Cornua dum sumpsi, nunc pars caret altera telo
Frontis, ut ipse uides. gemitus sunt uerba secuti.

PVBLII OVIDII NASONIS METAMOR. LIB. IX.

VAe gemitus, truncæq; deo Neptunius heros
Causa rogat frontis: cum sic Calydonius amnis
Cæpit, inornatos redimitus arundine crines.
Triste petis munus: quis enim sua prælia, uictus
Commemorare uelit? referã tamen ordine: nec tam
Turpe fuit uinci: quàm contendisse decorum est:
Magnaq; dat nobis tantus solatia uictor.
Nomine siqua suo tandem peruenit ad aures
Deianira tuas: quondam pulcherrima uirgo,
Multorumq; fuit spes inuidiosa procorum.
Cum quibus ut socĕri domus est intrata petiti:
Accipe me generum dixi Parthaone nate:
Dixit & Alcides. alij cessere duobus.
Ille Iouem socerum dare se, famamq; laborum,
Et superata suæ referebat iussa nouercæ.
Contra ego turpe deum mortali cedere dixi:
(Non dum erat ille deus) dominum me cernis aquarũ
Cursibus obliquis inter tua regna fluentem:

Nec gener externis hospes tibi missus ab oris,
Sed popularis ero, & rerum pars una tuarum.
Tantúm ne noceat, quod me nec regia Iuno
Odit: & omnis abest iussorum pœna laborum.
Nam quod te iactas Alcmena matre creatum:
Iuppiter aut falsus pater est, aut crimine uerus.
Matris adulterio patrem petis: elige, fictum
Esse Iouem malis: ań te per dedecus ortum.
Talia dicentem iandudum lumine toruo
Spectat: & accensæ non fortiter imperat iræ:
Verbaq; tot reddit. melior mihi dextera lingua:
Dummodo pugnando superem: tu uince loquendo.
Congrediturq; ferox. puduit modo magna locutum
Cedere: reiecit uiridem de corpore uestem:
Brachiaq; opposuit: tenuíq; à pectore uaras
In statione manus: & pugnæ membra parauit.
Ille cauis hausto spargit me puluere palmis:
Inq; uicem fuluæ tactu flauescit arenæ:
Et modo ceruicem, modo crura micantia captat:
Aut captare putes: omniq; à parte lacessit.
Me mea defendit grauitas: frustráq; petebar.
Haud secus ac moles, quam magno murmure fluctus
Oppugnant: manet illa: suoq; est pondere tuta.
Digredimur paulum: rursusq; ad bella coimus:
Inq; gradu stetimus certi non cedere: eratq;
Cum pede pes iunctus: totoq; ego pectore pronus
Et digitos digitis, & frontem fronte premebam.
Non aliter uidi fortes concurrere tauros:
Cum pretium pugnæ toto nitidissima saltu
Expetitur coniux. spectant armenta: pauentq;

Nescia quem maneat tanti victoria regni.
Ter sine profectu uoluit nitentia contra
Reijcere Alcides à se mea pectora: quarto
Excutit amplexus: adductaq; brachia soluit.
Impulsum q; manu (certum est mihi uera fateri)
Protinus auertit: tergo q; oneroſus inhæsit.
Siqua fides (neq; enim ficta mihi gloria uoce
Quæritur) impoſito preſſus mihi monte uidebar.
Vix tamen inſerui ſudore fluentia multo
Brachia: uix ſolui duros à corpore nexus.
Inſtat anhelanti: prohibet q; reſumere uires:
Et cæruice mea potitur. tum deniq; tellus
Preſſa genu noſtro eſt: & arenas ore momordi.
Inferior uirtute, meas diuertor ad artes:
Elabor q; uiro, longum formatus in anguem.
Qui poſtquam flexos ſinuaui corpus in orbes:
Cum q; fero moui linguam ſtridore biſulcam:
Riſit, & illudens noſtras Tirynthius artes,
Cunarum labor eſt angues ſuperare mearum,
Dixit: & ut uincas alios Acheloe dracones:
Pars quota Lernææ ſerpens eris unus Echidnæ.
Vulneribus fœcunda ſuis erat illa: nec ullum
De centum numero caput eſt impune reciſum:
Quin gemino cæruix hærede ualentior eſſet.
Hanc ego ramoſam natis è cæde colubris,
Reſcentem q; malo domui: domitam q; reduxi.
Quid fore te credis? falſum qui uerſus in anguem
Arma aliena moues? quem forma precaria cælat.
Dixerat: & ſummo digitorum uincula collo
Iniecit: angebar cæu guttura forcipe preſſus:

Pollicibus q; meas pugnabam euellere fauces.
Sic quoq; deuicto, restabat tertia tauri
Forma trucis: tauro mutatus membra, rebello.
Induit ille toris à læua parte lacertos:
Admissum q; trahens sequitur: depressaq; dura
Cornua figit humo: me q; alta sternit arena.
Nec satis hoc fuerat: rigidum fera dextera cornu
Dum tenet, infregit: truncaq; à fronte reuellit.
Naides hoc pomis, & odoro flore repletum
Sacrarunt: diues q; meo bona copia cornu est.
Dixerat: & nymphe ritu succincta Dianæ
Vna ministrarum fusis utrinq; capillis
Incessit: totum q; tulit prædiuite cornu
Autumnum, & mensas felicia poma secundas.
Lux subit: & primo feriente cacumina sole
Discedunt iuuenes: neq; enim dum flumina pacem
Et placidos habeant lapsus, totæq; residant,
Opperiuntur, aquæ. uultus Achelous agrestes,
Et lacerum cornu mediis caput abdidit undis.
Hunc tamen ablati domuit iactura decoris:
Cætera sospes habet: capitis quoq;, fronde saligna,
Aut superimposita cælatur arundine damnum.
At te Nesse ferox eiusdem uirginis ardor
Perdiderat, uolucri traiectum terga sagitta.
Nanq; noua repetens patrios cum coniuge muros,
Venerat Eueni rapidas Ioue natus ad undas.
Uberior solito, nimbis hyemalibus auctus,
Uorticibus q; frequens erat, atq; imperuius amnis.
Intrepidum pro se, curam de coniuge agentem,
Nessus adit membris q; ualens, scitus q; uadorum:

Copiæ cornu,

A ut lacæros artus,& grandia detegit oſſa.
C. I pſe cruor,gelido ceu quondam lamina candens
T incta lacu,ſtridet:coquituŕq; ardente ueneno.
N ec modus eſt:ſorbent auidæ præcordia flammæ:
C æruleuśq; fluit toto de corpore ſudor:
A mbuſtí́q; ſonant nerui:cæcá́q; medullis
T abe liquefactis,tollens ad ſydera palmas,
C ladibus,exclamat,Saturnia paſcere noſtris:
P aſcere:& hanc peſtem ſpecta crudelis ab alto:
C oŕq; ferum ſatia:uel,ſi miſerandus & hoſti:
(Hoſtis enim tibi ſum)diris cruciatibus ægram,
I nuiſaḿq; animam,nata ḿq; laboribus,auſer.
M ors mihi munus erit:decet hæc dare dona nouercæ.
E rgo ego fœdantem peregrino templa cruore
B uſirim domui?ſæuióq; alimenta parentis
culis Laboreſ A ntæo eripui?nec me paſtoris Hiberi
F orma triplex,nec forma triplex tua Cerbere mouit.
V ośne manus ualidi preſſiſtis cornua tauri?
V eſtrũ opus Elis habet,ueſtrũ Stymphalides undæ,
P artheniuḿq; nemus:ueſtra uirtute relatus
T hermodoontiaco cælatus baltheus auro,
P omaq; ab inſomni male cuſtodita dracone.
N ec mihi Centauri potuere reſiſtere,nec mi
A rcadiæ uaſtator aper:nec profuit Hydræ
C reſcere per damnum:geminaśq; reſumere uires.
Q uid?cum Thracis equos humano ſanguine pingues
P lenaq; corporibus lacerís præſepia uidi?
V iſaq; deieci?dominuḿq;,ipſośq; peremi?
H ic eliſa iacet moles Nemæa lacertis.

Hac cœlum ceruicæ tuli, defessa iubendo est
Sæua Iouis coniux: ego sum indefessus agendo.
Sed noua pestis adest: cui nec uirtute resisti,
Nec telis, armisq; potest: pulmonibus errat
Ignis edax imis: perq; omnes pascitur artus.
At ualet Eurystheus: & sunt qui credere possint
Esse deos. dixit: perq; altam saucius Oeten,
Haud aliter graditur, quàm si uenabula taurus
Corpore fixa gerat: factiq; refugerit author,
Sæpe illum gemitus edentem, sæpe trementem,
Sæpe retentantem totas infringere uestes,
Sternentemq; trabes, irascentemq; uideres
Montibus, aut patrio tendentem brachia cœlo.
Fœ Lycham trepidum, & latitantem rupe cauata
Aspicit: utq; dolor rabiem collegerat omnem:
Tune Lycha dixit, feralia dona dedisti?
Tune meæ necis author eris? tremit ille. pauetq;
Pallidus: & timide uerba excusantia dicat.
Dicentem, genibusq; manus adhibere parantem,
Corripit Alcides: & terq;, quaterq; rotatum
Mittit in Euboicas, tormento fortius, undas.
Ille per aërias pendens induruit auras:
Vtq; ferunt, imbres gelidis concrescere uentis:
Inde niues fieri: niuibus quoq; mole rotatis
Astringi, & spissa glomerari grandine corpus:
Sic illum ualidis iactum per inane lacertis,
Exanguemq; metu, nec quicquam humeris habentẽ,
In rigidos uersum silices prior edidit ætas.
Nunc quoq; in Euboico scopulus breuis eminet alte
Gurgite: & humanæ seruat uestigia formæ.

Lichas in scopulum.

Quem quaſi ſenſurum nautæ calcare uerentur:
Appellantq; Lychan. at tu Iouis inclyta proles
Arboribus cæſis, quas ardua geſſerat Oete,
Inq; pyram ſtructis, arcum, pharetramq; capacem,
Regnaq; uiſuras iterum troiana ſagittas
Ferre iubes Pœante ſatum: quo flamma miniſtro
Subdita. dumq; auidis comprenditur ignibus agger:
Congeriem ſyluæ nemeæo uellere ſummam
Sternis: & impoſita clauæ ceruice recumbis,
Haud alio uultu, quàm ſi conuiua iaceres
Inter plena meri redimitus pocula ſertis.
Iamq; ualens, & in omne latus diffuſa ſonabat,
Ecurosq; artus, contemptoremq; petebat
Flamma ſuum. timuere dei pro uindice terræ.
Quos ita (ſenſit enim) læto Saturnius ore
Iuppiter alloquitur. noſtra eſt, timor iſte, uoluptas
O ſuperi: totoq; libens mihi pectore grator:
Quod memoris populi dicor rectorq;, paterq;:
Et mea progenies ueſtro quoq; tuta fauore eſt.
Nam quanquam ipſius datis hoc immanibus actis:
Obligor ipſe tamen. ſed enim ne pectora uano
Fida metu paueant, Oetæas ſpernite flammas.
Omnia qui uicit, uincet, quos cernitis, ignes:
Nec niſi materna uulcanum parte potentem
Sentiet: æternum eſt à me quod traxit, & expers,
Atq; immune necis, nullaq; domabile flamma:
Idq; ego defunctum terra, cæleſtibus oris
Accipiam: cunctisq; meum lætabile factum
Dis fore confido. ſiquis tamen Hercule, ſiquis
Forte deo doliturus erit: data præmia nollet:

Sed meruisse dari sciet: inuitusq; probabit.
Assensere dei. coniux quoq; regia uisa est
Cætera non duro, duro tamen ultima multu
Dicta tulisse Iouis: seq; indoluisse notatam.
Interea quodcunq; fuit populabile flamma,
Mulaber abstulerat: nec cognoscenda remansit
Herculis effigies: nec quicquam ab imagine ductum
Matris habet: tantumq; Iouis uestigia seruat.
Vtq; nouus serpens posita cum pelle senecta,
Luxuriare solet: squamaq; nitere recenti:
Sic ubi mortales Tirynthius exuit artus:
Parte sui meliore uiget: maiorq; uideri
Cœpit: & augusta fieri grauitate uerendus.
Quem pater omnipotens inter cana nubila raptum
Quadrijugo curru radiantibus intulit astris.
Sensit Atlas pondus. neq; adhuc Stheneleïus iras
Solauerat Eurystheus: odiumq; in prole paternum
Exercebat atrox: sat longis anxia curis
Argolis Alcmene questus ubi ponat aniles:
Cui referat nati testatos orbe labores:
Cui'ue suos casus, Iolen habet. Herculis illam
Impĕrijs, thalamoq;, animoq; receperat Hyllus:
Implerat'q; uterum generoso semine: cum sic
Incipit Alcmene, Faueant tibi numina saltem:
Corripiant'q; moras tunc, cum matura uocabis
Præpositam tumidis parientibus Ilithyiam.
Quam mihi difficilem Iunonis gratia fecit.
Nanq; laboriferi cum iam natalis adesset
Herculis: & decimum premeretur sydere signum:
Tendebat grauitas uterum mihi: quodq; ferebam

Tantum erat: ut posses authorem dicere tanti
Ponderis esse Iouem: nec iam tolerare labores
Vlterius poteram: quin nunc quoq; frigidus artus,
Dũ loquor, horror habet: parsq; est meminisse doloris.
Septem ego per noctes, totidem cruciata diebus,
Fessa malis, tendensq; ad cœlum brachia, magno
Lucinam ad nexos partus clamore uocabam.
Illa quidem uenit: sed præcorrupta, meumq;
Quæ donare caput Iunoni uellet iniquæ:
Vtq; meos audit gemitus: subsedit in illa
Ante fores ara: dextroq; est poplite læuum
Pressa genu: digitis inter se pectine iunctis
Sustinuit partus. tacita quoq; carmina uoce
Dixit: & inceptos tenuerunt carmina partus.
Nitor: & ingrato facio conuitia demens
Vana Ioui: cupioq; mori: moturaq; duros
Verba queror silices. matres Cadmeides adsunt:
Votaq; suscipiunt: exhortanturq; dolentem.
Vna ministrarum media de plebe Galanthis
Laua comas aderat, faciendis strenua iussis,
Officijs dilecta suis. ea sensit iniqua
Nescio quid Iunone geri: dumq; exit, & intrat
Sæpe fores: diuam residentem uidit in ara,
Brachiaq; in genibus digitis connexa tenentem.
Et quæcunq; es ait, dominæ gratare. leuata est
Argolis Alcmene: potiturq; puerpera uoto.
Exilijt: iunctasq; manus pauefacta remisit
Diua potens uteri: uinclis leuor ipsa remissis.
Nomine decepto risisse Galanthida fama est.
Ridentem, prensamq; ipsis dea sæua capillis

Traxit

T raxit: & è terra corpus releuare uolentem
A rcuit: in'q; pedes mutauit brachia primos:
S trenuitas antiqua manet: nec terga colorem
A dmisere suum: forma est diuersa priori.
Quæ quia mendaci parientem iuuerat ore:
O re parit: nostras'q; domos, ut & ante, frequentat.
D ixit: & admonitu ueteris commota ministræ
I ngemuit. quam sic nurus est affata dolentem.
T e tamen ò genitrix aliena à sanguine uestro
R apta mouet facies: quid, si tibi mira sororis
F ata meæ referam? quanquã lachrymæ'q;, dolor'q;
I mpediunt: prohibent'q; loqui. fuit unica matri
(Me pater ex alia genuit) notissima forma
O echalidum Dryope: quam uirginitate carentem,
V im'q; dei passam Delphos, Delon'q; tenentis
E xcipit Andræmon: & habetur coniuge felix.
E st lacus accliuis deuexo margine, formam
L ittoris efficiens, summum myrteta coronant.
V enerat huc Dryope fatorum nescia, quo'q;
I ndignere magis, nymphis latura coronas:
I n'q; sinu puerum, qui non dum impleuerat annũ,
D ulce ferebat onus: tepidi'q; ope lactis alebat.
H aud procul à stagno tyrios imitata colores,
I n spem baccarum florebat aquatica Lotos.
C arpserat hinc Dryope, quos oblectamina nato
P orrigeret flores: & idem factura uidebar:
(Nanq; aderam) uidi guttas è flore cruentas
D ecidere: & tremulo ramos horrore moueri.
S cilicet ut referunt tardi nunc deniq; agrestes,
L otis in hanc nymphe fugiens obscœna Priapi

Galanthis s
mustellam

Lotis nymph
loton herba
sive arbore

Contulerat uersos seruato nomine uultus.
Nescierat soror hoc: quæ cum perterrita retro
Iret: & oratis uellet discedere nymphis:
Hæserunt radicæ pedes. conuellere pugnat:
Nec quicquam, nisi summa, mouet: succrescit ab imo,
Totaq; paulatim lentus premit inguina cortex.
Vt uidit: conata manu laniare capillos,
Fronde manū impleuit: frondes caput omne tegebant.
At puer Amphisus (nanq; hoc auus Eurytus illi
Addiderat nomen) materna rigescere sensit
Vbera: nec sequitur ducentem lactcus humor.
Spectatrix aderam fati crudelis: opemq;
Non poteram tibi ferre soror: quantumq; ualebam
Resecntem truncum, ramosq; amplexa, morabar:
Et fateor, uolui sub eodem cortice condi.
Ecce uir Andræmon, genitorq; miserrimus, adsunt:
Et quærunt Dryopen: Dryopen quærentibus illis
Ostendi Loton. tepido dant oscula ligno:
Affusiq; suæ radicibus arboris hærent.
Nil, nisi iam faciem, quod non foret arbor, habebas
Cara soror: lachrymæ misero de corpore factis
Irrorant foliis: &, dum licet: oraq; præstant
Vocis iter: tales effundit in aëra questus.
Siqua fides miseris, hoc me per numina iuro
Non meruisse nefas: patior sine crimine pœnam.
Viximus innocuæ. si mentior: arida perdam
Quas habeo frondes: & cæsa securibus, urar.
Hunc tamen infantem maternis demite ramis:
Et date nutrici: nostraq; sub arbore sæpe
Lac facitote bibat: nostraq; sub arbore ludat.

Cumq; loqui poterit, matrem facitote salutet:
Et tristis dicat, Latet hoc in stipite mater:
Stagna tamen timeat: nec carpat ab arbore flores:
Et frutices omnes corpus putet esse dearum.
Care uale coniux, & tu germana, paterq;.
Qui, siqua est pietas, ab acutæ uulnere falcis,
Arcete morsu frondes defendite nostras.
Et quoniam mihi fas ad uos incumbere non est:
Erigite huc artus: & ad oscula nostra uenite:
Dum tangi possum: paruumq; attollite natum.
Plura loqui nequeo: nam iam per candida mollis
Colla liber serpit: summoq; cacumine condor.
Ex oculis remouete manus: sine munere uestro
Contegit inductus morientia lumina cortex.
Desierant simul ora loqui: simul esse: diuq;
Corpore mutato rami caluere recentes.
Dumq; refert Iole factum mirabile: dumq;
Lacrymas lachrymas admoto pollice siccat
Alcmene: flet & ipsa tamen: compescuit omnem
Res noua tristitiam: nam limine constitit alto
Pene puer, dubiaq; tegens lanugine malas,
Ora reformatus primos Iolaus in annos.
Hoc illi dederat Iunonia muneris Hebe
Victa uiri precibus. quæ cum iurare pararet
Dona tributuram post hunc se talia nulli:
Non est passa Themis: nam iam discordia Thebæ
Bella mouent dixit:, Capaneusq; nisi ab Ioue uinci
Haud poterit: flebuntq; pares in uulnere fratres:
Subductaq; suos manes tellure uidebit
Vnus adhuc natos: ultusq; parente parentem

Natus erit facto pius & sceleratus eodem:
Attonitusq; malis, exul mentisq;, domusq;,
Vultibus Eumenidum, matrisq; agitabitur umbris:
Donec eum coniux fatale poposcerit aurum:
Cognatumq; latus Phegeïus hauserit ensis:
Tum demum magno petet hoc Acheloïa supplex
Ab Ioue Callirhoe natis infantibus annos
Addat: néue necem sinat esse ultoris inultam.
Iuppiter his motus, priuignæ dona, nurusq;
Præcipiet: faciétq; uiros impubibus annis.
Hæc ubi fatidico uenturi præscia dixit
Ore Themis: uario superi sermone fremebant:
Et cur non alijs eadem dare dona licæret,
Murmur erat: queritur uetercs Pallantias annos
Coniugis esse sui: queritur canescere mitem
Æsiona Ceres: repetitum Mulciber æuum
Poscit Erichthonio: Venerem quoq; cura futuri
Tangit: & Anchisæ renouare paciscitur annos.
Cui studeat, deus omnis habet: crescitq; fauore
Turbida seditio: donec sua Iuppiter ora
Soluit: & o' nostri siqua est reuerentia, dixit,
Quò ruitis? tantúm ne aliquis sibi posse uidetur,
Fata quoq; ut superet? fatis Iolaus in annos,
Quos egit, redijt: fatis iuuenescere debent
Callirhoë geniti, non ambitione, nec armis.
Vos etiam, quoq; hoc animo meliore feratis,
Me quoq; fata regunt: quæ si mutare ualerem:
Nec nostrum seri curuarent Aeacon anni:
Perpetuumq; æui florem Rhadamanthus haberet
Cum Minoë meo: qui propter amara senectæ

Pondera despicitur: nec quo prius, ordine regnat.
Dicta Iouis mouere deos: nec sustinet ullus,
Cum uideat fessos Rhadamanthon, et Aeacon annis,
Et Minoa: queri. qui dum fuit integer æui,
Terruerat magnas ipso quoq; nomine gentes.
Tunc erat inualidus: Deioniden'q; iuuentæ
Robore Miletum, Phœbo'q; parente superbum
Pertimuit: credens'q; suis insurgere regnis,
Haud tamen est patrijs arcere penatibus ausus.
Sponte fugis Milete tua: celeri'q; carina
Aegeas metiris aquas: & in Aside terra
Mœnia constituis positoris habentia nomen.
Hic tibi, dum sequitur patriæ curuamina ripæ
Filia Mæandri toties redeuntis eodem
Cognita Cyanee præstanti corpore nympha
Byblida cum Cauno prolem est enixa gemellam.
Byblis in exemplo est, ut ament concessa puellæ.
Byblis Apollinei correpta cupidine fratris
Non soror ut fratrem, nec quà debebat, amabat:
Illa quidem primo nullos intelligit ignes:
Nec peccare putat: quod sæpius oscula iungat:
Quod sua fraterno circundet brachia collo:
Mendaci'q; diu pietatis fallitur umbra.
Paulatim declinat amor: uisura'q; fratrem
Culta uenit: nimium'q; cupit formosa uideri:
Et siqua est illic formosior, inuidet illi.
Sed non dum manifesta sibi est. nullum'q; sub illo
Igne facit uotum: ueruntamen æstuat intus.
Iam dominum appellat: iã nomina sanguinis odit:
Byblida iam mauult, quàm se uocet ille sororem.

Spes tamen obscœnas animo demittere non est
Ausa suo uiglans: placida resoluta quiete,
Sæpe uidet, quod amat. uisa est quoq; iungere fratri
Corpus: & erubuit, quamuis sopita iacæret.
Somnus abit: silet illa diu: repetit'q; quietis
Ipsa suæ speciem: dubia'q; ita mente profatur.
Me miseram, tacitæ quid uult sibi noctis imago?
Quam nolim, rata sit: cur hæc ego somnia uidi?
Ille quidem est oculis, quamuis formosus, iniquis:
Et placet, & possim, si non sit frater, amare:
Et me dignus erat: uerum nocet esse sororem.
Dummodo tale nihil uiglans committere tentem:
Sæpe licet simuli redeat sub imagine somnus.
Testis abest somno: nec abest imitata uoluptas.
Pro Venus, & tenera uolucer cum matre Cupido
Gaudia quanta tuli? quàm me manifesta libido
Contigit? ut iacui totis resoluta medullis?
Vt meminisse iuuat? quamuis breuis illa uoluptas,
Nox'q; fuit præceps, & cœptis inuida nostris.
O ego, si liceat mutato nomine iungi:
Quàm bene Caune tuo poteram nurus esse parenti:
Quàm bene Caune meo poteras gener esse parenti.
Omnia Di facerent essent communia nobis,
Præter auos: tu me uellem generosior esses.
Nescio quam faciles igitur pulcherrime matrem:
Et mihi, quæ male sum quos tu sortita parentes:
Nil nisi frater eris: quod obest, id habebimus unum.
Quid mihi significant ergo mea uisa? quod autem
Somnia pondus habẽt? an habent & somnia põdus?
Di melius. Di nempe suas habuere sorores.

Sic Saturnus Opim iunctam sibi sanguine duxit,
Oceanus Tethyn, Iunonem rector Olympi.
Sunt superis sua iura: quid ad cœlestia ritus
Exigere humanos, diuersaq; fœdera tento?
Aut nostro uetitus de corde fugabitur ardor:
Aut, hoc si nequeo, peream precor ipsa: toroq;
Mortua componar: positæq; det oscula frater.
Et tamen arbitrium quærit res ista duorum:
Finge placere mihi: scelus esse uidebitur illi.
At non Aeolidæ thalamos timuere sororum.
Vnde sed hos noui? cur hæc exempla paraui?
Quo` feror? obscœnæ procul hinc discedite flammæ:
Nec, nisi qua fas est germanæ, frater ametur.
Si tamen ipse mei captus prior esset amore:
Forsitan illius possem indulgere furori.
Ergo ego, quæ fueram non reiectura petentem,
Ipsa petam? poteris ne loqui? poteris ne fateri?
Coget amor: potero: uel, si pudor ora tenebit:
Littera cælatos arcana fatebitur ignes.
Hoc placet: hæc dubiam uicit sententia mentem.
In latus erigitur: cubitoq; innixa sinistro,
Viderit, insanos (inquit) fateamur amores.
Hei mihi quo` labor? quẽ mens mea concipit ignem?
Et meditata manu componit uerba trementi.
Dextra tenet ferrum: uacuam tenet altera ceram:
Incipit: & dubitat: scribit: damnatq; tabellas:
Et notat: & delet: mutat, culpatq;, probatq;:
Inq; uicem sumptas ponit: positasq; resumit.
Quid uelit, ignorat: quicquid factura uidetur,
Displicet: in multo est audacia mista pudori.

Scripta soror fuerat: uisum est delere sororem:
Verbaq; correptis incadere talia ceris.
Quam, nisi tu dederis, non est habitura salutem,
Hanc tibi mittit amãs: pudet ah, pudet edere nomen:
Et si, quid cupiam, quæris, sine nomine uellem
Posset agi mea causa meo: nec cognita Byblis
Ante forem: quàm spes uotorum certa fuisset.
Esse quidem læsi poterat tibi pectoris index
Et color, & macies, & uultus, & humida sæpe
Lumina, nec causa suspiria mota patenti,
Et crebri amplexus, & quæ, si forte notasti,
Oscula sentiri non esse sororia possent.
Ipsa tamen, quamuis animi graue uulnus habebã:
Quamuis intus erat furor igneus: omnia feci,
(Sunt mihi di testes) ut tandem sanior essem:
Pugnauiq; diu uiolenta Cupidinis arma
Effugere infelix: & plus, quàm ferre puellam
Posse putes, ego dura tuli: superata fateri
Cogor: opemq; tuam timidis exposcere uotis.
Tu seruare potes, tu perdere solus amantem.
Elige utrum facias. non hoc inimica precatur:
Sed quæ cum tibi sit iunctissima: iunctior esse
Expetit: & uinclo tecum propiore ligari.
Iura senes norint: & quid liceatq;, nefasq;,
Fasq; sit, inquirant: legumq; examina seruent.
Conueniens uenus est annis temeraria nostris:
Quid liceat, nescimus adhuc: & cuncta licere
Credimus: & sequimur magnorum exempla deorũ.
Nec nos aut durus pater, aut reuerentia famæ,
Aut timor impediet: tantum sit causa timendi.

Dulcia fraterno sub nomine furta tegemus.
Est mihi libertas tecum secreta loquendi:
Et damus amplexus: & iungimus oscula coràm.
Quantum est quod desit? miserere fatentis amorem,
Et non fassuræ, nisi cogeret ultimus ardor:
Ne'ue merere, meo subscribi causa sepulchro.
Talia nequicquam perarantem plena reliquit
Cera manum: summo'q; in margine uersus adhæsit.
Protinus impressa signat sua crimina gemma:
Quam tinxit lachrymis: linguam defecerat humor.
De'q; suis unum famulis pudibunda uocauit:
Et paulum blandita, feras fidissime nostro
Dixit, & adiecit longo post tempore fratri.
Cum daret, elapsæ manibus cecidere tabellæ.
Omne turbata est: misit tamen. apta minister
Tempora nactus adit: tradit'q; latentia uerba.
Attonitus subita iuuenis Mæandrius ira
Proïcit acceptas, lecta sibi parte, tabellas:
Vix'q; manus retinens trepidantis ab ore ministri,
Dum licet, ô uetitæ scelerate libidinis author
Effuge, ait: quòd si nostrum tua fata pudorem
Non traherent tecum: pœnas mihi morte dedisses.
Ille fugit pauidus: domnæ'q; ferocia Cauni
Dicta refert. palles audita Bybli repulsa:
Et pauet obsessum glaciali frigore corpus.
Mens tamen ut redijt: pariter rediere furores:
Languaq; uix tales icto dedit aere uoces.
Et merito: quid enim temeraria uulneris huius
Indicium feci? quid, quæ cælanda fuerunt,
Tam cito commisi properatis uerba tabellis?

Ante erat ambiguis animi ſententia dictis
Prætentanda mihi. ne non ſequerentur euntem:
Parte aliqua,ueli qualis foret aura,notare
Debueram:tutóq; mari decurrere:quæ nunc
Non exploratis impleui lintea uentis.
Nunc feror in ſcopulos igitur:ſubuerſaq; toto
Obruor oceano,nec habent mea uelá recurſus.
Quid?quòd & omnibus certis prohibebar amori
Indulgere meo:tunc,cum mihi ferre iubenti
Excidit:& fecit ſpes noſtras cera caducas.
Non'ne uel illa dies fuerat?uel tota uoluntas?
Sed potius mutanda dies?deus ipſe monebat:
Signaq; certa dabat:ſi non male ſana fuiſſem.
Et tamen ipſa loqui,nec me committere cerę
Debueram:præſenſq; meos aperire furores.
Vidiſſet lachrymas:uultum uidiſſet amantis:
Plura loqui poteram,quàm quæ cepere tabellæ:
Multo potui circundare brachia collo:
Et,ſi reiecerer,potui moritura uideri:
Amplectíq; pedes:affuſaq; poſcere uitam.
Omnia feciſſem:quorum ſi ſingula duram
Flectere non poterant,potuiſſent omnia mentem.
Forſitan & miſſi ſit quædam culpa miniſtri:
Non adiit apte:non legit idonea,credo,
Tempora:nec petiit horam'q;,animum'q; uacantem.
Hæc nocuere mihi.neq; enim eſt de tigride natus:
Nec rigidos ſilices,ſolidum'ue in pectore ferrum,
Aut adamanta gerit:nec lac bibit ille leænæ.
Vincetur:repetendus erit:nec tædia cœpti
Vlla mei capiam:dum ſpiritus iſte manebit.

Nam primum, si facta mihi reuocare liceret:
Non cœpisse fuit: cœpta expugnare, secundum est.
Quippe nec ille potest (ut iam mea uota relinquam)
Non tamen ausorum semper memor esse meorum.
Et quia desierim, leuiter uoluisse uidebor:
Aut etiam tentasse illum: insidijsq; petisse.
Vel certe non hoc, qui plurimus urget, & urit,
Pectora nostra deo, sed uicta libidine credar.
Deniq; iam nequeo nil commisisse nefandum:
Et scripsi: & petij: temerata est nostra uoluntas.
Vt nihil adijciam: non possum innoxia dici.
Quod superest, multum est in uota, in crimina paruũ:
Dixit: & incertæ tanta est discordia mentis:
Cum pigeat tentasse, libet tentare: modumq;
Exit: & infelix committit sæpe repelli.
Mox, ubi finis abest: patriam fugit ille, nefasq;:
Inq; peregrina ponit noua mœnia terra.
Tum uero mœstam tota Miletida mente
Deseciſſe ferunt: tum uero a` pectore uestem
Diripuit: planxitq; suos furibunda lacertos.
Iamq; palàm est demens: inconcessamq; fatetur
Spem ueneris: siquidem patriam, inuisosq; penates
Deserit: & profugi sequitur uestigia fratris.
Vtq; tuo motæ proles Semeleia thyrso
Ismariæ celebrant repetita triennia Bacchæ:
Byblida non aliter latos ululasse per agros
Nubasides uidere nurus. quibus illa relictis,
Caras, & armiferos Lelegas, Lyciamq; pererrat.
Iam Cragon, et Lymurĕ, Xănthiq; reliquerat undas:
Quoq; chimæra iugo medijs in partibus ignem,

Pectus, & ora leæ, caudam serpentis habebat.
Deiciunt syluæ: cum tu lassata sequendo
Concidis: & dura positis tellure capillis
Bybli iacès: frondesq; tuo premis ore caducas.
Sæpe illam nymphæ teneris Lelegeides ulnis
Tollere conantur: sæpe ut medeatur amori
Præcipiunt: surdæq; adhibent solatia menti.
Muta iacet, uiridesq; suis tenet unguibus herbas
Byblis: & humectat lachrymarum gramina riuo.
Naiadas his uenam, quæ nunquam aresceret posset,
Supposuisse ferunt: quid enim dare maius habebant?
Protinus, ut secto piceæ de cortice guttæ,
Vt'ue tenax grauida manat tellure bitumen:
Vtq; sub aduentum spirantis lene fauoni
Sole remollescit, quæ frigore constitit unda:
Sic lachrymis consumpta suis Phœbeia Byblis
Vertitur in fontem: qui nunc quoq; uallibus illis
Nomen habet dominæ: nigraq; sub ilice manat.
Fama noui centum Cretæas forsitan urbes
Implesset monstri: si non miracula nuper
Iphide mutato Crete propiora tulisset.
Proxima Gnosiaco nam quondam Phæstia regno
Progenuit tellus ignotum nomine Ligdum
Ingenua de plebe uirum: nec census in illo
Nobilitate sua maior: sed uita, fidesq;
Inculpata fuit: grauidæ qui coniugis aures
Vocibus his monuit: cum iam prope partus adesset.
Quæ uoueam, duo sunt: nanimo ut releuere dolore:
Vtq; marem paries: oneriosior altera sors est:
Et uires fortuna negat. quod abominor ergo

E dita forte tuo fuerit si fœmina partu:
I nuitus mando(pietas ignoſcæ)necetur.
D ixerat:& lachrymis uultum lauere profuſis
T am qui mandabat,q̃ cui mandata dabantur.
S ed tamen uſq; ſuum uanis Telethuſa maritum
S ollicitat precibus:ne ſpem ſibi ponat in arcto.
C erta ſua eſt Ligdo ſententia.iaḿq; ferendo
V exerat illa grauem maturo pondere uentrem:
C um medio noctis ſpatio ſub imagine ſomni
I nachis ante torum pompa comitata ſacrorum
A ut ſtetit:aut uiſa eſt.inerant lunaria fronti
C ornua cum ſpicis nitido flauentibus auro,
E t regale decus:cum qua latrator Anubis,
S anctaq; Bubaſtis,uariỹśq; coloribus Apis,
Q uíq; premit uocem,digitó́q; ſilentia ſuadet,
S iſtraq; erant,nunquaḿq; ſatis quæſitus Oſiris,
P lenaq; ſomniferis ſerpens peregrina uenenis.
T um uelut excuſſam ſomno,& manifeſta uidentem
S ic affata dea eſt.pars ò Telethuſa mearum
P one graues curas:mandataq; falle mariti:
N ec dubita,cum te partu Lucina leuarit:
T ollere,quicquid erit:dea ſum auxiliaris:opeḿq;
E xorata fero:nec te coluiſſe,quereris
I ngratum numen.monuit:thalamó́q; recæſſit.
L æta toro ſurgit:duraśq; ad ſydera ſupplex
C reſſa manus tollens,rata ſint ſua uiſa precatur.
V t dolor increuit:ſéq; ipſum pondus in auras
E xpulit:& nata eſt ignaro fœmina patre:
I uſſit ali mater puerum mentita:fideḿq;
R es habuit:neq; erat facti niſi conſcia nutrix.

Vota pater ſoluit: nomenq; imponit auitum:
Iphis auus fuerat. gauiſa eſt nomine mater,
Quod commune foret: nec quenquam falleret illo.
Imperæpta pia mendacia fraude latebant.
Cultus erat, pueri: facies, quam ſiue puellæ,
Siue dares puero, fieret formoſus uterq;.
Tertius interea decimo ſuccæſſerat annus:
Cum pater. Iphi tibi flauam deſpondet Ianthen:
Inter Phæſtiadas quæ laudatiſſima formæ
Dote fuit uirgo, dictæo nata Teleſte.
Par ætas, par forma fuit: primaſq; magiſtris
Cœpere artes, elementa ætatis ab ijſdem.
Hinc amor amborum tetigit rude pectus: & æquum
Vulnus utriq; dedit: ſed erat fiducia diſpar.
Coniugium, pactæq; expectant tempora tedæ:
Quemq; uirum putat eſſe, uirum fore credit Ianthe:
Iphis amat, quo poſſe frui deſperat: & auget
Hoc ipſum flammas: ardetq; in uirgine uirgo:
Vixq; tenens lachrymas, quis me manet exitus, inqt?
Cognita quàm nulli, quàm prodigioſa, nouæq;
Cura tenet ueneris? ſi di mihi parcere uellent:
Perdere debuerant: ſi non & perdere uellent.
Naturale malum ſaltem, & de more dediſſent.
Nec nataam uaccæ, nec equas amor urit equarum.
Vrit oues aries: ſequitur ſua fœmina cœruum:
Sic & aues coëunt: interq; animalia cuncta
Fœmina fœmineo correpta cupidine nulla eſt.
Vellem, nulla forem. ne non tamen omnia Crete
Monſtra ferat: taurum dilexit filia ſolis,
Fœmina nempe marem. meus eſt furioſior illo,

Si uerum profitemur, amor. tamen illa secuta est
Spem ueneris. tamen illa dolis, & imagine uaccæ
Passa bouem est: & erat, qui deciperetur, adulter.
Huc licet ex toto solertia confluat orbe:
Ipse licet reuolet ceratis Dædalus alis:
Quid faciet? num me puerum de uirgine doctis
Artibus efficiet? num te mutabit Ianthe?
Quin animum firmas, teq; ipsa recolligis Iphi?
Consiliijq; inopes, & stultos excutis ignes?
Quid sis, nata uide: nisi te quoq; decipis ipsam:
Et pete quod fas est: & ama, quod fœmina debes.
Spes est quæ capiat: spes est quæ pascat amorem.
Hanc tibi res adimit: non te custodia caro
Arcet ab amplexu, nec cauti cura mariti,
Non patris asperitas: non se negat ipsa roganti:
Nec tamen est potienda tibi: nec, ut omnia fiant:
Esse potes felix: ut Diq;, hominesq; laborent.
Nunc quoq; uotorum nulla est pars uana meorum:
Diq; mihi faciles, quicquid ualuere, dederunt.
Quodq; ego, uult genitor, uult ipsa, socerq; futurus:
Et non uult natura, potentior omnibus istis:
Quæ mihi sola nocet. uenit ecce optabile tempus:
Luxq; iugalis adest: & iam mea fiet Ianthe:
Nec mihi continget: mediis sitiemus in undis.
Pronuba quid Iuno? quid ad hæc Hymenæe uenitis
Sacra? quibus qui ducat abest: ubi nubimus ambæ.
Pressit ab his uocem. nec lenius altera uirgo
Æstuat: utq; celer ueniat Hymenæe, precatur.
Quod petit hæc, Telethusa timēs modo tēpora differt:
Nunc ficto languore moram trahit: omnia sæpe,

Vsaq; causatur. sed iam consumpserat omnem
Materiam ficti: dilataq; tempora tedæ
Institerant: unusq; dies restabat: at illa
Crinalem capiti uittam natæq;, sibiq;
Detrahit: & passis aram complexa capillis,
Isi, Parætonium, Mareoticaq; arua, Pharonq;
Quæ colis: & septem digestum in cornua Nilum:
Fer precor, inquit, opem: nostroq; medere timori.
Te dea, te quondam, tuaq; hæc insignia uidi:
Cunctaq; cognoui, sonitum, comitesq;, facesq;
Sistrorum: memoriq; animo tua iussa notaui.
Quod uidet hæc lucem: q non ego punior ipsa:
Consilium, monitumq; tuum est: miserere duarum:
Auxilioq; iuua. lachrymæ sunt uerba secutæ.
Visa dea est mouisse suas (& mouerat) aras:
Et templi tremuere fores: imitataq; Lunam
Cornua fulserunt: crepuitq; sonabile sistrum.
Non secura quidem, fausto tamen omne læta
Mater abit templo: sequitur comes Iphis euntem
Quàm solita est, maiore gradu: nec candor in ore
Permanet: & uires augentur: & acrior ipse est
Vultus: & incomptis breuior mensura capillis:
Plus q; uigoris adest, habuit quàm fœmina: nam, quæ
Fœmina nuper eras, puer es. date munera templis:
Nec timida gaudete fide. dant munera templis:
Addunt & titulum: titulus breue carmen habebat.
Dona puer soluit, quæ fœmina uouerat Iphis.
Postera lux radijs totum patefecerat orbem:
Cum Venus, & Iuno, sociusq; Hymenæus ad ignes
Conueniunt: potiturq; sua puer Iphis Ianthe.

P. OVI. NASO. METAMORPHOSEON LIB. X.

Nde per immensum croceo uelatus amictu
Aethera digreditur, Ciconumq; Hymenæus ad oras
Tendit: & Orphea nequicquam uoce uocatur.
Affuit ille quidem: sed nec solennia uerba,
Nec lætos uultus, nec felix attulit omen.
Fax quoq;, quam tenuit, lachrymoso stridula fumo
Vsq; fuit: nullosq; inuenit motibus ignes.
Exitus auspicio grauior. nam nupta per herbas
Dum noua Naïadum turba comitata uagatur:
Occidit, in talum serpentis dente recepto.
Quam satis ad superas postquam Rhodopeïus auras
Desleuit uates: ne non tentaret & umbras:
Ad Styga tænaria est ausus descendere porta:
Perq; leues populos, simulachraq; functa sepulchro
Persephonen adijt, inamœnaq; regna tenentem
Vmbrarum dominum: pulsisq; ad carmina neruis,
Sic ait. ò positi sub terra numina mundi,
In quem recidimus quidquid mortale creamur:
Si licet: & falsi positis ambagibus oris
Vera loqui sinitis: non huc ut opaca uiderem
Tartara, descendi: nec uti uillosa colubris
Terna Medusæi uincirem guttura monstri:
Causa uiæ est coniux: in quam calcata uenenum
Vipera diffudit: crescentesq; abstulit annos.
Posse pati uolui: nec me tentasse negabo:

Vicit amor: superat deus hic bene notus in ora est;
An sit & hic, dubito: sed & hic tamen auguror esse:
Fama q; si ueteris non est mentita rapinæ:
Vos quoq; iunxit amor. per ego hæc loca plena timoris,
Per Chaos hoc ingens, uastiq; silentia regni,
Eurydices oro properata retexite fata.
Omnia debentur uobis: paulumq; morati,
Serius aut citius sedem properamus ad unam.
Tendimus huc omnes: hæc est domus ultima: uosq;
Humani generis longissima regna tenetis.
Hæc quoq; cum iustos matura peregerit annos:
Iuris erit uestri: pro munere poscimus usum.
Quod si fata negant ueniam pro coniuge: certum est
Nolle redire mihi: letho gaudete duorum.
Talia dicentem, neruosq; ad uerba mouentem
Exangues flebant animæ: nec Tantalus undam
Captauit refugam: stupuitq; Ixionis orbis:
Nec carpsere iecur uolucres: urnisq; uacarunt
Belides: inq; tuo sedisti Sisyphe saxo.
Tunc primum lachrymis uictarum carmine fama est
Emenidum maduisse genas, nec regia coniux
Sustinet oranti, nec qui regit ima, negare:
Eurydicen q; uocant: umbras erat illa recentes
Inter: & incessit passu de uulnere tardo.
Hanc simul, & legem Rhodopeius accipit Orpheus:
Ne flectat retro sua lumina: donec auernas
Exierit ualles, aut irrita dona futura.
Carpitur accliuis per muta silentia trames
Arduus, obscurus, caligine densus opaca:
Nec procul abfuerant telluris margine summæ.

Hic,ne deficeret metuens,auidusq; uidendi,
Flexit amans oculos:& protinus illa relapsa est:
Brachiaq; intendens,prendiq;,& prendere certans,
Nil nisi cedentes infelix arripit auras.
Iamq; iterum moriens, non est de coniuge quicquã
Questa suo:quid enim nisi se quereretur amatam?
Supremumq; uale,quod iam uix auribus ille
Acciperet:dixit:reuolutaq; rursus eodem est.
Non aliter stupuit gemina nece coniugis Orpheus:
Quàm tria qui timidus medio portante cathenas
Colla canis uidit:quem non pauor ante reliquit,
Quàm natura prior saxo per corpus oborto.
Quiq; in se traxit crimen:uoluitq; uideri
Otiosus esse nocens:tuq; ò confisa figuræ
Infelix Lethæa tuæ,iunctissima quondam
Pectora nunc lapides,quos humida sustinet Ide.
Orantem,frustraq; iterum transire uolentem
Portitor arcuerat:septem tamen ille diebus
Squalidus in ripa cereris sine munere sedit:
Cura,dolorq; animi,lachrymæq; alimenta fuere.
Esse deos erebi crudeles questus,in altã
Se recipit Rhodopen,pulsumq; aquilonibus Aemum.
Tertius æquoreis inclusum piscibus annum
Pisces inierat titan:omnemq; refugerat Orpheus
Feminea uenerem:seu quod male cesserat illi:
Siue fidem dederat.multas tamen ardor habebat
Iungere se uati:multæ doluere repulsæ.
Ille etiam thracum populis fuit author amorem
In teneros transferre mares:citraq; iuuentam
Aetatis breue uer,& primos carpere flores.

Collis erat, collemq; super planissima campi
Area: quam uiridem faciebant graminis herbæ.
Vmbra loco deerat: qua postquam parte resedit
Dis genitus uates: & fila sonantia mouit:
Vmbra loco uenit. non chaonis absuit arbor,
Non nemus heliadum, non frondibus æsculus altis,
Nec tiliæ molles, nec fagus, & innuba laurus,
Et coryli fragiles, & fraxinus utilis hastis,
Enodisq; abies, curuataq; glandibus ilex,
Et platanus genialis, acerq; coloribus impar,
Amnicolæq; simul salices, & aquatica lotos,
Perpetuoq; uirens buxus, tenuesq; myricæ,
Et bicolor myrtus, & baccis cærula ficus.
Vos quoq; flexipedes ederæ uenistis, & una
Pampineæ uites, & amictæ uitibus ulmi,
Ornique, & piceæ, pomoq; onerata rubenti
Arbutus, & lentæ uictoris præmia palmæ:
Et succincta comas, hirsutaq; uertice pinus
Grata deûm matri: siquidem Cybeleïus Atys
Exuit hac hominem, truncoq; induruit illo.
Affuit huic turbæ metas imitata cupressus,
Nunc arbor, puer ante deo dilectus ab illo:
Qui citharam neruis, & neruis temperat arcum.
Nanq; sacer nymphis Carthea tenentibus arua
Ingens ceruus erat: lateq; patentibus altas
Ipse suo capiti præbebat cornibus umbras:
Cornua fulgebant auro: demissaq; in armos
Pendebant tereti gemmata monilia collo.
Bulla super frontem paruis argentea loris
Vincta mouebatur: pariles q; ætate nitebant

Auribus è geminis, circum cana tempora, baccæ.
Is q; metu uacuus, naturali q; pauore
Deposito cælebrare domos, mulcendaq; colla
Quamlibet ignotis manibus præbere solebat.
Sed tamen ante alios Cææ pulcherrime gentis
Gratus erat Cypariſſe tibi: tu pabula cæruum
Ad noua, tu liquidi ducebas fontis ad undas:
Tu modo texebas uarios per cornua flores:
Nunc eques in tergo residens huc lætus, & illuc,
Mollia purpureis frenabas ora capistris.
Æstus erat, mediusq; dies: solisq; uapore
Concana littorei feruebant brachia Cancri.
Essus in herbosa posuit sua corpora terra
Cæruus: & arborea frigus ducebat ab umbra.
Hunc puer imprudens iaculo Cypariſſus acuto
Fixit: & ut sæuo morientem uulnere uidit:
Velle mori statuit. quæ non solatia Phœbus
Dixit? & ut leuiter, pro materia q; doleret,
Admonuit: gemit ille tamen: munusq; supremum
Hoc petit à superis: ut tempore lugeat omni.
Iamq; per immensos egesto sanguine fletus,
In uiridem uerti cœperunt membra colorem:
Et modo qui niuea pendebant fronte capilli,
Horrida cæsaries fieri: sumptoq; rigore
Sydereum gracili spectare cacumine cœlum.
Ingemuit, tristisq; deus lugebere nobis,
Lugebisq; alios, aderisq; dolentibus, inquit.
Tale nemus uates attraxerat: inq; ferarum
Concilio medius turba, uolucrumq; sedebat.
Vt satis impulsas tentauit pollice chordas:

Cypariſſus cupressus

Et ſenſit uarios, quamuis diuerſa ſonarent:
Concordare modos: hoc uocem carmine mouit.
Ab Ioue muſa parens (cedunt Iouis omnia regno)
Carmina noſtra moue: Iouis eſt mihi ſæpe poteſtas
Dicta: prius cæani plectro grauiore Gigantes,
Parſaq; Phlegræis uictricia fulmina campis:
Nunc opus eſt leuiore lyra: pueroſq; canamus
Dilectos ſuperis: inconceſſiſq; puellas
Ignibus attonitas meruiſſe libidine pœnam.
Rex ſuperũ phrygij quondam Ganymedis amore
Arſit: & inuentum eſt aliquid, quod Iuppiter eſſe,
Quàm quod erat, mallet. nulla tamen alite uerti
Dignatur: niſi quæ poſſet ſua fulmina ferre.
Nec mora, percuſſo mendacibus aere pennis,
Arripit Iliaden: qui nunc quoq; pocula miſcet:
Inuitaq; Ioui nectar Iunone miniſtrat.
Te quoq; Amyclide poſuiſſet in æthere Phœbus:
Triſtia ſi fatum ponendi fata dediſſent.
Quà licet, æternus tamen es: quotieſq; repellit
Ver hyemem: piſcíq; aries ſuccedit aquoſo:
Tu toties oreris: uiridíq; in cæſpite flores.
Te meus ante omnes genitor dilexit: & orbe
In medio poſiti caruerunt præſide Delphi:
Dum deus Eurotan, immunitamq; frequentat
Sparten: nec citharæ, nec ſunt in honore ſagittæ.
Immemor ipſe ſui non retia ferre recuſat:
Non tenuiſſe canes: non per iuga montis iniqui
Ire comes: longaq; alit aſſuetudine flammas.
Iamq; fere medius titan uenientis, & actæ
Noctis erat: ſpatioq; pari diſtabat utrinq;.

Corpora ueste leuant: & succo pinguis oliuæ
Splendescunt: latiq; ineunt certamina disci.
Quem prius aerias libratum Phœbus in auras
Misit: & oppositas discussit pondere nubes.
Recidit in solidam longo post tempore terram
Pondus: & exhibuit iunctam cum uiribus artem.
Protinus imprudens, actusq; cupidine lusus
Tollere Tænarides orbem properabat: at illum
Dura repercusso subiecit in aere tellus
Inultus Hyacinthe tuos expalluit æque
Quàm puer, ipse deus: collapsosq; excipit artus:
Et modo te refouet: modo tristia uulnera siccat:
Nunc animam admotis fugientem sustinet herbis.
Nil prosunt artes: erat immedicabile uulnus:
Vt siquis uiolas, riguoq; papauera in horto,
Liliaq; infringat fuluis hærentia linguis:
Marcida demittant subito caput illa grauatum:
Nec se sustineant: spectentq; cacumine terram.
Sic uultus moriens iacet: & defecta uigore
Ipsa sibi est oneri ceruix: humeroq; recumbit.
Laberis Oebalide prima fraudate iuuenta,
Phœbus ait: uideoq; tuum mea crimina uulnus:
Tu dolor es, facinusq; meum: mea dextera letho
Inscribenda tuo est: ego sum tibi funeris author.
Quæ mea culpa tamen? nisi si lusisse, uocari
Culpa potest? nisi culpa potest, & amasse, uocari?
Atq; utinam pro te uitam, tecumq; liceret
Reddere. quod quoniam fatali lege uetamur:
Semper eris mecum: memoriq; hærebis in ore.
Te lyra pulsa manu, te carmina nostra sonabunt:

Flos q; nouus scripto gemitus imitabere nostros.
Tempus & illud erit: quo se fortissimus heros
Addat in hunc florem: folioq; legatur eodem.
Talia dum uero memorantur Apollinis ore:
Ecce cruor, qui fusus humo signauerat herbas:
Desinit esse cruor: tyrioq; nitentior ostro
Flos oritur: formamq; capit, quam lilia: si non
Purpureus color his, argenteus esset in illis.
Non satis hoc Phœbo est (is. n. fuit author honoris)
Ipse suos gemitus foliis inscribit: & ai ai
Flos habet inscriptum: funestaq; littera ducta est.
Nec genuisse pudet Sparten Hyacinthon: honorq;
Durat in hoc æui: celebrandaq; more priorum
Annua prælata redeunt Hyacinthia pompa.
At si forte roges fœcundam Amathunta metallis,
An genuisse uelit Propœtidas: annuat æque,
Atq; illos, gemino quondam quibus aspera cornu
Frons erat: unde etiam nomen traxere Cerastæ.
Ante fores horum stabat Iouis hospitis ara
Lugubris sceleris: quam si quis sanguine tinctam
Aduena uidisset: mactatos crederet illic
Lactentes uitulos, amathusiacas q; bidentes:
Hospes erat cæsus. sacris offensa nefandis
Ipsa suas urbes, Ophiusiaq; arua parabat
Deserere alma Venus. sed qd loca grata, quid urbes
Peccauere meæ? quod dixit crimen in illis?
Exilio pœnam potius gens impia pendat,
Vel nece: uel si quid medium est mortisq;, fugæq;.
Id q; quid esse potest: nisi uersæ pœna figuræ?
Dum dubitat, quo mutet eos: ad cornua multum

Flexit: & admonita est hæc illis posse relinqui:
Crandiaq; in toruos transformat mẽbra iuuencos:
Sunt tamen obscœnæ Venerem Propœtides ausæ
Esse negare deam: pro qua sua numinis ira
Corpora cum forma primo uulgasse feruntur:
Vt'q; pudor cessit: sanguisq; induruit oris:
In rigidum paruo silicem discrimine uersæ.
Quas quia Pygmalion æuum per crimina agentes
Viderat: offensus uitijs, quæ plurima menti
Fœmineæ natura dedit, sine coniuge cœlebs
Viuebat: thalamiq; diu consorte carebat.
Interea niueum mira feliciter arte
Sculpsit ebur: formamq; dedit, qua fœmina nasci
Nulla potest: operisq; sui concepit amorem.
Virginis est uere facies: quam uiuere credas:
Et, si non obstet reuerentia, uelle moueri.
Ars adeo latet: arte sua miratur: & haurit
Pectore Pygmalion simulati corporis ignes.
Sæpe manus operi tentantes admouet, an sit
Corpus an illud ebur: nec adhuc ebur esse fatetur.
Oscula dat. reddiq; putat: loquiturq;, tenetq;:
Et credit tactis digitos insidere membris:
Et metuit, pressos ueniat ne liuor in artus.
Et modo blanditias adhibet: modo grata puellis
Munera fert illi conchas, teretesq; lapillos,
Et paruas uolucres, & flores mille colorum,
Lilia, perpictasq; pilas, & ab arbore lapsas
Heliadum lachrymas. ornat quoq; uestibus artus:
Dat digitis gemmas: dat longa monilia collo:
Aure leues baccæ, redimicula pectore pendent.

Cuncta decent: nec nuda minus formosa uidetur.
Collocat hanc stratis concha Sidonide tinctis:
Appellatq; tori sociam: acclinataq; colla
Mollibus in plumis, tanquam sensura, reponit.
Festa dies Veneris tota celeberrima Cypro
Venerat: & blandis indutæ cornibus, aurum
Conciderant ictæ nuiea ceruicæ iuuencæ:
Thuraq; fumabant. cum munere functus ad aras
Constitit: & timide, si Di dare cuncta potestis,
Sit coniux opto, non ausus eburnea uirgo,
Dicere Pygmalion, simlis mea dixit eburnæ.
Sensit, ut ipsa suis aderat Venus aurea festis:
Vota quid illa uelint: & amici numinis omen
Flamma ter accensa est: apicemq; per aera duxit.
Vt rediit: simulachra suæ petit ille puellæ:
Incumbensq; toro dedit oscula: uisa tepere est.
Admouet os iterum: manibus quoq; pectora tentat:
Tentatum mollescit ebur: positoq; rigore
Subsedit digitis: ceditq;, ut Hymettia sole
Cera remolliscit: tractataq; pollice multas
Flectitur in facies: ipsoq; fit utilis usu.
Dum stupet: & dubie gaudet: fallíq; ueretur:
Rursus amans, rursusq; manu sua uota retractat.
Corpus erat: saliunt tentatæ pollice uenæ.
Tum uero Paphius plenissima concipit heros
Verba: quibus Veneri grates agit: oraq; tandem
Ore suo non falsa premit: dataq; oscula uirgo
Sensit: & erubuit: timidumq; ad lumina lumen
Attollens, pariter cum cœlo uidit amantem.
Coniugio, quod fecit, adest dea: iamq; coactis

Cornibus in plenum nouies lunaribus orbem:
Illa Paphum genuit: de quo tenet insula nomen.
Editus hac ille est: qui si sine prole fuisset,
Inter felices Cinyras potuisset haberi.
Dira canam: procul hinc natæ, procul este parentes:
Aut mea si uestras mulcebunt carmina mentes:
Desit in hac mihi parte fides: nec credite factum:
Vel si credetis: facti quoq; credite pœnam.
Si tamen admissum sinit hoc natura uideri:
Gentibus Ismarijs, & nostro gratulor orbi:
Gratulor huic terræ: quod abest regionibus illis,
Quæ tantum genuere nefas. sit diues amomo
Cinnamaq;, costumq; suum, sudataq; ligno
Thura ferat, floresq; alios Panchaia tellus:
Dum ferat et Myrrham: tanti noua non fuit arbor.
Ipse negat nocuisse tibi sua tela Cupido
Myrrha: facesq; suas à crimine uindicat isto.
Stipite te stygio, tumidisq; afflauit Echidnus
Ter tribus una soror: scelus est odisse parentem:
Hic amor est odio, maius scelus. undiq; lecti
Te cupiunt proceres: totoq; oriente iuuentus
Ad thalami certamen adest: ex omnibus unum
Elige Myrrha uirum: dum ne sit in omnibus unus.
Illa quidem sentit: fœdoq; repugnat amori:
Et secum, quo mente feror? quid molior? inquit.
Di precor, & pietas, sacrataq; iura parentum,
Hoc prohibete nefas: scelerisq; resistite nostro:
Si tamen hoc scelus est. sed enim damnare negatur
Hanc uenerem pietas: coeuntq; animalia mullo
Cætera delicto: nec habetur turpe iuuencæ

Ferre patrem tergo: fit equo sua filia coniux:
Quasq; creauit, init pecudes Caper: ipsaq; cuius
Semine concepta est, ex illo concipit ales.
Felices, quibus ista licent: humana malignas
Cura dedit leges: & quod natura remittit,
Inuida iura negant. gentes tamen esse feruntur:
In quibus & nato genitrix, & nata parenti
Iungitur: ut pietas geminato crescat amore.
Me miseram, quòd non nasci mihi contigit illic:
Fortunaq; loci lædor. quid in ista reuoluor?
Spes interdictæ discedite: dignus amari
Ille, sed ut pater est. ergo si filia magni
Non essem Cinyræ: Cinyræ concumbere possem?
Nunc qa iam meus est: non est meus: ipsaq; damno
Est mihi proximitas: aliena potentior essem.
Ire libet procul hinc: patriosq; relinquere fines:
Dum scelus effugiam: retinet malus ardor amantem:
Vt præsens spectem Cinyram: tangamq;: loquarq;:
Osculaq; admoueam: si nil conceditur ultra.
Vltra autem sperare aliquid potes impia uirgo?
Nec quot confundas & iura, & nomina sentis?
Tune eris & matris pellex? & adultera patris?
Tune soror nati, genitrixq; uocabere fratris?
Nec metues atro crinitas angue sorores?
Quas facibus sæuis oculos, atq; ora petentes
Noxia corda uident. at tu dum corpore non es
Passa nefas: animo ne concipe: neue potentis
Concubitu uetito naturæ pollue fœdus.
Velle puta: res ipsa uetat: pius ille, memorq; est
Moris. & O uellem similis furor esset in illo.

Dixerat: at Cinyras, quem copia digna procorum
Quid faciat, dubitare facit: scitatur ab ipsa
Nominibus dictis, cuius uelit esse mariti.
Illa silet primo: patriisq; in nultibus hærens
Aestuat: & tepido suffundit lumina rore.
Virginei Cinyras hæc credens esse timoris,
Flere uetat: siccatq; genas: atq; oscula iungit.
Myrrha datis nimium gaudet: consultaq; qualem
Optet habere uirum: similem tibi dixit. at ille
Non intellectam uocem collaudat: &, esto
Tam pia semper, ait. pietatis nomine dicto
Demsit nultus, sceleris sibi conscia uirgo.
Noctis erat medium: curasq;, & corpora somnus
Soluerat: at uirgo Cinyreia peruigil igne
Carpitur indomito: furiosaq; uota retractat:
Et modo desperat: modo nult tentare: pudetq;,
Et cupit: & quid agat, non inuenit. utq; securi
Saucia trabs ingens, ubi plaga nouissima restat:
Quò cadat, in dubio est: omniq; à parte timetur:
Sic animus uario labefactus nulnere nutat
Huc leuis, atq; illuc: momentaq; sumit utroq;:
Nec modus, & requies, nisi mors reperitur amoris.
Mors placet: erigitur: laqueoq; innectere fauces
Destinat: & zona summo de poste reuincta
Care nale Cinyra, causamq; intellige mortis,
Dixit: & aptabat pallenti uincula collo.
Murmura uerborum fidas nutricis ad aures
Peruenisse ferunt, limen seruantis alumnæ.
Surgit anus, reseratq; fores: mortisq; paratæ
Instrumenta uidens, spatio conclamat eodem:

Sęq; ferit: ſcinditq; ſinus: ereptaq; collo
Vincula dilaniat. tum deniq; flere uacauit:
Tum dare complexus: laqueiq; requirere cauſam.
Muta ſilet uirgo: terramq; immota tuetur:
Et deprenſa dolet tardæ conamina mortis.
Inſtat anus: canosq; ſuos, & inania nudans
Vbera, per cunas, alimentaq; prima precatur,
Vt ſibi committat quicquid dolet. illa rogantem
Auerſata, gemit. certa eſt exquirere matrix:
Nec ſolam ſpondere fidem. dic, inquit: opemq;
Me ſine ferre tibi: non eſt mea pigra ſenectus.
Seu furor eſt: habeo quod carmine ſanet, & herbis.
Siue aliquis nocuit: magico luſtrabere ritu.
Ira deûm ſiue eſt: ſacris placabimus iram.
Quid rear ulterius? certe fortuna, domusq;
Sospes ab incurſu eſt: uiuunt genitrixq;, paterq;:
Myrrha patre audito, ſuſpiria duxit ab imo
Pectore: nec nutrix etiamnum concipit ullum
Mente nefas: aliquemq; tamen præſentit amorem:
Propoſitiq; tenax, quodcunq; eſt, orat ut ipſi
Indicet: & gremio lachrymantem tollit anili:
Atq; ita complectens infirmis membra lacertis,
Senſimus, inquit, amas: & in hoc mea (pone timorem)
Sedulitas erit apta tibi: nec ſentiet unquam
Hoc pater. Exilijt gremio furibunda: torumq;
Ore premens, diſcede precor: miſeroq; pudori
Parce, ait. inſtanti diſcede, aut deſine dixit
Quærere quid doleam: ſcelus eſt, quod ſcire laboras.
Horret anus: tremulasq; manus aniſq;, metuq;,
Tendit: & ante pedes ſupplex procumbit alumnæ:

Et modo blanditur: modo, si non conscia fiat,
Terret: & indicium laquei, cœptæq; minatur
Mortis: & officium commisso spondet amori.
Extulit illa caput: lachrymisq; impleuit obortis
Pectora nutricis: conataq; sæpe fateri,
Sæpe tenet uocem: pudibundaq; uestibus ora
Texit: & ò dixit felicem coniuge matrem.
Hactenus: & gemuit gelidos nutricis in artus,
Ossaq; (sensit enim) penetrat tremor: albaq; toto
Vertice canities rigidis stetit hirta capillis:
Multaq;, ut excuteret diros, si posset, amores,
Addidit. at uirgo scit se non falsa moneri:
Certa mori tamen est: si non potiatur amore.
Viue ait hæc: potiere tuo, non aussa parente
Dicere, conticuit: promissaq; numine firmat.
Festa piæ Cereris celebrabant annua matres, Cerealia festa
Illa, quibus niuea uelatæ corpora ueste
Primitias frugum dant spicea serta suarum:
Perq; nouem noctes uenerem, tactusq; uirorum
Intuitis numerant. turba Cinyreis in illa
Regis adest coniux: arcanaq; sacra frequentat.
Ergo legitima uacuus dum coniuge lectus:
Nacta grauem uino Cinyram male sedula nutrix
Nomine mentito ueros exponit amores:
Et faciem laudat. quæsitis uirginis annis,
Parr ait est Myrrhæ. quam postq̃ adducere iussa est:
Vtq; domum rediit: gaude mea dixit alumna:
Vicimus. infelix non toto pectore sentit
Lætitiam uirgo: presagaq; pectora mœrent:
Sed tamen & gaudet. tanta est discordia mentis.

Myrrhis periphr.

Tempus erat, quo cuncta silent: interq; triones
Flexerat obliquo plaustrum temone Bootes.
Ad facinus uenit illa suum, fugit aurea cœlo
Luna: tegunt nigræ latitantia sydera nubes:
Nox caret igne suo: primus tegis Icare multus,
Frigoneq; pio sacrata parentis amore.
Ter pedis offensi signo est reuocata: ter omen
Funereus Bubo letali carmine fecit.
It tamen: & tenebræ minuunt, noxq; atra pudorē.
Nutricisq; manum læua tenet: altera motu
Cæcum iter explorat. thalami iam limina tangit:
Iamq; fores aperit: iam ducitur intus: at illi
Poplite succiduo genua intremuere: fugitq;
Et color, & sanguis: animusq; reliquit euntem:
Quoq; suo propior scæleri est: magis horret: & ausi
Pœnitet: & uellet non cognita posse reuerti.
Cunctantem longæua manu deducit: & alto
Admotam lecto cum traderet: accipe, dixit:
Ista tua est Cinyra: deuotaq; pectora iunxit.
Accipit obscœno genitor sua uiscera lecto:
Virgineosq; metus leuat: hortaturq; timentem.
Forsitan ætatis quoq; nomine, filia dixit:
Dixit & illa, pater: scæleri ne nomina desint.
Plena patris thalamus excedit: & impia diro
Semina fert utero: conceptaq; crimina portat.
Postera nox facinus geminat: nec finis in illa est.
Cum tandem Cinyras auidus cognoscere amantem
Post tot concubitus, illato lumine uidit
Et scelus, & natam: uerbisq; dolore retentis,
Pendenti nitidum uagina diripit ensem.

Myrrha

M yrrha fugit: tenebris'q;, & cæcæ munere noctis
I ntercepta neci est: latos'q; uagata per agros,
P almiferos Arabas, panchæaq; rura reliquit:
P er'q; nouem errauit redeuntis cornua Lunæ:
C um tandem terra requieuit fessa sabæa:
V ix'q; uteri portabat onus. tum nescia uoti,
A tq; inter mortis'q; metus, & tædia uitæ
E st tales complexa preces. O' siqua patetis
N umina confessis, merui: nec triste recuso
S upplicium: sed ne uiolem uiuos'q; superstes,
M ortuaq; extinctos: ambobus pellite regnis:
M utatæ'q; mihi uitam'q;, necem'q; negate.
N umen confessis aliquod patet: ultima certe
V ota suos habuere deos: nam crura loquentis
T erra superuenit: ruptos'q; obliqua per ungues
P orrigitur radix, longi firmamina trunci:
O ssaq; robur agunt: media'q; manente medulla
S anguis it in succos: in magnos brachia ramos:
I n paruos digiti: duratur cortice pellis.
I am'q; grauem crescens uterum præcinxerat arbor:
P ectoraq; obruerat: collum'q; operire parabat:
N on tulit illa moram: uenienti'q; obuia ligno
S ubsedit: mersit'q; suos in cortice uultus.
Q uæ quanquam amisit ueteres cum corpore sensus:
F let tamen: & tepidæ manant ex arbore guttæ.
E st honor & lachrymis: stillataq; cortice Myrrha
N omen herile tenet: nullo'q; tacebitur æuo.
A t male conceptus sub robore creuerat infans:
Q uærebat'q; uiam: qua se genitrice relicta
E xereret. media grauidus tumet arbore uenter.

Myrrha snarem

Myrrhę lach

Tendit onus matrem: neq; habent sua uerba dolores:
Nec Lucina potest parientis uoce uocari.
Nitenti tamen est simlis: curuataq; crebros
Dat gemitus arbor: lachrymisq; cadentibus humet.
Constitit ad ramos mitis Lucina dolentes:
Admouitq; manus: & uerba puerpera dixit.
Arbor agit rimas: & sicco cortice uiuum
Reddit onus: uagitq; puer: quem mollibus herbis
Naiades impositum lachrymis unxere parentis.
Laudaret faciem liuor quoq;: qualia nanq;
Corpora nitidorum tabula pinguntur amorum:
Talis erat: sed ne faciat discrimina cultus:
Aut huic adde leues, aut illis deme pharetras.
Labitur occulte, fallitq; uolatilis ætas:
Et nihil est annis uelocius. ille sorore
Natus, auoq; suo: qui conditus arbore nuper:
Nuper erat genitus: modo formosissimus infans:
Iam iuuenis, iam uir, iam se formosior ipso est:
Iam placet & Veneri: matrisq; ulciscitur ignes.
Nanq; pharetratus dum dat puer oscula matri:
Inscius extanti distrinxit arundine pectus.
Læsa manu natum dea reppulit. altius actum
Vulnus erat specie: primoq; fefellerat ipsam.
Apta uiri forma, non iam Cythereïa curat
Littora: non alto repetit Paphon æquore cinctam,
Piscosamq; Cnidon, grauidamq; Amathunta metallis.
Abstinet & cœlo: cœlo præfertur Adonis.
Hunc tenet: huic comes est: assuetaq; semper in umbra
Indulgere sibi, formamq; augere colendo,
Per iuga, per syluas, dumosaq; saxa uagatur

Nuda genu, ueſtem ritu ſucincta Dianæ:
Hortatur q; canes: tutæq; animalia prædæ
Aut pronos lepores, aut celſum in cornua Ceruum,
Aut agitat damas: à fortibus abſtinet apris:
Raptores q; lupos, armatos q; unguibus urſos
Vitat: & armenti ſaturatos cæde leones.
Te quoq; ut hos timeas, ſiquid prodeſſe monendo
Poſſet: Adoni monet: fortis q; fugacibus eſto,
Inquit: in audaces non eſt audacia tuta.
Parce meo iuuenis temerarius eſſe periclo:
Neue feras, quibus arma dedit natura, laceſſe:
Stet mihi ne magno tua gloria. non mouet ætas,
Nec facies, nec quæ Venerem mouere, leones,
Setigeros q; ſues, oculos q;, animos q; ferarum.
Fulmen habent acres in aduncis dentibus apri:
Impetus eſt fuluis, & uaſtæ leonibus iræ:
Inuiſum q; mihi genus eſt. quæ cauſa roganti,
Dicam ait, & ueteris monſtrum mirabile culpæ.
Sed labor inſolitus iam me laſſauit: & ecce
Opportuna ſua blanditur populus umbra:
Dat q; torum cæſpes: libet hac requieſcere tecum,
Et requieuit humo: preſſit q; & gramen, & ipſum:
Inq; ſinu iuuenis poſita ceruice recliuis
Sic ait: ac medijs interſerit oſcula uerbis.
Forſitan audieris aliquam certamine curſus
Veloces ſuperaſſe uiros: non fabula rumor
Ille fuit: ſuperabat enim: nec dicere poſſis
Laude pedum, formæne bono præſtantior eſſet.
Sciſcitanti deus huic de coniuge, coniuge dixit
Nil opus eſt Atalanta tibi: fuge coniugis uſum.

Nec tamen effugies: teq; ipsa uiua carebis.
Territa sorte dei per opacas innuba syluas
Viuit: & instantem turbam uiolenta procorum
Conditione fugat: nec sum potienda, nisi, inquit,
Victa prius cursu: pedibus contendite mecum.
Præmia ueloci, coniux, thalamiq; dabuntur:
Mors pretium tardis: ea lex certaminis esto.
Illa quidem immitis: sed tanta potentia formæ est:
Venit ad hanc legem temeraria turba procorum.
Sederat Hippomenes cursus spectator iniqui:
Et petitur cuiquam per tanta pericula coniux?
Dixerat: ac nimios iuuenum damnarat amores.
At faciem, & posito corpus uelamine uidit,
Quale meum, uel quale tuum, si fœmina fias:
Obstupuit: tollensq; manus, ignoscite, dixit,
Quos modo culpaui: non dum mihi præmia nota,
Quæ peteretis, erant. laudando concipit ignes:
Et nequis iuuenum currat uelocius, optat:
Inuidiamq; timet. sed cur certaminis huius
Intentata mihi fortuna relinquitur? inquit;
Audentes deus ipse iuuat. dum talia secum
Exigit Hippomenes: passu uolat alite uirgo.
Quæ quanquam Scythica non segnius ire sagitta
Aonio uisa est iuueni: tamen ille decorem
Miratur magis: & cursus facit ipse decorem.
Aura refert ablata citis talaria plantis:
Tergaq; iactantur crines per eburnea, quæq;
Poplitibus suberant picto genualia limbo:
Inq; puellari corpus candore ruborem
Traxerat, haud aliter, quàm cum super atria uelum

Candida purpureum simulem dat, et inficit umbrã.
Dum notat hæc hospes: decursa nouissima meta est:
Et tegitur festa victrix Atalanta corona.
Dant gemitum victi: pendunt'q; ex fœdere pœnas.
Non tamen euentu iuuenis deterritus horum
Constitit in medio: ultu'q; in uirgine fixo
Quid facilem titulum superando quæris inertes?
Mecum confer, ait. seu me fortuna potentem
Fecerit: à tanto non indignabere uinci.
Nanq; mihi genitor Megareus, Onchestius illi:
Est Neptunus auus: pronepos ego regis aquarum:
Nec uirtus citra genus est. seu uincar: habebis
Hippomene uicto magnum, & memorabile nomen.
Talia dicentem molli Schœneia ultu
Aspicit: & dubitat, superari, an uincere malit.
Atq; ita, quis Deus hunc formosis inquit iniquus
Perdere uult? caræ'q; iubet discrimine uitæ
Coniugium petere hoc? non sum me iudice tanti.
Nec forma tangor: poteram tamen hac quoq; tangi:
Sed quod adhuc puer est: nõ me mouet ipse, sed ætas.
Quid? quòd inest uirtus, & mens interrita lethi?
Quid? quòd ab æquorea numeratur origine quartus?
Quid? quòd amat? tanti'q; putat connubia nostra,
Vt pereat, si me fors illi dura negarit?
Dum licet, hospes abi: thalamos'q; relinque cruentos.
Coniugium crudele meum est: tibi nubere nulla
Nollet: & optari potes à sapiente puella.
Cur tamen est mihi cura tui tot iam ante peremptis?
Viderit: intereat: quoniam tot cæde procorum
Admonitus non est: agitur'q; in tædia uitæ.

O cidet hic igitur, uoluit quia uiuere mecum?
I ndignam'q; necem pretium patietur amoris?
N on erit inuidiæ uictoria nostra ferendæ.
S ed non culpa mea est: utinam desistere uelles:
A ut quoniam es demens: utinam uelocior esses.
A h quàm uirgineus puerili uultus in ore est:
A h miser Hippomene, nollem tibi uisa fuissem.
V iuere dignus eras. quòd si felicior essem:
N ec mihi coniugium fata importuna negarent:
V nus eras, cum quo sociare cubilia uellem.
D ixerat: ut'q; rudis, primo'q; cupidine tacta,
Quod facat ignorans, amat, & non sentit amorem.
I am solitos poscunt cursus populus'q;, pater'q;:
C um me sollicita proles Neptunia uoce
I nuocat Hippomenes: Cythereă comprecor ausis
A dsit ait nostris: &, quos dedit, adiuuet ignes.
D etulit aura preces ad me non inuida blandas:
M otaq; sum (fateor) nec opis mora longa dabatur.
E st ager: indigenæ Damasenum nomine dicunt:
T elluris Cypriæ pars optima: quam mihi prisci
S acrauere senes: templis'q; accedere dotem
H anc iussere meis. medio nitet arbor in aruo
F ulua comas, fuluo ramis crepitantibus auro.
H inc tria forte, mea ueniens decerpta ferebam
A urea poma manu: nulli'q; uidenda, nisi ipsi,
H ippomenen adij: docui'q; quis usus in illis.
S igna tubæ dederant: cum carcere pronus uter'q;
E micat: & summam celeri pede libat arenam.
P osse putes illos sicco freta radere passu:
E t segetis canæ stantes percurrere aristas.

A dijciunt animos iuueni clamorq́;, fauorq́;,
V erbaq; dicentum, nunc nunc incumbere tempus:
H ippomene propera: nunc uiribus utere totis:
P elle moram, uinces. dubium, Megareius heros
G audeat, an Virgo magis his Schœneia dictis.
O quoties, cum iam posset transire: morata est:
S pectatosq; diu multus inuita reliquit.
A ridus a' lasso uenebat anhelitus ore:
M etaq; erat longe. tum deniq; de tribus unum
F œtibus arboreis proles Neptunia misit.
O bstupuit uirgo: nitidiq; cupidine pomi
D eclinat cursus: aurumq; uolubile tollit.
Præterit Hippomenes: resonant spectacula plausu.
I lla moram celeri, cessataq; tempora cursu
C orrigit: atq; iterum iuuenem post terga relinquit.
E t rursus pomi iactu remorata secundi
C onsequitur: transitq; uirum. pars ultima cursus
R estabat: nunc inquit ades dea muneris author:
I nq; latus campi, quo tardius illa rediret:
I ecit ab obliquo nitidum iuueniliter aurum.
A n peteret uirgo uisa est dubitare: coegi
T ollere: & adieci sublato pondera malo:
I mpediq; oneris pariter grauitate, moraq;:
N e' ue meus sermo cursu sit tardior ipso:
P ræterita est uirgo: duxit sua præmia uictor.
D igna' ne cui grates ageret? cui thuris honorem
F erret Adoni fui? nec grates immemor egit:
N ec mihi thura dedit. subitam conuertor in iram:
C ontemptuq; dolens, ne sim spernenda futuris:
E xemplo caueo: meq; ipsam exhortor in ambos.

Templa Deûm matri, quæ quondam clarus Echion
Fecerat ex uoto: nemorosis abdita syluis
Transibant: & iter longum requiescere suasit.
Illic concubitus intempestiua cupido
Occupat Hippomenen, et numine concita nostro.
Iminus exigui fuerat prope templa recessus
Speluncæ simulis, natiuo pumice tectus,
Religione sacer prisca: quo multa sacerdos
Ignea contulerat ueterum simulachra deorum.
Hunc init: & uetito temerat sacraria probro.
Sacra retorserunt oculos: turritaq; mater
An stygia sontes dubitauit mergeret unda.
Pœna leuis uisa est. ergo modo leuia siluæ
Colla iubæ uelant: digiti curuantur in ungues:
Ex humeris armi fiunt: in pectora totum
Pondus abit: summæ cauda uerruntur arenæ:
Iram iiultus habet: pro uerbis murmura reddunt:
Prothalamis celebrant syluas: aliisq; timendi
Dente premunt domito Cybeleia frena leones.
Hos tu care mihi, cumq; his genus omne ferarum,
Quod non terga fugæ, sed pugnæ pectora præbet:
Effuge: ne uirtus tua sit damnosa duobus.
Illa quidem monuit: iunctisq; per aera cycnis,
Carpit iter: sed stat monitis contraria uirtus.
Forte suem latebris uestigia certa secuti
Excuere canes: syluisq; exire parantem
Fixerat obliquo iuuenis Cinyreius ictu.
Protinus excussit pando uenabula rostro
Sanguine tincta suo: trepidumq;, & tuta petentem
Trux aper insequitur: totosq; sub inguine dentes

Abdidit: & fulua moribundum strauit arena.
Vecta leui curru medias Cytherea per auras,
Cypron olorinis non dum peruenerat alis.
Agnouit longe gemitum morientis: & albas
Flexit aues illuc: utq; æthere uidit ab alto
Exanimem, inq; suo iactantem sanguine corpus:
Desilijt: pariterq; sinum, pariterq; capillos
Rupit: & indignis percussit pectora palmis.
Questaq; cum fatis, & non tamen omnia uestri
Iuris erunt, dixit: luctus monimenta manebunt
Semper Adoni mei: repetitaq; mortis imago
Annua plangoris peraget simulamina nostri.
At cruor in florem mutabitur. an tibi quondam
Fœmineos artus in olentes uertere mentas
Persephone licuit? nobis Cinyreius heros
Iuuidiæ mutatus erit? sic fata cruorem
Nectare odorato sparsit: qui tactus ab illo
Intumuit: sicut pluuio perlucida cælo
Surgere bulla solet. nec plena longior hora
Facta mora est: cum flos de sanguine concolor ortus:
Qualem, quæ lento cælant sub corticæ granum
Punica ferre solent: breuis est tamen usus in illo:
Nanq; male hærentem, & nimia leuitate caducum
Excutiunt ijdem, qui perflant omnia, uenti.

Armine dum tali ſyluas, animoſq; ferarum
Threicius uates, & ſaxa ſequentia ducit:
Ecce nurus Ciconum tectæ lymphata ferinis
Pectora uelleribus tumuli de uertice cernunt
Orphea percuſſis ſociantem carmina neruis.
Ex quibus una, leues iactato crine per auras
En ait, en hic eſt noſtri contemptor: & haſtam
Vatis Apollinei uocalia miſit in ora:
Quæ foliis præſuta notam ſine uulnere fecit.
Alterius telum lapis eſt: qui miſſus in ipſo
Aere concentu uictus uocaſq;, lyræq; eſt:
Accueluti ſupplex pro tam furialibus auſis
Ante pedes iacuit. ſed enim temeraria creſcunt
Bella: moduſq; abijt: inſanaq; regnat Erinnys.
Cunctaq; tela forent cantu mollita: ſed ingens
Clamor, & inflato berecyntia tibia cornu,
Tympanaq;, & plauſus, & bacchei ululatus
Obſtrepuere ſono citharæ. tum denique ſaxa
Non exauditi rubuerunt ſanguine uatis.
Ac primum attonitas etiam num uoce canentis
Innumeras uolucres, anguesq;, agmenq; ferarum,
Mænades Orphei titulum rapuere theatri:
Inde cruentatis uertuntur in Orphea dextris:
Et coeunt, ut aues, ſiquando luce uagantem
Noctis auem cernunt: ſtructoq; utrinq; theatro

Vt matutina cæruus perituru arena
Præda canum est: natemq; petunt: et fronde uirentes
Conijciunt thyrsos, non hæc in munera factos.
Hæ glebas, illæ direptos arbore ramos,
Pars torquent silices: neu desint tela furori,
Forte boues presso subigebant uomere terram:
Nec procul hinc multo fructum sudore parantes,
Dura lacertosi fodiebant arua coloni.
Agmine qui uiso fugiunt: operisq; relinquunt
Arma sui: uacuosq; iacent dispersa per agros
Sarculaq; rastriq; graues, longiq; ligones.
Quæ postquam rapuere feræ: cornuq; minaci
Diuulsere boues: ad uatis fata recurrunt:
Tendentemq; manus, atq; illo tempore primum
Irrita dicentem, nec quicquam uoce mouentem
Sacrilegæ perimunt: perq; os (proh Iuppiter) illud
Auditum saxis, intellectumq; ferarum
Sensibus, in uentos anima exhalata recessit.
Te mœstæ uolucres Orpheu, te turba ferarum,
Te rigidi silices, tua carmina sæpe secutæ
Fleuerunt Syluæ: positis te frondibus arbos
Tonsa comas, luxit: lachrymis quoq; flumina dicunt
Increuisse suis: obscuraq; barbasa pullo
Naides, & Dryades, passosq; habuere capillos.
Membra iacent diuersa locis: caput Hebre, lyramq;
Excipis: & (mirum) medio dum labitur amne,
Flebile nescio quid queritur lyra: flebile lingua
Murmurat exanimis: respondent flebile ripæ.
Iamq; mare inuectæ flumen populare relinquunt:
Et Methymnææ potiuntur littore Lesbi.

Hic ferus expositum peregrinis anguis arenis
Os petit: & sparsos stillanti rore capillos
Lambit: & hymniferos inhiat diuellere uultus.
Tandem Phœbus adest: morsus'q; inferre parantem
Præcipitem in lapidem rictus serpentis apertos
Congelat: & patulos (ut erant) indurat hiatus.
Umbra subit terras: & quæ loca uiderat ante,
Cuncta recognoscit: quærens'q; per arua piorum,
Inuenit Eurydicen: cupidis'q; amplectitur ulnis.
Hic modo coniunctis spatiantur passibus ambo:
Nunc præcedentem sequitur: nunc præuius anteit:
Eurydicen'q; suam iam tuto respicit Orpheus.
Non impune tamen scelus hoc sinit esse Lyæus:
Amissó'q; dolens sacrorum uate suorum
Protinus in syluis matres Edonidas omnes,
Quæ uidere nefas, torta radice ligauit.
Quippe pedum digitos in quantum est quæq; secuta
Traxit: & in solidam detrusit acumine terram.
Vt'q; suum laqueis, quos callidus abdidit auceps:
Crus ubi commisit uolucris: sensit'q; teneri:
Plangitur: ac trepidans astringit uincula motu.
Sic quæcunq; solo defixa cohæserat harum
Externata fugam frustra tentabat. at illam
Lenta tenet radix: exultantem'q; coercet.
Dum'q; ubi sunt digiti, dũ pes ubi quærit, et unguis:
Aspicit in teretes lignum sucedere suras:
Et conata femur mœrenti plangere dextra:
Robora percussit: pectus quoq; robora fiunt:
Robora sunt humeri: porrectaq; brachia ueros
Esse putes ramos: & non fallêre putando.

Nec satis hoc Baccho est: ipsos quoq; deserit agros:
Cumq; choro meliore, sui uineta Tmoli,
Pactolonq; petit: quamuis non aureus illo
Tempore, nec cariis erat inuidiosus arenis.
Hunc assueta cohors Satyri, Bacchaeq; frequentant:
At Silenus abest. titubantem annisq;, meroq;
Uricolae cepere phryges: uinctumq; coronis
Ad regem duxere Midam: cui thracius Orpheus
Orgia tradiderat cum cecropio Eumolpo.
Qui simul agnouit socium, comitemq; sacrorum:
Hospitis aduentu festum genialiter egit
Per bis quinq; dies, & iunctas ordine noctes.
Et iam stellarum sublime coëgerat agmen
Lucifer undecimus? lydos cum lætus in agros
Rex uenit: & iuueni Silenum reddit alumno.
Huic deus optanti gratum, sed inutile fecit
Muneris arbitrium gaudens altore recepto.
Ille male usurus donis, ait. efficе quidquid
Corpore contigero, fuluum uertatur in aurum.
Annuit optatis: nocituraq; munera soluit
Liber: & indoluit quod non meliora petisset.
Lætus abit: gaudetq; malo Berecyntius heros:
Pollicitiq; fidem tangendo singula tentat:
Vixq; sibi credens, non alta fronde uirentem
Ilice detraxit uirgam: uirga aurea facta est.
Tollit humo saxum: saxum quoq; palluit auro.
Contigit & glebam: contactu gleba potenti
Massa fit. arentes cereris decerpsit aristas:
Aurea messis erat. demptum tenet arbore pomum:
Hesperidas donasse putes. si postibus altis

Admouit digitos: poſtes radiare uidentur.
Ille etiam liquidis palmas ubi lauerat undis:
Vnda fluens palmis Danaën eludere poſſit.
Vix ſpes ipſe ſuas animo capit, aurea fingens
Omnia. gaudenti menſas poſuere miniſtri
Extructas dapibus, nec toſtæ frugis egentes.
Tum uero, ſiue ille ſua cerealia dextra
Munera contigerat: cerealia dona rigebant.
Siue dapes auido conuellere dente parabat:
Lamina fulua dapes, admoto dente premebat.
Miſcuerat puris authorem muneris undis:
Fuſile per rictus aurum fluitare uideres.
Attonitus nouitate mali, diuesq;, miſerq;,
Effugere optat opes: & quæ modo uouerat, odit.
Copia nulla famem releuat: ſitis arida guttur
Vrit: & inuiſo merito torquetur ab auro.
Ad cœlumq; manus, & ſplendida brachia tollens,
Da ueniam Lenæe pater, peccauimus inquit:
Sed miſerere precor: ſpecioſoq; eripe damno.
Mite deûm numen Bacchus peccaſſe fatentem
Reſtituit: factiq; fide data munera ſoluit.
Ne ue male optato maneat circumlitus auro:
Vade, ait, ad magnis uicinum Sardibus amnem:
Perq; iugum ripæ labentibus obuius undis
Carpe uiam: donec uenias ad fluminis ortus.
Spumigeroq; tuum fonti, qua plurimus exit:
Subde caput: corpusq; ſimul, ſimul elue crimen.
Rex iuſſæ ſuccedit aquæ: uis aurea tinxit
Flumen: & humano de corpore ceſſit in amnem.
Nunc quoq; iam ueteris percepto ſemine uenæ

Aurea rigent, auro madidis pallentia glebis.
Ille perosus opes, syluasq;, & rura colebat,
Panaq; montanis habitantem semper in antris.
Pinge sed ingenium mansit: nocituraq; ut ante
Vrsus erant domino stolidæ præcordia mentis.
Nam freta prospiciens late riget arduus alto
Tmolus in ascensu: cliuoq; extensus utroq;
Sardibus hinc, illinc paruis finitur Hypæpis.
Pan ibi dum teneris iactat sua carmina nymphis:
Et leue cerata modulatur arundine carmen:
Ausus apollineos præ se contemnere cantus,
Iudice sub Tmolo certamen uenit ad impar.
Monte suo senior iudex consedit: & aures
Liberat arboribus: quercu coma cærula tantum
Cingitur: & pendent circum caua tempora glandes.
Isq; deum pecoris spectans in iudice dixit
Nulla mora est. calamis agrestibus insonat ille:
Barbaricoq; Midan (aderat nam forte canenti)
Carmine delinijt. post hunc sacer ora retorsit
Tmolus ad os Phœbi: uultum sua sylua secuta est.
Ille caput flauum lauro parnaside uinctus
Verrit humum, tyrio saturata muricæ palla:
Distinctamq; lyram gemmis, & dentibus indis
Sustinet à læua: tenuit manus altera plectrum.
Artificis status ipse fuit. tum stamina docto
Pollice sollicitat: quorum dulcedine captus
Pana iubet Tmolus citharæ summittere cannas.
Iudicium, sanctiq; placet sententia montis,
Omnibus: arguitur tamen, atq; iniusta uocatur
Vnius sermone Midæ. nec Delius aures

Humanam ſtolidas patitur retinere figuram.
Sed trahit in ſpatium: uilliſq; albentibus implet:
Inſtabilesq; illas facit: & dat poſſe moueri.
Cætera ſunt hominis: partem damnatur in unam:
Induiturq; aures lente gradientis aſelli.
Ille quidem cælare cupit: turpiq; pudore,
Tempora purpureis tentat uelare tiaris:
Sed ſolitus longos ferro reſecare capillos
Viderat hoc famulus: qui cum nec prodere uiſum
Dedecus auderet, cupiens efferre ſub auras:
Nec poſſet reticere tamen: ſecedit: humumq;
Effodit: & domini quales aſpexerit aures,
Voce refert parua: terræq; immurmurat hauſtæ:
Indicium q; ſuæ uocis tellure regeſta
Obruit: & ſcrobibus tacitus diſcedit opertis.
Creber arundinibus tremulis ibi ſurgere lucus
Cœpit: & ut primum pleno maturuit anno
Prodidit agricolam: leni nam motus ab auſtro
Obruta uerba refert: dominiq; coarguit aures.
Victus abit Tmolo: liquidumq; per aëra uectus
Angustum citra pontum Nepheleidos Helles
Laomedonteis Latoïus aſtitit aruis.
Dextera Sigei, Rhœtæi læua profundi
Ara Panomphæo uetus eſt ſacrata tonanti.
Inde nouæ primum moliri mœnia Troiæ
Laomedonta uidet: ſuſceptaq; magna labore
Creſcere difficili: nec opes expoſcere paruas.
Cumq; tridentigero tumidi genitore profundi
Mortalem induitur formam: phrygiæq; tyranno
Edificat muros pactus pro mœnibus aurum.

Stabat

Stabat opus: pretium rex inficiatur: & addit
Perfidiæ cumulum falsis periuria uerbis.
Non impune feres, rector maris inquit: & omnes
Inclinauit aquas ad auaræ littora Troiæ:
In quæ freti formam, terras conuertit: opesq;
Abstulit agricolis: & fluctibus obruit agros.
Pœna neq; hæc satis est: regis quoq; filia monstro
Poscitur æquoreo: quam dura ad saxa reuinctam
Vindicat Alcides: promissaq; munera dictos
Poscit equos: tantiq; operis mercede negata,
Is periura capit superatæ mœnia Troiæ.
Nec pars militiæ Telamon sine honore recessit:
Hesioneq; data potitur nam coniuge Peleus
Clarus erat diua: nec aui magis ille superbit
Nomine, quàm soceri: siquidem Iouis esse nepotem
Contigit haud uni: coniux dea contigit uni.
Nanq; senex Thetidi Proteus dea dixerat undæ
Concipe: mater eris iuuenis: qui fortibus armis
Acta patris uincet: maiorq; uocabitur illo.
Ergo ne quicquam mundus Ioue maius haberet:
Quamuis haud tepidos sub pectore senserat ignes:
Iuppiter æquoreæ Thetidis connubia fugit:
Inq; sua Aeaciden sucedere uota nepotem
Iussit: & amplexus in uirginis ire marinæ.
Est sinus Hæmoniæ curuos falcatus in arcus:
Brachia procurrunt: ubi si foret altior unda,
Portus erat: summis inductum est æquor arenis.
Littus habet solidum: quod nec uestigia seruet:
Nec remoretur iter: nec opertum pendeat alga.
Myrtea sylua subest bicoloribus obsita bacis.

Est specus in medio, natura factus, an arte,
Ambiguum: magis arte tamen: quo sæpe uenire
Frenato delphine sedens Thetin nuda solebas.
Illic te Peleus, ut somno uicta iacebas:
Occupat: & quoniam precibus tentata repugnas:
Vim parat, innectens ambobus colla lacertis.
Quod nisi uenisses uariatis sæpe figuris
Ad solitas artes: auso foret ille potitus.
Sed modo tu uolucris, uolucrem tamen ille tenebat:
Nunc grauis arbor eras: hærebat in arbore Peleus.
Tertia forma fuit maculosæ tigridis: illa
Territus Aeacides à corpore brachia soluit.
Isq; deos pelagi uino super æquora fuso,
Et pecoris fibris, & fumo thuris adorat:
Donec carpathius medio de gurgite uates,
Aeacide, dixit, thalamis potiere petitis:
Tu modo, cum gelido sopita quiescit in antro:
Ignaram laqueis, uincloq; innecte tenaci:
Nec te decipiat centum mentita figuras:
Sed preme quidquid erit: dū quod fuit ante, reformet.
Dixerat hæc Proteus: & condidit æquore uultum:
Admusitq; suos in uerba nouissima fluctus.
Pronus erat titan: inclinatoq; petebat
Hesperium temone fretum: cum pulchra relicto
Nereis ingreditur consueta cubilia fluctu.
Vix bene uirgineos Peleus inuaserat artus:
Illa nouat formas: donec sua membra teneri
Sensit: & in partes diuersas brachia tendit.
Tunc demum ingemuit: neq; ait sine numine uincis:
Exhibita estq; Thetis. confessam amplectitur heros:

Et potitur uotis: ingentiq; implet Achille.
Felix & nato, felix & coniuge Peleus:
Et cui, si demas iugulati crimina Phoci:
Omnia contigerant. fraterno sanguine sontem,
Expulsumq; domo patria Trachinia tellus
Accipit: hic regnum sine ui, sine cæde regebat
Lucifero genitore satus, patriumq; nitorem
Ore ferens Ceyx: illo qui tempore mœstus,
Dissimilisq; sui, fratrem lugebat ademptum?
Quo ubi postquam Aeacides fessus curaq;, uiaq;
Venit: & intrauit paucis comitantibus urbem:
Quosq; greges pecorũ, quæ secum armenta trahebat,
Haud procul a muris sub opaca ualle reliquit:
Copia cum facta est adeundi tecta tyranni:
Velamenta manu prætendens supplice, quis sit,
Quoq; satus, memorat: tantum sua crimina cælat:
Mentiturq; fugæ causam: petit, urbe, uel agro
Se iuuet. hunc contra placido Trachinius ore
Talibus alloquitur. mediæ quoq; commoda plebi
Nostra patent Peleu: nec inhospita regna tenemus:
Adijcis huic animo monimenta potentia, clarum
Nomen, auumq; Iouem: nec tempora perde precãdo:
Quod petis, omne feres: tuaq; hæc pro parte uocato:
Qualiacunq; uides: utinam meliora uideres:
Et flebat. moueat quæ tantos causa dolores,
Peleusq;, comitesq; rogant. quibus ille profatur.
Forsitan hanc uolucrem, rapto quæ uiuit: & omnes
Terret aues: semper pennas habuisse putatis:
Vir fuit: & tanta est animi constantia: quantum
Acer erat, belloq; ferox, ad uimq; paratus,

N omine Dædalion, illo genitore creatus:
Qui uocat auroram: cœlóq; nouissimus exit.
C ulta mihi pax est: pacis mihi cura tuendæ,
C oniugijq; fuit: fratri fera bella placebant.
I llius uirtus reges, gentesq; subegit:
Quæ nunc thisbeas agitat mutata columbas.
N ata erat huic Chione: quæ dotatissima forma
M ille procos habuit bis septem nubilis annis.
F orte reuertentes Phœbus, Maiáq; creatus,
I lle suis Delphis, hic uertice Cyllenæo,
V idere hanc pariter: pariter traxere cōlorem.
S pem ueneris differt in tempora noctis Apollo:
N on fert ille moras: uirgáq; mouente soporem
V irginis os tangit: tactu iacet illa potenti:
V imq; dei patitur. nox cœlum sparserat astris:
P hœbus anum simulat: præreptaq; gaudia sumit.
V t sua maturus compleuit tempora uenter:
A lipedis de stirpe dei uersuta propago
N ascitur Autolycus, furtum ingeniosus ad omne:
Qui facere assuerat patriæ non degener artis
C andida de nigris, & de candentibus atra.
N ascitur è Phœbo (nanq; est enixa gemellos)
C armine uocali clarus citharáq; Philāmon.
Quid peperisse duos, & dis placuisse duobus,
E t forti genitore, & progenitore Tonante
E sse satam prodest? an obest quoq; gloria multis?
Obfuit huic certe: quæ se præferre Dianæ
S ustinuit: faciemq; deæ culpauit. at illi
I ra ferox mota est: factisq; placebimus inquit.
N ec mora: curuauit cornu: neruóq; sagittam

Impulit: & meritam traiecit arundine linguam.
Lingua iacet: nec uox, tentataq; uerba sequuntur:
Conantemq; loqui, cum sanguine uita reliquit.
Quam miser amplexans ego tunc patrioq; dolorem
Corde tuli: fratriq; pio solatia dixi.
Quæ pater haud aliter, quàm cautes murmura ponti,
Accipit: & natam delamentatur ademptam.
Vt uero ardentem uidit: quater impetus illi
In medios fuit ire rogos: quater inde repulsus
Concita membra fugæ mandat: similisq; iuuenco
Spicula crabronum pressa ceruice gerenti,
Qua uia nulla, ruit: iam tum mihi currere uisus
Plus homine est: alasq; pedes sumpsisse putares.
Effugit ergo omnes: ueloxq; cupidine lethi
Vertice Parnasi potitur: miseratus Apollo,
Cum se Dædalion saxo misisset ab alto:
Fecit auem: & subitis pendentem sustulit alis:
Oraq; adunca dedit: curuos dedit unguibus hamos,
Virtutem antiquam, maiores corpore uires.
Et nunc Accipiter nulli satis æquus, in omnes
Sæuit aues: alijsq; dolens fit causa dolendi.
Quæ dum Lucifero genitus miracula narrat
De consorte suo: cursu festinus anhelo
Aduolat armenti custos Phocæus Anetor:
Et Peleu, Peleu, magnæ tibi nuntius adsum
Cladis ait. quodcunq; ferat, iubet edere Peleus:
Pendet & ipse metu trepidi Trachinius oris.
Ille refert. fessos ad littora curua iuuencos
Appuleram: medio cum sol altissimus orbe
Tantum respiceret, quantum superesse uideret:

P ars'q; boum fuluis genua inclinarat arenis:
L atarum'q; iacens campos spectabat aquarum:
P ars gradibus tardis illuc errabat, & illuc:
N ant alij: celso'q; extant super æquora collo.
T empla mari subsunt nec marmore clara, nec auro:
S ed trabibus densis, luco'q; umbrosa uetusto:
N ereides, Nereus'q; tenent. hos nauita templi
E didit esse deos: dum retia littore siccat.
I uncta palus huic est densis obsessa salictis:
Quam restagnantis fecit maris unda paludem:
I nde fragore graui strepitus loca proxima terret
B ellua uasta lupus: syluis'q; palustribus exit,
O blitus & spumis, & crasso sanguine rictus,
F ulmineus rubra suffusus lumina flamma.
Qui quanquam sæuit pariter rabie'q;, fame'q;:
A crior est rabie: neq; enim ieiunia curat
C æde boum, diram'q; famem finire: sed omne
V ulnerat armentum: sternit'q; hostiliter omnes.
P ars quoq; de nobis funesto saucia morsu,
D um defensamus: letho est data: sanguine littus,
V ndaq; prima rubent, demugitæ'q; paludes.
S ed mora damnosa est: nec res dubitare remittit:
D um superest aliquid: cuncti coeamus ad arma:
A rma capessamus: coniunctaq; tela feramus:
D ixerat agrestis: nec Pelea damna mouebant.
S ed memor admissi, Nereida colligit orbam
D amna sui inferias extincto mittere Phoco.
I nduere arma uiros, uiolentaq; sumere tela,
R ex iubet Oetæus: cum queis simul ipse parabat
I re: sed Halcione coniux excita tumultu

Prosilit: & non dum totos ornata capillos
Dissijcit hos ipsos: colloq; infusa mariti,
Mittat ut auxilium sine se, uerbisq; precatur,
Et lachrymis: animasq; duas ut seruet in una.
Aeacides illi, Pulchros regina, piosq;
Pone metus: plena est promissi gratia uestri.
Non placet arma mihi contra noua monstra moueri.
Numen adorandum pelagi est. erat ardua turris
Arce locus summa, fessis loca grata carinis.
Ascendunt illuc: stratosq; in littore tauros
Cum gemitu aspiciunt: uastatoremq; cruento
Ore ferum, longos infectum sanguine uillos.
Inde manus tendens in aperti littora ponti
Cærulea Peleus Psamathen, ut finiat iram, Psamathe
Orat: opemq; ferat: nec uocibus illa rogantis
Flectitur Aeacidæ. Thetis hanc pro coniuge supplex
Accepit ueniam. sed enim reuocatus ab acri
Cæde lupus perstat dulcedine sanguinis asper:
Donec inhærentem laceræ ceruicæ iuuencæ
Marmore mutauit. corpus, præterq; colorem Lupus in saxu
Omnia seruauit: lapidis color indicat, illum
Iam non esse lupum: iam non debere timeri.
Nec tamen hac profugum consistere Pelea terra
Fata sinunt: Magnetas adit uagus exul: & illic
Sumit ab hæmonio purgamina cædis Acasto.
Interea fratrisq; sui, fratremq; secutis
Anxia prodigijs turbatus pectora Ceyx, Ceycis exhal
Consulat ut sacras hominum oblectamina sortes: ones fabul
Ad Clarium parat ire deum. nam templa profanus
Inuia cum Phlegyis faciebat Delphica Phorbas. Phorbas

Consilij tamen ante sui fidissima certam
Te facit Halcyone: cui protinus intima frigus
Ossa receperunt: buxoq; simillimus ora
Pallor obit: lachrymisq; genæ maduere profusis.
Ter conata loqui, ter fletibus ora rigauit:
Singultuq; pias interrumpente querelas
Quæ mea culpa tuam, dixit, carissime mentem
Vertit? ubi est, quæ cura mei prior esse solebat?
Iam potes Halcyone securus abesse relicta?
Iam uia longa placet? iam sum tibi carior absens?
At puto per terras iter est? tantumq; dolebo?
Non etiam metuam? curæq; timore carebunt?
Aequora me terrent, & ponti tristis imago:
Et laceras nuper tabulas in littore uidi.
Et sæpe in tumulis sine corpore nomina legi.
Ne'ue tuum fallax animum fiducia tangat:
Quod socer Hippotades tibi sit: qui carcere fortes
Contineat uentos: &, cum uelit, æquora placet.
Cum semel emissi tenuerunt æquora uenti:
Nil illis uetitum est: incommendataq; tellus
Omnis, et omne fretu est: cœli quoq; nubila uexant:
Exutiuntq; feris rutilos concursibus ignes.
Quo magis hos noui (nam noui: & sæpe paterna
Parua domo uidi) magis hos reor esse timendos.
Quod tua si flecti precibus sententia nullis
Care potest coniux: nimiumq; es certus eundi:
Me quoq; tolle simul: certe iactabimur una:
Nec, nisi quæ patiar, metuam: pariterq; feremus
Quicquid erit: pariter super æquora lata feremur.
Talibus Aeolidis dictis, lachrymisq; mouetur

Sydereus coniux: neq; enim minor ignis in ipso est.
Sed neq; propositos pelagi dimittere cursus,
Nec uult Halcyonen in partem adhibere pericli:
Multaq; respondit timidum solantia pectus.
Non tamen iccirco causam probat. addidit illis
Hoc quoq; lenimen: quo solo flexit amantem.
Longa quidem est nobis omnis mora: sed tibi iuro
Per patrios ignes (si me modo fata remittant)
Ante reuersurum, quàm luna bis impleat orbem.
His ubi promissis spes est admota recursus:
Protinus eductam nauali bus æquore tingi,
Aptariq; suis pinum iubet armamentis.
Quæ rursus uisa ueluti præsaga futuri
Horruit Halcyone: lachrymasq; emisit obortas:
Amplexusq; dedit: tristiq; miserrima tandem
Ore uale, dixit: collapsaq; corpore toto est.
At iuuenes, quærente moras Ceyce, reducunt
Ordinibus geminis ad fortia pectora remos:
Aequaliq; ictu scindunt freta. sustulit illa
Humentes oculos: stantemq; in puppe recurua,
Concussaq; manu dantem sibi signa maritum
Prima uidet: redditq; notas. ubi terra recessit
Longius: atq; oculi nequeunt cognoscere uultus:
Dum licet, insequitur fugientem lumine pinum.
Hæc quoq;, ut haud poterat spatio summota uideri:
Vela tamen spectat, summo fluitantia malo.
Vt nec uela uidet: uacuum petit anxia lectum:
Sedq; toro ponit: renouat lectusq;, locusq;
Halcyones lachrymas: & quæ pars admonet absit.
Portubus exierant: & mouerat aura rudentes:

O buertit lateri pendentes nauita remos:
C ornuaq; in ſumma locat arbore: totaq; malo
C arbaſa deducit: uenientes q; accipit auras.
A ut minus, aut certe medium non amplius æquor
P uppe ſecabatur: longe q; erat utraq; tellus:
C um mare ſub noctem tumidis albeſcere cœpit
F luctibus: & præceps ſpirare ualentius eurus.
A rdua iandudum demittite cornua, rector
C lamat: & antemnis totum ſubnectite uelum.
H ic iubet: impediunt aduerſæ iuſſa procellæ:
N ec ſinit audiri uocem fragor æquoris ullam.
S ponte tamen properant, alij ſubducere remos:
P ars munire latus: pars uentis uela negare.
E gerit hic fluctus: æquor q; refundit in æquor:
H ic rapit antemnas. quæ dum ſine lege geruntur:
A ſpera creſcit hyems: omni q; à parte feroces
B ella gerunt uenti: fretaq; indignantia miſcent.
I pſe pauet: nec ſe, quis ſit ſtatus, ipſe fatetur
S cire ratis rector: nec quid iubeat' ue, uelit' ue.
T anta mali moles, tanto q; potentior arte eſt.
Q uippe ſonant clamore uiri, ſtridore rudentes,
V ndarum incurſu grauis unda, tonitribus æther.
F luctibus erigitur, cœlum q; æquare uidetur
P ontus: & inductas aſpergine tangere nubes:
E t modo, cum fuluas ex imo uertit arenas:
C oncolor eſt illis: ſtygia modo nigrior unda:
S ternitur interdum: ſpumis q; ſonantibus albet.
I pſa quoq; his agitur uicibus Trachinia puppis:
E t nunc ſublimis ueluti de uertice montis
D eſpicere in ualles, inum q; acheronta uidetur:

eycis

Nunc, ubi demissam curuum circunstetit æquor:
Suspicere inferno summum de gurgite cælum.
Sæpe dat ingentem fluctu latus icta fragorem:
Nec leuius pulsata sonat, quàm ferreus olim
Cum laceras aries, balistáue concutit arces.
Vtq; solent sumptis in cursu uiribus, ire
Pectore in arma feri, protentaq; tela leones:
Sic, ubi se uentis commiserat unda coortis:
Ibat in arma ratis: multóq; erat altior illis.
Iamq; labant cunei: spoliataq; tegmina ceræ
Rima patet: præbetq; uiam letalibus undis.
Hæc cadunt largi resolutis nubibus imbres:
Inq; fretum credas totum descendere cælum:
Inq; plagas cæli tumefactum ascendere pontum.
Vela madent nimbis: & cum cælestibus undis
Aequoreæ miscentur aquæ: caret ignibus æther:
Cæcaq; nox premitur tenebris hyemisq;, suisq;.
Discutiunt tamen has, præbentq; micantia lumen
Fulmina: fulmineis ardescunt ignibus undæ.
Dat quoq; iam saltus intra caua tecta carinæ
Fluctus: & ut miles numero præstantior omni,
Cum sæpe assiliit defensæ mœnibus urbis:
Scpe potitur tandem: laudisq; accensus amore
Inter mille uiros murum tamen occupat unus:
Sic, ubi pulsarunt celsi latera ardua fluctus:
Vastius insurgens decimæ ruit impetus undæ:
Nec prius absistit fessam oppugnare carinam:
Quàm uelut in captæ descendat mœnia nauis:
Pars igitur tentabat adhuc inuadere pinum,
Pars maris intus erat. trepidãt haud segnius omnes:

Naufragium,

Quàm ſolet urbs, alijs murum fodientibus extra,
Atq; alijs murum trepidare tenentibus intus.
Deficit ars: animíq; cadunt: totidemq; uidentur,
Quot ueniunt fluctus, ruere, atq; irrumpere mortes.
Non tenet hic lachrymas: ſtupet hic: uocat ille beatos,
Funera quos maneant: hic uotis numen adorat:
Brachiaq; ad cœlum, quod non uidet, irrita tollens
Poſcit opem: ſubeunt illi frater q;, parens q;.
Huic cum pignoribus domus, & qđ cuiq; relictũ eſt.
Halcyone Ceyca mouet: Ceycis in ore
Nulla niſi Halcyone eſt: & cum deſyderet unam:
Gaudet abeſſe tamen: patriæ quoq; uellet ad oras
Reſpicere: inq; domum ſupremos uertere uultus.
Verum ubi ſit neſcit. tanta uertigine pontus
Feruet: & inducta piceis è nubibus umbra
Omne latet cœlum: duplicataq; noctis imago eſt.
Frangitur incurſu nimboſi turbinis arbor:
Frangitur & regimen: ſpolijs animoſa ſuperbit
Vnda uelut uictrix: ſinuataq; deſpicit undas.
Nec leuius, quàm ſiquis Athon, Pindumq; reuulſos
Sede ſua totos in apertum euerteret æquor:
Præcipitata cadit: pariterq; & pondere, & ictu
Mergit in ima ratem: cum qua pars magna uirorum
Gurgite preſſa graui, neq; in aera reddita, fato
Functa ſuo eſt: alij partes, & membra carinæ
Truncaq; tenent. tenet ipſe manu, qua ſæptra ſolebat,
Fragmina nauigij Ceyx: ſocerumq;, patremq;
Inuocat (heu) fruſtra. ſed plurima pontus in ore
Halcyone coniux: illam memoritq;, refertq;:
Illius ante oculos ut agant ſua corpora fluctus,

O ptat: & exanimis manibus tumuletur amicis.
D um natat: absentem, quoties sinit hiscere fluctus:
N ominat Halcyonen: ipsis q; immurmurat undis.
E cce super medios fluctus niger arcus aquarum
F rangitur: & rupta mersum caput obruit unda.
L ucifer obscurus, nec quem cognoscere posses,
I lla nocte fuit: quoniam q; excedere cœlo
N on licuit: densis texit sua nubibus ora.
A eolis interea tantorum ignara malorum
D inumerat noctes: & iam quas induat ille,
F estinat uestes: iam quas ubi uenerit ipse,
I psa gerat: reditus q; sibi promittit inanes.
O mnibus illa quidem superis pia thura ferebat:
A nte tamen cunctos Iunonis templa colebat:
P ro q; uiro, qui nullus erat, ueniebat ad aras.
V t q; foret sospes coniux suus: ut q; rediret:
O ptabat: nullam q; sibi præferret. at illi
H oc de tot uotis poterat contingere solum.
A t dea non ultra pro functo morte rogari
S ustinet: ut q; manus funestas arceat aris:
I ri meæ dixit fidissima nuntia uocis,
V ise soporiferam somni uelociter aulam:
E xtinctiq; iube Ceycis imagine mittat
S omnia ad Halcyonen ueros narrantia casus.
D ixerat: induitur uelamina mille colorum
I ris: & arquato cœlum curuamine signans
T ecta petit iussi sub nube latentia regis.
E st propè Cimmerios longo spelunca recessu
M ons cauus, ignaui domus, & penetralia Somni.
Quo nunquam radijs oriens, medius ue, cadens ue,

Somj domus. script.

Phœbus adire potest: nebulæ caligine mistæ
Exhalantur humo: dubiæq; crepuscula lucis.
Non uigil ales ibi cristati cantibus oris
Euocat auroram, nec uoce silentia rumpunt
Sollicitiue canes, canibusue sagacior anser:
Non fera, non pecudes, non moti flamine rami,
Humanæue sonum reddunt conuitia linguæ.
Muta quies habitat: saxo tamen exit ab imo
Riuus aquæ Lethes: per quem cum murmure labens
Inuitat somnos crepitantibus unda lapillis.
Ante fores antri fœcunda papauera florent,
Innumeræq; herbæ: quarum de lacte soporem
Nox legit: & sparsit per opacas humida terras.
Ianua, ne uerso stridorem cardine reddat:
Nulla domo tota est, custos in limine nullus.
At medio torus est hebeno sublimis in antro
Plumeus, unicolor pullo uelamine tectus:
Quo cubat ipse deus membris languore solutis.
Hunc circa passim uarias imitantia formas
Somnia uana iacent, totidem, quot messis aristas,
Silua gerit frondes, eiectas littus arenas.
Quò simul intrauit: manibusq; obstantia uirgo
Somnia dimouit: uestis fulgore reluxit
Sacra domus: tardaq; deus grauitate iacentes
Vix oculos tollens, iterumq;, iterumq; relabens,
Summaq; percutiens nutanti pectora mento,
Excussit tandem sibi se: cubitoq; leuatus
Quid ueniat (cognouit enim) scitatur. at illa:
Somne quies rerum, placidissime Somne deorum,
Pax animi, quem cura fugit: qui corpora duris

Fessa ministerijs mulces, reparasq; labori:
Somnia, quæ ueras æquant imitamine formas:
Herculeam Trachina iubes sub imagine regis
Halcyonen adeant: simulachraq; naufraga fingant.
Imperat hoc Iuno. postquam mandata peregit:
Iris abit: neq; enim ulterius tolerare soporis
Vim poterat: labiq; ut somnum sensit in artus:
Effugit: & remeat per quos modo uenerat arcus.
At pater è populo natorum mille suorum
Excitat artificem simulatoremq; figuræ
Morphea: non illo iussos solertius alter
Exprimit incessus, multumq;, somnumq; loquendi.
Adjicit & uestes, & consuetissima cuiq;
Verba. sed hic solos homines imitatur: at alter
Fit fera: fit uolucris: fit longo corpore serpens.
Hunc Icelon superi, mortale Phobetora uulgus
Nominat. est etiam diuersæ tertius artis
Phantasos: ille in humum, saxumq;, undaq;, trabemq;:
Quæq; uacant anima, fallaciter omnia transit.
Regibus hi, ducibusq; suos ostendere multus
Nocte solent: populos alij, plebemq; pererrant.
Præterit hos senior: cunctisq; è fratribus unum
Morphea, qui peragat Thaumantidos edita, somnus
Eligit: & rursus molli languore solutus,
Deposuitq; caput: stratoq; recondidit alto.
Ille uolat nullos strepitus facientibus alis
Per tenebras: intraq; moræ breue tempus in urbem
Peruenit Hæmoniam: positisq; è corpore pennis
In faciem Ceycis abit: sumptaq; figura
Luridus, exanimi similis, sine uestibus ullis

Coniugis ante torum miseræ stetit. uda uidetur
Barba uiri: madidisq; grauis fluere unda capillis.
Tum lecto incumbens fletu super ora profuso
Hæc ait. agnoscis Ceyca miserrima coniux?
An mea mutata est facies nec? respice, nosces:
Inuenies q; tuo pro coniuge coniugis umbram.
Nil opis Halcyone nobis tua uota tulerunt:
Occidimus: falsò tibi me promittere noli.
Nubilus ægæo deprendit in æquore nauem
Auster: & ingenti iactatam flamine soluit:
Oraq; nostra tuum frustra clamantia nomen
Implerunt fluctus. non hæc tibi nuntiat author
Ambiguus: non ista uagis rumoribus audis:
Ipse ego fata tibi præsens mea naufragus edo.
Surge age: da lachrymas: lugubriaq; indue: nec me
Indeploratum sub inania tartara mitte.
Dixit his uocem Morpheus: quam coniugis illa
Crederet esse sui: fletus quoq; fundere ueros
Visus erat: gestum q; manus Ceyca habebat.
Ingemit Halcyone: lachrymas mouet, atq; lacertos
Per somnum: corpusq; petens amplectitur auras:
Exclamatq;, mane: quò te rapis? ibimus una.
Uoce sua, specieq; uiri turbata, soporem
Excutit: & primo si sit circunspicit illic,
Qui modo uisus erat (nam moti uoce ministri
Intulerant lumen) postquam non inuenit usquam:
Percutit ora manu: laniatq; à pectore uestes:
Pectoraq; ipsa ferit: nec crines soluere curat:
Scindit: & altrica quæ luctus causa roganti,
Nulla est Halcyone, nulla est ait: occidit una

Cum

Cum Ceyce ſuo: ſolantia tollite uerba.
Naufragus interijt: uidi, agnouiq;: manusq;
Ad diſcedentem cupiens retinere tetendi.
Vmbra fuit: ſed & umbra tamen manifeſta, uiriq;
Vera mei: non ille quidem, ſi quæris, habebat
Aſſuetos uultus: nec, quo prius, ore nitebat.
Pallentem, nudumq;, & adhuc humente capillo
Infelix uidi: ſtetit hoc miſerabilis ipſo
Ecce loco: & quærit, ueſtigia ſiqua ſuperſint.
Hoc erat, hoc animo quod diuinante timebam:
Et ne me fugiens uentos ſequerere, rogabam:
At certe uellem, quoniam periturus abibas:
Me quoq; duxiſſes: fuit ah, fuit utile, tecum
Ire mihi: neq; enim de uitæ tempore quicquam
Non ſimul egiſſem: nec mors diſcreta fuiſſet.
Nunc abſens perij: iactor quoq; fluctibus abſens:
Et ſine me, te pontus habet. crudelior ipſo
Sit mihi mens pelago: ſi uitam ducere nitar
Longius: & tanto pugnem ſupereſſe dolori.
Sed neq; pugnabo: nec te miſerande relinquam:
Et tibi nunc ſaltem ueniam comes: inq; ſepulchro
Si non urna, tamen iunget nos littera: ſi non
Oſſibus oſſa meis, at nomen nomine tangam.
Plura dolor prohibet: uerboq; interuenit omni
Pallor: & attonito gemitus a corde trahuntur.
Mane erat: egreditur tectis ad littus: & illum
Mœſta locum repetit: de quo ſpectarat euntem.
Dumq; moratur ibi: dumq;, hinc retinacula ſoluit,
Hoc mihi diſcedens dedit oſcula littore, dicit:
Dumq; notata locis reminiſcitur acta: fretumq;

Prospicit:in liquida spatio distante tuetur
Nescio quid quasi corpus aqua:primoq;,quid illud
Esset,erat dubium:postquam paulum appulit unda:
Et quamuis aberat,corpus tamen esse liquebat.
Quis foret ignorans,quia naufragus,omne mota est:
Et tanquã ignoto lachrymas daret,heu miser,inquit,
Quisquis es,& siqua est coniux tibi,fluctibus actum
Fit propius corpus:quod quo magis illa tuetur:
Hoc minus,et minus est mẽtis.iam,iamq; propinquæ
Admotum terræ,iam quod cognoscere posset,
Cernit:erat coniux.ille est exclamat:& unà
Ora,comas,uestem lacerat:tendensq; trementes
Ad Ceyca manus,sic o` carissime coniux?
Sic ad me miserande redis?ait.adiacet undis
Facta manu moles:quæ primas æquoris undas
Frangit:& incursus quæ prædelassat aquarum.
Insilit huc:mirumq; fuit potuisse,uolabat:
Percutiensq; leuem modo natis aëra pennis,
Stringebat summas ales miserabilis undas.
Dumq; uolat:mœsto simulem,plenumq; querelæ
Ora dedere sonum tenui crepitantia rostro.
Ut uero tetigit mutum,& sine sanguine corpus:
Dilectos artus amplexa recentibus alis,
Frigida nequicquam duro dedit oscula rostro.
Senserit hoc Ceyx,an uultum motibus undæ
Tollere sit uisus,populus dubitabat:at ille
Senserat:& tandem superis miserantibus,ambo
Alite mutantur:fatis obnoxius ijsdem
Tunc quoq; mansit amor:nec coniugale solutum est
Fœdus in alitibus:cœunt:fiuntq; parentes:

Per q; dies placidos hyberno tempore septem
Incubat Halcyone pendentibus æquore nidis.
Tum uia tuta maris: uentos custodit: & arcet
Aeolus egressu: præstat q; nepotibus æquor.
Hos aliquis senior circum freta lata uolantes
Spectat: & ad finem seruatos laudat amores.
Proximus, aut idem, si fors tulit, hic quoq; dixit
Quem mare carpentem, substrictaq; crura gerentem
Aspicis, ostendens spatiosum in guttura mergum,
Regia progenies, & si descendere ad ipsum
Ordine perpetuo quæris, sunt huius origo
Ilus, & Assaracus, raptus q; Ioui Ganymedes,
Laomedon q; senex, Priamus q; nouissima Troiæ
Tempora sortitus: frater fuit Hectoris iste:
Qui nisi sensisset prima noua fata iuuenta:
Forsitan inferius non Hectore nomen haberet:
Quamuis est illum proles enixa Dymantis:
Aesacon umbrosa furtim peperisse sub Ida
Fertur Alixirhoë gracili conata bicorni.
Oderat hic urbes: nitida q; remotus ab aula
Secretos montes, & inambitiosa colebat
Rura: nec Iliacos cœtus nisi rarus adibat.
Non agreste tamen, nec inexpugnabile amori
Pectus habens, syluas captatam sæpe per omnes
Aspicit Hesperien patria Cebrenida ripa
Iniectos humeris siccantem sole capillos.
Visa fugit Nymphe, ueluti perterrita fluuium
Cerua lupum, longe q; lacu deprensa relicto
Anicipitrem fluuialis anas. quam Troïus heros
Insequitur: celerem q; metu, celer urget amore.

Eæ latens herba coluber fugientis adunco
Dente pedem strinxit: uirusq; in corpore liquit.
Cum uita suppressa fuga est. amplectitur amens
Exanimem: clamatq;, piget, piget esse secutum:
Sed non hoc timui: neq; erat mihi uincere tanti.
Perdidimus miseram nos te duo: uulnus ab angue,
Ah me causa data est, ego sum scelleratior illo.
Qui tibi morte mea mortis solatia mittam.
Dixit: & è scopulo, quem rauca subederat unda:
Decidit in pontum. Tethys miserata cadentem
Molliter excepit: nantemq; per æquora pennis
Texit: & optatæ non est data copia mortis.
Indignatur amans inuitum uiuere cogi:
Obstatiq; animæ misera de sede uolenti
Exire: utq; nouas humeris assumpserat alas
Subuolat: atq; iterum corpus super æquora mittit.
Pluma leuat casus: furit Aesacus: inq; profundum
Pronus abit: lethiq; uiam sine fine retentat.
Fecit amor maciem: longa internodia crurum:
Longa manet ceruix: caput est à corpore longe:
Aequor amat: nomenq; tenet, quia mergitur illo.

P. OVI. NASO. METAMORPHOSEON LIB. XII.

Æsacus assumptis Priamus pater Aesacon aliis
Viuere, lugebat: tumulo quoq; nomen habenti
Inferias dederat cum fratribus Hector inanes.

Desuit officio Paridis præsentia tristi:
Post modo qui rapta longum cum coniuge bellum
Attulit in patriam, coniuratæq; sequuntur
Mille rates, gentisq; simul commune pelasgæ.
Nec dilata foret uindicta: nisi æquora sæui
Inuia fecissent uenti: Bœotaq; tellus
Aulide piscosa puppes tenuisset ituras.
Hic patrio de more Ioui cum sacra parassent:
Vt uetus accensis incanduit ignibus ara:
Serpere cæruleum Danai uidere draconem
In platanum: cœptis quæ stabat proxima sacris.
Nidus erat uolucrum bis quattuor arbore summa.
Quas simul, & matrem circum sua damna uolantem
Corripuit serpens; auidaq; recondidit aluo.
Obstupuere omnes. at ueri prouidus augur
Thestorides uincemus ait: gaudete Pelasgi:
Troia cadet: sed erit nostri mora longa laboris.
Atq; nouem uolucres in belli digerit annos.
Ille ut erat uirides amplexus in arbore ramos:
Fit lapis: & seruat serpentis imagine saxum.
Permanet Aonijs Nereus uiolentus in undis:
Bellaq; non transfert: & sunt qui parcere Troiæ
Neptunum credant: quia mœnia fecerat urbis.
At non Thestorides: neq; enim nescit ue, tacet ue,
Sanguine uirgineo placandam uirginis iram
Esse deæ. postquam pietatem publica causa,
Rexq; patrem uicit: castumq; datura cruorem
Lentibus ante aram stetit Iphigenia ministris:
Victa dea est: nubemq; oculis obiecit: & inter
Officium, turbamq; sacri, uocesq; precantum,

Supposita fertur mutasse Micenida cerua.
Ergo ubi qua decuit, lenita est cæde Diana:
Et pariter Phœbes, pariter maris ira recessit:
Arripiunt uentos à tergo mille carinæ:
Multaq; perpessæ phrygia potiuntur arena.
Orbe locus medio est inter terrasq;, fretumq;,
Cœlestesq; plagas triplicis confinia mundi:
Vnde quod est usquam, quamuis regionibus absit,
Inspicitur: penetratq; cauas uox omnis ad aures.
Fama tenet: summaq; domum sibi legit in arce:
Innumerosq; aditus, ac mille foramina tectis
Addidit: & nullis inclusit limina portis.
Nocte, dieq; patet: tota est ex ære sonanti:
Tota fremit: uocesq; refert: iteratq; quod audit.
Nulla quies intus, nullaq; silentia parte.
Nec tamen est clamor, sed paruæ murmura uocis.
Qualia de pelagi (siquis procul audiat) undis
Esse solent: qualem'ue sonum, cum Iuppiter atras
Increpuit nubes, extrema tonitrua reddunt.
Atria turba tenet: ueniunt leue uulgus: euntq;:
Mistaq; cum ueris passim commenta uagantur
Millia rumorum: confusaq; uerba uolutant.
E' quibus hi uacuas implent sermonibus aures:
Hi narrata ferunt alio': mensuraq; ficti
Crescit: & auditis aliquid nouus adijcit author.
Illic credulitas, illic temerarius error,
Vanaq; lætitia est, consternatiq; timores,
Seditioq; recens, dubioq; auctore susurri.
Ipsa, quid in cœlo rerum, pelagoq; geratur
Et tellure, uidet: totumq; inquirit in orbem.

Fœrat hæc notum graias cum milite forti
Aduentare rates: neq; inexpectatus in armis
Hostis adest: prohibent aditus, littusq; tuentur
Troes: & hectorea primus fataliter hasta
Protesilae cadis: commissaq; prælia magno
Stant Danais, fortesq; animæ, neq; cognitus Hector.
Nec Phryges exiguo, quid Achaica dextera possit,
Sanguine senserunt. & iam sigea rubebant
Littora: iam letho proles Neptunia Cygnus
Mille uiros dederat: iam curru stabat Achilles:
Totaq; peliacæ sternebat cuspidis ictu
Agmina: pq; acies aut Cygnũ, aut Hectora quærens,
Congreditur Cygno. decimum dilatus in annum
Hector erat. tum colla iugo canentia pressos
Exhortatus equos, currum direxit in hostem:
Concutiensq; suis uibrantia tela lacertis,
Quisquis es o' iuuenis dixit, solamen habeto
Mortis: ab hæmonio quod sis iugulatus Achille.
Hactenus Aeacides. uocem grauis hasta secuta est.
Sed quanquam certa nullus fuit error in hasta:
Nil tamen emissi profecit acumine ferri.
Vtq; hebeti pectus tantummodo contudit ictu:
Nate Dea (nam te fama prænouimus) inquit
Ille, quid à nobis uulnus miraris abesse?
(Mirabatur enim) non hæc, quam cernis, equinis
Fulua iubis cassis, nec ouus cana parma sinistræ
Auxilio mihi sunt: decor est quæsitus ab istis.
Mars quoq; ob hoc, cape arma solet, remouebitur omne
Tegmnis officium: tamen indistrictus abibo.
Est aliquid non esse satum Nereide, sed qui

Nereaq;,& natas,& totum temperat æquor.
Dixit:& hæsurum clypei curuamine telum
Misit in Aeaciden:quod & æs,& proxima rupit
Terga nouena boum:decimo tamen orbe moratũ est.
Excipit hoc heros:rursusq; trementia forti
Tela manu torsit:rursus sine uulnere corpus,
Syncerumq; fuit.nec tertia cuspis apertum,
Et se præbentem ualuit distringere Cygnum.
Haud secus exarsit:quàm circo Taurus aperto:
Cum sua terribili petit iritamina cornu
Pœnaceas uestes:eluſaq; uulnera,sentit.
Num tamen exciderit ferrum,consyderat,hastæ.
Hærebat ligno.manus est mea debilis ergo:
Quasq; ait ante habuit uires effudit in uno.
Nam certe ualuit:uel cum Lyrnesia primum
Mœnia deieci:uel cum Tenedonq;,suoq;
Etoneas impleui sanguine Thebas.
Vel cum purpureus populari cæde Caycus
Fluxit:opusq; meæ bis sensit Telephus hastæ.
Hic quoq; tot cæsis quorum per littus aceruos
Et feci,& uideo,ualuit mea dextra,ualetq;.
Dixit:& ante actis ueluti male crederet hastam
Misit in aduersum Lycia de plebe Meneten:
Loricamq; simul,subiectaq; pectora rupit.
Quo plangente grauem moribundo pectore terram,
Extrahit illud idem calido de uulnere telum:
Atq; ait,hæc manus est:hæc,qua modo uicimus,hasta.
Vtar in hoc ijsdem:sit in hoc precor exitus idem.
Sic fatur:Cygnumq; petit:nec fraxinus errat:
Inq;humero sonuit non euitata sinistro.

Inde uelut muro, solidáq; à cute, repulsa est.
Qua tamen ictus erat, signatum sanguine Cygnum
Viderat: & frustra fuerat gauisus Achilles:
Vulnus erat nullum: sanguis fuit ille Menetæ.
Tum uero præceps curru fremebundus ab alto
Desilit: & nitido secum communus hostem
Ense petens, parmam gladio, galeamq; cauari
Cernit: & in duro lædi quoq; corpore ferrum.
Haud tulit ulterius: gladioq; aduersa reducto
Ter quater ora uiri capulo cana tempora pulsat:
Cedentemq; sequens instat: turbatq;, ruitq;:
Attonitoq; negat requiem. pauor occupat illum:
Ante oculosq; natant tenebræ: retroq; ferenti
Auersos passus medio lapis obstitit aruo.
Quem super impulsum resupino corpore Cygnum
Vi multa uertit, terræq; afflixit Achilles.
Tum clypeo, genibusq; premens præcordia duris,
Vincla trahit galeæ: quæ presso subdita mento
Elidunt fauces: & respiramen, iterq;
Eripiunt animæ. uictum spoliare parabat.
Arma relicta uidet. corpus deus æquoris albam
Contulit in uolucrem: cuius modo nomen habebat.
Hic labor, hæc requiem multorum pugna dierum
Attulit: & positis pars utraq; substitit armis.
Dumq; uigil phrygios seruat custodia muros:
Et uigil argolicas seruat custodia fossas:
Festa dies aderat: qua Cygni uictor Achilles
Pallada mactatæ placabat sanguine uaccæ.
Cuius ut imposuit prosecta calentibus aris:
Et dijs acceptus penetrauit in æthera nidor:

Sacra tulere suam, pars est data cætera mensis.
Discubuere toris proceres: & corpora tosta
Carne replent: uinóq; leuant curasq;, sitimq;.
Non illos citharæ, non illos carmina uocum;
Longaq; multifori delectat tibia buxi:
Sed noctem sermone trahunt: uirtusq; loquendi
Materia est: pugnas referunt hostisq;, suasq;.
Inq; uices adita, atq; exhausta pericula sæpe
Commemorare iuuat: qd enim loqueretur Achilles?
Aut qd apud magnum potius loquerentur Achillem?
Proxima præcipue domito uictoria Cygno
In sermone fuit. usum mirabile cunctis:
Quod iuuenis corpus nullo penetrabile telo,
Inuictumq; à uulnere erat: ferrumq; terebat:
Hoc ipse Aeacides, hoc mirabantur Achiui:
Cum sic Nestor ait, Nestro fuit unicus æuo
Contemptor ferri, nulloq; forabilis ictu
Cygnus: at ipse olim patientem uulnera mille
Corpore non læso Perrhæbum Cænea uidi:
Cænea Perrhæbum: qui factis inclytus Othryn
Incoluit: quoq; id mirum magis esset in illo:
Fœmina natus erat. monstri nouitate mouentur
Quisquis adest: narretq; rogant: quos inter Achilles
Dic age (nam cunctis eadem est audire uoluntas)
O facunde senex æui prudentia nostri,
Quis fuerit Cæneus: cur in contraria uersus:
Qua tibi militia, cuius certamine pugnæ
Cognitus: à quo sit uictus, si uictus ab ullo est.
Tum senior, quamuis obstet mihi longa uetustas:
Multaq; me fugiant primis spectata sub annis:

P lura tamen memini: nec quæ magis hæreat, ulla
P ectore res nostro est inter bellíq;, domusq;
A cta tot. ac siquem potuit spatiosa senectus
S pectatorem operum multorum reddere: uixi
A nnos bis centum: nunc tertia uiuitur ætas.
C lara decore fuit proles Elateia Cænis
T hessalidum uirgo pulcherrima, perq; propinquas
P erq; tuas urbes (tibi enim popularis Achille)
M ultorum frustra uotis optata procorum.
T entasset Peleus thalamos quoq; forsitan illos:
S ed iam aut contigerant illi connubia matris,
A ut fuerant promissa, tuæ. nec Cænis in ullos
D enupsit thalamos: secretaq; littora carpens
A equorei uim passa dei est: ita fama ferebat.
V tq; nouæ ueneris Neptunus gaudia cepit:
S int tua uota licet dixit secura repulsæ:
E lige quid uoueas: eadem quoq; fama ferebat.
M agnum, Cænis ait, facit hæc iniuria uotum
T ale pati iam posse nihil: da fœmina ne sim:
O mnia præstiteris. grauiore nouissima dixit
V erba sono: poterat q; uiri uox illa uideri:
S icut erat. nam iam uoto Deus æquoris alti
A nnuerat: dederatq; super: ne sauciꝰ ullis
V lneribus fieri, ferróue occumbere posset.
M unere lætus abit: studijsq; uirilibus æuum
E xigit Atracides: peneiaq; arua pererrat.
D uxerat Hippodamen audaci Ixione natus:
N ubigenasq; feros, positis ex ordine mensis,
A rboribus tecto discumbere iusserat antro:
H æmonij proceres aderant: aderamus & ipsi:

Festaq; confusa resonabat regia turba.
Hæc canunt Hymenæon: & ignibus atria fumant:
Inclitaq; adest uirgo matrumq;, nurumq; caterua,
Præsignis facie felicem diximus illa
Coniuge Pirithoum: quod penè fefellimus omen.
Nam tibi sæuorum sæuissime centaurorum
Eryte quàm uino pectus, tam uirgine uisa
Ardet: & ebrietas geminata libidine regnat.
Protinus euersæ turbant conuiuia mensæ:
Raptatur q; comis per uim noua nupta prehensis.
Erytus Hippodamen, alij, quam quisq; probabat,
Aut poterat, rapiunt: captæq; erat urbis imago.
Fœmineo clamore sonat domus: occyus omnes
Surgimus: & primus, quæ te uecordia Theseus
Eryte pulsat ait: qui me uiuente lacessas
Pirithoum: uiolesq; duos ignarus in uno.
Nec ea magnanimus frustra memorauerit heros:
Summouet instantes: raptamq; furentibus aufert.
Ille nihil contra: neq; enim defendere uerbis
Talia facta potest: sed uindicis ora proteruis
Insequitur manibus: generosaq; pectora pulsat.
Forte fuit iuxta signis extantibus asper
Antiquus crater: quem uastum uastior ipso
Sustulit Aegides: aduersaq; misit in ora.
Sanguinis ille globos pariter, cerebrumq;, merumq;
Vulnere, & ore uomens, madida resupinus arena
Calcitrat. ardescunt germani cæde bimembres:
Certatimq; omnes simul uno ore arma loquuntur.
Vina dabant animos: & prima pocula pugna
Missa uolant: fragilesq; cadi, curuiq; lebetes,

Res epulis quondam, tum bello, & cædibus aptæ.
Primus Ophionides amycus penetralia denus
Haud timuit spoliare suis: & primus ab æde
Lampadibus densum rapuit funale coruscis:
Latumq; alte, ueluti qui candida tauri
Rumpere sacrificа molitur colla securi:
Illisit fronti lapithæ Celadontis: & ossa
Non agnoscendo confusa reliquit in ore.
Exiliere oculi: disiectisq; ossibus oris
Acta retro naris, medioq; est fixa palato.
Hunc pede conuulso mensæ Pellæus acernæ
Strauit humi Belates deiecto in pectora mento:
Umq; atro mistos spumantem sanguine dentes,
Vulnere tartareas geminato misit ad umbras.
Proximus ut steterat: spectans altaria uultu
Fumida terribili, cur non ait utimur isris?
Cumq; suis Gryneus immanem sustulit aram
Ignibus: & medium Lapitharum iecit in agmen:
Oppressitq; duos, Brotean, & Orion. Orio
Mater erat Mycale: quam deduxisse canendo
Sæpe reluctantis constabat cornua Lunæ.
Non impune feres, teli modo copia detur:
Dixerat Exadius: teliq; habet instar, in alta
Quæ fuerant pinu, uotiui cornua cerui.
Figitur hinc duplici Gryneus in lumina ramo:
Eruiturq; oculos: quorum pars cornibus hæret:
Pars fluit in barbam: concretaq; sanguine pendet.
Æe rapit medijs flagrantem Rhœtus ab aris
Primitium torrem: dextraq; à parte Charaxi
Tempora perfringit fuluo protecta capillo.

Correpti rapida, ueluti seges arida, flammas
Arserunt crines: & uulnere sanguis inustus
Terribilem stridore sonum dedit: ut dare ferrum
Igne rubens plerunq; solet: quod forcipe curua
Cum faber eduxit, lacubus demittit: at illud
Stridet & in tepida submersum sibilat unda.
Saucius hirsutis auidum de crinibus ignem
Excutit: inq; humeros limen tellure reuulsum
Tollit onus plaustri: quod ne permittat in hostem,
Ipsa facit grauitas. socium quoq; saxea moles
Oppressit spatio stantem propiore Cometen.
Audia nec retinet Rhœtus: sic comprecor inquit
Cætera sit fortis castrorum turba tuorum:
Semicremoq; nouat repetitum stipite uulnus.
Terq; quaterq; graui iuncturas uerticis ictu
Rupit: & in liquido sederunt ossa cerebro.
Victor ad Euagrum, Coritumq; , Dryantaq; transit.
Et quibus ut prima tectus lanugine malas
Procubuit Coritus: puero quæ gloria fuso
Parta tibi est, Euagrus ait? nec dicere Rhœtus
Pergura sinit: rutilasq; ferox in aperta loquentis
Condidit ora uiri, perq; os in pectora flammas.
Te quoq; sæue Drya circum caput igne rotato
Insequitur: sed non in te quoq; constitit idem
Exitus: assiduæ succæssu cædis ouantem,
Qua iuncta est humero ceruix, fude figis obusta.
Ingemuit, duroq; fudem uix osse reuellit
Rhœtus: & ipse suo madefactus sanguine fugit.
Fugit & Orneus, Lycabasq;, & saucius armo
Exteriore Medon, & cum Pisenore Thaumas,

Quiq; pedum nuper certamine uicerat omnes
Mermeros, accepto tum uulnere tardius ibat.
Et Pholus, & Melaneus, & Abas prædator aprorũ:
Quiq; suis frustra bellum dissuaserat augur
Astylos: ille etiam metuenti uulnera Nesso,
Ne fuge, ad herculeos, inquit, seruaberis arcus.
At nõ Eurynomus, Lycidasq;, et Aræus, et Imbreus
Effugere necem: quos omnes dextra Dryantis
Perculit aduersos. aduersum tu quoq;, quamuis
Terga fugæ dederàs: uulnus Cænee tulisti.
Nam graue respiciens inter duo lumina ferrum,
Quà naris fronti committitur, accipis, imæ.
In tanto fremitu cunctis sine fine iacebat
Sopitus uenis, & inexperrectus Aphidas:
Languentiq; manu carchesia musta tenebat,
Fusus in offæe uillosis pellibus ursæ.
Quem procul ut uidit frustra nulla arma mouentẽ:
Inserit amento digitos: miscendaq; dixit
Cum styge uina bibes Phorbas: nec plura locutus,
In iuuenem torsit iaculum: ferrataq; collo
Fraxinus, ut casu iacuit resupinus, adacta est.
Mors caruit sensu: plenoq; è gutture fluxit
Inq; toros, inq; ipsa niger carchesia sanguis.
Vidi ego Petræum conantem euellere terrà
Grandiferam quercum: quã dum cõplexibus ambit:
Et quatit huc, illuc: labefactaq; robora iactat:
Lancea Pirithoi cõstis immissa Petræi
Pectora cum duro luctantia robore fixit.
Pirithoi cecidisse Lycum uirtute ferebant,
Pirithoi uirtute Chromin: sed uterq; minorem

V ictori titulum q̃ Dictys, Helopsq; dederunt.
F ixus Helops iaculo est: quod peruia tempora fecit:
E t missum dextra læuam penetrauit ad aurem.
D ictys ab ancipiti delapsus acumine montis
D um fugit instantem trepidans Ixione natum:
D ecidit in præceps: & pondere corporis ornum
I ngentem fregit: suaq; induit ilia fractæ.
V ltor adest Phareus: saxumq; è monte reuulsum
M ittere conatur. mittentem stipite querno
O ccupat Aegides: cubitiq; ingentia fregit
O ssa: nec ulterius dare corpus inutile letho
A ut uacat, aut curat: tergoq; Bianoris alti
I nsilit haud solito quenquam portare nisi ipsum:
O ppositq; genu costis: prensamq; sinistra
C æsariem retinens, uultum munitaq; ora
R obore nodoso, præduraq; tempora fregit.
R obore Nedymnum, iaculatoremq; Lycetum
S ternit, & immissa protectum pectora barba
H ippason, & summus extantem Riphea syluis,
T ereaq;, hæmonijs qui prensos montibus ursos
F erre domum uiuos, indignantesq; solebat.
H aud tulit utentem pugnæ successibus ultra
T hesea Demoleon: solidoq; reuellere dumo
A nnosam pinum magno molimine tentat.
Quod quia non potuit: præfractam misit in hostem.
S ed procul à telo Theseus ueniente recessit
P allados admonitu (credi sic ipse uolebat)
N on tamen arbor iners cecidit: nam Grantoris alti
A bscidit iugulo pectus humerumq; sinistrum.
A rmiger ille tui fuerat genitoris Achille:

Quem

Quem Dolopum rector bello superatus Amyntor
Aeacidæ dederat pacis pignusq; fidemq;.
Hunc procul ut fœdo disiectum uulnere Peleus
Vidit: & inferias iuuenum gratissime Grantor
Accipe ait: ualidoq; in Demoleonta lacerto
Fraxineam misit mentis quoq; uiribus hastam.
Quæ laterum cratem perrupit: & ossibus hærens
Intremuit. trahit ille manu sine cuspide lignum:
Id quoq; uix sequitur: cuspis pulmone retenta est.
Ipse dolor uires animo dabat: æger in hostem
Erigitur: pedibusq; uirum proculcat equinis.
Excipit ille ictus galea, clypeoq; sonanti:
Defensatq; humeros: prætentaq; sustinet arma:
Perq; armos uno duo pectora perforat ictu.
Ante tamen leto dederat Phlegræon, & Hylen
Eminus: Hiphinoum collato marte, Claninq;.
Additur his Dorylas: qui tempora tecta gerebat
Pelle lupi, sæuiq; uicem præstantia teli
Cornua dura boum multo rubefacta cruore.
Hic ego (nam uires animus dabat) aspice dixi
Quantum concedant nostro tua cornua ferro:
Et iaculum torsi: quod cum uitare nequiret:
Opposuit dextram passuræ uulnera fronti.
Affixa est cum fronte manus. fit clamor: at illum
Hærentem Peleus, & acerbo uulnere uictum
(Stabat enim propior) mediam ferit ense sub aluum.
Prosilit: terraq; ferox sua uiscera traxit:
Tractaq; calcauit: calcataq; rupit: & illis
Crura quoq; impedijt: & inani concidit aluo.
Nec te pugnantem tua Cyllare forma redemit:

(Si modo naturæ formam concedimus illi)
Barba erat incipiens, barbæ color aureus: aureæ
Ex humeris medios coma dependebat in armos:
Gratus in ore uigor: ceruix, humeríq;, manusq;,
Pectoraq; artificum laudatis proxima signis:
Et quacunq; uir est. nec equi mendosa sub illo
Deteriorq; uiro facies. da colla, caputq;,
Castore dignus erit: sic tergum sessile, sic sunt
Pectora celsa toris: totus pice nigrior atra:
Candida cauda tamẽ, color est quoq; cruribus albus.
Multæ illum petiere sua de gente: sed una
Abstulit Hylonome: qua nulla decentior inter
Semiferas altis habitauit fœmina syluis.
Hæc & blanditijs, & amando, & amare fatendo,
Cyllaron una tenet: cultus quoq; quantus in illis
Esse potest membris: ut sit coma pectine leuis:
Vt modo rore maris, modo se uiolá ue, rosá ue
Implicet: interdum canentia lilia gestet:
Isq; die lapsis pagasææ uertice syluæ
Frontibus ora lauet: bis flumine corpora tingat:
Nec nisi quæ decent, electarumq; ferarum
Aut humero, aut lateri prætendat uellera læuo.
Par amor est illis: errant in montibus unà:
Antra simul subeunt. & tum lapitheïa tecta
Intrarant pariter: pariter fera bella gerebant.
Author in incerto est: iaculum de parte sinistra
Venit: & inferius quà collo pectora subsunt
Cyllare te fixit. paruo cor uulnere læsum
Corpore cum toto post tela educta refrixit.
Protinus Hylonome morientes excipit artus:

Impoſitaq; manu uulnus fouet: oraq; ad ora
Admouet: atq; animæ fugienti obſiſtere tentat.
Vt uidet extinctum: dictis, quæ clamor ad aures
Arcuit ire meas, telo quod inhæſerat illi
Incubuit; moriensq; ſuum complexa maritum eſt.
Ante oculos ſtat & ille meos: qui ſæua leonum
Vinxerat inter ſe connexis uellera nodis
Pheocomes, hominemq; ſimul protectus, equumq;.
Codice qui miſſo, quem uix iuga bina mouerent
Iuncta: Phonoleniden à ſummo uerticè fregit.
Fracta uolubilitas capitis latiſſima: perq; os,
Perq; cauas nares, oculosq;, auresq; cerebrum
Molle fluit: ueluti concretum uimine querno
Lac ſolet: ut'ue liquor rari ſub pondere cribri. C.
Manat: & exprimitur per denſa foramina ſuccus.
Aſt ego, dum parat hic armis nudare iacentem:
(Sic tuus hoc genitor) gladium ſpoliantis in ima
Ilia demiſi. Chthonius quoq;, Teleboasq;
Enſe iacent noſtro: ramum prior ille biſurcum
Geſſerat, hic iaculum. iaculo mihi uulnera fecit:
(Signa uides) apparet adhuc uetus inde cicatrix.
Tunc ego debueram capienda ad pergama mitti:
Tunc poteram magni, ſi non ſuperare, morari
Hectoris arma meis: illo ſed tempore nullus,
Aut puer Hector erat: nunc me mea deficit ætas.
Quid tibi uictorem gemini Periphanta Pyreti?
Aspicta quid referam? qui quadrupedantis Oëcli
Fixit in aduerſo cornum ſine cuſpide uultu.
Victe Pelethronius Macareus in pectus adacto
Strauit Erigdupum: memini & uenabula condi

Inguine Neſſei manibus coniecta Cymeli.
Nec tu credideris tantum cecinisse futura
Ampycaden Mopſum: Mopſo iaculante biformis
Occubuit: fruſtraq; loqui tentauit Odites,
Ad mentum lingua, mentoq; ad guttura fixo.
Quinq; neci Cæneus dederat, Stiphelũq;, Bromumq;,
Antimachumq;, Helimũq;, ſecuriferumq; Pyracmon.
Vulnera non memini: numerum, nomenq; notaui.
Prouolat emathij ſpolijs armatus Alæſi,
Quem dederat letho, membris & corpore Latreus
Maximus: huic ætas inter iuuenemq;, ſenemq;:
Vis iuuenilis erat: uariabant tempora cani.
Qui clypeo, gladioq;, macedoniaq; ſariſſa
Conſpicuus, faciemq; obuerſus in agmen utrunq;
Armaq; concuſſit: certumq; equitauit in orbem:
Verbaq; tot fudit uacuas animoſus in auras.
Et te Cæni feram? nam tu mihi fœmina ſemper,
Tu mihi Cænis eris: nec te natalis origo
Commonuit: mentemq; ſubit, quo præmia facto
Quaq; uiri falſam ſpeciem mercede pararis.
Quid ſis nata uide, uel quid ſis paſſa: columq;
Cape cum calathis: & ſtamina pollice torque:
Bella relinque uiris. iactanti talia Cæneus
Extentum curſu miſſa latus eruit haſta,
Quà uir equo commiſſus erat. furit ille dolore:
Nudaq; Phylei iuuenis ferit ora ſariſſa.
Non ſecus hæc reſilit, q̃ tecti à culmine grando:
Aut ſiquis paruo feriat cana tympana ſaxo.
Comminus aggreditur: lateriq; recondere duro
Luctatur gladium: gladio loca peruia non ſunt.

Haud tamen effugies: medio iugulaberis enſe:
Quandoqdē mucro eſt hebes, inqt: & in latus enſem
Obliquat: longaq; amplectitur ilia dextra.
Plaga facit gemitus in corpore marmoris icti:
Fractaq; diſſilijt percuſſo lamina collo.
Vt ſatis illæſos miranti præbuit artus:
Nunc age ait Cæneus noſtro tua corpora ferro
Tentemus: capuloq; tenus demiſit in armos
Enſem fatiferum: cæcamq; in uiſcera mouit,
Verſauitq; manum: uulnusq; in uulnere fecit.
Ecce ruunt uaſto rapidi clamore bimembres:
Telaq; in hunc omnes unum mittuntq;, feruntq;.
Tela retuſa cadunt: manet imperfoſſus ab omni
Inq; cruentatus Cæneus Elateius ictu.
Fecerat attonitos noua res: heu dedecus ingens,
Monychus exclamat: populus ſuperamur ab uno,
Vixq; uiro. quanquam ille uir eſt: nos ſegnibus actis
Quod fuit ille, ſumus. quid mēbra immania proſunt?
Quid geminæ uires? & quod fortiſſima rerum
In nobis duplex natura animalia iunxit?
Nec nos matre dea, nec nos Ixione natos
Eſſe reor: qui tantus erat, Iunonis ut altæ
Spem caperet: nos ſemimari ſuperamur ab hoſte.
Saxa, trabesq; ſuper, totoſq; inuoluite montes:
Viuacemq; animam miſſis elidite ſyluis:
Sylua premat fauces: & erit pro uulnere pondus.
Dixit: & inſanus deiectam uiribus auſtri
Forte trabem nactus ualidum coniecit in hoſtem:
Exemplumq; fuit: paruoq; in tempore nudus
Arboris Othrys erat: nec habebat Pelion umbras.

O brutus immani cumulo ſub pondere Cæneus
A eſtuat arboreo: congeſtaq; robora duris
F ert humeris. ſed enim poſtq̃ ſuper ora, caput́q;
C reuit onus: nec habet, quas ducat ſpiritus auras:
D eficit interdum: modo ſe ſuper aera fruſtra
T ollere conatur: iactaśq; euoluere ſyluas:
I nterduḿq; mouet: ueluti quam cernimus (ecce)
A rdua ſi terræ quatiatur motibus Idæ.
E xitus in dubio eſt: alij ſub inania corpus
T artara detruſum ſyluarum mole ferebant.
A bnuit Ampycides: medióq; ex aggere ſuluis
V idit auem pennis liquidas exire ſub auras:
Q uæ mihi tunc primũ, nunc eſt conſpecta ſupremũ.
H anc ubi luſtrantem leni ſua caſtra uolatu
M opſus: & ingenti circum clamore ſonantem
A ſpexit: pariteŕq; animo eſt, oculiś́q; ſecutus:
O ſalue dixit lapithæ gloria gentis
M axime uir quondam, ſed auis nunc unica, Cæneu.
C redita res authore ſuo eſt: dolor addidit iram:
O ppreſſuḿq; ægre tulimus tot ab hoſtibus unum:
N ec prius abſtitimus ferro exercere dolorem:
Q uàm data pars letho: partem fuga, nox́q; remouit.
H æc inter Lapithas & ſemihomines Centauros
P ræliа Tlepolemus Pylio referente, dolorem
P ræterita Alcidæ tacito non pertulit ore:
A tq; ait, Herculeæ mirum eſt obliuia laudis
A cta tibi ſenior: certe mihi ſæpe referre
N ubigenas domitos à ſe pater eſſe ſolebat.
T riſtis ad hæc Pylius. quid me meminiſſe malorum
C ogis? & obductos annis reſcindere luctus?

Inq; tuum genitorem odium, offensasq; fateri?
Ille quidem maiora fide quoq; gessit: & orbem
Impleuit meritis: quod mallem posse negare:
Sed neq; Deiphobum, nec Polydamanta, nec ipsum
Hectora laudamus: quis enim laudauerit hostem?
Ille tuus genitor Messenia mœnia quondam
Strauit: & immeritas urbes Elinq;, Pylumq;
Diruit: inq; meos ferrum, flammasq; penates
Impulit: utq; alios taceam, quos ille peremit:
Bis sex Neleidæ fuimus, us conspecta iuuentus:
Bis sex herculeis ceciderunt, me minus uno.
Viribus atq; alios uinci potuisse, ferendum est:
Mira Periclymeni mors est: cui posse figuras
Sumere quas uellet, rursusq; reponere sumptas,
Neptunus dederat Nelei sanguinis author.
Hic ubi nequicquam est formas uariatus in omnes:
Vertitur in faciem uolucris: quæ fulmina curuis
Ferre solet pedibus diuûm gratissima regi.
Viribus usus auis pennis, rostroq; redunco
Amatisq; uiri laniauerat unguibus ora.
Tendit in hanc nimium certos Tirynthius arcus:
Atq; inter nubes sublimia membra ferentem,
Pendentemq; ferit lateri quà iungitur ala:
Nec graue uulnus erat: sed rupti uulnere nerui
Deficiunt: motumq; negant, uiresq; uolandi.
Decidit in terram non concipientibus auras
Infirmis pennis: & quæ leuis hæserat alæ,
Corporis affixi pressa est grauitate sagitta:
Perq; latus summum iugulo est exacta sinistro.
Nunc uideor debere tuis præconia rebus

Herculis gest

Periclymenus
uarias form

Herculis o` Rhodiæ ductor pulcherrime classis?
Ne tamen ulterius q̃ fortia facta silendo
Vlciscar fratres: solida est mihi gratia tecum.
Hæc postq̃ dulci Neleius edidit ore:
A` sermone senis repetito munere bacchi
Surrexere toris: nox est data cætera somno.
At deus, æquoreas qui cuspide temperat undas,
In uolucrem corpus nati phaetontida uersum
Mente dolet patria: sæuum'q; perosus Achillem
Exercet memores plus q̃ ciuiliter iras.
Iam'q; fere` tracto duo per quinquennia bello
Talibus intonsum compellat Smynthea dictis.
O mihi de fratris longe gratissime natis,
Irrita qui mecum posuisti mœnia Troiæ:
Ecquid, ubi has iam iam casuras aspicis arces,
Ingemis? aut ecquid tot defendentia muros
Millia cæsa doles? ecquid (ne persequar omnes)
Hectoris umbra subit circum sua pergama tracti?
Cum tamen ille ferox, bello'q; cruentior ipso
Vuit adhuc operis nostri populator Achilles.
Det mihi se: faxo, triplici quid cuspide possim,
Sentiat. at quoniam concurrere communus hosti
Non datur: occulta nec opinum perde sagitta.
Annuit: atq; animo pariter patruiq;, suoq;
Delius indulgens nebula uelatus in agmen
Peruenit iliacum: mediaq; in cæde uirorum
Ara per ignotos spargentem cernit achiuos
Tela Parin: fussus'q; deum, quid spicula perdis
Sanguine plebis ait? si qua est tibi cura tuorum:
Verte in Aeaciden: cæsos'q; ulciscere fratres.

D ixit: & ostendens sternentem troica ferro
C orpora Peliden, arcus obuertit in illum:
C ertaq; lethifera direxit spicula dextra.
Q uo Priamus gaudere senex post Hectora posset,
H oc fuit. ille igitur tantorum uictor Achille
V ictus es à timido graiæ raptore maritæ.
A t si fœmineo fuerat tibi marte cadendum:
T hermodontiaca malles cecidisse bipenni.
I am timor ille Phrygum, decus, & tutela pelasgi
N ominis Aeacides, caput insuperabile bello,
A rserat: armarat deus idem, idemq; cremarat.
I am cinis est: & de tam magno restat Achille
N escio quid, paruam quod non bene cõpleat urnam.
A t uiuit, totum quæ gloria compleat orbem.
H æc illi mensura uiro respondet: & hæc est
P ar tibi Pelide: nec inania tartara sentit.
I pse etiam, ut cuius fuerit cognoscere posses:
B ella mouet clypeus: deq; armis arma feruntur.
N on ea Tydides, non audet Oileus Aiax,
N on minor Atrides, non bello maior, & æuo,
P oscere: non alij. soli Telamone creato
L aerteq; fuit tantæ fiducia laudis.
A` se Tantalides onus, inuidiamq; remouit:
A rgolicosq; duces medijs considere castris
I ussit: & arbitrium litis traiecit in omnes.

Achillis mors

Aiacis et Vlis
gtẽtio de achi
[illegible] armis

Onſedere duces,& uulgi ſtante corona
Surgit ad hos clypei dominus ſeptemplicis Aiax:
Vtq; erat impatiens iræ, ſigeia toruo
Littora reſpexit claſſemq; in littore,uultu:
Intendensq; manus,agimus pro` Iuppiter,inquit
Ante rates cauſam:& mecum confertur Vlyſſes.
At non hectoreis dubitauit cedere flammis:
Quasego ſuſtinui:quas hac à` claſſe fugaui.
Tutius eſt igitur fictis contendere uerbis,
Quàm pugnare manu.ſed nec mihi dicere promptũ,
Nec facere eſt iſti:quantumq; ego marte feroci,
Inq; acie ualeo:tantum ualet iſte loquendo.
Nec memoranda tamen uobis mea facta Pelaſgi
Eſſe reor(uidiſtis enim)ſua narret Vlyſſes:
Quæ ſine teſte gerit:quorum nox conſcia ſola eſt.
Præmia magna peti fateor:ſed demit honorem
Æmulus Aiaci.non eſt tenuiſſe ſuperbum
(Sit licet hoc ingens)quicquid ſperauit Vlyſſes.
Iſte tulit pretium iam nunc certaminis huius:
Quod cum uictus erit,mecum certaſſe feretur.
Atq; ego,ſi uirtus in me dubitabilis eſſet:
Nobilitate potens eſſem Telamone creatus:
Mœnia qui forti troiana ſub Hercule cepit:
Littoraq; intrauit paga ſea colcha carina.

Aeacus huïc pater est: qui iura silentibus illic
Reddit, ubi Aeolidē saxum graue Sisyphon urget.
Aeacon agnoscit summus, prolemq; fatetur
Iuppiter esse suam: sic à Ioue tertius Aiax.
Nec tamen hæc series in causam prosit Achiui:
Si mihi cum magno non est communis Achille.
Frater erat: fraterna peto. quid sanguine cretus
Sisyphio, furtisq;, & fraude simillimus illi,
Inseris æacidis alienæ nomina gentis?
An quòd in arma prior, nulloq; sub indice ueni,
Arma neganda mihi? potiorq; uidebitur illis,
Vltima qui cepit: detractauitq; furore
Militiam ficto: donec solertior isto,
Et sibi inutilior, timidi commenta retexit
Naupliades animi: uitataq; traxit ad arma.
Optima nunc sumat, qui sumere noluit ulla:
Nos inhonorati, & donis patruelibus orbi,
Obtulimus quia nos ad prima pericula, simus.
Atq; utinam aut uerus furor ille, aut creditus esset:
Nec comes hic phrygias unquam uenisset ad arces
Hortator scelerum. non te Pæantia proles
Expositum Lemnos nostro cum crimine haberet.
Qui nūc (ut memorant) syluestribus abditus antris,
Saxa moues gemitu: laertiadæq; precaris
Quæ meruit: quæ (si dij sunt) non uana precaris.
Et nunc ille eadem nobis iuratus in arma
(Heu pars una ducum) quo successore sagittæ
Herculis utuntur: fractus morboq;, fameq;
Vexatur q;, alitur q; auibus: uolucresq; petendo
Debita troianis exercet spicula fatis.

Ille tamen uiuit: quia non comitatur Vlyſſem.
Vellet & infelix Palamedes eſſe relictus:
Vlueret: aut certe lethum ſine crimine haberet.
Quem, male conuicti nimium memor iſte furoris,
Prodere rem danaam finxit: fictuḿq; probauit
Crimen: & oſtendit quod iam præfoderat aurum.
Ergo aut exilio uires ſubduxit Achiuis,
Aut necꝫ: ſic pugnat, ſic eſt metuendus Vlyſſes.
Qui licꝫt eloquio fidum quoq; Neſtora uincat:
Haud tamen efficiet, deſertum ut Neſtora crimen
Eſſe rear nullum: qui cum imploraret Vlyſſem
Vulnere tardus equi, feſſuſq; ſenilibus annis:
Proditus à ſocio eſt. non hæc mihi crimina fingi,
Sit bene Tydides: qui nomine ſæpe uocatum
Corripuit: trepidóq; fugam exprobrauit amico.
Aſpiciunt oculis ſuperi mortalia iuſtis.
En egꝫt auxilio, qui non tulit: utq; reliquit,
Sic linquendus erat: legem ſibi dixerat ipſe.
Conclamat ſocios: adſum: uideóq; trementem
Pallentemq; metu, & trepidantem morte futura.
Oppoſui molem clypei: texiq; iacentem:
Seruauiq; animam (minimum eſt hoc laudis) inertẽ!
Si perſtas certare: locum redeamus ad illum:
Redde hoſtes, uulnusq; tuum, ſolitumq; timorem:
Poſt clypeumq; latet: & mecum contende ſub illo.
At poſtq̃ eripui: cui ſtandi uulnera uires
Non dederant, nullo tardatus uulnere fugit.
Hector adeſt: ſecumq; deos in prælia ducit:
Quaq; ruit, non tu tantum terreris Vlyſſe,
Sed fortes etiam: tantum trahit ille timoris.

Aiacis geſta

Hunc ego sanguineæ successu cædis ouantem
Enus ingenti resupinum pondere fudi.
Hunc ego poscentem cum quo concurreret, unus
Stinui: sortemq; meam uouistis Achiui:
Et uestræ ualuere preces. si quæritis huius
Fortunam pugnæ: non sum superatus ab illo.
Hæc ferunt Troës ferrumq;, ignesq;, Iouemq;
In danaas classes: ubi tunc facundus Vlysses?
Nempe ego mille meo protexi pectore puppes,
Spem uestri reditus. date pro tot nauibus arma.
Quod si uera licet mihi dicere: quæritur istis,
Quàm mihi, maior honos: coniunctaq; gloria nostra est:
Atq; Aiax armis, non Aiaci arma petuntur.
Conferat his Ithacus Rhesum, imbellemq; Dolona,
Priamdenq; Helenum rapta cum Pallade captum.
Hæc nihil gestum, nihil est Diomede remoto.
Si semel ista datis meritis tam uilibus arma:
Diuidite: & pars sit maior Diomedis in illis.
Quo tamen hæc Ithaco? qui clàm, qui semper inermis
Rem gerit: & furtis incautum decipit hostem.
Ipse nitor galeæ claro radiantis ab auro
Insidias prodet: manifestabitq; latentem.
Sed neq; Dulichius sub Achillis casside uertex
Pondera tanta feret: nec non onerosa, grauisq;
Pelias hasta potest imbellibus esse lacertis.
Nec clypeus uasti cælatus imagine mundi
Conueniet timidæ, natæq; ad furta sinistræ.
Debilitaturum quid te petis improbe munus?
Quod tibi si populi donauerit error Achiui:
Cur spolieris, erit: non cur metuaris ab hoste.

Et fuga, qua sola cunctos timidissime uincis:
Tarda futura tibi est gestamina tanta trahenti.
Adde quod iste tuus tam raro prælia passus
Integer est clypeus: nostro, qui tela ferendo
Mille patet plagis, nouus est successor habendus.
Deniq; quid uerbis opus est? spectemur agendo.
Arma uiri fortis medios mittantur in hostes:
Inde iubete peti: & referentem ornate relatis.
Finierat Telamone satus: uulgiq; secutum
Vltima murmur erat. donec Laërtius heros
Astitit: atq; oculos paulum tellure moratos
Sustulit ad proceres: expectatoq; resoluit
Ora sono: neq; abest facundis gratia dictis.
Si mea cum uestris ualuissent nota Pelasgi:
Non foret ambiguus tanti certaminis hæres:
Tuq; tuis armis, nos te potiremur Achille.
Quem quoniam non æqua mihi, uobisq; negarunt
Fata (manuq; simul ueluti lachrymantia tersit
Lumina) quis magno melius succedet Achilli,
Quàm per quem magnus Danais successit Achilles?
Huic modo ne prosit, quod, ut est, hebes esse uidetur:
Neue mihi noceat, quod uobis semper Achiui
Prosuit ingenium: meaq; hæc facundia, siqua est,
Quæ nunc pro domino, pro uobis sæpe locuta est,
Inuidia careat: bona nec sua quisq; recuset.
Nam genus, & proauos, & quæ non fecimus ipsi,
Vix ea nostra uoco. sed enim quia rettulit Aiax
Esse Iouis pronepos: nostri quoq; sanguinis author
Iuppiter est: totidemq; gradus distamus ab illo.
Nam mihi Laërtes pater est, Arcesius illi,

Iuppiter huic: neq; in his quisq̃ damnatus, & exul.
Est quoq; per matrem Cyllenius addita nobis
Altera nobilitas: deus est in utroq; parente.
Sed neq; materno q̃ sum generosior ortu:
Nec mihi q̃ pater est fraterni sanguinis insons:
Proposita arma peto: meritis expendite causam,
Dummodo quod fratres Telamon, Peleusq; fuerunt,
Aiacis meritum non sit: nec sanguinis ordo,
Sed uirtutis honor spoliis quæratur in istis.
At si proximitas, primusq; requiritur hæres:
Est genitor Peleus, est Pyrrhus filius illi.
Quis locus Aiaci? Phthiam hæc Scyronue ferantur.
Nec minus est isto Teucer patruelis Achilli:
Non petit ille tamen. num, si petat, auferat illa?
Ergo operum quoniam nudum certamen habetur:
Plura quidem feci, q̃ quæ comprendere dictis
In promptu mihi sit: rerum tamen ordine ducar.
Præscia uenturi genitrix Nereïa lethi
Dissimulat cultu natum: & deceperat omnes,
In quibus Aiacem, sumptæ fallacia uestis.
Arma ego fœmineis animum motura uirilem
Mercibus inserui: neq; adhuc proiecerat Heros
Virgineos habitus: cum parmam, hastamq; tenenti
Nate dea dixi: tibi se peritura reseruant
Pergama: quid dubitas ingentem euertere Troiam?
Iniecique manum: fortemq; ad fortia misi.
Ergo opera illius, mea sunt: ego Telephon hasta
Pugnantem domui: uictum, orantemq; refeci.
Quod Thebæ cecidere, meum est: me credite Lesbon,
Me Tenedon, Chryseq;, & Cillan Apollinis urbes,

Et Syron cepisse: mea concussa putate
Procubuisse solo Lyrnessia mœnia dextra.
Vtq; alios taceam, qui sæuum perdere posset
Hectora, nempe dedi: per me iacet inclytus Hector.
Illis hæc armis, quibus est inuentus Achilles,
Arma peto: uiuo dederam: post fata reposco.
Vt dolor unius Danaos peruenit ad omnes:
Aulidaq; Euboicam complerunt mille carinæ:
Expectata diu, nulla aut contraria classi
Lamina erant: duræq; iubent Agamemnona sortes
Immeritam sæuæ natam mactare Dianæ.
Denegat hoc genitor: diuisq; irascitur ipsis:
Atq; in rege tamen, pater est. ego mite parentis
Ingenium uerbis ad publica commoda uerti.
Nunc equidem fateor: fassoq; ignoscat Atrides:
Difficilem tenui sub iniquo iudice causam.
Hunc tamen utilitas populi, fraterq;, datiq;
Summa mouet sceptri: laude ut cũ sanguine penset.
Mittor & ad matrem: quæ non hortanda, sed astu
Decipienda fuit: quò si Telamonius isset:
Orba suis essent etiam nunc lintea uentis.
Mittor & iliacas audax orator ad arces:
Visaq;, & intrata est altæ mihi curia Troiæ:
Plenaq; adhuc erat illa uiris: interritus egi
Quam mihi mandarat communis Græcia causam:
Acusoq; Parim: prædamq;, Helenamq; reposco:
Et moueo Priamum, Priamoq; Antenora iunctum.
Atq; Paris, & fratres, & qui rapuere sub illo,
Vix tenuere manus (scis hæc Menelaë) nefandas:
Primaq; lux nostri tecum fuit illa pericli.

Longa

Longa referre mora est, quæ consilioq; manuq;
Vtiliter feci spatiosi tempore belli.
Post acies primas, urbis se mœnibus hostes
Continuere diu: nec aperti copia martis
Vlla fuit: decimo demum pugnauimus anno.
Quid facis interea, qui nil nisi prælia nosti?
Quis tuus usus erat? nam si mea facta requiris:
Hostibus insidior: fossas munimine cingo:
Consolor socios: ut longi tædia belli
Mente ferant placida: doceo quo simus alendi,
Armandiq; modo: mittor quò postulat usus.
Cæ Iouis monitu deceptus imagine somni
Rex iubet incepti curam dimittere belli.
Ille potest authore suam defendere uocem:
Non sinat hoc Aiax: delendaq; pergama poscat:
Quodq; potest, pugnet. cur non remoratur ituros?
Cur non arma capit? det quod uaga turba sequatur.
Non erat hoc nimium, nunq̃ nisi magna loquenti.
Quid, q̃ & ipse fugit? uidi: puduitq; uidere:
Cum tu terga dares: inhonestaq; uela parares.
Nec mora, quid facitis? quæ uos dementia, dixi,
Concitat ò socij captam dimittere Troiam?
Quid'ue domum fertis decimo nisi dedecus anno?
Talibus, atq; alijs, in quæ dolor ipse disertum
Fecerat: auersos profuga de classe reduxi.
Conuocat Atrides socios terrore pauentes:
Nec Telamoniades etiam nunc hisce quicq̃
Audet: & ausus erat reges incessere dictis
Thersites, etiam per me haud impune proteruus.
Ecce rigor: & trepidos cues exhortor in hostem:

Amissam'q; mea uirtutem uoce reposco.
Tempore ab hoc quodcunq; potest fecisse uideri
Fortiter iste: meum est: qui dantem terga retraxi.
Deniq; de Danais quis te laudat'ue petit'ue?
At sua Tydides mecum communicat acta:
Me probat: & socio semper confidit Vlysse.
Est aliquid de tot Graiorum millibus, unum
A Diomede legi. nec me sors ire iubebat:
Sed tamen & spreto noctis q;, hostis q; periclo
Ausum eadem quæ nos, phrygia de gente Dolona
Interimo: non ante tamen, quàm cuncta coëgi
Prodere: & edidici quid perfida Troia pararet.
Omnia cognoram: nec quid specularer habebam:
Et iam promissa poteram cum laude reuerti:
Haud contentus eo, petij tentoria Rhesi:
In q; suis ipsum castris, comites q; perem:
Atq; ita captiuo uictor, uotis q; potitus,
Ingredior curru lætos imitante triumphos.
Cuius equos pretium pro nocte poposcerat hostis:
Arma negate mihi: fuerit q; benignior Aiax.
Quid Lycij referam Sarpedonis agmina ferro
Deuastata meo? cum multo sanguine fudi
Cœranon, Iphitiden q;, Alastoraq;, Chromium q;,
Alandrum q;, Halium q;, Noëmonaq;, Pritanim q;,
Lexitio q; dedi cum Chersidamante Thoona,
Et Charopem, fatis q; immitibus Ennomon actum,
Quiq; minus celebres nostra sub mœnibus urbis
Procubuere manu. sunt & mihi uulnera caues
Ipso pulchra loco: nec uanis credite uerbis.
Aspicite en (uestem q; manu diduxit) & hæc sunt

Pectora semper, ait, uestris exercita rebus.
At nihil impendit per tot Telamonius annos
Sanguinis in socios: & habet sine uulnere corpus.
Quid tamen hoc refert: si se pro classe pelasga
Arma tulisse refert contra Troasq;, Iouemq;?
Confiteorq; tulit: neq; enim bene facta maligne
Detrectare meum est, modo ne communia solus
Occupet: atq; aliquem uobis quoq; reddat honorem.
Reppulit Actorides sub imagine tutus Achillis
Troas ab arsuris cum defensore carinis.
Ausum etiam hectoreis solum concurrere telis
Se putat, oblitus regisq;, ducisq;, meiq;,
Nonus in officio, & prælatus munere sortis.
Sed tamen euentus uestræ fortissime pugnæ
Quis fuit? Hector abit uiolatus uulnere nullo.
Me miserum quanto cogor meminisse dolore
Temporis illius: quo Graiûm murus Achilles
Procubuit: nec me lachrymæ, luctusq;, timorq;,
Tardarunt: quin corpus humo sublime referrem
His humeris: his inq̃ humeris ego corpus Achillis
Et simul arma tuli: quæ nunc quoq; ferre laboro.
Sunt mihi quæ ualeant in talia pondera uires:
Est animus certe uestros sensurus honores.
Scilicet ideirco pro nato cærula mater
Ambitiosa suo fuit: ut cœlestia dona
Artis opus tantæ, rudis & sine pectore miles
Indueret? neq; enim clypei cælamina norit,
Oceanum, & terras, cumq; alto sydera cœlo,
Pleiadasq;, Hyadasq;, immunemq; æquoris Arcton,
Diuersasq; urbes, nitidumq; Orionis ensem.

Postulat, ut capiat quæ non intelligit arma.
Quid? q̃ me duri fugientem munera belli
Arguit inæpto serum accessisse labori?
Nec se magnanimo maledicere sentit Achilli?
Si simulasse uocas crimen: simulauimus ambo.
Si mora pro culpa est: ego sum maturior illo.
Me pia detinuit coniux, pia mater Achillem:
Primaq; sunt illis data tempora, cætera uobis.
Haud timeam, si iam nequeam defendere crimen
Cum tanto commune uiro. deprensus Vlyssis
Ingenio tamen ille: at non Aiacis Vlysses.
Neue in me stolidæ conuitia fundere linguæ
Admiremur eum: uobis quoq; digna pudore
Obiicit. an falso Palamedem crimine turpe est
Causasse mihi? uobis damnasse decorum?
Sed neq; Naupliades facinus defendere tantum
Tam q; patens ualuit: nec uos audistis in illo
Crimina: uidistis: pretioq; obiecta patebant.
Nec, Pœantiaden q̃ habet uulcania Lemnos,
Esse reus merui: factum defendite uestrum:
(Consensistis enim) nec me suasisse negabo:
Vt se subtraheret belliq; uiæq; labori:
Tentaretq; feros requie lenire dolores.
Paruit: & uiuit. non hæc sententia tantum
Fida, sed & felix cum sit, facit esse fidelem.
Quem quoniam uates delenda ad pergama poscunt:
Ne mandate mihi: melius Telamonius ibit:
Eloquioq; uirum morbis, iraq; furentem
Molliet: aut aliqua perducet callidus arte.
Ante retro Simois fluet: & sine frondibus Ide

Stabit: & auxilium promittet Achaia Troiæ:
Quàm cessante meo pro uestris pectore rebus
A iacis stolidi Danais solertia profit.
Sis licet infestus socijs, regíq;, mihíq;
Dure Philoctete: licet execrere, meumq;
Deuoueas sine fine caput: cupiasq; dolenti
Me tibi forte dari: nostrumq; haurire cruorem:
Vtq; tui mihi, sic fiat tibi copia nostri:
Te tamen aggrediar: mecumq; reducere nitar.
Tamq; tuis potiar (faueat fortuna) sagittis:
Quàm sum dardanio, quem cepi, uate potitus:
Quàm responsa deûm, troianaq; fata retexi:
Quàm rapui phrygiæ signum penetrale Mineruæ
Hostibus è medijs: & se mihi comparat Aiax.
Nempe capi Troiam prohibebant fata sine illo:
Fortis ubi est Aiax? ubi sunt ingentia magni
Verba uiri? cur hic metuit? cur audet Vlysses
Ire per excubias? & se committere nocti?
Perq; feros enses, non tantum mœnia Troiæ,
Verum etiam summas arces intrare? suaq;
Eripere æde deam? raptamq; afferre per hostes?
Quæ nisi feciſſem: frustra Telamone creatus
Gestasset læua taurorum tergora septem.
Illa nocte mihi Troiæ uictoria parta est:
Pergama tunc uici: cum uinci posse coegi.
Desine Tydiden multumq;, & murmure nobis
Ostentare meum: pars est sua laudis in illo.
Nec tu, cum socia clypeum pro classe tenebas:
Solus eras: tibi turba comes, mihi contigit unus:
Qui nisi pugnacem sciret sapiente minorem

Esse: nec indomitæ deberi præmia dextræ!
Ipse quoq; hæc peteret: peteret moderatior Aiax,
Vrypylusq; ferox, claroq; Andremone natus:
Nec muns Idomeneus, patriaq; creatus eadem
Meriones: peteret maioris frater Atridæ.
Quippe manu fortes, nec sunt tibi marte secundi:
Consiliis cæssere meis. tibi dextera bello
Vtilis: ingenium est, quod eget moderamine nostro.
Tu uires sine mente geris: mihi cura futuri est.
Tu pugnare potes: pugnandi tempora mecum
Elige Atrides. tu tantum corpore prodes:
Nos animo: q̃toq; ratem qui temperat, anteit
Remigis officium: q̃to dux milite maior:
Tantum ego te supero. nec non in corpore nostro
Pectora sunt potiora manu: uigor omnis in illis.
At uos o` proceres uigili date præmia uestro:
Proq; tot annorum curis, quas anxius egi,
Hunc titulum meritis pensandum reddite nostris.
Iam labor in fine est: obstantia fata remoui:
Altaq; posse capi faciendo pergama cepi.
Per spes nunc socias, casuraq; mœnia Troum,
Perq; deos oro, quos hosti nuper ademi:
Per siquid superest, quod sit sapienter agendum:
Siquid adhuc audax, ex præcipitiq; petendum est:
Si Troiæ fatis aliquid restare putatis:
Este mei memores: aut, si mihi non datis arma:
Hinc date: & ostendit signum fatale Mineruæ.
Mota manus procerum est: et quid facundia posset,
Repatuit: fortisq; uiri tulit arma disertus.
Hectora qui solus, qui ferrum, ignesq;, Iouemq;

Sustinuit toties: unam non sustinet iram:
Inuictumq; uirum uicit dolor. arripit ensem:
Et meus hic certe est: an & hunc sibi poscit Vlysses?
Hoc ait utendum est in me mihi: quiq; cruore
Sæpe Phrygum maduit: domini nũc cæde madebit:
Ne quisq̃ Aiacem possit superare, nisi Aiax.
Dixit: & in pectus tum demum uulnera passum
Qua patuit ferro, lethalem condidit ensem.
Nec ualuere manus infixum educere telum:
Expulit ipse cruor: rubefactaq; sanguine tellus
Purpureum uiridi genuit de cæspite florem:
Qui prius Oebalio fuerat de uulnere natus.
Littera communis mediis pueroq;, uiroq;
Inscripta est foliis, hæc nominis, illa querelæ.
Victor ad Hypsipyles patriam, clariq; Thoantis
Et ueterum terras infames cæde uirorum,
Vela dat: ut referat Tirynthia tela sagittas.
Quæ postq̃ ad Graios domino comitante reuexit:
Imposita estq; fero tandem manus ultima bello:
Troia simul, Priamusq; cadunt. Priameia coniux
Perdidit infelix hominis post omnia formam:
Externasq; nouo latratu terruit auras.
Longus in angustum qua clauditur hellespontus:
Ilion ardebat: neq; adhuc consederat ignis:
Exiguumq; senis Priami Iouis ara cruorem
Combiberat: tractisq; comis antistia Phœbi
Non profecturas tendebat ad æthera palmas.
Dardanidas matres patriorum signa deorum
Dum licet amplexas, succensaq; templa tenentes
Inuidiosa trahunt uictores præmia Grai-

Mittitur Astyanax illis de turribus: unde
Pugnantem pro se, proauitaq; regna tuentem
Sæpe uidere patrem monstratum à matre solebat.
Iamq; uiam suadet boreas: flatuq; secundo
Carbasa mota sonant: iubet uti nauita uentis.
Troia uale, rapimur, clamant: dant oscula terræ
Troades: & patriæ fumantia tecta relinquunt.
Vltima conscendit classem (miserabile uisu)
In medijs Hecube natorum inuenta sepulchris.
Prensantem tumulos, atq; ossibus oscula dantem
Dulichiæ traxere manus: tamen unius hausit,
Inq; sinu cineres secum tulit Hectoris hausto.
Hectoris in tumulo canum de uerticæ crinem
Inferias inopes, crinem, lachrymasq; reliquit.
Est, ubi Troia fuit, phrygiæ contraria tellus
Bistonijs habitata uiris. Polymestoris illic
Regia dives erat: cui te commisit alendum
Càm Polydore pater: phrygijsq; remouit ab armis.
Consilium sapiens: sceleris nisi præmia, magnas
Adiecisset opes, animu irritamen auari.
Vt cecidit fortuna Phrygum: capit impius ensem
Rex thracum: iugulóq; sui demisit alumni:
Et tanq̃ tolli cum corpore crimina possent:
Exanimem scopulo subiectas misit in undas.
Littore threicio classem religarat Atrides:
Dum mare pacatum, dum uentus amicior esset.
Hic subito, q̃tus, cum uiueret, esse solebat,
Exit humo late rupta: simulisq; minanti
Temporis illius multum referebat Achilles:
Quo ferus iniusto petijt Agamemnona ferro.

Immemoresq; mei discedits inquit Achiui?
Obrutaq; est mecum uirtutis gratia nostræ?
Ne facite: utq; meum nó sit sine honore sepulchrum:
Placet Achilleos mactata Polyxena manes.
Dixit: & immuti sociis parentibus umbræ
Rapta sinu matris, quam iam propè sola fouebat:
Fortis, & infelix, & plus q̃ fœmina uirgo
Ducitur ad tumulum: diróq; fit hostia busto.
Quæ memor ipsa sui, postq̃ crudelibus aris
Admota est: sensitq; sibi fera sacra parari:
Vtq; Neoptolemum stantem, ferrumq; tenentem,
Vtq; suo uidit figentem lumina uultu:
Vereiandudum generoso sanguine, dixit:
Nulla mora est: aut tu iugulo, uel pectore telum
Conde meo: iugulumq; simul, pectusq; retexit.
Scilicet haud ulli seruire Polyxena uellem.
Haud per tale sacrum numen placabitis ullum.
Mors tantum uellem matrem mea fallere posset:
Mater obest: minuitq; necis mihi gaudia: quamuis
Non mea mors illi, uerum sua uita gemenda est.
Vos modo, ne stygios adeam non libera manes:
Este procul: si iusta peto: tactuq; uiriles
Virgineo remouete manus. acceptior illi,
Quisquis is est, quem cæde mea placare paratis:
Liber erit sanguis. siquos tamen ultima nostri
Verba mouent oris: Priami uos filia regis
Nunc captiua rogat, genitrici corpus inemptum
Reddite: neue auro redimat ius triste sepulchri,
Sed lachrymis. tunc cũ poterat redimebat & auro.
Dixerat: at populus lachrymas, quas illa tenebat,

Non tenet: ipse etiam flens, inuitusq; sacerdos
Præbita coniecto rupit præcordia ferro.
Illa super terram defecto poplite labens,
Pertulit intrepidos ad fata nouissima uultus.
Tunc quoq; cura fuit partes uelare tegendas:
Cum caderet: castiq; decus seruare pudoris.
Troades excipiunt: deploratosq; recensent
Priamidas: & quid dederit domus una cruoris.
Teq; gemunt uirgo, teq; o modo regia coniux,
Regia dicta parens, asiæ florentis imago,
Nunc etiam prædæ mala sors: quam uictor Vlysses
Esse suam nollet: nisi quòd tamen Hectora partu
Ediderat: dominum matri uix repperit Hector.
Quæ corpus complexa animæ tam fortis inane,
Quas toties patriæ dederat natisq;, uiroq;,
Huic quoq; dat lachrymas: lachrymas ī uulnere fun
Osculaq; ore legit: consuetaq; pectora plāgit: (dit:
Canitiemq; suam concreto in sanguine uerrens,
Plura quidem, sed & hæc laniato pectore dixit.
Nata tuæ (quid enim superest?) dolor ultime matris,
Nata iaces: uideoq; meum tua uulnera pectus.
Et ne perdiderim quenq̄ sine cæde meorum:
Tu quoq; uulnus habes: at te, quia fœmina, rebar
A ferro tutam: cecidisti & fœmina ferro:
Totq; tuos idem fratres, te perdidit idem
Exitium Troiæ, nostriq; orbator Achilles.
At postq̄ cecidit Paridi, Phœbiq; sagittis:
Nunc certe, dixi, non est metuendus Achilles.
Nunc quoq; mi metuendus erat: cinis ipse sepulti
Ingenus hoc sæuit: tumulo quoq; sensimus hostem.

A eacide fœcunda fuit. iacet Ilion ingens:
E uentúq; graui finita eſt publica clades.
S ed finita tamen, ſoli mihi pergama reſtant:
I n curſúq; meus dolor eſt. modo maxima rerum
T ot generis, natisq; potens, nuribusq;, uiróq;,
N unc trahor exul, inops, tumulis auulſa meorum,
P enelopæ munus. quæ me data penſa trahentem
M atribus oſtendens Ithacis, hæc Hectoris illa eſt
C lara parens, hæc eſt dicet Priameia coniux.
P oſtq; tot amiſſos tu nunc, quæ ſola leuabas
M aternos luctus, hoſtilia buſta piaſti.
I nferias hoſti peperi. quò ferrea reſto?
Quid ue moror? quo me ſeruas annoſa ſenectus?
Quo dij crudeles, niſi uti noua funera cernam,
V iuacem differtis anum? quis poſſe putaret
F elicem Priamum poſt diruta pergama dici?
F elix morte ſua eſt: nec te mea nata peremptam
A ſpicit: & uitam pariter, regnumq; reliquit.
A t puto funeribus dotabere regia uirgo:
C ondeturq; tuum monimentis corpus auitis.
N on hæc eſt fortuna domus: tibi munera matris
C ontingent fletus, peregrinæq; hauſtus arenæ.
O mnia perdidimus: ſupereſt, cur uiuere tempus
I n breue ſuſtineam, proles gratiſſima matri
N unc ſolus, quondam minimus de ſtirpe uirili
H as datus Iſmario regi Polydorus in oras.
Quid moror interea crudelia uulnera lymphis
A bluere? & ſparſos immuti ſanguine uultus?
D ixit: & ad littus paſſu procedit anili
A lbentes lacerata comas. date Troades urnam

Dixerat infelix: liquidas hauriret ut undas.
Aspicit eiectum Polydori in littore corpus:
Fractaq; threicijs ingentia uulnera telis.
Troades exclamant: obmutuit illa dolore:
Et pariter uocem, lachrymas'q; introrsus obortas
Deuorat ipse dolor: duro'q; simillima saxo
Torpet: & aduersa figit modo luumna terra:
Interdum toruos sustollit ad æthera uultus:
Nunc positi spectat uultum, nunc uulnera nati,
Ulnera præcipue: se'q; armat, & instruit ira.
Qua simul exarsit: tanq̃ regina maneret:
Vlcisci statuit: pœnæ'q; in imagine tota est.
Vt'q; furit catulo lactente orbata Leæna:
Signaq; nacta pedum, sequitur, quẽ nõ uidet, hostem:
Sic Hecube, postq̃ cum luctu mussuit iram:
Non oblita animorum, annorum oblita suorum,
Vadit ad artificem diræ Polymestora cædis:
Colloquium'q; petit: nam se monstrare relictum
Velle latens illi quod nato redderet aurum.
Credidit Odrysius: prædæ'q; assuetus amore,
In secreta uenit: tum blando callidus ore
Tolle moras Hecube dixit: da munera nato:
Omne fore illius, quod das, quod & ante dedisti,
Per superos iuro. spectat truculenta loquentem,
Falsaq; iurantem: tumida'q; exæstuat ira.
Atq; ita correpto, captiuarum agmina matrum
Innocat: & digitos in perfida lumina condit:
Expellit'q; genis oculos: facit ira ualentem:
Immergit'q; manus: fœdataq; sanguine sonti
Non lumen (neq; enim supererat) loca luminis haurit.

Clade sui thracum gens irritata tyranni
Troada telorum, lapidumq; incessere iactu
Cœpit. at hæc missum rauco cum murmure saxum
Morsibus insequitur: rictuq; in uerba parato
Latrauit conata loqui. locus extat: & ex re
Nomen habet: ueterumq; diu memor illa malorum,
Tum quoq; Sithonios ululauit mœsta per agros.
Illius Troasq; suos, hostesq; Pelasgos,
Illius fortuna deos quoq; mouerat omnes:
Sic omnes, ut & ipsa Iouis coniuxq; sororq;
Euentus Hecubam meruisse negauerit illos.
Non uacat Auroræ, quãquam ijsdem fauerat armis:
Cladibus, & casu Troiæq;, Hecubæq; moueri.
Cura deam propior, luctusq; domesticus angit
Memnonis amissi: phrygijs quem luthea campis
Vidit Achillea pereuntem cuspide mater:
Vidit: & ille color, quo matutina rubescunt
Tempora: palluerat: latuitq; in nubibus æther.
At non impositos supremis ignibus artus
Sustinuit spectare parens: sed crine soluto,
Sicut erat, magni genibus procumbere non est
Dedignata Iouis: lachrymisq; has addere uoces.
Omnibus inferior, quas sustinet aureus æther,
(Nam mihi sunt totum rarissima templa per orbem)
Diua tamen, ueni: non ut delubra, diesq;
Des mihi sacrificos, caliturasq; ignibus aras:
Si tamen aspicias quantum tibi fœmina præstem:
Tum cum lucæ noua noctis confinia seruo:
Præmia danda putes. sed non ea cura: neq; hic est
Nunc status Auroræ: meritos ut poscat honores.

Memnonis orba mei, uenio: qui fortia frustrà
Pro patruo tulit arma suo: primisq; sub annis
Occidit à forti (sic dij uoluistis) Achille.
Dà precor huic aliquem solatia mortis honorem
Summe deûm rector: maternaq; uulnera leni.
Iuppiter annuerat: cum Memnonis arduus alto
Corruit igne rogus: nigriq; uolumina fumi
Infecere diem: ueluti cum flumina natas
Exhalant nebulas: nec Sol admittitur infra.
Atra fauilla uolat: glomerataq; corpus in unum
Densatur: faciemq; capit: sumtq; colorem,
Atq; animum ex igni: leuitas sua præbuit alas.
Et primo simulis uolucri, mox uera uolucris
Insonuit pennis: pariter sonuere sorores
Innumeræ: quibus est eadem natalis origo:
Terq; rogum lustrant: & consonus exit in auras
Ter plangor: quarto seducunt castra uolatu.
Tunc duo diuersa populi de parte feroces
Bella gerunt: rostrisq; & aduncis unguibus iras
Excræunt: alasq;, aduersaq; pectora lassant:
Inferiæq; cadunt cineri cognata sepulto
Corpora: seq; uiro forti meminere creatas.
Præpetibus subitis nomen facit author: ab illo
Memnonides dictæ cum Sol duodena peregit
Signa: parentali morituræ morte rebellant.
Ergo alijs latrasse Dymantida flebile uisum est:
Luctibus est Aurora suis intenta: piasq;
Nunc quoq; dat lachrymas: & toto rorat in orbe.
Non tamen euersam Troiæ cum mœnibus esse
Spe quoq; fata sinunt. sacra, & sacra altera patrem

Fert humeris uenerabile onus cythereïus Heros:
De tantis opibus prædam pius eligit illam,
Aſcaniumq; ſuum: profugáq; per æquora claſſe
Fertur ab Antandro: ſceleratáq; littora Thracum.
Et Polydoreo manantem ſanguine terram
Inquit: & utilibus uentis, æſtuq; ſecundo
Intrat Apollineam ſocijs comitantibus urbem.
Hunc Anius, quo rege homines, antiſtite Phœbus
Rite colebatur: templóq;, domóq; recepit:
Vrbemq; oſtendit, delubraq; nota, duasq;
Latona quondam ſtirpes pariente retentas.
Thure dato flammis, uinóq; in thura profuſo,
Cæſarumq; boum fibris de more crematis,
Regia tecta petunt. poſitisq; tapetibus altis
Munera cum liquido capiunt cerealia baccho.
Tunc pius Anchiſes, ô Phœbi lecte ſacerdos
Fallor? an & natum, cum primum hæc mœnia uidi:
Iſq; duas natas, quantum reminiſcor, habebas?
Hic Anius niueis circundata tempora uittis
Concutiens, & triſtis, ait. non falleris Heros
Maxime: uidiſti natorum quinq; parentem:
Quem nunc (tanta homines rerũ inconſtantia uerſat)
Pene uides orbum: quod enim mihi filius abſens
Auxilium? quem dicta ſuo de nomine tellus.
Andros habet, pro patre locum̃q; & regna tenentem.
Delius augurium dedit huic: dedit altera Liber
Fœmineæ ſtirpi uoto maiora, fideq;:
Munera: nam tactu natarum cuncta mearum
In ſegetem, laticemq; meri, baccamq; Mineruæ
Transformabantur: diuesq; erat uſus in illis.

Hoc ubi cognouit Troiæ populator Atrides:
(Ne non ex aliqua ueſtram ſenſiſſe procellam
Nos quoq; parte putes) armorum uiribus uſus
Abſtrahit inuitas gremo genitoris: alant́q;
Imperat, argolicam cœleſti munere gentem.
Effugiunt quo quæq; poteſt: Euboea duabus,
Et totidem natis Andros fraterna petita eſt.
Miles adeſt: & ni dedantur, bella minatur.
Victa metu pietas conſortia corpora pœnæ
Dedidit: & timido poſſes ignoſcere fratri.
Non hic Aeneas, non qui defenderet Andron
Hector erat: per quos decimum duraſtis in annum.
Iaḿq; parabantur captiuis uincla lacertis:
Illæ tollentes etiamnum libera cœlo
Brachia, Bacche pater fer opem dixere: tulit́q;
Muneris author opem (ſi miro perdere more
Ferre uocatur opem) nec qua ratione figuram
Perdiderint, potui ſcire, aut nunc dicere poſſum.
Summa mali nota eſt. pennas ſumpſere: tuǽq;
Coniugis in uolucres niueas abiere columbas.
Talibus, atq; alijs poſtquam conuiuia dictis
Implerunt: menſa ſomnum petiere remota:
Cuḿq; die ſurgunt, adeunt́q; oracula Phœbi.
Qui petere antiquam matrem: cognataq; iuſſit
Littora. proſequitur rex: & dat munus ituris:
Anchiſæ ſceptrum, chlamydem, pharetraḿq; nepoti,
Craterem Aeneæ, quem quondam miſerat illi
Hoſpes ab aonijs Therſes Iſmenius oris.
Miſerat hunc illi Therſes: fabricauerat Alcon
Myleus: & longo cælauerat argumento.

Vrbs

V rbs erat: & septem posses ostendere portus:
H æ pro nomine erant: & quæ foret illa docebant.
A nte urbem exequiæ tumuliq;, ignesq;, rogiq;,
E ffusæq; comas, & apertæ pectora matres
S ignificant luctum: Nymphæ quoq; flere uidentur:
S icatosq; queri fontes. sine frondibus arbor
N uda riget: lambunt arentia saxa capellæ.
E cce facit medijs natas ab Orione Thebis,
H anc non fœmineum iugulo dare pectus aperto:
I llam demisso per fortia pectora telo
P ro populo cecidisse suo: pulchrisq; per urbem
F uneribus ferri: celebriq; in parte cremari.
T um de uirginea gemmes exire fauilla,
N e genus intereat, iuuenes: quos fama Coronas
N omnat: & cineri materno ducere pompam.
H actenus antiquo signis fulgentibus ære
S ummus inaurato crater erat asper achanto.
N ec leuiora datis Troiani dona remittunt:
D antq; sacerdoti custodem thuris acerram:
D ant pateram, claramq; auro, gemmisq; coronam.
I nde recordati Teucros à sanguine Teucri
D ucere principium, Cretam tenuere: locoq;
F erre diu nequiere luem: centumq; relictis
V rbibus, ausonios optant contingere portus.
S æuit hyems: iactatq; uiros: Strophadumq; receptos
P ortubus infidis exterruit ales Aëllo.
E t iam Dulichios portus, Ithacamq;, Samumq;,
N eritiasq; domos, regnum fallacis Vlyssei,
P ræterеunt uecti: certatam lite deorum
A mbraciam, uersiq; uident sub imagine saxum

Iudicis, actiaco quæ nunc ab Apolline nota est.
Vocalem q; sua terram Dodonida quercu,
Chaonios q; sinus: ubi nati rege Molosso
Impia subiectis fugere incendia pennis.
Proxima Phæacum felicibus obsita pomis
Ura petunt: Epiros ab his, regnata q; uati
Buthrotos phrygio, simulata q; Troia tenetur.
Inde futurorum certi, quæ cuncta fideli
Priamides Helenus monitu prædixerat, intrant
Sicaniam. tribus hæc excurrit in æquora linguis.
Et quibus imbriferos est uersa Pachynos ad austros:
Mollibus expositum Zephyris Lilybæon: ad Arctos
Aequoris expertes, spectat boream q; Peloros.
Hanc subeunt Teucri: & remis, æstu q; secundo
Sub noctem potitur Zanclæa classis arena.
Scylla latus dextrum, læuum irrequieta Charybdis
Infestat: uorat hæc raptas, reuomit q; carinas:
Illa feris atram canibus succingitur aluum
Virginis ora gerens, & (si non omnia uates
Ficta reliquerunt) aliquo quoq; tempore uirgo.
Hanc multi petiere proci: quibus illa repulsis,
Ad pelagi Nymphas, pelagi gratissima Nymphis,
Ibat: & elusos iuuenum narrabat amores.
Cui dum pectendos præbet Galatea capillos:
Talibus alloquitur referens suspiria dictis.
Te tamen o uirgo genus haud immite uirorum
Expetit: ut q; scias, potes his impune negare.
At mihi, cui pater est Nereus: quam cærula Doris
Enixa est: quæ sum turba quoq; tuta sororum:
Non nisi per luctus licuit Cyclopis amorem

Effugere: & lachrymæ uocem impediere loquentis.
Quas ubi marmoreo deterſit pollice uirgo:
Et ſolata deam eſt: refer ò cariſſima dixit:
Neue tui cauſam tege, ſum tibi fida, doloris.
Nereis his contra reſecuta Crateide natam eſt.
Acis erat Fauno, Nymphaq; Simethide cretus,
Magna quidem patriſq; ſui, matriſq; uoluptas,
Noſtra tamen maior. nam me ſibi iunxerat uni
Pulcher, & octonis iterum natalibus actis
Signarat teneras dubia lanugine malas.
Hunc ego: me Cyclops nullo cum fine petebat.
Nec, ſi quæſieris, odium Cyclopis, amor'ue
Acidis in nobis fuerit præſtantior: edam.
Par utrunq; fuit. prò quanta potentia regni
Eſt Venus alma tui. nempe ille immitis, & ipſis
Horrendus ſyluis, & uiſus ab hoſpite nullo
Impune, & magni cum diis contemptor Olympi,
Quid ſit amor ſentit: noſtriq; cupidine captus
Volitur oblitus pecorum, antrorumq; ſuorum.
Iamq; tibi formæ, iamq; eſt tibi cura placendi:
Iam rigidos pectis raſtris Polypheme capillos:
Iam libet hirſutam tibi falce recidere barbam:
Et ſpectare feros in aqua, & componere uultus.
Cædis amor, feritasq; ſitisq; immenſa cruoris
Ceſſant: & tutæ ueniunt, abeuntq; carinæ.
Telemus interea ſiculum delatus in æquor
Telemus Eurymides, quem nulla fefellerat ales:
Terribilem Polyphemon adit: lumenq;, quod unum
Fronte geris media, rapiet tibi dixit Vlyſſes.
Riſit: & ò natum ſtolidiſſime falleris inquit:

Altera iam rapuit. sic frustra uera monentem
Spernit: & aut gradiens ingenti littora passu
Degrauat: aut fessus sub opaca reuertitur antra.
Promnet in pontum cuneatus acumine longo
Collis: utrunq; latus circunfluit æquoris unda.
Huc ferus ascendit Cyclops: mediusq; resedit.
Lanigeræ pecudes nullo ducente secutæ.
Cui postq̃ pinus baculi quæ præbuit usum:
Ante pedes posita est antemnis apta ferendis:
Sumptaq; arundinibus compacta est fistula centum:
Senserunt toti pastoria sibila montes:
Senserunt undæ. latitans ego rupe, meiq;
Acidis in gremio residens, procul auribus hausi
Talia dicta meis, auditaq; uerba notaui.
Candidior folio niuei Galatea ligustri,
Floridior prato, longa procerior alno,
Splendidior uitro, tenero lasciuior hœdo,
Leuior assiduo detritis æquore conchis,
Solibus hybernis, æstiua gratior umbra,
Nobilior pomis, platano conspectior alta,
Lucidior glacie, matura dulcior uua,
Mollior & cygni plumis, & lacte coacto,
Et, si non fugias, riguo formosior horto.
Sæuior indomitis eadem Galatea iuuencis,
Durior annosa quercu, fallacior undis,
Lentior & salicis uirgis, & uitibus albis,
His immobilior scopulis, uiolentior amne,
Laudato pauone superbior, acrior igni,
Asperior tribulis, fœta truculentior ursa,
Surdior æquoribus, calcato immitior hydro,

Et, quod præcipue (si possem) demere uellem,
Non tantum cæruo clariꝰ latratibus acto,
Verum etiam uentis, uolucriq; fugacior aura.
At bene si noriꝰ, pigeat fugisse: moraq;
Ipsa tuas damnes: & me retinere labores.
Sunt mihi pars montis uiuo pendentia saxo
Antra: quibus nec sol medio sentitur in æstu:
Nec sentitur hyems: sunt poma grauantia ramos:
Sunt auro similes longis in uitibus uuæ,
Sunt & purpureæ: tibi & has seruamus, & illas.
Ipsa tuis manibus syluestri nata sub umbra
Mollia fraga leges: ipsa autumnalia corna,
Prunaq; non solum nigro liuentia succo,
Verum etiam generosa, nouasq; imitantia ceras.
Nec tibi castaneæ me coniuge, nec tibi deerunt
Arbutei fœtus. omnis tibi seruiet arbos.
Hoc pecus omne meũ est: multæ quoq; uallibus errant:
Multas sylua tegit: multæ stabulantur in antris.
Nec (si forte roges) possem tibi dicere quot sint:
Pauperis est numerare pecus. de laudibus harum
Nil mihi credideriꝰ: præsens potes ipsa uidere:
Vt uix circumeant distentum cruribus uber.
Sunt fœtura minor tepidis in ouilibus agni:
Sunt quoq; par ætas aliꝰ in ouilibus hœdi.
Lac mihi semper adest niueum: pars inde bibenda
Seruatur: partem liquefacta coagula durant.
Nec tibi deliciæ faciles, uulgataq; tantum
Munera contingent, damæ, leporesq;, capræq;,
Par ue columbarum, demptus ue cacumine nidus:
Inueni geminos, qui tecum ludere possint:

V iſcera uiua traham: diuulſaq; membra per agros,
P er'q; tuas ſpargam, ſi ſe tibi miſceat, undas.
V ror enim: læſus'q; exæſtuat acrius ignis:
C um'q; ſuis uideor translatam uiribus Aetnam
P ectore ferre meo: nec tu Galatea moueris.
T alia nequicq̃ queſtus (nam cuncta uidebam)
S urgit: & ut taurus uacca furibundus adempta
S tare nequit: ſyluá'q;, & notis ſaltibus errat:
C um ferus ignaros, nec quicq̃ tale timentes
M e uidet, atq; Acim: uideó'q; exclamat: & iſta
V ltima ſit faciam ueneris concordia ueſtræ.
T antaq; uox, quantam Cyclops iratus habere
D ebuit: illa fuit. clamore perhorruit Aetna.
A ſt ego uicino pauefacta ſub æquore mergor.
T erga fugæ dederat conuerſa Simethius heros:
E t fer opem Galatea precor mihi, ferte parentes,
D ixerat: & ueſtris periturum admittite regnis.
I nſequitur Cyclops: partem'q; è monte reuulſam
M ittit: & extremus q̃uis peruenit ad illum
A ngulus è ſaxo: totum tamen obruit Acim.
A t nos, quod fieri ſolum per fata licebat:
F ecimus: ut uires aſſumeret Acis amitas.
P uniceus de mole cruor manabat: & intra
T emporis exiguum rubor euaneſcere cœpit:
F it'q; color primo turbati fluminis imbre:
P urgatur'q; mora: tum moles tacta dehiſcit:
V inaq; per rimas, proceraq; ſurgit arundo:
O ſ'q; cauum ſaxi ſonat exultantibus undis:
M iraq; res, ſubito media tenus extitit aluo
I nanctus iuuenis flexis nona cornua cannis.

Qui, nisi quòd maior: quòd toto cœrulus ore est:
Acis erat: & sic quoq; erat tamen Acis in amnem
Versus: & antiquum tenuerunt flumina nomen.
Desierat Galatea loqui: cœtúq; soluto
Discedunt: placidisq; natant Nereides undis.
Scylla redit: neq; enim medio se credere ponto
Audet: & aut bibula sine uestibus errat arena:
Aut, ubi lassata est: seducto nacta recessus
Gurgitis inclusa sua membra refrigerat unda.
Ecce fretum scindens alti nouus incola ponti
Nuper in Euboica uersis Anthedone membris
Glaucus adest: uisæq; cupidine uirginis ardet:
Et quæcunq; putat fugientem posse morari,
Verba refert: fugit illa tamen: ueloxq; timore
Peruenit in summum positi prope littora montis.
Ante fretum est ingens apicem collectus in unum
Longa sub arboribus conuexus in æquora uertex.
Constitit hic: & tuta loco monstrum'ne deus'ne
Ille sit ignorans, admiraturq; colorem,
Cæsariemq; humeros, subiectaq; terga tegentem,
Vltimaq; excipiat quod tortilis inquina piscis.
Sensit: & innitens, quæ stabat proxima, moli,
Non ego prodigium, nec sum fera bellua uirgo,
Sed deus, inqt, aquæ: nec maius in æquore Proteus
Ius habet, & Triton, Athamantiadesq; Palæmon.
Ante tamen mortalis eram: sed scilicet altis
Deditus æquoribus, tantum exercebar in illis.
Nam modo ducebam ducentia retia pisces:
Nunc in mole sedens moderabar arundine linum.
Sunt uiridi prato confinia littora, quorum

Glauci metamorph:

Altera pars undis, pars altera cingitur herbis.
Quas neq; cornigeræ morsu læsere iuuencæ:
Nec placidæ carpsisus oues, hirtæue capellæ.
Non apis inde tulit collectos sedula flores:
Non data sunt capiti genialia serta: nec unquam
Falcifera secuere manus, ego primus in illo
Cespite consedi: dum lina madentia sicco.
Vtq; recenserem captuos ordine pisces:
Insuper exposui, quos aut in retia casus,
Aut sua credulitas in aduncos egerat hamos.
Res similis fictæ: sed quid mihi fingere prodest?
Gramine contacto cœpit mea præda moueri:
Et motare latus: terraq;, ut in æquore, niti.
Dumq; moror: miroq; simul: fugit omnis in undas
Turba suas: dominumq; nouum, littusq; relinquunt.
Obstupui, dubiusq; diu, quæ causa requiro:
Num Deus hæc aliquis, num sucus fecerit herbæ.
Quæ tamen has inq; uires habet herba? manuq;
Pabula decerpsi: decerptaq; dente momordi.
Vix bene combiberant ignotos guttura succos:
Cum subito trepidare intus præcordia sensi:
Alteriusq; rapi naturæ pectus amore:
Nec potui restare diu: repetendaq; nunq;
Terra uale dixi: corpusq; sub æquore mersi.
Dii maris exceptum socio dignantur honore:
Vtq; mihi, quæcunq; feram, mortalia demant,
Oceanum, Tethynq; rogant, ego lustror ab illis:
Et purgante nefas nouies mihi carmine dicto
Pectora flumnibus iubeor supponere centum.
Nec mora: diuersis lapsi de partibus amnes,

Totaq; uertuntur supra caput æquora nostrum.
Hactenus acta tibi possum memoranda referre:
Hactenus & memini: nec mens mea cætera sensit.
Quæ postquam redijt: alium me corpore toto,
Ac fueram nuper, nec eundem mente, recepi.
Hanc ego tum primum uiridi ferrugine barbam,
Cæsariem q; meam, quam longa per æquora uerro:
Ingentes q; humeros, & cærula brachia uidi,
Curuaq; pinnigero curuata nouissima pisce.
Quid tamen hæc species? quid dijs placuisse marinis?
Quid iuuat esse deum? si tu non tangeris istis?
Talia dicentem, dicturum plura reliquit
Scylla deum. furit ille, irritatus q; repulsa
Prodigiosa petit Titanidos atria Circes.

PVB. OVI. NASONIS METAMORPHOSEON LIBER XIIII.

Am q; gigantei iniectam fauci-
bus Aetnam,
Aruaq; Cyclopum, quid rastra,
quid usus aratri
Nescia, nec quicq̃ iunctis debentia bobus,
Liquerat Euboicus tumidarum cultor aquarum:
Liquerat & Zanclen, aduersaq; mœnia Rhegi,
Nauifragum q; fretum, gemino quod littore pressum
Ausoniæ, siculæ q; tenet confinia terræ.
Inde manu magna tyrrhena per æquora uectus,

Herbiferos adijt colles, atq; atria Glaucus
Sole satæ Circes uariarum plena ferarum.
Quam simul aspexit: dicta, acceptaq; salute
Diua dei miserere precor: nam sola leuare
Tu potes hunc dixit (uidear modo dignus) amorem.
Quanta sit herbarum Titani potentia, nulli,
Quàm mihi, cognitius: qui sum mutatus ab illis.
Neue mei non nota tibi sit causa furoris:
Littore in italico Messenia mœnia contra
Scylla mihi uisa est. pudor est, promissa, precesq;
Blanditiasq; meas, contemptaq; uerba referre.
At tu, siue aliquod regnum est in carmine: carmen
Ore moue sacro: siue expugnantior herba est:
Vtere tentatis operosæ uiribus herbæ:
Nec, medeare mihi, sanesq; hæc uulnera, mando:
Fineq; nil opus est: partem ferat illa caloris.
At Circe (neq; enim flammis habet aptius ulla
Talibus ingenium: seu causa est huius in ipsa:
Seu Venus indicio facat hoc offensa paterno)
Talia uerba refert. melius sequerere uolentem,
Optantemq; eadem, pariliq; cupidine captam.
Dignus eras: ultro poteras certeq; rogari:
Et, si spem dederis (mihi crede) rogaberis ultro.
Ne dubites: adsitq; tuæ fiducia formæ.
En ego cum dea sim: nitidi cum filia Solis:
Carmine cum tantum, tantũ quoq; gramine possim:
Vt tua sim, uoueo: spernentem sperne: sequenti
Redde uices: unoq; duas ulciscere facto.
Talia tentanti, prius, inquit, in æquore frondes,
Glaucus, & in summis nascentur montibus algæ:

Sospite quàm Scylla nostri mutentur amores.
Indignata dea est: & lædere quatenus ipsum
Non poterat, nec uellet, amans: irascitur illi,
Quæ sibi prælata est: Veneris q; offensa repulsa,
Protinus horrendis infama pabula succis
Conterit; & tritis hecateia carmina miscet.
Cærulaq; induitur uelamina: perq; ferarum
Agmen adulantum media procedit ab aula:
Oppositumq; petens contra Zancleia saxa
Rhegion ingreditur, feruentesq; æstibus undas:
In quibus, ut solida ponit uestigia terra:
Summaq; decurrit pedibus super æquora siccis.
Paruus erat gurges curuos sinuatus in arcus,
Grata quies Scyllæ: quò se referebat ab æstu
Et maris, & cœli: medio cum plurimus orbe
Sol erat: & minimas à uertice fecerat umbras.
Hunc dea præuitiat: portentificisq; uenenis
Inquinat: hic fusos latices radice nocenti
Spargit: & obscurum uerborum ambage nouorum
Ter nouies carmen magico demurmurat ore.
Scylla uenit: mediaq; tenus descenderat aluo:
Cum sua fœdari latrantibus inguina monstris
Aspicit: ac primo credens non corporis illas
Esse sui partes, refugitq;, abigitq;, timetq;
Ora proterua canum: sed quos fugit, attrahit unà:
Et corpus quærens femorum, crurumq;, pedumq;,
Cerbereos rictus pro partibus inuenit illis:
Statq; canum rabies: subiectaq; terga ferarum
Inguinibus truncis, uteroq; extante coercet.
Fleuit amans Glaucus: nimiumq; hostiliter usæ

V iribus herbarum fugit connubia Circes.
S cylla loco mansit: cumq; est data copia primum
I n Circes odium, socijs spoliauit Vlyssem.
M ox eadem Teucras fuerat mersura carinas:
N i prius in scopulum, qui nunc quoq; saxeus extat:
T ransformata foret: scopulum quoq; nauita uitat.
H unc ubi Troianæ remis, auidamq; charybdim
E uicere rates: cum iam propè littus adessent
A usonium: libycas uento referuntur ad oras.
E xcipit Aenean illic animoq;, domoq;;
N on bene dissidium phrygij latura mariti
S idonis: inq; pyra sacri sub imagine facta
I ncubuit ferro: deceptaq; decipit omnes.
R ursus arenosæ fugiens noua mœnia terræ
A d sedes Erycis, fidumq; relatus Acesten,
S acrificat: tumulumq; sui genitoris honorat.
Quasq; rates Iris Iunonia penè cremarat.
S oluit: & Hippotadæ regnum, terrasq; calenti
S ulfure fumantes, Acheloidumq; relinquit
S irenum scopulos: orbataq; præside pinus
I narimen, Prochytenq; legit, steriliq; locatas
C olle Pythecusas habitantum nomine dictas.
Quippe deûm genitor fraudem, & periuria quondã
C ercopum exosus, gentisq; admissa dolosæ,
I n deforme uiros animal mutauit: ut ijdem
D issimiles homini possent, similesq; uideri.
M embraq; contraxit: naresq; à fronte remissas
C ontudit: & rugis perarauit anilibus ora:
T otaq; uelatos flauenti corpora uillo
M isit in has sedes: nec non prius abstulit usum

V erborum,& natæ dira in periuria linguæ.
P osse queri tantum rauco stridore reliquit.
H as ubi præterijt:& parthenopeïa dextra
M œnia deseruit:læua de parte canori
A eolidæ tumulum,& loca fœta paluſtribus undis
L ittora Cumarum,uiuacisq; antra Sibyllæ
I ntrat:&,ut manes adeat per auerna paternos,
O rat.at illa diu multum tellure moratum
E rexit:tandemq; deo furibunda recepto,
M agna petis,dixit,uir factis maxime,cuius
D extera per ferrum,pietas spectata per ignes.
P one tamen Troiane metum:potiere petitis:
E lysiasq; domos,& regna nouissima mundi
M e duce cognoscæs,simulachraq; cara parentis.
I nuia uirtuti nulla est uia.dixit:& auro
F ulgentem ramum sylua Iunonis auernæ
M onstrauit,iussitq; suo diuellere trunco.
P aruit Aeneas:& formidabilis orci
V idit opes,atauosq; suos,umbramq; senilem
M agnanimi Anchisæ:didicit quoq; iura locorum:
Quæq; nouis essent adeunda pericula bellis.
I nde ferens lassos aduerso tramite passus
C um duce cumæa fallit sermone laborem.
D umq; iter horrendum per opaca crepuscula carpit:
S eu dea tu præsens,seu dijs gratissima,dixit,
N uminis instar eris semper mihi:meq; fatebor
M uneris esse tui:quæ me loca mortis adire,
Quæ loca me uisæ uoluisti euadere mortis.
P ro quibus aërias meritis euectus ad auras,
T empla tibi statuam:tribuam tibi thuris honores.

Respicit hunc uates: & suspiratibus haustis,
Nec dea sum, dixit: nec sacri thuris honore
Humanum dignare caput. ne nescius erres,
Lux æterna mihi, carituraq; fine dabatur:
Si mea uirginitas Phœbo patuisset amanti.
Dum tamen hanc sperat: dum præcorrumpere donis
Me cupit: elige ait uirgo cumæa, quid optes:
Optatis potiere tuis. ego pulueris hausti
Ostendens cumulum, quot haberet corpora puluis,
Tot mihi natales contingere uana rogaui.
Excidit, ut peterem iuuenes quoq; protinus annos.
Hos tamen ille mihi dabat, æternam'q; iuuentam,
Si uenerem paterer. contempto munere Phœbi,
Innuba permaneo: sed iam felicior ætas
Terga dedit: tremulo'q; gradu uenit ægra senectus.
Quæ patienda diu est: nam iam mihi sæcula septem
Acta uides: superest, numeros ut pulueris æquem:
Tercentum messes, tercentum musta uidere.
Tempus erit, cum de tanto me corpore paruam
Longa dies faciet: consumptaq; membra senecta,
Ad minimum redigentur onus. nec amata uidebor,
Nec placuisse deo: Phœbus quoq; forsitan ipse
Uel non agnoscet: uel dilexisse negabit:
Vsqueadeo mutata ferar: nulli'q; uidenda,
Uoce tamen noscar: uocem mihi fata relinquent.
Talia conuexum per iter memorante Sibylla
Sedibus Euboicam stygijs emergit in urbem
Troïus Aeneas: sacris'q; ex more litatis,
Littora adit non dum nutricis habentia nomen.
Hic quoq; substiterat post tædia longa laborum

N eritius Macareus comes experientis Vlyssei:
D esertum quondam medijs in rupibus Aetnæ
N oscit Achemeniden: improuisoq; repertum
V iuere miratus, quis te casus ue, deus ue
S eruat Achemenide? cur inquit barbara graium
P rora uehit? petitur uestra quæ terra carina?
T alia quærenti iam non hirsutus amictu,
I am suus, & spinis conserto tegmine nullis
F atur Achemenides. iterum Polyphemon, & illos
A spiciam fluidos humano sanguine rictus:
H ac mihi si potior domus est, Ithaceq;, carina:
S i minus Aeneam ueneror genitore: nec unquam
E sse satis potero (præstem licet omnia) gratus.
Q uod loquor: & spiro: cœlumq; & lumina solis
R espicio: (possum ne ingratus & immemor esse?)
I lle dedit: quod non anima hæc Cyclopis in ora
V enit: & ut lumen iam nunc uitale relinquam:
A ut tumulo, aut certe non illa condar in aluo.
Q uid mihi tunc animi, nisi si timor abstulit omnem
S ensum, animumq;, fuit? cum uos petere alta relictus
A equora conspexi. uolui inclamare: sed hosti
P rodere me timui: uestræ quoq; clamor Vlyssis
P enè rati nocuit. uidi cum monte reuulsum
I mmanem scopulum medias permisit in undas.
V idi iterum ueluti tormenti uiribus acta
V asta giganteo iaculantem saxa lacerto.
E t ne deprimeret fluctus ue lapis ue carinam,
P ertimui, iam me non esse oblitus in illa.
V t uero fuga uos ab acerba morte reduxit:
I lle quidē totam gemebundus obambulat Aetnam,

Prætentatq;

Pretentatq; manu syluas: & luminis orbus
Rupibus incursat: fœdataq; brachia tabo
In mare protendens, gentem execratur achiuam.
Atq; ait, o siquis referat mihi casus Vlyssem,
Aut aliquem ex socijs, in quem mea sæuiat ira:
Viscera cuius edam: cuius uiuentia dextra
Membra mea laniem: cuius mihi sanguis inundet
Guttur: & elisi trepident sub dentibus artus:
Quàm nullũ, aut leue sit damnũ mihi lucis ademptæ.
Hæc, & plura ferox: me luridus occupat horror
Spectantem multus etiamnum cæde madentes,
Crudelesq; manus, & inanem luminis orbem,
Membraq;, & humano concretam sanguine barbam.
Mors erat ante oculos, minimum tamen ipsa doloris:
Et iam prensurum, iam nunc mea uiscera rebar
In sua mersurum: mentiq; hærebat imago
Temporis illius: quo uidi bina meorum
Ter quater affligi socioru corpora terræ.
Cum super ipse iacens hirsuti more leonis
Visceraq;, & carnes, cumq; albis ossa medullis,
Semianimesq; artus auidam condebat in aluum.
Me tremor inuasit: stabam sine sanguine mœstus:
Mandentemq; uidens, eiectantemq; cruentas
Ore dapes, & frusta mero glomerata uomentem:
Talia fingebam misero mihi fata parari:
Perq; dies multos latitans, omnemq; tremiscens
Ad strepitum, mortemq; timens, cupidusq; moriri,
Glande famem pellens, & musta frondibus herba,
Solus, inops, expes, letho pœnæq; relictus,
Hanc procul aspexi longo post tempore nauem:

O rauiq; fugam gestu: ad littusq; cucurri:
Et moui: graiumq; ratis troiana recepit.
Tu quoq; pande tuos comitum gratissime casus
Et ducis, & turbæ, quæ tecum est credita ponto.
Aeolon ille refert tusco regnare profundo,
Aeolon Hippotaden cohibentem carcere uentos:
Quos bouis inclusos tergo (memorabile munus)
Dulichium sumpsisse ducem: flatuq; secundo
Lucibus isse nouem: & terram aspexisse petitam.
Proxima post nonam cum sese aurora moueret:
Inuidia socios, prædaq; cupidine uictos
Esse ratos aurum, dempsisse ligamina uentis.
Cum quibus isse retro, per quas modo uenerat undas:
Aeoliq; ratem portus repetisse tyranni.
Inde Lamum ueterem Læstrygonis inquit in urbem
Venimus: Antiphates terra regnabat in illa.
Missus ad hunc ego sum numero comitante duorum:
Vixq; fuga quæsita salus comitiq;, mihiq;.
Tertius è nobis Læstrygonis impia tinxit
Ora cruore suo: fugientibus instat: & agmen
Concitat Antiphates: coëunt: & saxa, trabesq;
Coniiciunt: mergunt q; uiros: mergunt q; carinas.
Vna tamen, quæ nos, ipsumq; uehebat Vlyssem,
Effugit: amissa sociorum parte, dolentes,
Multaq; conquesti terris allabimur illis:
Quas procul hinc cernis. procul hinc (mihi crede) ui-
Insula uisa mihi: tuq; ò iustissime Troũ (dẽda est,
Nate dea (neq; enim finito marte uocandus
Hostis es Aenea) moneo fuge littora Circes.
Nos quoq; Circæo religata in littore pinu

Antiphatæ memores, immanſuetiq; Cyclopis
Ire negabamus: uel tecta ignota ſubire.
Sorte ſumus lecti: ſors me, fidumq; Polyten,
Eurylochumq; ſimul, nimiſq; Elpenora uini,
Biſq; nouem ſocios circæa ad mœnia miſit.
Quæ ſimul attigimus: ſtetimusq; in limine tecti:
Mille lupi, miſtiq; lupis urſiq;, leæq;
Occurſu fecere metum: ſed nulla timenda,
Nullaq; erat noſtro factura in corpore uulnus.
Quin etiam blandas mouere per aëra caudas:
Noſtraq; adulantes comitant ueſtigia: donec
Excipiunt famulæ: perq; atria marmore tecta
Ad dominam ducunt. pulchro ſedet illa receſſu
Sublimi ſolio: pallamq; induta nitentem
Inſuper aurato circumuelatur amictu.
Nereides, Nymphæq; ſimul, quæ uellera motis
Nulla trahunt digitis: nec fila ſequentia ducunt:
Gramina diſponunt: ſparſoſq; ſine ordine flores
Secernunt calathis, uariiſq; coloribus herbas.
Ipſa quod hæ faciunt opus exigit: ipſa quis uſus
Quoq; ſit in folio, quæ ſit concordia miſtis,
Nouit: & aduertens penſas examinat herbas.
Hæc ubi nos uidit: dicta, acceptaq; ſalute,
Diffudit multus, & reddidit omnia uotis.
Nec mora: miſceri teſta iubet ordea grani,
Mellaq;, uinumq; meri cum lacte coagula paſſo:
Quiq; ſub hac lateant furtim dulcedine, ſuccos
Addiçat. accipimus ſacra data pocula dextra.
Quæ ſimul arenti ſitientes hauſimus ore:
Et tetigit ſummos uirga dea dira capillos:

E t pudet, & referam: ſetis horreſcere cœpi:
N ec iam poſſe queri: pro uerbis edere raucum
M urmur: & in terram toto procumbere uultu:
O ſq; meum ſenſi pando occaleſcere roſtro:
C olla tumere toris: & qua modo pocula parte
S umpta mihi fuerant: illa ueſtigia feci.
C umq; eadem paſſis (tantum medicamina poſſunt)
C laudor in antra. Suis ſolum caruiſſe figura
V idimus Eurylochum: ſolus data pocula fugit.
Q uæ niſi uitaſſet: pecoris pars una maneret
N unc quoq; ſetigeri: nec tantæ cladis ab illo
C ertior ad Circen ultor ueniſſet Vlyſſes.
P acifer huic dederat florem Cyllenius album:
M oly uocant ſuperi: nigra radice tenetur.
T utus eo, monitisq; ſimul cœleſtibus intrat
I lle domum Circes: & ad inſidioſa uocatus
P ocula, conantem uirga mulcere capillos
R eppulit: & ſtricto pauidam deterruit enſe.
I nde fides, dextræq; datæ: thalamoq; receptus
C oniugij dotem ſociorum corpora poſcit.
S pargimur ignotæ ſuccis melioribus herbæ:
P ercutimurq; caput conuerſæ uerbere uirgæ:
V erbaq; dicuntur dictis contraria uerbis.
Q uo magis illa canit: magis hoc tellure leuati
E rigimur: ſetæq; cadunt: bifidosq; relinquit
R ima pedes: redeunt humeri: & ſubiecta lacertis
B rachia ſunt. flentem flentes amplectimur illum:
H æremusq; ducis collo: nec uerba locuti
V lla priora ſumus, q̃ nos teſtantia gratos.
A nnua nos illic tenuit mora: multaq; præſens

Tempore tam longo uidi: multa auribus hausi:
Hoc quoq; cum multis, quod clàm mihi retulit una
Quattuor è famulis ad talia sacra paratis.
Cum duce nanq; meo Circe dum sola moratur:
Illa mihi niueo factum de marmore signum
Ostendit iuuenile, gerens in uertice Picum
Aede sacra positum, multisq; insigne coronis.
Quis foret, & quare sacra coleretur in æde,
Cur hanc ferret auem, quærenti, & scire uolenti
Accipe ait Macareu: domnæq; potentia quæ sit
Hinc quoq; disce meæ: tu dictis adijce mentem.
Picus in ausonijs proles Saturnia terris
Rex fuit utilium bello studiosus equorum.
Forma uiro, quam cernis, erat: licet ipse decorem
Aspicias: fictaq; probes ab imagine ueram.
Par animus formæ: nec adhuc spectasse tot annos
Quinquennem poterat graia quater edere pugna.
Ille suos Dryadas latijs in montibus ortas
Verterat in uultus: illum fontana petebant
Numina Naiades, quas Albula, quasq; Numici
Quas Anienis aquæ, cursusq; breuissimus Almo,
Narue tulit præceps, & opacæ Pharfarus undæ,
Quæq; colunt scythicæ stagnum nemorale Dianæ,
Finitimosq; lacus. spretis tamen omnibus unam
Ille colit Nympham: quã quondam in colle Palati
Dicitur ancipiti peperisse Venilia Iano.
Hæc ubi nubilibus primum maturuit annis:
Præposito cunctis laurenti tradita Pico est,
Rara quidem facie, sed rarior arte canendi;
Vnde Canens dicta est. sylvas & saxa mouere,

Et mulcere feras,& flumina longa morari
Ore suo,uolucresq; uagas retinere solebat.
Quæ dum fœminea modulatur carmina uoce:
Exierat tecto laurentes Picus in agros
Indigenas fixurus apros: tergumq; premebat
Acris equi:læuaq; hastilia bina ferebat
Pœniceam fuluo chlamydẽ comprensus ab auro.
Venerat in syluas & filia Solis eadem:
Vtq; nouas legeret fœcundis collibus herbas:
Omne dicta suo Cyrcæa reliquerat arua.
Quæ simul ac iuuenem uirgultis abdita uidit:
Obstupuit:cecidere manu,quas legerat,herbæ:
Flammaq; per totas uisa est errare medullas.
Vt primum ualido mentem collegit ab æstu:
Quid cuperet,fissura fuit:ne posset adire
Cursus equi fecit,circunfususq; satelles.
Non tamen effugies: uento rapiare licebit:
Si modo me noui:si non euanuit omnis
Herbarum uirtus:& me mea carmina fallunt.
Dixit:& effigiem nullo cum corpore falsi
Finxit apri:prætereq; oculos transcurrere regis
Iussit:& in densum trabibus nemus ire uideri:
Plurima quà sylua est:& equo loca peruia nõ sunt.
Haud mora, continuo prædæ petit inscius umbram
Picus:equiq; celer spumantia terga reliquit:
Spemq; sequens uanam,sylua pedes errat in alta.
Concipit illa preces:& uerba precantia dicit:
Ignotosq; deos ignoto carmine adorat:
Quo solet & niueæ uultum confundere Lunæ:
Et patrio capiti bibulas subtexere nubes.

TUnc quoq; cantato denſatur carmine cœlum:
Et nebulas exhalat humus:cæciſq; uagantur
Limitibus comites:& abeſt cuſtodia regi.
Nacta locum,tempuſq;,per o` tua lumina,dixit,
Quæ mea ceperunt,perq; hãc pulcherrime formã,
Quæ facit ut ſupplex tibi ſim dea, conſule noſtris
Ignibus:& ſocerum, qui præuidet omnia,Solem.
Accipe:nec durus Titanida deſpice Circen.
Dixerat:ille ferox ipſamq;,precesq; repellit:
Et quæcunq; es ait,non ſum tuus:altera captum
Me tenet:& teneat per longum comprecor æuum.
Nec uenere externa ſocialia fœdera lædam:
Dum mihi Ianigenam ſeruabunt fata Canentem.
Sæpe retentatis precibus titania fruſtra,
Non impune feres:neq; ait reddêre Canenti:
Læſaq; quid faciat,quid amãs,quid fœmina diſcres
Rebus ait:ſed amans,& læſa,et fœmina,Circe eſt.
Tum bis ad occaſus,bis ſe conuertit ad ortus:
Ter iuuenem baculo tetigit:tria carmina dixit:
Ille fugit:ſed ſe ſolito uelocius ipſe
Currere miratus,pennas in corpore uidit:
Seq; nouam ſubito latijs accedere ſyluis
Indignatus auem,duro fera robora roſtro
Figit:& iratus longis dat uulnera ramis.
Purpureum chlamydis pennæ traxere colorem:
Fibula quod fuerat, ueſtemq; momorderat aurum:
Pluma fit:& fuluo ceruix præcingitur auro.
Nec quicq̃ antiquum Pico,niſi nomina reſtant.
Interea comites clamato ſæpe per agros
Nequicq̃ Pico,nullaq; in parte reperto,

Inueniunt Circen: nam iam tenuauerat auras:
Pasſaq; erat nebulas uentis, ac ſole reſolui:
Crimnibusq; premunt ueris: regemq; repoſcunt:
Vimq; ferunt: ſæuisq; parant incęſſere telis.
Illa nocens ſpargit uirus, ſuccosq; ueneni:
Et noctem, noctisq; deos Erebonq;, Chaonq;
Conuocat: & longis hecaten ululatibus orat.
Exiluere loco (dictu mirabile) ſyluæ:
Ingemuitq; ſolum: uicinaq; palluit arbor:
Sparſaq; ſanguineis rubuerunt pabula guttis:
Et lapides uiſi mugitus edere raucos:
Et latrare canes: & humus ſerpentibus atris
Squalêre: & tenues animæ uolitare uidentur.
Attonitum monſtris uulgus pauet: illa pauentum
Ora uenenata tetigit mirantia uirga.
Cuius ab attactu uariarum monſtra ferarum
In iuuenes ueniunt: nulli ſua manſit imago.
Preſſerat occiduus tartheſia littora Phœbus:
Et fruſtra coniux oculis, animoq; Canentis
Expectatus erat. famuli, populusq; per omnes
Diſcurrunt ſyluas: atq; obuia lumina portant.
Nec ſatis eſt Nymphæ flere: & lacerare capillos:
Et dare planctorem: facit hæc tamen omnia: ſeq;
Proripit: ac latos errat ueſana per agros.
Sex illam noctes, totidem redeuntia ſolis
Lumina uiderunt inopem ſomniq;, cibiq;,
Per iuga, per ualles, quà fors ducebat, euntem.
Vltimus aſpexit feſſam luctuq;, uiaq;
Tybris, & in gelida ponentem corpora ripa.
Illic cum lachrymis ipſos modulata dolores

V erba ſono tenui mœrens fundebat: ut olim
C armina iam moriens canit exequialia cygnus.
L uctibus extremum tenues liquefacta medullas
T abuit: inq; leues paulatim euanuit auras.
F ama tamen ſignata loco eſt: quem rite Canentem
N omine de Nymphæ ueteres dixere coloni.
T alia multa mihi longum narrata per annum,
V iſaq; ſunt. reſides, & deſuetudine tardi
R urſus inire fretum, rurſus dare uela iubemur:
A ncipitesq; uias, & iter Titania uaſtum
D ixerat, & ſæui reſtare pericula ponti.
P ertimui (fateor) nactusq; hoc littus, adhæſi.
F inierat Macareus: urnaq; Aeneia nutrix
C ondita, marmoreo tumulo breue carmen habebat.
H ic me Caietam notæ pietatis alumnus
E reptam argolico, quo debuit igne cremauit.
S oluitur herboſo religatus ab aggere funis:
E t procul inſidias, infamataq; relinquunt
T ecta deæ: lucosq; petunt: ubi nubilus umbra
I n mare cum fulua prorumpit Tybris arena.
F aunigenæq; domo potitur, natæq; Latini:
N on ſine marte tamen. bellum cum gente feroci
S uſcipitur: pactaq; furit pro coniuge Turnus.
C oncurrit Latio Tyrrhenia tota: diuq;
A rdua ſollicitis uictoria quæritur armis.
A uget uterq; ſuas externo robore uires:
E t multi Rutulos, multi troiana tuentur
C aſtra: neq; Aeneas Euandri ad mœnia fruſtra,
A t Venulus fruſtra profugi Diomedis ad urbem
V enerat. ille quidem ſub Iapyge maxima Dauno

Mœnia condiderat: dotaliaq; arua tenebat.
Sed Venulus Turni postq̃ mandata peregit:
Auxilium petijt: uires Aetolius heros
Excusat: nec se aut socœri committere pugnæ
Velle sui populos: aut quos è gente suorum
Armet, habere ullos: neue hæc commenta putetis.
(Admonitu quanq̃ luctus renouentur amari)
Perpetiar memorare tamen. Postq̃ alta cremata est
Ilion: & danaas pauerunt pergama flammas:
Naritius q; heros à uirgine, uirgine rapta,
Quam meruit pœnam solus, digessit in omnes:
Spargimur: & uentis inimica per æquora rapti,
Fulmina, noctem, imbres, iram cœliq;, mariq;
Perpetimur Danai, cumulumq; Capharea cladis.
Neue morer referens tristes ex ordine casus:
Græcia tum potuit Priamo quoq; flenda uideri.
Me tamen armiferæ seruatum cura Mineruæ
Fluctibus eripuit: patrijs sed rursus ab agris
Pellor: & antiquo memores de uulnere pœnas
Exigit alma Venus: tantosq; per alta labores
Æquora sustinui, tantos terrestribus armis:
Vt mihi felices sint illi sæpe uocati:
Quos communis hyems, importunusq; Caphareus
Merfit aquis: uellemq; horum pars una fuisse.
Vltima iam passi comites bellóq;, fretóq;,
Deficiunt: finemq; rogant erroris. at Agmon
Feruidus ingenio, tum uero & cladibus asper,
Quid superest, quod iam patientia nostra recuset
Ferre uiri, dixit? quid habet Cytherea, quod ultra
(Velle puta) faciat? nam dum peiora timentur.

Est locus in uoto. sors autem ubi pessima rerum est:
Sub pedibus timor est, securaq; summa malorum.
Audiat ipsa licet: et, quod facit, oderit omnes
Sub Diomede uiros: odium tamen illius omnes
Sic pernimus: & magno stat magna potentia nobis.
Talibus iratam Venerem Pleuronius Agmon
Instimulat uerbis: ueterem'q; resuscitat iram.
Dicta placent paucis: numeri maioris amici
Agmona corripimus. cui respondere uolenti
Vox pariter, uocisq; uia est tenuata: comæq;
In plumas abeunt: plumis quoq; colla teguntur,
Pectoraq;, & tergum: maiores brachia pennas
Accipiunt: cubitiq; leues sinuantur in alas.
Magna pedis digitos pars occupat: oraq; cornu
Indurata rigent. finem'q; in acumine ponunt.
Hunc Lycus, hũc Idas, et cum Rethenore Nycteus
Hunc miratur Abas: & dum mirantur: eandem
Accipiunt faciem: numerusq; ex agmine maior
Subuolat: & remos plausis circumuolat alis.
Sic uolucrum quæ sit dubiarum forma requiris:
Vt non cygnorum, sic albis proxima cygnis.
Vix equidem has sedes, & Iapygis arida Dauni
Arua gener teneo minima cum parte meorum.
Hactenus Oenides: Venulus calydonia regna,
Pectoriosq; sinus, Messapiaq; arua reliquit.
In quibus antra uidet: quæ multa nubila sylua,
Et leuibus guttis manantia semicaper Pan
Nunc tenet, at quodã tenuerunt tempore Nymphæ.
Appulus has illa pastor regione fugatas.
Terruit: & primo subita formidine mouit.

Diomedis soc
in aues,

Mox, ubi mens redijt: & contempsere sequentem:
Ad numerum motis pedibus duxere choreas.
Improbat has pastor: saltúq; imitatus agresti,
Addidit obscœnis conuitia rustica dictis:
Nec prius obticuit: quàm guttura condidit arbor:
Arbor enim est: succóq; licet cognoscere mores.
Quippe notam linguæ baccis Oleaster amaris
Exhibet: asperitas uerborum cessit in illas.
Hinc ubi legati rediere negata ferentes
Arma ætola sibi: Rutuli sine uiribus illis
Bella infausta gerunt: multumq; ab utraq; cruoris
Parte datur. Effert ecce auidas in pinea Turnus
Tecta faces: ignesq; timent, quibus unda pepercit.
Iamq; picem, & ceras, alimentaq; cætera flammæ
Mulciber urebat: perq; altum ad carbasa malum
Ibat: & incuruæ fumabant transtra carinæ.
Cum memor has pinus idæo uertice cæsas
Sancta deûm genitrix tinnitibus æthera pulsi
Aeris, & inflati compleuit murmure buxi:
Perq; leues domitis inuecta leonibus auras,
Irrita sacrilega iactas incendia dextra
Turne, ait: eripiam: nec me patiente cremabit
Ignis edax nemorum partes, & membra meorum.
Intonuit dicente dea: tonitrumq; secuti
Cum saliente graues ceciderunt grandine nimbi.
Aëraq;, & tumidum subitis concursibus æquor
Astræi turbant & eunt in prælia fratres.
Eè quibus alma parens unius uiribus usa,
Tuppea prærupit phrygiæ retinacula classis:
Fertq; rates pronas: medioq; sub æquore mergit.

R obore mollito, lignoq; in corpora uerso,
I n capitum facies puppes mutantur aduncæ:
I n digitos abeunt, & crura natantia remi:
Quodq; sinus fuerat, latus est: medijsq; carina
S ubdita nauigijs, spinæ mutatur in usum.
L ina comæ molles, antemnæ brachia fiunt.
C cerulus, ut fuerat, color est: quasq; ante timebant,
I llas uirgineis exercent lusibus undis
N aiades æquoreæ: durisq; in montibus ortæ,
M olle fretum celebrant: nec eas sua tangit origo.
N on tamen oblitæ quàm multa pericula sæuo
P ertulerint pelago, iactatis sæpe carinis
S upposuere manus: nisi siqua uehebat Achiuos.
C ladis adhuc phrygiæ memores, odere Pelasgos:
N eritiæq; ratis uiderunt fragmina lætis
V ultibus: & lætis uidere rigescere puppem
V ultibus Alcinoi: saxumq; increscere ligno.
S pes erat, in Nymphas animata classe marinas
P osse metu monstri Rutulum desistere bello:
P erstat: habetq; deos pars utraq;: quodq; deorum est
I nstar, habent animos: nec iam dotalia regna,
N ec sceptrum soceri, nec te Lauinia uirgo,
S ed uicisse petunt: deponendiq; pudore
B ella gerunt: tandemq; Venus uictricia nati
A rma uidet: Turnusq; cadit: cadit Ardea, Turno
S ospite dicta potens. quam postq̃ barbarus ensis
A bstulit: & tepida patuerunt tecta fauilla:
C ongerie è media tum primum cognita præpes
S ubuolat: & cineres plausis euerberat alis.
E t sonus, & macies, & pallor, & omnia, captam

Quæ decæant urbem, nomen quoq; manſit in illa
Vrbis: & ipſa ſuis deplangitur Ardea pennis.
Iam'q; deos omnes, ipſam'q; Aeneïa uirtus
Iunonem ueteres finire coëgerat iras:
Cum bene fundatis opibus creſcentis Iuli
Tempeſtiuus erat cœlo Cythereïus Heros:
Ambierat'q; Venus ſuperos: collo'q; parentis
Circunfuſa ſui, nunq̃ mihi dixerat ullo
Tempore dure pater, nunc ſis mitiſſimus opto:
Aeneæ'q; meo, qui te de ſanguine noſtro
Fecit auum: q̃uis paruum, des optime numen,
Dum modo des aliquid. ſatis eſt inamabile regnum
Aſpexiſſe ſemel: ſtygios ſemel iſſe per amnes.
Aſſenſere dei: nec coniux regia uultus
Immotos tenuit: placato'q; annuit ore.
Tum pater eſt is ait cœleſti numine dignus:
Quæ'q; petis, pro quo'q; petis, cape nata quod optas.
Fatus erat: gaudet: grates'q; agit illa parenti:
Per'q; leues auras iunctis inuecta columbis
Littus adit laurens: ubi tectus arundine ſerpit
In freta flumineis uicina Numicius undis.
Hunc iubet Aeneæ, quæcunq; obnoxia morti,
Abluere: & tacito deferre ſub æquora curſu.
Corniger exequitur Veneris mandata: ſuis'q;
Quicquid in Aenea fuerat mortale repurgat:
Et reſperſit aquis: pars optima reſtitit illi.
Luſtratum genitrix diuino corpus odore
Vnxit: & ambroſia dulci cum nectare miſta
Contigit os: fecit'q; deum: quem turba quirini
Nuncupat indigetem: templo'q;, ari's'q; recepit.

Inde ſub Aſcanij ditione binominis, Alba
Reſq; latina fuit: ſucceſſit Syluius illi.
Quo ſatus, antiquo tenuit repetita Latinus
Nomina cum ſceptro: clarus ſubit Alba Latino:
Epitus ex illo: poſt hunc Capetusq;, Capysq;,
Sed Capys ante fuit: regnum Tyberinus ab illis
Cepit: & in thuſci demerſus fluminis undis
Nomna fecit aquæ: de quo Remulusq;, feroxq;
Acrota ſunt geniti: Remulus maturior annis
Fulmineo periit imitator fulminis ictu.
Fratre ſuo ſceptrum moderatior Acrota forti
Tradit Auentino: qui quo regnarat, eodem
Monte iacet poſitus: tribuitq; uocabula monti.
Iamq; palatinæ ſummam Proca gentis habebat.
Rege ſub hoc Pomona fuit: qua nulla latinas
Inter Hamadryadas coluit ſolertius hortos:
Nec fuit arborei ſtudioſior altera fœtus:
Vnde tenet nomen. non ſyluas illa, nec amnes,
Rus amat, & ramos felicia poma ferentes:
Nec iaculo grauis eſt, ſed adunca dextera falcæ:
Qua modo luxuriem premit: & ſpatiantia paſſim
Brachia compeſcit: fiſſo modo cortice, lignum
Inſerit: & ſuccos alieno præſtat alumno:
Nec ſentire ſitim patitur: bibulæq; recuruas
Radicis fibras labentibus irrigat undis.
Hic amor, hoc ſtudiū: ueneris quoq; nulla cupido eſt:
Vim tamen agreſtum metuens, pomaria claudit
Intus: & accęſſus prohibet, refugitq; uiriles.
Quid non & Satyri ſaltatibus apta iuuentus

Fœcere? & pinu præcincti cornua Panes?
Silenusq; suis semper iuuenilior annis?
Quiq; deus fures uel falcæ, uel inguine terret?
Vt potirentur ea. sed enim superabat amando
Hos quoq; Vertumnus: neq; erat felicior illis.
Quoties habitu duri messoris aristas
Corbe tulit: ueriq; fuit messoris imago.
Tempora sæpe gerens fœno religata recenti
Desectum poterat gramen uersare uideri.
Sæpe manu stimulos rigida portabat: ut illum
Iurasses fessos modo disiunxisse iuuencos.
Falcæ data, frondator erat, uitisq; putator.
Induerat scalas: lecturum poma putares.
Miles erat gladio, piscator arundine sumpta.
Deniq; per multas aditum sibi sæpe figuras
Repperit: ut caperet spectatæ gaudia formæ.
Ille etiam picta redimitus tempora mitra,
Innitens baculo, positis per tempora canis
Assimulauit anum: cultosq; intrauit in hortos:
Pomaq; mirata est: tantoq; potentior, inquit:
Paucaq; laudatæ dedit oscula: qualia nunquam
Vera dedisset anus. glebaq; incurua resedit,
Suspiciens pandos autumni pondere ramos.
Vlmus erat contra, speciosa nitentibus uuis:
Quam socia postq̃ pariter cum uite probauit:
Ast si staret ait cœlebs sine palmite truncus:
Nil præter frondes, quare peteretur, haberet.
Hæc quoq; quæ iuncta uitis requiescit in ulmo:
Si non iuncta foret: terræ acclinata iaceret.

Tu tamen

Tu tamen exemplo non tangeris arboris huius:
Concubitusq; fugis: nec te coniungere curas.
Atq; utinam uelles. Helene non pluribus esset
Sollicitata procis: nec quæ lapitheïa mouit
Prælia: nec coniux timidi atq; audacis Vlyssei.
Nunc quoq; cum fugias: auerseriq; petentes:
Mille uiri cupiunt, & semideiq;, Deiq;,
Et quæcunq; tenent albanos numina montes.
Sed tu, si sapies: si te bene iungere: anumq;
Hanc audire uoles: quæ te plus omnibus illis,
Plus quàm credis, amo: uulgares reïce tedas:
Vertumnumq; tori socium tibi delige: pro quo
Me quoq; pignus habe. neq; enim sibi notior ille est,
Quàm mihi: nec toto passim uagus errat in orbe:
Hæc loca magna colit: nec ut pars magna procorum,
Quam modo uidit, amat: tu primus, & ultimus illi
Ardor eris: soliq; suos tibi deuouet annos.
Adde q̃ est iuuenis: quod naturale decoris
Munus habet: formasq; apte fingetur in omnes:
Et quod erit iussus, (iubeas licet omnia) fiet.
Quid, q̃ amatis idem? quod quæ tibi poma coluntur,
Primus habet: lætaq; tenet tua munera dextra?
Sed neq; iam fœtus desyderat arbore demptos:
Nec quas hortus alit cum succis mutibus herbas:
Nec quicq̃, nisi te. miserere ardentis: & ipsum
Quod petit, ore meo præsentem crede precari.
Vultoresq; deos, & pectora dura perosam
Iudaliam, memoremq; time Rhamnusidis iram.
Quoq; magis timeas (etenim mihi multa uetustas
Scire dedit) referam tota notissima Cypro

Facta: quibus flecti facile, & mite sœre possis.
Viderat à ueteris generosam sanguine Teucri
Iphis Anaxareten humili de stirpe creatus:
Viderat: & totis perœperat ossibus ignes:
Luctatus q; diu, post q̃ ratione furorem
Vincere non potuit: supplex ad limina uenit:
Et modo nutrici miserum confessus amorem,
Ne sibi dura foret, per spes orauit alumnæ:
Et modo de multis alicui blanditus amicis
Sollicita petijt propensum uoce fauorem.
Sæpe ferenda dedit blandis sua uerba tabellis:
Interdum madidas lachrymarum rore coronas
Postibus intendit: posuit q; in limine duro
Molle latus: tristis q;, seræ conuitia fecit.
Sæuior illa freto surgente cadentibus hœdis,
Durior & ferro, quod Noricus excoquit ignis:
Et saxo, quod adhuc uiuum radicè tenetur:
Spernit: & irridet: factis q; immitibus addit
Verba superba ferox: & spe quoq; fraudat amantem.
Non tulit impatiens longi tormenta doloris
Iphis: & ante fores hæc uerba nouissima dixit.
Vincis Anaxarete: neq; erunt tibi tædia tandem
Vlla ferenda mei: lætos molire triumphos:
Et pæana uoca: nitidá q; incingere lauro:
Vincis ait: morior q; libens. age ferrea gaude.
Certe aliquid laudare mei cogeris: erit q;
Quo tibi sim gratus: meritum q; fatebere nostrum.
Non tamen ante mihi curam excessisse memento,
Quàm uitam: geminá q; simul mihi luce carendũ est.
Nec tibi fama mei uentura est nuntia lethi:

I pse ego, ne dubites, adero: præsensq; uidebor:
C orpore ut exanimi crudelia lumina pascas.
Si tamen ò superi mortalia facta uidetis:
E ste mei memores: nihil ultra lingua precari
S ustinet: & longo facite ut narremur in æuo:
E t quæ dempsistis uitæ, date tempora famæ.
D ixit: & ad postes ornatos sæpe coronis
H umentes oculos, & pallida brachia tollens,
C um foribus laquei religaret uincula summis:
H æc tibi serta placent crudelis, & impia, dixit:
I nseruitq; caput: sed tum quoq; uersus ad illam est:
A tq; onus infelix elisa fauce pependit.
I cta pedum motu, trepidantem, & multa gementem
V isa dedisse sonum est, adapertaq; ianua factum
P rodidit. exclamant famuli: frustraq; leuatum
(Nam pater occiderat) referunt ad limina matris:
A ccipit illa sinu: complexaq; frigida nati
M embra sui, postq̃ miserarum uerba parentum
E didit: & matrum miserarum facta peregit:
F unera ducebat mediam lachrymosa per urbem:
L uridaq; arsuro portabat membra pheretro.
F orte uiæ uicina domus, qua flebilis ibat
P ompa, fuit: duræq; sonus plangoris ad aures
V enit Anaxaretes: quam iam deus ultor agebat.
M ota tamen uideamus ait miserabile funus:
E t patulis inijt tectum sublime fenestris.
V ixq; bene impositum lecto prospexerat Iphim:
D iriguere oculi: calidusq; è corpore sanguis
I nducto pallore fugit: conataq; retro
F erre pedes, hæsit: conata auertere uultus,

Iphis amore suspensus,

Anaxarete saxum,

Hoc quoq; non potuit: paulatim q; occupat artus
Quod fuit in duro iampridem corpore saxum.
Ne ue ea ficta putes: domnæ sub imagine signum
Seruat adhuc Salamis: Veneris quoq; nomine tẽplũ
Prospicientis habet. quorum memor o mea, lentos
Pone (precor) fastus: & amanti iungere Nymphe.
Sic tibi nec uernum nascentia frigus adurat
Poma: nec excutiant rapidi florentia uenti.
Hæc ubi nequicq̃ formas deus aptus in omnes,
Edidit: in iuuenem redijt: & anilia demut
Instrumenta sibi: talisq; apparuit illi:
Qualis ubi oppositas nitidissima solis imago
Euicit nubes: nullaq; obstante reluxit;
Vimq; parat: sed ui non est opus: imq; figura
Capta dei Nymphe est: & mutua uulnera sensit.
Proximus ausonias iniusti mules Amuli
Rexit opes: Numitorq; senex amussa nepotum
Munere regna capit: festisq; Parilibus urbis
Mœnia conduntur: Tatius, patresq; Sabini
Bella gerunt: arasq; uia Tarpeia recluſa
Dignam animam pœna congestis exuit armis.
Inde sati Curibus tacitorum more luporum
Ore premunt uoces: & corpora uicta sopore
Inuadunt: portasq; petunt: quas obijce firmo
Clauserat Iliades. unam tamen ipsa recluſit,
Nec strepitum uerso Saturnia cardine fecit.
Sola Venus portæ cecidisse repagula sensit:
Et clausura fuit: nisi q̃ rescindere nunq̃
Dis licet acta deũm. Iano loca iuncta tenebant
Naiades ausoniæ gelido rorantia fonte:

Has rogat auxilium: nec Nymphæ iusta petentem
Sustinuere deam: uenasq;, & flumina fontis
Licuere sui. non dum tamen inuia Iani
Ora patentis erant: nec iter præcluserat unda.
Lurida supponunt fœcundo sulfura fonti:
Incenduntq; cauas fumante bitumine uenas.
Viribus his, aliisq; uapor penetrauit ad ima
Montis: & alpino modo quæ certare rigori
Audebatis aquæ, non cæditis ignibus ipsis.
Flammifera gemini fumant aspergine postes:
Portaq; nequicq̃ rigidis promissa Sabinis
Fonte fuit præstructa nouo: dum martius arma
Indueret miles. quæ postq̃ Romulus ultro
Obtulit: & strata est tellus romana Sabinis
Corporibus, strataq; est suis: generisq; cruorem
Sanguine cum socĕri permiscuit impius ensis:
Pace tamen sisti bellum, nec in ultima ferro
Decertare placet: Tatiumq; accedere regno.
Occiderat Tatius: populisq; æquata duobus
Romule iura dabas: posita cum casside Mauors
Talibus affatur diuûmq;, hominumq; parentem.
Tempus adest genitor (quoniam fundamine magno
Res romana ualet: & præside pendet ab uno)
Præmia iam promissa mihi, dignoq; nepoti
Soluere: & ablatum terris imponere cœlo.
Tu mihi concilio quondam præsente deorum,
(Nam memoro, memoriq; animo pia uerba notaui)
Unus erit, quem tu tolles in sydera cœli:
Dixisti. rata sit uerborum summa tuorum.
Annuit omnipotens: & nubibus aëra cæcis

O culuit: tonitruq́; & fulgure terruit orbem.
Quæ sibi promissæ sensit data signa rapinæ:
I nnixuś;; hastæ pressis temone cruento
I mpauidus conscendit equos Gradiuus: & ictu
V erberis increpuit: pronumq́; per aëra lapsus,
C onstitit in summo nemorosi colle Palati:
R eddentemq́; suo non regia iura quiriti
A bstulit Iliaden. corpus mortale per auras
D ilapsum tenues: ut lata plumbea funda
M issa solet medio glans intabescere cœlo.
P ulchra subit facies: & puluinaribus altis
D ignior est: qualis trabeati forma Quirini.
F lebat ut amissum coniux: cum regia Iuno
I rin ad Hersiliam descendere limite curuo
I mperat: & uacuæ sua sic mandata referre.
O et de latio, o` & de gente sabina
P ræcipuum matrona decus, dignissima tanti
A nte fuisse uiri coniux, nunc esse Quirini:
S iste tuos fletus: & (si tibi cura uidendi
C oniugis est: duce me lucum pete, colle Quirino
Qui uiret: & templum romani regis obumbrat.
P aret: & in terram pictos delapsa per arcus,
H ersiliam iussis compellat uocibus Iris.
I lla uerecundo uix tollens lumina uultu,
O dea (nanq; mihi, nec quæ sis dicere promptum est:
E t liquet esse deam) duc o`, duc, inquit: & offer
C oniugis ora mihi: quem si modo posse uidere
F ata semel dederint: cœlum accepisse uidebor.
N ec mora, romuleos cum uirgine Thaumantæa
I ngreditur colles. ibi sydus ab æthere lapsum

D ecidit in terras: à cuius lumine flagrans
H ersiliæ crinis cum sydere cessit in auras.
H anc manibus notis romanæ conditor urbis
E xcipit: & priscum pariter cum corpore nomen
Mutat: Orãq; uocat: quæ nũc dea iuncta Quirino est.

Romuli uxor s. deam Oram,

PVB. OVI. NASONIS METAMORPHOSEON LIBER XV.

Væritur interea quis tantæ pondera molis
Sustineat: tantóq; queat succedere regi.
Destinat imperio clarum prænuntia ueri
F ama Numam. non ille satis cognosse sabinæ
G entis habet ritus: animo maiora capaci
C oncipit: &, quæ sit rerum natura, requirit.
H uius amor curæ, patria, Curibusq; relictis,
F ecit, ut herculei penetraret ad hospitis urbem.
G raia quis italicis author posuisset in oris
M œnia quærenti, sic è senioribus unus
R ettulit indigenis, ueteris non inscius æui.
D iues ab oceano bobus Ioue natus iberis
L ittora felici tenuisse lacinia cursu
F ertur: & armento teneras errante per herbas,
I pse domum magni, nec inhospita tecta Crotonis
I ntrasse: & requie longum releuasse laborem:
A tq; ita discedens æuo dixisse nepotum

H ic locus urbis erit: promissaq; uera fuerunt.
N am fuit, argolico generatus Alemone, quidam
M ycilus, illius dijs acceptissimus æui.
H unc super incumbens pressum grauitate soporis
C lauiger alloquitur, patrias age desere sedes:
E t pete diuersi lapidosas Aesaris undas:
E t, nisi paruerit, multa, ac metuenda minatur.
P ost ea discedunt pariter, somnus'q;, deus'q;.
S urgit Alemonides: tacita'q; recentia mente
V isa refert: pugnat'q; diu sententia secum:
N umen abire iubet: prohibent discedere leges:
P œnaq; mors posita est patriam mutare uolenti.
C andidus oceano nitidum caput abdiderat sol:
E t caput extulerat densissima sydereum nox:
V isus adesse idem Deus est: eadem'q; monere:
E t, nisi paruerit, plura, & grauiora minari.
P ertimuit: patrium'q; simul transferre parabat
I n sedes penetrale nouas: fit murmur in urbe:
S pretarum'q; agitur legum reus: ut'q; peracta est
C ausa prior: crimen'q; patens sine teste probatum:
S qualidus ad superos tollens reus ora, manus'q;,
O cuius cœlum bis sex fecere labores,
F er precor inquit opē: nā tu mihi criminis author.
M os erat antiquus, niueis, atris'q; lapillis,
H is damnare reos, illis absoluere culpa.
T unc quoq; sic lata est sententia tristis: et omnis
C alculus immitem dimittitur ater in urnam.
Q uæ simul effudit numerandos uersa lapillos:
O mnibus è nigro color est mutatus in album:
C andidaq; herculeo sententia numine facta

S oluit Alemonidem. grates agit ille parenti
A mphitryoniadæ: uentisq; fauentibus æquor
N auigat, Ionium: lacedæmoniumq; Tarentum
P ræterit, & Sybarim, Salentinumq; Neæthum,
T hurinosq; sinus, Temesenq;, & Iapygis arua:
V ixq; pererratis quæ spectant littora terris,
I nuenit Aeserei fatalia fluminis ora,
N ec procul hinc tumulũ, sub quo sacrata Crotonis
O ssa tegebat humus: iussaq; ibi mœnia terra
C ondidit: & nomen tumulati traxit in urbem.
T alia constabat certa primordia fama
E sse loci, positæq; italis in finibus urbis.
V ir fuit hic ortu Samius: sed fugerat una
E t Samon, & dominos: odioq; tyrannidis exul
S ponte erat: isq; licet cœli regione remotus,
M ente deos adijt: & quæ natura negabat
V isibus humanis: oculis ea pectoris hausit.
C umq; animo, & uigili perspexerat omnia cura:
I n medium discenda dabat: cœtusq; silentum,
D ictaq; mirantum, magni primordia mundi,
E t rerum causas, & quid natura, docebat:
Q uid deus, unde niues, quæ fulminis esset origo:
I uppiter, an uenti discussa nube tonarent:
Q uid quateret terras: qua sydera lege mearent:
E t quodcunq; latet primusq; animalia mensis
A rguit imponi: primus quoq; talibus ora
D octa quidem soluit, sed non & credita uerbis.
P arcite mortales dapibus temerare nefandis
C orpora: sunt fruges: sunt deducentia ramos
P ondere poma suo, tumidæq; in uitibus uuæ:

Sunt herbæ dulces: sunt quæ mitescere flamma,
Molliriq; queant: nec uobis lacteus humor
Eripitur: nec mella thymi redolentia flore.
Prodiga diuitias, alimentaq; mitia tellus
Suggerit: atq; epulas sine cæde, & sanguine præbet.
Carne feræ sedant ieiunia, nec tamen omnes:
Quippe equus, & pecudes, armẽtaq; gramine uiuũt:
At quibus ingenium est immansuetumq;, ferumq;,
Armeniæ tigres, iracundiq; leones,
Cumq; lupis ursi dapibus cum sanguine gaudent.
Heu quantum scelus est, in uiscera uiscera condi:
Congestoq; auidum pingescere corpore corpus:
Alteriusq; animantem animantis uiuere letho.
Scilicet in tantis opibus, quas optima matrum
Terra creat: nil te nisi tristia mandere sæuo
Vulnera dente iuuat? ritusq; referre Cyclopum?
Nec, nisi perdideris alium, placare uoracis
Et male morati poteris ieiunia uentris?
At uetus illa ætas, cui fecimus Aurea nomen:
Fœtibus arboreis, &, quas humus educat, herbis
Fortunata fuit: nec polluit ora cruore.
Tunc & aues tutæ mouere per aera pennas:
Et lepus impauidus mediis errauit in aruis:
Nec sua credulitas piscem suspenderat hamo.
Cuncta sine insidijs, nullamq; timentia fraudem,
Plenaq; pacis erant. postq̃ non utilis author
Victibus inuidit (quisquis fuit ille deorum)
Corporeasq; dapes auidam demersit in aluum:
Fecit iter sceleri: primoq; è cæde ferarum
Inualuisse potest maculatum sanguine ferrum.

I d'q; satis fuerat: nostrum'q; potentia lethum
C orpora mussa neci salua pietate fatemur:
S ed quàm danda neci, tam non epulanda fuerunt.
L ongus inde nefas abijt: & prima putatur
H ostia sus meruisse mori: quia semina pando
E ruerit rostro: spem'q; interceperit anni.
V ite Caper morsa Bacchi mactatus ad aras
D icatur ultoris: nocuit sua culpa duobus.
Q uid meruistis oues placidum pecus, in'q; tuendos
N atum homines? pleno quæ fertis in ubere nectar:
M ollia quæ nobis uestras uelamina lanas
P ræbetis: uita'q; magis, quàm morte iuuatis.
Q uid meruere boues, animal sine fraude, dolis'q;,
I nnocuum, simplex, natum tolerare labores?
I mmemor est demum, nec frugum munere dignus,
Q ui potuit curui dempto modo pondere aratri
R uricolam mactare suum: qui trita labore
I lla, quibus toties durum renouauerat aruum,
T ot dederat messes: percussit colla securi.
N ec satis est, quod tale nefas commutitur: ipsos
I nscripsere deos sceleri: numen'q; supernum
C æde laboriferi credunt gaudere iuuenci.
V ictima labe carens, & præstantissima forma,
(Nam placuisse nocet) uittis insignis, & auro,
S istitur ante aras: audit'q; ignara precantem:
I mponi'q; suæ uidet inter cornua fronti
Q uas coluit fruges: percussaq; sanguine cultros
I nficit in liquida præuisos forsitan unda.
P rotinus ereptas uiuenti pectore fibras
I nspiciunt: mentes'q; deum scrutantur in illis.

Vnde fames homini uetitorum tanta ciborum est?
Audetis uesci genus o` mortale? quod oro
Ne facite: & monitis animos aduertite nostris:
Cum'q; boum dabitis cæsorum membra palato:
Mandere uos uestros scite, & sentite colonos.
Et quoniam deus ora mouet: sequar ora mouentem
Ite deum: Delphos'q; meos, ipsum'q; recludam
Aethera: & augustæ referabo oracula mentis.
Magna, nec ingenijs inuestigata priorum,
Quæ'q; diu latuere, canam: iuuat ire per alta
Astra: iuuat terris, inerti sede relicta,
Nube uehi: ualidi'q; humeris insistere Atlantis:
Palantes'q; homines passim rationis egentes
Despectare procul: trepidos'q;, obitum'q; timentes
Sic exhortari: seriem'q; euoluere fati.
O genus attonitum gelidæ formidine mortis,
Quid Styga, quid tenebras, et nomina uana timetis,
Materiem uatum, falsi'q; pericula mundi?
Corpora siue rogus flamma, seu tabe uetustas
Absulerit: mala posse pati non ulla putetis.
Morte carent animæ: semper'q; priore relicta
Sede nouis domibus uiuunt habitant'q; receptæ.
Ipse ego (nam memini) troiani tempore belli
Panthoides Euphorbus eram: cui pectore quondam
Hæsit in aduerso grauis hasta minoris Atridæ.
Cognoui clypeum leuæ gestamina nostræ
Nuper Abantæis templo Iunonis in Argis.
Omnia mutantur: nihil interit: errat, & illinc
Huc uenit, hinc illuc, & quoslibet occupat artus
Spiritus: eq; feris humana in corpora transit,

Inq; feras noster: nec tempore deperit ullo.
Vtq; nouis facilis signatur cera figuris:
Nec manet, ut fuerat: nec formam seruat eandem,
Sed tamen ipsa eadem est: animam sic semper eandē
Esse: sed in varias doceo migrare figuras.
Ergo ne pietas sit victa cupidine ventris:
Parcite vaticinor cognatas cæde nefanda
Exturbare animas: nec sanguine sanguis alatur.
Et quoniam magno feror æquore: plenaq; ventis
Vela dedi: nihil est toto quod perstet in orbe.
Cuncta fluunt: omnisq; vagans formatur imago.
Ipsa quoq; assiduo labuntur tempora motu,
Non secus, ac flumen: neq; enim consistere flumen,
Nec levis hora potest: sed ut unda impellitur unda:
Vrgetur q; prior veniente, urgetq; priorem:
Tempora sic fugiunt pariter: pariterq; sequuntur:
Et nova sunt semper: nam quod fuit ante, relictū est:
Fitq;, quod haud fuerat, momētaq; cuncta novantur.
Cernis & emensas in lucem tendere noctes:
Et iubar hoc nitidum nigræ succedere nocti.
Nec color est idem cæli, cum lassa quiete
Cuncta iacent media: cumq; albo Lucifer exit
Clarus equo: rursusq; alius, cum prævia lucis
Tradendum phœbo Palantias inficit orbem.
Ipse dei clypeus, terra cum tollitur ima:
Mane rubet: terraq; rubet cum conditur ima.
Candidus in summo est: melior natura quod illic
Aetheris est: terræq; procul contagia fugit.
Nec par, aut eadem nocturnæ forma Dianæ
Esse potest unquam: semperq; hodierna sequente,

Si creſcit, minor eſt: maior, ſi contrahit orbem.
Quid? non in ſpecies ſecedere quattuor annum
Aſpicis, ætatis peragentem imitamina noſtræ?
Nam tener, & lactens, puerique ſimillimus æuo
Vere nouo eſt: tunc herba recens, & roboris expers
Turget: & inſolida eſt: & ſpe delectat agreſtes:
Omnia tum florent: florumq; coloribus almus
Ludit ager: neq; adhuc uirtus in frondibus ulla eſt.
Tranſit in æſtatem poſt uer, robuſtior annus:
Fitq; ualens iuuenis: neq; enim robuſtior ætas
Vlla, nec uberior: nec quæ magis ardeat, ulla eſt.
Excipit autumnus poſito feruore iuuentæ
Maturus, mutisq;, inter iuuenemq;, ſenemq;
Temperie medius, ſparſus quoq; tempora canis.
Inde ſenilis hyems tremulo uenit horrida paſſu,
Aut ſpoliata ſuos, aut, quos habet, alba capillos.
Noſtra quoq; ipſorum ſemper, requieq; ſine ulla
Corpora uertuntur: nec quod fuimus ue, ſumus ue,
Cras erimus: fuit illa dies: qua ſemina tantum,
Spesq; hominum primæ, matriſq; habitauimus aluo.
Artifices natura manus admouit: & angi
Corpora uiſceribus diſtentæ condita matris
Noluit: eq; domo uacuas emiſit in auras.
Editus in lucem iacuit ſine uiribus infans:
Mox quadrupes, rituq; tulit ſua membra ferarum:
Paulatimq; tremens, & non dum poplite firmo
Conſtitit: adiutisq; aliquo conamine neruis,
Inde ualens, ueloxq; fuit: ſpatiumq; iuuentæ
Tranſit: & emeritis medij quoq; temporis annis,
Labitur occiduæ per iter decliue ſenectæ.

Subruit hæc æui demolituŕq; prioris
Robora: flet́q; Milon senior: cum spectat inanes
Illos, qui fuerant solidarum morte ferarum
Herculeis similes, fluidos pendere lacertos.
Flet quoq;, ut in speculo rugas aspexit aniles
Tyndaris: & secum, cur sit bis rapta, requirit.
Tempus edax rerum, tuq; inuidiosa uetustas
Omnia destruitis: uitiataq; dentibus æui
Paulatim lenta consumitis omnia morte.
Hæc quoq; non perstant, quæ nos elementa uocamus:
Quasq; uices peragant (animos adhibete) docebo.
Quattuor æternus genitalia corpora mundus
Continet: ex illis duo sunt onerosa: suoq;
Pondere in inferius tellus, atq; unda feruntur:
Et totidem grauitate carent: nulloq; premente,
Alta petunt aër, atq; aëre purior ignis.
Quæ quanq̃ spatio distant: tamen omnia fiunt
Ex ipsis: & in ipsa cadunt: resolutaq; tellus
In liquidas rarescit aquas: tenuatur in auras:
Aëraq; humor habet: dempto quoq; pondere rursus
In superos aër tenuissimus emicat ignes.
Inde retro redeunt: idemq; retexitur ordo:
Ignis enim densum spissatus in aëra transit,
Hinc in aquas: tellus glomerata cogitur unda:
Nec species sua cuiq; manet: rerumq; nouatrix
Ex aliis alias reparat natura figuras:
Nec perit in tanto quicq̃ (mihi credite) mundo:
Sed uariat: faciemq; nouat: nasciq; uocatur
Incipere esse aliud, quàm quod fuit ante: moriq;
Desinere illud idem. cum sint huc forsitan illa,

Hæc translata illuc: summa tamen omnia constant.
Nil equidem durare diu sub imagine eadem
Crediderim: sic ad ferrum ueniſtis ab auro
Sæcula: sic toties uersa est fortuna locorum.
Vidi ego, quod fuerat quondam solidissima tellus:
Esse fretum: uidi factas ex æquore terras:
Et procul à pelago conchæ iacuere marinæ:
Et uetus inuenta est in montibus anchora summis:
Quodq; fuit campus, uallem decursus aquarum
Fecit: & eluuie mons est deductus in æquor:
Et q; paludosa sicis humus aret arenis:
Quæq; sitim tulerant, stagnata paludibus hument.
Hic fontes natura nouos emisit: & illic
Clausit: & antiquis tam multa tremoribus orbis
Flumina prosiliunt: aut excæcata residunt.
Sic ubi terreno Lycus est epotus hiatu:
Existit procul hinc: alioq; renascitur orbe.
Sic modo combibitur: tecto modo gurgite lapsus
Redditur argolicis ingens Erasinus in agris.
Et Mysum capitisq; sui, ripæq; prioris
Pœnituisse ferunt: alia nunc ire Caicum.
Nec non sicanias uoluens Amasenus arenas
Nunc fluit: interdum suppressis fontibus aret.
Ante bibebatur: nunc quas contingere nolis
Fundit Anigrus aquas: postq̃ (nisi uatibus omnis
Eripienda fides) illic lauere bimembres
Vulnera, clauigeri quæ fecerat Herculis arcus.
Quid? non & scythicas Hypanis de montibus ortus,
Qui fuerat dulcis, salibus uitiatur amaris?
Fluctibus ambitæ fuerant Antissa, Pharosq;,

Et phœnissa

Et phœnissa Tyros: quarum nunc insula nulla est.
Leucada continuam ueteres habuere coloni:
Nunc freta circumeunt. Zancle quoq; iuncta fuisse
Dicitur Italiæ: donec confinia pontus
Abstulit: & media tellurem reppulit unda.
Si quæris Helicen, & Buran, Achæidas urbes:
Inuenies sub aquis: & adhuc ostendere nautæ
Inclinata solent cum mœnibus oppida mersis.
Est propè pittheam tumulus Trœzena sine ullis
Arduus arboribus, quondam planissima campi
Area, nunc tumulus: nam (res horrenda relatu)
Vis fera uentorum, cæcis inclusa cauernis
Expirare aliquà cupiens, luctataq; frustra
Liberiore frui cælo, cum carcere rima
Nulla foret toto: nec peruia flatibus esset:
Extentam tumefecit humum: ceu spiritus oris
Tendere uesicam solet, aut direpta bicornis
Terga capri. tumor ille loci permansit: & alti
Collis habet speciem: longoq; induruit æuo.
Plurima cum subeant audita, aut cognita nobis:
Pauca super referam. quid? non & lympha figuras
Datq;, capitq; nouas? medio tua corniger Hammon
Vnda die gelida est: ortuq;, obituq; calescit.
Admotis Athamantis aquis accendere lignum
Narratur, minimos cum luna recessit in orbes.
Flumen habent Cicones: quod potum saxea reddit
Visera: quod tactis inducit marmora rebus.
Crathis & hinc Sybaris uestris conterminus oris
Electro simules faciunt, auroq; capillos.
Quodq; magis mirum, sunt qui non corpora tantum,

Verum animos etiam ualeant mutare liquores.
Cui non audita est obscœnæ Salmacis unda?
Aethiopesq; lacus? quos siquis faucibus hausit:
Aut furit: aut patitur mirum grauitate soporem.
Litorio quicunq; sitim de fonte leuarit:
Vina fugit: gaudetq; meris abstemius undis.
Seu uis est in aqua calido contraria uino:
Siue, quod indigenæ memorant, Amythaone natus,
Proetidas attonitas postq̃ per carmen, & herbas
Eripuit furijs: purgamina mentis in illas
Misit aquas: odiumq; meri permansit in undis.
Hinc fluit effectu dispar Lynceus amnis:
Quem quicunq; parum moderato gutture traxit:
Haud aliter titubat: quàm si mera uina bibisset.
Est lacus Arcadiæ, Pheneum dixere priores:
Ambiguis suspectus aquis: quas nocte timeto:
Nocte nocent potæ: sine noxa luce bibuntur.
Sic alias, aliasq;, lacus, & flumina uires
Concipiunt: tempusq; fuit, quo nauit in undis:
Nunc sedet Ortygie. timuit concursibus Argo
Vndarum sparsas symplegadas eliserum:
Quæ nunc immotæ perstant: uentisq; resistunt.
Nec quæ sulfureis ardet fornacibus Aetna:
Ignea semper erit: neq; enim fuit ignea semper.
Nam siue est animal tellus: & uiuit: habetq;
Spiramenta locis flammam exhalantia multis:
Spirandi mutare uias, quoties q; mouetur,
Has finire potest, illas aperire cauernas.
Siue leues imis uenti cohibentur in antris:
Saxaq; cum saxis, & habentem semina flammæ

Materiam iactant: ea concipit ictibus ignem:
Aura reliquentur sedatis frigida uentis.
Siue bitumneae rapiunt incendia uires:
Luteáue exiguis ardescunt sulfura fumis:
Nempe ubi terra cibos, alimentaq; pinguia flammae
Non dabit, absumptis per longum uiribus aeuum:
Naturaéq; suum nutrimen deerit edaci:
Non feret illa famem: desertaq; deseret ignes.
Esse uiros fama est in hyperborea Pallene:
Quos solcant leuibus uelari corpora plumis:
Cum tritoniacam nouies subiere paludem.
Haud equidem credo: sparsae quoq; membra ueneno
Exercere artes scythides memorantur easdem.
Siqua fides rebus tamen est addenda probatis:
Non ne uides quaecunq; mora, fluidóq; calore
Corpora tabescunt, in parua animalia uerti?
Iquoq;: delectos mactatos obrue tauros:
(Cognita res usu) de putri uiscere passim
Florilegae nascuntur apes: quae more parentum
Rura colunt: operiq; fauent: in spemq; laborant.
Pressus humo bellator equus crabronis origo est.
Concaua littoreo si demas brachia cancro:
Caetera supponas terrae: de parte sepulta
Scorpius exibit: caudáq; minabitur unca.
Quaeq; solent canis frondes intexere filis
Aggestes tineae, res obseruata colonis,
Ferali mutant cum papilione figuram.
Semina limus habet uirides generantia ranas:
Et generat truncis pedibus: mox apta natando
Cura dat: utq; eadem sint longis saltibus apta:

Posterior superat partes mensura priores.
Nec catulus partu quem reddidit ursa recenti,
Sed male uiua caro est: lambendo mater in artus
Fingit: & in formam, quantam capit ipsa, reducat.
Non ne uides, quos cera tegit sexangula fœtus
Melliferarum apium sine membris corpora nasci:
Et seros pedes, seras assumere pennas?
Iunonis uolucrem, quæ cauda sydera portat:
Armigerumq; Iouis, cythereiadasq; columbas,
Et genus omne auium medijs è partibus oui
Nisi scîret fieri, quis nasci posse putaret?
Sunt qui, cum clauso putrefacta est spina sepulchro:
Mutari credant humanas angue medullas.
Hæc tamen ex alijs generis primordia ducunt:
Vna est: quæ reparet, seq; ipsa reseminet ales:
(Assyrij phœnica uocant) nec fruge, nec herbis,
Sed thuris lachrymis, & succo uiuit amomi.
Hæc ubi quinq; suæ compleuit sæcula uitæ:
Ilicis in ramis, tremulæq; cacumine palmæ,
Vnguibus, & duro nidum sibi construit ore.
Quo simul ac casias, & nardi lenis aristas,
Quassaq; cum fulua substrauit cinnama myrrha:
Se super imponit: finitq; in odoribus æuum.
Inde ferunt, totidem qui uiuere debeat annos:
Corpore de patrio paruum phœnica renasci.
Cum dedit huic ætas uires: onerique ferendo est:
Ponderibus nidi ramos leuat arboris altæ:
Fertq; pius cunasq; suas, patriumq; sepulchrum:
Perq; leues auras Hyperionis urbe potitus
Ante fores sacras Hyperionis æde reponit.

S i tamen est aliquid miræ nouitatis in istis:
A lternare uices, & quæ modo fœmina tergo
P assa marem est, nunc esse marē miremur Hyænā.
I d quoq;, quod uentis animal nutritur, & aura,
P rotinus assimilat tetigit quoscunq; colores.
V icta racemifero lyncas dedit India Baccho:
E` quibus, ut memorant, quicquid uesica remisit,
V ertitur in lapides: & congelat aere tacto.
S ic & coralium quo primum contigit auras
T empore, durescit: mollis fuit herba sub undis.
D eseret ante dies: & in alto Phœbus anhelos
A equore tinget equos: q̃ consequar omnia dictis,
I n species translata nouas: sic tempora uerti
C ernimus: atq; alias assumere robora gentes:
C oncidere has. sic magna fuit censu'q;, uiris'q;:
P er'q; decem potuit tantum dare sanguinis annos:
N unc humilis ueteres tantummodo Troia ruinas,
E t pro diuitijs tumulos ostendit auorum.
C lara fuit Sparte: magnæ uiguere Mycenæ:
N ec non & Cecropis, nec non Amphionis arces:
V ile solum Sparte est: altæ cecidere Mycenæ:
O edipodioniæ quid sunt nisi nomina Thebæ?
Q uid pandioniæ restant nisi nomen Athenæ?
N unc quoq; dardaniam fama est consurgere Romā:
A ppenninigenæ quæ proxima Tybridis undis
M ole sub ingenti rerum fundamina ponit.
H æc igitur formam crescendo mutat: & olim
I mmensi caput orbis erit: sic dicere uates,
F aticinas'q; ferunt sortes: quantum'q; recordor
D ixerat Aeneæ, cum res troiana labaret

Priamides Helenus flenti, dubioq; salutis,
Nate dea, si nota satis præsagia nostræ
Mentis habes: non tota cadet te sospite Troia.
Flamma tibi, ferrumq; dabunt iter: ibis: & una
Pergama rapta feres: donec Troiæq;, tibiq;
Eternum patrio contingat amicius arum.
Vrbem etiam cerno phrygios debere nepotes:
Quanta nec est, nec erit: nec uisa prioribus annis.
Hanc alij proceres per sæcula longa potentem,
Sed domnam rerum de sanguine natus Iuli
Efficiet: quo cum tellus erit usa: fruentur
Aetheriæ sedes: cœlumq; erit exitus illi.
Hæc Helenum cecinisse penatigero Aeneæ
Mente memor refero: cognataq; mœnia lætor
Cresceře: & utiliter Phrygibus uicisse Pelasgos:
Ne tamen oblitis ad metam tendere longe
Expatiemur equis: cœlum, & quodcunq; sub illo est,
Immutat formas, tellusq;, & quicquid in illa est.
Nos quoq; pars mundi (quoniam non corpora solum,
Verum etiam uolucres animæ sumus: inq; ferinas
Possumus ire domos: pecudumq; in pectora condi)
Corpora quæ possunt animas habuisse parentum,
Aut fratrum, aut aliquo iunctorum fœdere nobis,
Aut hominum certe, tuta esse & honesta sinamus:
Nefue thyestæis cumulemus uiscera mensis.
Quàm male consuescit: quàm se parat ille cruori
Impius humano: uituli qui guttura cultro
Rumpit: & immotis præbet mugitibus aures.
Aut qui uagitus similes puerilibus hœdum
Edentem iugulare potest: aut alite uesci,

Cui dedit ipse cibos. q̃tum est quod desit in istis
Ad plenum faciamus? quàm transitus inde paratus?
Bos aret: aut mortem senioribus imputet annis:
Horriferum contra Boream quis arma ministret:
Vbera dent saturæ manibus pressanda capellæ.
Retia cum pedicis, laqueosq;, artesq; dolosas
Tollite: nec uolucres uiscata fallite uirga:
Nec formidatis cæruos includite pennis:
Nec cælate cibis uncos fallacibus hamos.
Perdite, siqua nocent: uerũ hæc quoq; perdite tantũ:
Ora uacent epulis: alimentaq; congrua carpant.
Talibus atq; alijs instructo pectore dictis
In patriam remeasse ferunt: ultróq; petitum
Accepisse Numam populi latialis habenas.
Coniuge qui felix Nympha, ducibusq; Camœnis
Sacrificos docuit ritus: gentemq; feroci
Assuetam bello pacis traduxit ad artes.
Qui postq̃ senior regnumq;, æuumq; peregit:
Extinctum latiæq; nurus, populusq;, patresq;
Defleuere Numam: nã coniux urbe relicta
Vallis aricinæ densis latet abdita syluis:
Sacraq; oresteæ gemitu, questúq; Dianæ
Impedit. ah quoties Nymphæ nemorisq;, lacusq;,
Nefacæret, monuere: & consolantia uerba
Dixerunt: quoties flenti Theseius heros
Iste modum dixit: nec enim fortuna querenda
Sola tua est: similes aliorum respice casus:
Mitius ista feres: utinamq; exempla dolentem,
Non mea te possent releuare: sed & mea possunt.
Fãdo, aliquẽ Hippolytũ uestras quoq; cõtigit aures

C redulitate patris, sceleratæ fraude nouercæ
O cubuisse neci: mirabere: uixq; probabo:
S ed tamen ille ego sum: me pasiphaeia quondam
T entatum frustra patrium temerare cubile
Q uod uoluit, finxit uoluisse: & crimine uerso
I ndicij'ne metu magis, offensa ue repulsæ,
A rguit: immeritumq; pater proiecit ab urbe:
H ostiliq; caput prece detestatur euntis.
P ittheam profugo curru Trœzena petebam:
I amq; corinthiaci carpebam littora ponti:
C um mare surrexit: cumulusq; immanis aquarum
I n montis speciem curuari, & crescere uisus:
E t dare mugitus: summoq; cacumine findi.
C orniger hinc taurus ruptis expellitur undis:
P ectoribusq; tenus molles erectus in auras,
N aribus, & patulo partem maris euomit ore.
C orda pauent comitum: mihi mens interrita mansit
E xilijs contenta suis. tum colla feroces
A d freta conuertunt: arrectisq; auribus horrent
Q uadrupedes: monstriq; metu turbantur: & altis
P ræcipitant currum scopulis: ego ducere uana
F rena manu, spumis albentibus oblita, luctor:
E t retro lentas tendo resupinus habenas.
N ec uires tamen has, rabies superasset equorum:
N i rota, perpetuum quæ circumuertitur axem:
S tipitis occursu fracta, ac disiecta fuisset.
E xcutior curru: lorisq; tenentibus artus,
V iscera uiua trahi: neruos in stirpe teneri:
M embra rapi partim: partim reprensa relinqui:
O ssa grauem dare fracta sonum: fessamq; uideres

Exhalare animam: nullasq; in corpore partes
Nosce re quas posses: unumq; erat omnia uulnus.
Num potes, aut audes cladi componere nostræ
Nympha tuam? uidi quoq; lucæ carentia regna:
Et lacerum foui phlegethontide corpus in unda:
Nec, nisi apollineæ ualido medicamine prolis,
Reddita uita foret. quam postq; fortibus herbis,
Atq; ope pæonia Dite indignante recepi:
Tum mihi, ne præsens augerem munera huius
Inuidiam: densas obiecit Cynthia nubes:
Vtq; forem tutus: possemq; impune uideri:
Addidit ætatem: nec cognoscenda reliquit
Ora mihi: Cretenq; diu dubitauit habendam
Traderet, an Delon: Delo, Cretaq; relictis
Hic posuit: nomenq; simul, quod posset equorum
Admonuisse, iubet deponere: quiq; fuisse
Hippolytus dixit nunc idem Virbius esto.
Hoc nemus inde colo: de disq; minoribus unus
Numine sub dominæ lateo: atq; assentior illi.
Non tamen Aegeriæ luctus aliena leuare
Damna ualent: montisq; iacens radicibus imis
Liquitur in lachrymas: donec pietate dolentis
Mota soror Phœbi gelidum de corpore fontem
Fecit: & æternas artus tenuauit in undas.
At Nymphas tetigit noua res: & amazone natus
Haud aliter stupuit: quàm cum tyrrhenus arator
Fatalem glebam motis aspexit in aruis
Ponte sua primum, nulloq; agitante moueri:
Sumere mox hominis, terræq; amittere formam:
Oraq; uenturis aperire retentia fatis:

Indigenæ dixere Tagen: qui primus hetruſcam
Edocuit gentem cæſus aperire futuros.
Vtq; palantinis hærentem collibus olim,
Cum ſubito uidit frondeſcere Romulus haſtam:
Quæ radice noua, non ferro ſtabat adacto:
Et iam non telum, ſed lenti uimnis arbor
Non expectatas dabat admirantibus umbras.
Aut ſua flumnea cum uidit Cippus in unda
Cornua: uidit enim: falſamq; in imagine credens
Eſſe fidem: digitis ad frontem ſæpe relatis
Quæ uidit, tetigit: nec iam ſua lumina damnans
Reſtitit, ut uictor domito ueniebat ab hoſte:
Ad cœlumq; oculos, & eodem cornua tollens,
Quicquid ait ſuperi monſtro portenditur iſto,
Seu lætum eſt aliquid, patriæ populoq; Quirini,
Siue minax, mihi ſit: uiridiq; è cæſpite factas
Placat odoratis herboſas ignibus aras:
Vinaq; dat pateris: mactatarumq; bidentum
Quid ſibi ſignificent, trepidantia conſulit exta.
Quæ ſimul aſpexit tyrrhenæ gentis aruſpex:
Magna quidem rerum molimna uidit in illis,
Non manifeſta tamen: cum uero ſuſtulit acre
Aè pecudis fibris, ad Cippi cornua lumen:
Rex ait o ſalue: tibi enim tibi Cippe, tuiſq;
Hic locus, & latiæ parebunt cornibus arces:
Tu modo rumpe moras: portasq; intrare patentes
Adpropera: ſic fata iubent: nanq; urbe receptus
Rex eris: & ſceptro tutus potiere perenni.
Rettulit ille pedem: toruamq; à mœnibus urbis
Auertens faciem, procul o procul omina dixit

T alia dij pellant: multoq; ego iustius æuum
E xul agam: q̃ me uideant capitolia regem.
D ixit: & extemplo populumq;, grauemq; senatum
C onuocat: ante tamen capitis noua cornua fronde
V elat: & aggeribus factis à milite forti
I nsistit: priscoq; deos de more precatus,
E st ait hic unus, quem uos nisi pellitis urbe,
R exerit: is qui sit, signo, non nomine dicam.
C ornua fronte gerit: quem uobis indicat augur,
S i Romam intrarit, famularia iura daturum.
I lle quidem potuit portas irrumpere apertas:
S ed nos obstitimus: q̃uis conuunctior illo
N emo mihi est: uos urbe uirum prohibete Quirites.
V el si dignus erit, grauibus uincite cathenis:
A ut finite metum fatalis morte tyranni.
Qualia succinctis, ubi trux insibilat Eurus:
M urmura pinetis fiunt: aut qualia fructus
A equorei faciunt, siquis procul audiat illos:
T ale sonat populus: sed per confusa frementis
V erba tamen uulgi uox emicat una, quis ille est:
E t spectant frontes: prædictaq; cornua quærunt.
R ursus ad hos Cippus, quem poscitis inquit habetis:
E t dempta capiti populo prohibente corona
E xhibuit gemino præsignia tempora cornu.
D emisere oculos omnes: gemitumq; dedere:
A tq; illud meritis clarum (quis credere possit?)
I nuiti uidere caput: nec honore carere
V lterius passi, festam imposuere coronam.
A t proceres, quoniam muros intrare uetaris:
R uris honorati tantum tibi Cippe dedere:

C

Cippus Rex
atur

Quantum depresso subiectis bubus aratro
Complecti posses ad finem lucis ab ortu:
Cornuaq; auratis miram referentia formam
Postibus insculpunt, longum mansura per æuum.
Pandite nunc musæ præsentia numina uatum
(Scitis enim: nec uos fallit spatiosa uetustas)
Vnde Coronidem circunflua Tybridis alti
Insula romuleæ sacris adiecerit urbis.
Dira lues quondam latias uitiauerat auras:
Pallidaq; exangui squalebant corpora morbo.
Funeribus fessi postq̃ mortalia cernunt
Tentamenta nihil, nihil artes posse medentum:
Auxilium cœleste petunt: mediam'q; tenentis
Orbis humum Delphos adeunt oracula Phœbi:
Vt'q; salutifera miseris succurrere rebus
Sorte uelit, tantæ'q; urbis mala finiat, orant.
Et locus, & laurus, & quas habet ipse pharetras,
Intremuere simul: cortinaq; reddidit imo
Hanc adyto uocem: pauefactaq; corpora mouit.
Quod petis hinc, propiore loco romane petisses:
Et pete nunc propiore loco: nec Apolline uobis,
Qui minuat luctus, opus est: sed Apolline nato.
Ite bonis auibus: prolem'q; acersite nostram.
Iussa dei prudens postq̃ acepere senatus:
Quam colat explorat iuuenis phœbeius urbem:
Quiq; petant uentis epidauria littora mittunt.
Quæ simul incurua missi tetigere carina:
Consilium, graiosq; patres adiere: darent'q;
Orauere deum: qui præsens funera gentis
Finiat ausoniæ: certas ita dicere sortes.

Dissidet, & uariat sententia: parsq; negandum
Non putat auxilium: multi retinere, suamq;
Non emittere opem, nec numina tradere suadent.
Dum dubitant: seram pepulere crepuscula lucem:
Vmbraq; telluris tenebras induxerat orbi:
Cum deus in somnis opifer consistere uisus
Ante tuum Romane torum, sed qualis in æde
Esse solet: baculumq; tenens agreste sinistra,
Cæsariem longæ dextra deducere barbæ:
Et placido tales emittere pectore uoces.
Pone metum, ueniã: simulachraq; nostra relinquam:
Hunc modo serpentem, baculum qui nexibus ambit,
Perspice: & usq; nota: uisam ut cognoscere possis.
Vertar in hunc: sed maior ero: tantusq; uidebor:
In quantum uerti cœlestia corpora debent.
Extemplo cum uoce deus, cum uoce, Deoq;
Somnus abit: somniq; fugam lux alma secuta est.
Postera sydereos aurora fugauerat ignes:
Incerti quid agant proceres ad templa petiti
Perueniunt operosa dei: quaq; ipse morari
Sede uelit, signis cœlestibus indicet, orant.
Vix bene desierant: cum crista aureus altis
In serpente Deus prænuntia sibila mouit:
Aduentuq; suo signumq;, arasq;, foresq;,
Marmoreumq; solum, fastigiaq; aurea mouit:
Pectoribusq; tenus media sublimis in æde
Constitit: atq; oculos circumtulit igne micantes.
Territa turba patet: cognouit numina castus
Incinctus uitta crines albente sacerdos:
Et, deus est: deus est: animis, linguisq; fauete,

Quiſquis adeſt dixit: ſis o` pulcherrime uiſus
V tiliter: populoſq; iuues tua ſacra colentes.
Quiſquis adeſt, uiſum ueneratur numen: & omnes
V erba ſacerdotis referunt geminata: piumq;
A eneadæ præſtant & uoce, & mente fauorem.
A nnuit his: motiſq; Deus rata pignora criſtis,
E t repetita dedit uibrata ſibila lingua.
T um gradibus nitidis elabitur: oraq; retro
F lectit: & antiquas abiturus reſpicat aras:
A ſſuetasq; domos, habitataq; templa ſalutat.
I nde per iniectis adopertam floribus ingens
S erpit humum: flectitq; ſinus: mediamq; per urbem
T endit, ad incuruo munitos aggere portus.
R eſtitit hic: agmenq; ſuum, turbæq; ſequentis
O fficium, placido uiſus dimittere uultu,
C orpus in auſonia poſuit rate. numinis illa
S enſit onus: preſſaq; dei grauitate carina
A eneadæ gaudent: cæſoq; in littore tauro
T orta coronatæ ſoluunt retinacula nauis.
I mpulerat leuis aura ratem: Deus eminet alte:
I mpoſitaq; premens puppim ceruice recuruam
C æruleas deſpectat aquas: modicisq; per æquor
I onium Zephyris ſextæ pallantidos ortu
I taliam tenuit: præterq; lacinia templa
N obilitate dea, ſcyllæaq; littora ſertur.
L inquit iapygiam, læuisq; Amphryſia remis
S axa fugit, dextra prærupta Ceraunia parte.
R omæchiumq; legit, Cauloneaq;, Naritiamq;:
E uincitq; fretum, ſiculiq; anguſta Pelori,
Hippotadæq; domos regis, themeſesq; metalla,

Lucosiamq; petit, tepidiq; rosaria Pesti:
Inde legit Capreas, promontoriumq; Mineruæ,
Et surrentino generosos palmite colles,
Herculeamq; urbem, Stabiasq;, & in otia natam
Parthenopen, & ab hac cumææ templa Sibyllæ.
Hinc calidi fontes, lentiscoferumq; tenetur
Lucrinum, multamq; trahens sub gurgite arenam
Vulturnus, nuueisq; frequens Sinuessa colubris,
Minturnæq; graues, & quam tumulauit alumnus,
Antiphatæq; domus, Trachasq; obsessa palude,
Et tellus circæa, & spissi littoris Antium.
Huc ubi ueliferam nautæ aduertere carinam:
(Asper enim iam pontus erat) Deus explicat orbes:
Perq; sinus crebros, & magna uolumina labens,
Templa parentis init, flauum tangentia littus.
Aequore placato patrias Epidaurius aras
Linquit: & hospitio iuncti sibi numinis usus
Littoream tractu squamæ crepitantis arenam
Sulcat: & innixus moderamine nauis, in alta
Puppe caput posuit: donec Castrumq;, sacrasq;
Lauini sedes, tyberinaq; ad hostia uenit.
Huc omnes populi passim, matrumq;, patrumq;
Obuia turba ruit, quæq; ignes troica seruat
Vesta tuos: lætoq; deum clamore salutant.
Quaq; per aduersas nauis cita ducitur undas,
Tura super ripas, aris ex ordine factis,
Parte ab utraq; sonant: & odorant aëra fumis:
Ictaq; coniectos incalfacit hostia cultros.
Iamq; caput rerum, Romanam intrauerat urbem:
Erigitur serpens: summoq; accliuia malo

Colla mouet: sedesq; sibi circunspicit aptas.
Sinditur in gemmas partes circunfluus amnis.
Insula nomen habet: laterumq; à parte duorum
Porrigit æquales media tellure lacertos.
Huc se de latia pinu Phœbeius anguis
Contulit: & finem, specie cœleste resumpta,
Luctibus imposuit: uenitq; salutifer urbi.
Hic tamen accessit delubris aduena nostris:
Cæsar in urbe sua deus est: quem marte, togaq;
Præcipuum, non bella magis finita triumphis,
Resq; domi gestæ, properataq; gloria rerum,
In sydus uertere nouum, stellamq; comantem:
Quàm sua progenies. nec enim de Cæsaris actis
Vllum maius opus: quàm quod pater extitit huius.
Scilicet æquoreos plus est domuisse Britanos:
Perq; papyriferi septenflua flumina Nili
Victrices egisse rates: Numidasq; rebelles,
Cyniphiumq; Iubam, Mithridateisq; tumentem
Omnibus Pontum populo adiecisse Quirini:
Et multos meruisse, aliquos egisse triumphos:
Quàm tantum genuisse uirum: quo præside rerum
Humano generi superi fauistis abunde.
Ne foret hic igitur mortali semine cretus:
Ille deus faciendus erat: quod ut aurea uidit
Aeneæ genitrix: uidit quoq; triste parari
Pontifici letum: & coniurata arma moueri:
Palluit: & cunctis, ut cuiq; erat obuia, diuis
Aspice dicebat, quanta mihi mole parentur
Insidiæ: quantaq; caput cum fraude petatur,
Quod de dardanio solum mihi restat Iulo.

Solá ne

Sola ne semper ero iustis exercita curis?
Quam modo tydidæ calydonia uulneret hasta:
Nunc male defensæ confundant mœnia Troiæ:
Quæ uideam natum longis erroribus actum
Actariq; freto: sedesq; intrare silentum:
Bellaq; cum Turno gerere: aut, si uera fatemur:
Cum Iunone magis. quid nunc antiqua recordor
Damna mei generis? timor hic meminisse priorum
Non sinit: in me acui sceleratos cernitis ensis:
Quos prohibete precor: facinusq; repellite: neue
Cæde sacerdotis flammas extinguite Vestæ.
Talia nequicq̃ toto Venus anxia cœlo
Verba iacit: superosq; mouet: qui rumpere quanq̃
Ferrea non possunt ueterum decreta sororum:
Signa tamen luctus dant haud incerta futuri.
Arma ferunt inter nigras crepitantia nubes,
Terribilesq; tubas, auditaq; cornua cœlo
Præmonuisse nefas: solis quoq; tristis imago
Lurida sollicitis præbebat lumina terris.
Sæpe faces uisæ mediis ardere sub astris:
Sæpe inter nimbos guttæ cecidere cruentæ.
Cœrulus, & multum ferrugine lucifer atra
Sparsus erat: sparsi lunares sanguine currus.
Tristia mille locis stygius dedit omina bubo:
Mille locis lachrymauit ebur: cantusq; feruntur
Auditi, sanctis & uerba minantia lucis.
Victima nulla litat: magnosq; instare tumultus
Fibra monet: cæsumq; caput reperitur in extis:
Inq; foro, circumq; domos, & templa deorum
Nocturnos ululasse canes: umbrasq; silentum

Errauisse ferunt: motaḿq; tremoribus urbem:
Non tamen insidias, uenturaq; uincere fata
Præmonitus potuere deum: strictíq; feruntur
In templum gladij: nec enim locus ullus in urbe
Ad facinus, diraḿq; placet nisi Curia cædem.
Tum uero Cytherea manu percussit utraq;
Pectus: & ætheria molitur condere nube:
Qua prius infesto Paris est ereptus Atridæ:
Et Diomedeos Aeneas fugerat enses.
Talibus hanc genitor, sola insuperabile fatum
Nata mouere paras? intres licet ipsa sororum
Tecta trium: cernes illic molimine uasto
Ex ære, & solido rerum tabularia ferro:
Quæ neq; concussum cœli, neq; fulminis iram,
Nec metuunt ullas tuta atq; æterna ruinas.
Inuenies illic incisa adamante perenni
Fata tui generis: legi ipse: animóq; notaui:
Et referam: ne sis etiamnum ignara futuri.
Hic sua compleuit, pro quo Cytherea laboras,
Tempora, perfectis, quos terræ debuit, annis:
Vt Deus accedat cœlo: templiś́q; colatur:
Tu facies, natusq; suus: qui nominis hæres
Imposítum feret unus onus: cæsíq; parentis
Nos in bella suos fortissimus ultor habebit.
Illius auspicijs obsessæ mœnia pacem
Victa petent Mutinæ: Pharsalia sentiet illum:
Et mathýq; iterum madefient cæde Philippi:
Et magnum siculis nomen superabitur undis:
Romaníq; ducis conjux ægyptia tedæ
Non bene fisa cadet: frustráq; erit illa minata

Seruitura suo Capitolia nostra Canopo.
Quid tibi barbariam, gentes q; ab utroq; iacentes
Oceano numerem? quodcunq; habitabile tellus
Sustinet: huius erit: pontus quoq; seruiet illi.
Pace data terris, animum ad ciuilia uertet
Iura suum: leges q; feret iustissimus author:
Exemplo q; suo mores reget: in q; futuri
Temporis ætatem, uenturorum q; nepotum
Prospiciens, prolem sancta de coniuge natam
Ferre simul nomen q; suum, curas q; iubebit:
Nec, nisi cum senior similes æquauerit annos:
Aetherias sedes, cognata q; sydera tanget.
Hanc animam interea cæso de corpore raptam
Fac iubar: ut semper capitolia nostra, forum q;
Diuus ab excelsa prospectet Iulius æde.
Vix ea fatus erat: media cum sede senatus
Constitit alma Venus nulli cernenda: sui q;
Cæsaris eripuit membris, nec in aera solui
Passa recentem animam, cœlestibus intulit astris.
Dum q; tulit: lucem capere, atq; igne fœre sensit:
Emisit q; simul: simul euolat altius illa: (Cæsar in Bello
Flammifer um q; trahens spacioso limite crinem
Stella micat: notiq; uidens benefacta, fatetur
Esse suis maiora: & uinci gaudet ab illo.
Hic sua præferri quanquam uetat acta paternis:
Libera fama tamen, nullis q; obnoxia iussis
Inuitum præfert: uno q; in parte repugnat.
Sic magnis cedit titulis Agamemnonis Atreus:
Aegea sic Theseus, sic Pelea uincit Achilles.
Denig;, ut exemplis ipsos æquantibus utar:

Sic & Saturnus minor est Ioue. Iuppiter arces
Temperat æthereas, & mundi regna triformis.
Terra sub Augusto est. pater est, & rector uterq;.
Di precor Aeneæ comites, quibus ensis, & ignis
Cesserunt, diq; indigetes, genitorq; Quirine
Vrbis, & inuicti genitor Gradiue Quirini,
Vestaq; cæsareos inter sacrata penates,
Et cum cæsarea tu Phœbe domestice Vesta,
Quiq; tenes altus tarpeias Iuppiter arces,
Quosq; alios uati fas appellare piumq; est,
Tarda sit illa dies, & nostro serior æuo:
Qua caput augustum, quem temperat orbe relicto,
Accedat cœlo: faueatq; precantibus absens.
Am q; opus exegi: quod nec Iouis ira, nec ignes,
Nec poterit ferrum, nec edax abolere uetustas.
Cum uolet, illa dies, quæ nil nisi corporis huius
Ius habet: incerti spatium mihi finiat æui:
Parte tamen meliore mei super alta perennis
Astra ferar: nomenq; erit indelebile nostrum:
Quaq; patet domitis Romana potentia terris:
Ore legar populi: perq; omnia sæcula fama,
Siquid habent ueri uatum præsagia: uiuam.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

a b c d e f g h i k l m n o p q r s t
u x y z A B C
Omnes sunt quaterniones præter
C, qui est duernio.

VENETIIS, IN AEDIBVS
HAEREDVM ALDI, ET
ANDREAE SOCERI
MENSE SEPTEMBRI,
M. D. XXXIII.

AL
DVS